

**ANEKS NR 1
DO UMOWY NR 00007-6933-UM1210014/15
Z DNIA 10.05.2016 r.**

zawarty w dniu 26 lipca 2016 r. w Katowicach

między :

Województwem Śląskim z siedzibą w **Katowicach**,

reprezentowanym przez Zarząd Województwa, w imieniu którego działają:

- 1) Aleksandra Skowronek – Wicemarszałek Województwa Śląskiego;
- 2) Jerzy Motłoch – Dyrektor Wydziału Terenów Wiejskich w oparciu o pełnomocnictwo Zarządu Województwa Śląskiego Nr 00259/2015 z dnia 08.09.2015r.;
zwanym dalej „Zarządem Województwa”,

a

Stowarzyszeniem Lokalną Grupą Działania „Żywiecki Raj”

z siedzibą w **Lodygowicach**,

przy ul. **Królowej Jadwigi 6**,

NIP 5532434718,

numer KRS **0000314278**

zwanym(-ą) dalej „LGD”, reprezentowanym(-ą) przez:

- 1) Stanisław Pawłus - Prezes Stowarzyszenie
- 2) Marek Szlachetka - Sekretarz Stowarzyszenie

Na podstawie umowy **00007-6933-UM1210014/15** z dnia **10.05.2016r.** oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020 (Dz. U. poz. 349), oraz na wniosek LGD (pismo z dnia 07.06.2016 r.), Strony postanawiają, co następuje:

§ 1

W powołanej na wstępie Umowie wprowadza się następujące zmiany:

- 1) Załącznik nr 1 do Umowy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego Aneksu.
- 2) Załącznik nr 2 do Umowy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego Aneksu.
- 3) Załącznik nr 3,5,8,9 do Umowy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 3 do niniejszego Aneksu.

§ 2

Pozostałe warunki Umowy nie ulegają zmianie.

§ 3

Aneks został sporządzony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach – po jednym egzemplarzu dla każdej ze stron umowy.

§ 4

Aneks wchodzi w życie z dniem podpisania.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

LGD

1)
WICEMARJALEK
Miejski Zarząd Województwa
Dyrektor
Wydziału Terenów Województwa
2)
Krzysztof Mochacz

PREZES ZARZĄDU
Stowarzyszenia LGD
"ŻYWIECKI RAJ"
Stanisław Pawlus
1)
SEKRETARZ ZARZĄDU
STOWARZYSZENIA - LGD
"ŻYWIECKI RAJ"
Jakub Staszekwicz
2)
Stowarzyszenie LGD
"ŻYWIECKI RAJ"
ul. Królowej Jadwigi 6
34-325 ŁODYGOWICE
NIP 553-243-47-18 REGON 241053260
KRS. 0000314278 tel. 33-475-48-21

rozpracunki nr 1 do Aneksu nr 1

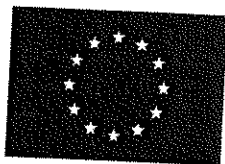
Załącznik nr 1 do uchwały Zarządu
nr 7/2016 z dn. 23.05.2016r.

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność obszaru LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2023

dla gmin: Czernichów, Gilowice, Jeleśnia,
Koszarawa, Lipowa, Łękawica, Łodygowice,
Miłówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza,
Ślemień, Świnna, Ujsoły, Węgierska Górka

Lodygowice, maj 2016

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie”

LSR opracowana przez Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj”

LSR współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Działanie 19. „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”, Poddziałanie 19.1 Wsparcie przygotowawcze Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Zakładany efekt: wybór opracowanej z udziałem społeczności lokalnej LSR do dofinansowania

Spis treści	3
ROZDZIAŁ 1. CHARAKTERYSTYKA LGD	8
ROZDZIAŁ 2. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR	12
ROZDZIAŁ 3. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI	33
ROZDZIAŁ 4. ANALIZA SWOT	41
ROZDZIAŁ 5. CELE I WSKAŹNIKI	54
ROZDZIAŁ 6. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	56
ROZDZIAŁ 7. PLAN DZIAŁANIA	57
ROZDZIAŁ 8. BUDŻET LSR	57
ROZDZIAŁ 9. PLAN KOMUNIKACJI	57
ROZDZIAŁA 10. ZINTEGROWANIE	62
ROZDZIAŁ 11. MONITORING I EWALUACJA	63
ROZDZIAŁ 12. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	64
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY	66
ZAŁĄCZNIKI DO LSR	66
Załącznik 1. Procedura aktualizacji LSR	66
Załącznik 2. Procedura Monitoringu i Ewaluacji	71
Załącznik 3. Plan Działania	73
Załącznik 4. Budżet LSR	73
Załącznik 5. Plan Komunikacji	73

WSTĘP

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2022 to dokument wypracowany wspólnie i przy udziale lokalnej społeczności, z zachowaniem zasad partycypacji na każdym z etapów tworzenia niniejszego dokumentu. Zawarta w LSR LGD „Żywiecki Raj” wizja rozwoju obszaru 14 gmin wiejskich powiatu żywieckiego nie jest przepisem na rozwiązanie wszystkich problemów z jakimi spotykają się mieszkańcy Żywiecczyzny. LSR ma być bodźcem do zmian, zastrzykiem do tworzenia i realizacji inicjatyw lokalnych, które dalej będą rozwijane. Przeprowadzona diagnoza i szereg konsultacji społecznych podczas przygotowywania niniejszego dokumentu, pokazały z jakimi problemami borykają się mieszkańcy Żywiecczyzny. Nie sposób było ich wszystkich zawrzeć w tym dokumencie, na ich rozwiązanie potrzebne byłoby setki milionów złotych. Pomimo tego, że obszar jaki obejmuje LGD „Żywiecki Raj” jest bardzo spójny kulturowo, historycznie, gospodarczo i terytorialnie, zgłaszane problemy były bardzo różnorodne. LSR skupia się na tych najważniejszych zagadnieniach, które dotyczą ogółu społeczności lokalnej, pozostawiając sposobność szerokiego doboru możliwych do realizacji zakresów konkretnych przedsięwzięć. Nie jest to zatem zamknięty dokument ponieważ budowanie strategii nigdy się nie kończy, a ulega modyfikacjom. Planowanie strategiczne jest procesem korygowanym i aktualizowanym. Jest to związane z koniecznością dostosowania się do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. A w tak szybko zmieniających się czasach, gdzie technologia, narzędzia komunikacyjne rozwijają się tak dynamicznie, można owszem stworzyć dokładnie sprecyzowaną i skonkretyzowaną strategię, która w związku z wpływem niezależnych czynników nie będzie możliwa do realizacji. Biorąc pod uwagę fakt, że strategia dla obszaru LGD „Żywiecki Raj” jest budowana na kolejnych 7 lat, została stworzona tak, aby możliwa była jej realizacja jak i wprowadzenie niezbędnych zmian w miarę zaistniałych potrzeb, zgodnie z opracowanymi zasadami jej aktualizacji.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Żywiecki Raj” opiera się na dwóch celach strategicznych. Pierwszy cel: społeczno-gospodarczy, gdzie zidentyfikowano problemy dotyczące potrzeb mieszkańców obszaru w zakresie wykluczania społecznego i pogłębiającego się ubóstwa, potrzeby wzmocnienia tożsamości lokalnej i budowania kapitału gospodarczego obszaru. Drugi cel opiera się na bogatych zasobach lokalnych obszaru, jego walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych, gdzie zidentyfikowano potrzeby związane z ochroną środowiska naturalnego, aktywnego trybu życia, wykorzystania znajdujących się na terenie LGD warunków do stworzenia rozpoznawalnej marki turystycznej, jak i zaspokojenia potrzeb kulturowych społeczności lokalnej.

Zgodnie z założeniami LSR LGD „Żywiecki Raj” ma przede wszystkim wspierać rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD, budować kapitał społeczny z uwzględnieniem wsparcia dla grup defaworyzowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, co będzie dawało podstawy do zrównoważonego rozwoju obszaru LGD „Żywiecki Raj”.

ROZDZIAŁ 1. CHARAKTERYSTYKA LGD

1.1 Nazwa LGD

Nazwa LGD: Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj”

Status prawny LGD: stowarzyszenie „specjalne”, które otrzymało wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym w Bielsku-Białej i zostało zarejestrowane w dniu 24.09.2008r., pod numerem KRS 0000314278 - Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Stowarzyszenie działa m.in. w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 z późn. zm.), Ustawy z dnia 7 marca 2007 o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, (Dz. U. z 2013 r., poz. 173 z późn. zm.), Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z dnia 13 marca 2015 r. poz. 349), Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z dnia 18 marca 2015 r. poz. 378) oraz statutu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj”. Stowarzyszenie nie prowadzi działalności gospodarczej. Nadzór nad stowarzyszeniem sprawuje Marszałek Województwa Śląskiego. Siedziba stowarzyszenia są Łodygowice.

1.2 Opis obszaru

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Żywiecki Raj”, zwana dalej LSR obejmuje 14 gmin wiejskich powiatu żywieckiego tworzących spójny geograficznie obszar. W skład LGD „Żywiecki Raj” wchodzi gminy: Czernichów, Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łękawica, Łodygowice, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Ślemień, Świnna, Ujsoly, Węgierska Górka. Członkiem LGD jest także powiat żywiecki oraz Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu. Powierzchnia łączna gmin tworzących LGD wynosi 989 km², co stanowi 95% powierzchni całości Powiatu Żywieckiego a 8,02% powierzchni województwa śląskiego. Liczba mieszkańców wszystkich 14 gmin należących do LGD na dzień 31 grudnia 2013r. wynosiła 121 025 mieszkańców, czyli 79% ludności powiatu żywieckiego, a 2,63% ludności województwa śląskiego. Gęstość zaludnienia obszaru LGD „Żywiecki Raj” wynosi średnio 122 mieszkańców na 1 km², (gęstość zaludnienia powiatu żywieckiego 147 mieszkańców na 1 km², województwa śląskiego 373 mieszkańców na 1 km²). Do obszaru o największej koncentracji ludności należy gmina Łodygowice (384 osoby na 1 km²). Najslabiej zaludniona gmina to Ujsoly (42 osoby na 1 km²).

Szczegółowe dane dotyczące obszaru LGD przedstawiono w tabeli:

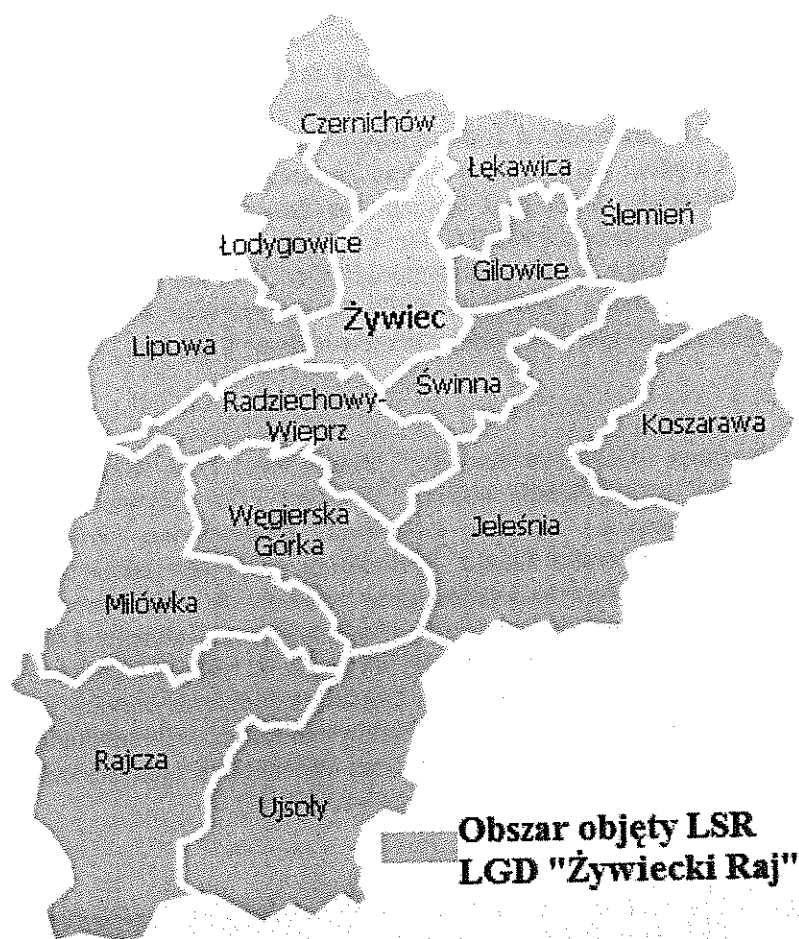
Tabela 1. Powierzchnia i ludność gmin obszaru LGD „Żywiecki Raj”

Lp.	Nazwa Gminy	Ilość sołectw	Liczba ludności na km ²	Powierzchnia ogółem w km ²	% do powierzchni powiatu żywieckiego	Liczba mieszkańców	% do ludności powiatu żywieckiego
			osoba	km ²	%	osoba	%
1	Czernichów	4	121	56	5,38	6 773	4,42
2	Gilowice	2	219	28	2,69	6 121	4,00
3	Jeleśnia	9	79	170	16,35	13 478	8,80
4	Koszarawa	1	76	32	3,08	2 446	1,60
5	Lipowa	6	175	59	5,67	10 320	6,74
6	Łękawica	5	104	43	4,13	4 458	2,91
7	Łodygowice	4	384	36	3,46	13 825	9,03
8	Milówka	5	102	99	9,52	10 107	6,60
9	Radziechowy-Wieprz	6	201	65	6,25	13 048	8,52
10	Rajcza	6	69	131	12,60	9 062	5,92
11	Ślemień	3	78	45	4,33	3 502	2,29
12	Świnna	6	208	39	3,75	8 120	5,30
13	Ujsoly	4	42	110	10,58	4 638	3,03
14	Węgierska Górka	4	199	76	7,31	15 127	9,88
Razem obszar LGD „Żywiecki Raj”		65	122	989	95,10	121 025	79,04

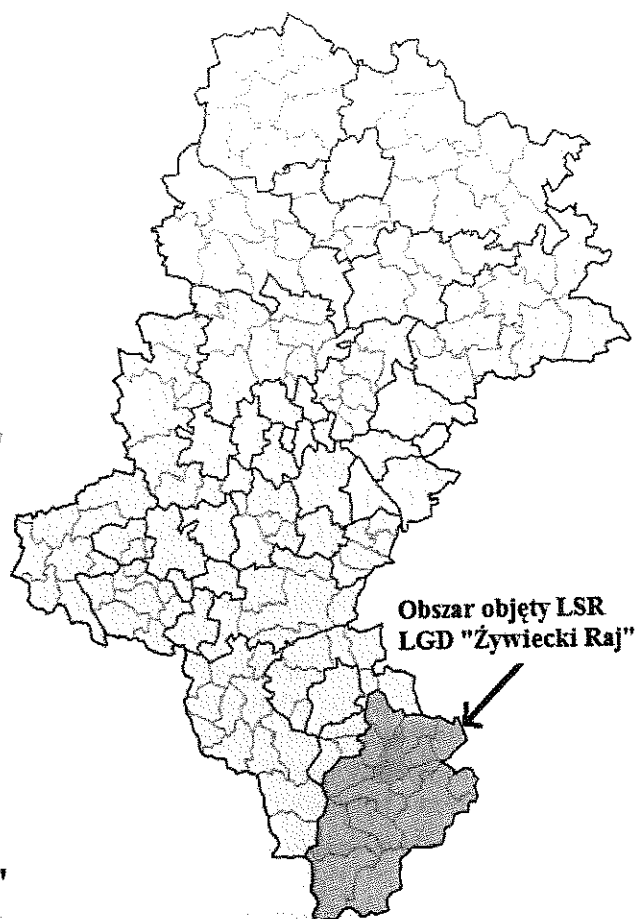
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL na dzień 31.12.2013r. z dn. 31.07.2015 r.

1.3 Mapa obszaru objętego LSR

Obszar LSR LGD „Żywiecki Raj” na tle powiatu żywieckiego

Obszar LSR LGD „Żywiecki Raj” na tle województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne

1.4. Opis procesu budowania partnerstwa i doświadczenie LGD

Inicjatorem powstania LGD „Żywiecki Raj” był Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu (ZMGE), który złożył we wrześniu 2004 r. wniosek w ramach Pilotażowego Programu Leader+ na Schemat I dla projektu pn. „Ożywienie na Żywiecczyźnie - aktywna współpraca podstawą rozwoju obszarów wiejskich Powiatu Żywieckiego”. Był to załączek budowania trójsektorowego partnerstwa. W ramach umowy na realizację tego Schematu otrzymano pomoc w wysokości 143 500 zł, z czego wykorzystano kwotę 139 242,18 zł (co stanowiło 97% całości dofinansowania). Do realizacji programu przystąpiło 9 gmin Żywiecczyzny, tj. Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łodygowice, Milówka, Rajcza, Radziechowy-Wieprz, Ujszoły oraz Węgierska Góra. Projekt realizowano od 5 grudnia 2005 r. (data podpisania umowy) do 23 czerwca 2006 r.

W związku z pozytywnie zrealizowanym Schematem I Związek Stowarzyszeń „Żywiecki Raj - Kotlina Tradycji i Turystyki” złożył wniosek na realizację Schematu II - projektu pn. „Stworzenie kapitału społecznego oraz potencjału Lokalnej Grupy Działania „Żywiecki Raj - Kotlina Tradycji i Turystyki” jako niezbędnych elementów do skutecznego wdrożenia Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich. Na realizację Schematu II Stowarzyszenie otrzymało kwotę 649 600 zł. Schemat II był realizowany w dwóch etapach. Etap I trwał do 31 lipca 2007 r., Etap II od 1 sierpnia 2007 r. do 31 marca 2008 r. Schemat II podobnie jak Schemat I objął zasięgiem obszar dziewięciu gmin. Celami projektu było stworzenie modułu współpracy trzech sektorów (społecznego, gospodarczego i publicznego); aktywizacja społeczności lokalnej, organizacji społecznych, pracodawców i instytucji samorządowych na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnego i promocji obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia; zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat tworzenia i funkcjonowania partnerstw przez prowadzenie seminariów informacyjnych, forów dyskusyjnych i przeprowadzenie konferencji; zwiększenie umiejętności pracy zespołowej uczestników projektu poprzez przeprowadzenie warsztatów aktywizujących.

W 2008 r. z inicjatywy Zarządu Stowarzyszenia LGD – „Żywiecki Raj – Kotlina Tradycji i Turystyki” doszło do szeregu spotkań z przedstawicielami gminy Czernichów w celu zawiązania współpracy. Efektem spotkań było przyłączenie gminy Czernichów do Stowarzyszenia LGD – „Żywiecki Raj – Kotlina Tradycji i Turystyki”.

Po pozytywnym zrealizowaniu i rozliczeniu Schematu II Projektu, Związek Stowarzyszeń podjął dalsze działania w ramach Programu LEADER. Ponieważ LEADER w nowym okresie budżetowym narzucał zmiany formalne niezbędne do realizacji, dlatego też Związek Stowarzyszeń LGD „Żywiecki Raj - Kotlina Tradycji i Turystyki” przekształcił się w dn. 3 lipca 2008 r. w trakcie zebrania założycielskiego w Stowarzyszenie LGD „Żywiecki Raj” i funkcjonuje w tej formie do dnia dzisiejszego.

Po podpisaniu umowy w dniu 22 maja 2009 r. o wybór LGD „Żywiecki Raj” do realizacji LSR, Zarząd Stowarzyszenia rozpoczął rozmowy z przedstawicielami gminy Istebna na temat możliwości członkostwa tejże gminy w Stowarzyszeniu. W październiku 2009 r. Rada Gminy Istebna przyjęła uchwałę o przestąpieniu do LGD „Żywiecki Raj”. W latach 2010-2015 na obszarze 10 gmin powiatu żywieckiego i 1 gminy na terenie powiatu cieszyńskiego wdrażano LSR LGD „Żywiecki Raj”. W 2015 roku z LGD „Żywiecki Raj” wystąpiła gmina Istebna, ale za to do partnerstwa przyłączyły się 4 gminy z powiatu żywieckiego, tworzące wcześniej LGD Fundacja „Partnerstwo Dorzecza Kocierzanki i Koszarawy”. W nowym okresie dofinansowania 2014-2020 wymogiem jest, aby liczba mieszkańców LGD był większa niż 30 000 mieszkańców - LGD Fundacja „Partnerstwo Dorzecza Kocierzanki i Koszarawy” nie posiadało wymaganej liczby mieszkańców. W 2014 r. LGD „Żywiecki Raj” i LGD Fundacja „Partnerstwo Dorzecza Kocierzanki i Koszarawy” realizowały wspólnie projekt współpracy, którego m.in. efektem była wspólnie opracowana baza atrakcji turystycznych. Działania te dały podwaliny do zbudowania partnerstwa silnie opartego na łączącej oba LGD kulturze, historii, turystyce i tradycji. Na podstawie przeprowadzonych spotkań - rozmów i dyskusji, 4 gminy: Gilowice, Łękawica, Ślemień, Świnna przystąpiły do LGD „Żywiecki Raj”. Od 1 lipca 2015r. LGD „Żywiecki Raj” obejmuje zatem 14 gmin powiatu żywieckiego – prawie cały obszar powiatu (bez miasta Żywiec).

Za pośrednictwem LGD „Żywiecki Raj” w latach 2009-2015 mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały 178 projektów wykorzystując w ten sposób łącznie kwotę 12 614 205,73 zł. Działania te były możliwe dzięki funkcjonowaniu biura LGD, które prowadziło nabory wniosków, konsultacje i szkolenia dla beneficjentów. Łącznie we wszystkich 16 naborach wpłynęło 555 wniosków a z samego doradztwa skorzystało prawie 1 tys. podmiotów.

Członkowie Rady LGD, Zarządu oraz pracownicy biura LGD posiadają odpowiednie kompetencje i umiejętności do wspierania budowania kapitału ludzkiego na obszarze LGD „Żywiecki Raj”. Wiedza i doświadczenie poszczególnych osób nawzajem się uzupełniają i odpowiadają zakresowi merytorycznemu LSR. W regulaminach dotyczących działalności poszczególnych organów, opisano jakie kompetencje wymagane są w LGD na konkretnych stanowiskach i jakie mechanizmy mają zastosowanie dla zapewnienia spełnienia tych wymagań. Ponad połowa pracowników zatrudnionych w Biurze LGD posiada doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji zarówno dokumentu LSR, jak i dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym lub lokalnym.

LGD opiera się również na potencjale swoich członków, w skład LGD wchodzi aktywne gminy zarówno w zakresie pozyskiwania środków unijnych jak i działań obejmujących budowanie kapitału społecznego na obszarach wiejskich. LGD rozwija swój potencjał jako organizacja: kadrowo – podejmując działania szkoleniowe dla pracowników, jako partnerstwo – poszerzając skład partnerstwa o nowych członków oraz wizerunkowo – stając się w większym stopniu rozpoznawalną organizacją w regionie.

Pracownicy LGD i jej Zarząd posiadają długoletnie doświadczenie niezbędne do zarządzania LGD i realizacji operacji przewidzianych w LSR. Współpraca z koordynatorami gminnymi LGD, którzy pozostają w ścisłym kontakcie z biurem LGD bardzo pomaga w realizacji zadań i przyczynia się do sprawnego funkcjonowaniu biura. W latach 2009 – 2014 LGD została poddana licznym kontrolom m.in. przez NIK, ZUS oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego i żadna z nich nie wykryła poważniejszych błędów w działalności LGD.

1.5 Opis struktury LGD

Stowarzyszenie „Żywiecki Raj” zgodnie z obowiązującym statutem Stowarzyszenia posiada: członków zwyczajnych, członków wspierających, członków honorowych. W wyniku budowania partnerstwa trójsektorowego członkami LGD zostały podmioty sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. W skład Stowarzyszenia wchodzi wyłącznie członkowie zwyczajni. Na dzień 30.12.2015r. członkami LGD są wszystkie gminy (14) wchodzące w skład obszaru Stowarzyszenia, 1 związek międzygminny, powiat żywiecki, 23 przedsiębiorcy, 23 organizacje pozarządowe oraz 28 osób aktywnie działających społecznie na obszarze LGD, w sumie 90 podmiotów. W LGD „Żywiecki Raj” sektor gospodarczy stanowi 25% wszystkich członków LGD, co świadczy o dużym zaangażowaniu lokalnych przedsiębiorców w budowanie partnerstwa jakim jest LGD. Jest to wynik podejmowanych działań przez Zarząd LGD, w skład którego wchodzi i wchodzi przedstawiciele sektora gospodarczego. *Członkowie*

Obszary działalności członków LGD są bardzo bogate – w skład LGD wchodzi z obszaru gmin wiejskich powiatu żywieckiego: Koła Gospodyń Wiejskich, Koła Emerytów, stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych, na rzecz dzieci i młodzieży, osób starszych, organizacje promujące i wspierające rozwój poszczególnych gmin a także organizacje zajmujące się kulturą i dziedzictwem lokalnym, przedsiębiorcy z branży turystycznej, produkcyjnej, usługowej.

Na terenie działania LGD podczas spotkań otwartych a następnie przeprowadzonych wywiadów fokusowych – w pierwszej kolejności z pracownikami Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej i innych instytucji działających na rzecz osób wykluczonych, a następnie podczas wywiadów fokusowych z przedstawicielami poszczególnych grup,

zdiagnozowano cztery grupy defaworyzowane: osoby młode do 30 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po wychowaniu dziecka, osoby po 50 roku życia (szczegółowe informacje na temat grup defaworyzowanych znajdują się w Podrozdziale 3.1). W zakresie zbudowanego przez LGD partnerstwa znajdują się również osoby wchodzące w skład lub reprezentujące te grupy defaworyzowane: organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, stowarzyszenia, koła zrzeszające osoby po 50 roku życia, osoby młode.

LGD „Żywiecki Raj” ma duży potencjał w zakresie animowania przedsiębiorczości społecznej na terenach wiejskich i włącza się w tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej. Członkiem LGD jest m.in. Zakład Aktywności Zawodowej w Lalikach – jedyna taka organizacja na terenie LGD. Ponadto LGD współpracuje z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej w Bielsku Białej, z którym ma podpisane porozumienie współpracy, jak i z jedynym na terenie powiatu żywieckiego Centrum Integracji Społecznej w Jelesni. Współpraca ta owocuje wspólnymi inicjatywami – szkoleniami, projektami.

Struktura organizacyjna Stowarzyszenia - Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj”:

1. **Walne Zebranie Członków** tworzą wszyscy członkowie Stowarzyszenia. To najwyższa władza stowarzyszenia, która jest odpowiedzialna za podejmowanie uchwał w sprawie kierunków i programów działania Stowarzyszenia, powoływanie i odwoływanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej oraz uchwalanie regulaminów ich funkcjonowania, a także przyjmowania sprawozdań z ich działalności.

2. **Zarząd** jest trzyosobowy i tworzą go: Prezes, Wiceprezes, Sekretarz. Organ ten reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz i działa w jego imieniu, kierując bieżącą pracą Stowarzyszenia.

3. **Komisja Rewizyjna** odpowiada za bieżącą kontrolę działalności Stowarzyszenia, składa się Przewodniczącego Komisji i dwóch członków.

4. **Rada**, to organ decyzyjny Stowarzyszenia składający się z 21 członków, odpowiedzialny za wybór operacji do dofinansowania w ramach wdrażania LSR.

Kadencja Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej wynosi 5 lat.

5. **Biuro LGD „Żywiecki Raj”** zapewnia obsługę organów Stowarzyszenia. Struktura organizacyjna biura LGD obejmuje takie stanowiska jak: Kierownik biura, Koordynator biura, Specjalista ds. promocji i współpracy, Specjalista ds. animacji projektów, Pracownik administracyjno-rozliczeniowy. Zarząd nadzoruje realizację zadań biura i ponosi odpowiedzialność za prace wykonywane przez biuro.

Członkowie Rady LGD i pracownicy biura mają obowiązek podnoszenia wiedzy i kompetencji w zakresie realizacji LSR, co zostało przewidziane w opracowanym Planie Szkoleń i regulaminach dotyczących tych organów. Dzięki szkoleniom będzie możliwe stałe podnoszenie poziomu wiedzy i kwalifikacji członków Rady i pracowników biura LGD, które prowadzić będzie do coraz lepszej obsługi interesantów i doskonaleniu umiejętności koniecznych do wykonywania powierzonych zadań.

1.6 Opis składu organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia - Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” jest Rada Stowarzyszenia licząca 21 członków, w tym Przewodniczącego Rady, dwóch Wiceprzewodniczących oraz Sekretarza tworzących Prezydium Rady. W skład Rady wchodzi członkowie zwyczajni Stowarzyszenia, reprezentujący: władzę publiczną, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców, przy czym ani członkowie reprezentujący władzę publiczną, ani żadna z grup interesu nie stanowi więcej niż 49% składu Rady w rozumieniu art.32 ust.2 lit.b) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17.12.2013. W składzie Rady znajduje się przynajmniej po jednym przedstawicielu ze wszystkich gmin należących do LGD „Żywiecki Raj”. Rada składa się z partnerów gospodarczych stanowiących 33,33 % całego składu Rady (7 członków), społecznych - 38,10 % (8 członków, w tym 3 mieszkańców) a w 28,57 % z publicznych (6 członków).

1.7 Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Funkcje członka Rady wybrane osoby pełnią osobiście, tj. w przypadku osób fizycznych wybranych do organu decyzyjnego – przez te osoby, zaś w przypadku osób prawnych – przez osoby, które na podstawie dokumentów statutowych lub uchwał właściwych organów są uprawnione do reprezentowania tych osób prawnych. Uchwały Rady Stowarzyszenia zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania, gdzie każdy członek Rady dysponuje jednym głosem. W stosunku do każdej operacji będącej przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały o wybraniu bądź nie wybraniu operacji do finansowania. Podczas każdego głosowania weryfikowane jest czy został zachowany odpowiedni parytet, gdzie w podejmowaniu decyzji drogą głosowania dotyczących wyboru poszczególnych operacji do dofinansowania ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie mogą mieć więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Komisja skrutacyjna podczas każdego głosowania sprawdza czy został zachowany odpowiedni parytet. W przypadku braku zachowania tego parytetu głosowanie uznaje się za nieważne. Szczegółowy sposób wyboru operacji do dofinansowania w ramach LSR i głosowania określa Regulamin Rady i Procedury wyboru operacji w ramach wdrażania LSR LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2023, a także Rejestr Interesów, który zapewnienia wybór operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w Radzie i umożliwia unikanie konfliktu interesów. Biuro LGD we współpracy z Prezydium Rady prowadzi Rejestr Interesów pozwalający na identyfikację charakteru powiązań

z wnioskodawcami i/lub poszczególnymi projektami. Rejestr Interesów prowadzony jest na podstawie dokumentacji członków Rady i ich oświadczeń. Tym samym, ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. Zarówno lokalne kryteria wyboru, Regulamin Rady jak i inne dokumenty związane z wyborem operacji do dofinansowania będą udostępnione poprzez stronę internetową LGD.

1.8 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Wszelkie procedury uruchamiane przez Stowarzyszenie są regulowane aktualnym statutem oraz zatwierdzonymi przez Walne Zebranie Członków: Regulaminem Walnego Zebrania Członków, Regulaminem Zarządu i Regulaminem Rady oraz zatwierdzonym przez Zarząd Regulaminem pracy Biura.

Tabela 2. Podstawowe dokumenty wewnętrzne regulujące zasady działania LGD.

Ep.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie	Sposób uchwalania i aktualizacji
1.	Statut LGD „Żywiecki Raj”	Zakres uregulowań zgodnie z Ustawą z dn. 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 2015 poz.1393 z późn. zm). Statut reguluje m.in. następujące kwestie: wskazanie Marszałka Województwa Śląskiego jako organ nadzoru; uwarunkowania organu decyzyjnego – Rady odpowiedzialnej za wybór operacji oraz szczegółowe kwestie jej kompetencji i zasad reprezentatywności; określenie organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji; uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków organu decyzyjnego w wyborze operacji (w tym przesłanki wyłączenia z oceny operacji), zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach.	Dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC, zmiana Statutu wymaga bezwzględnej większości głosów, przy obecności co najmniej połowy Członków WZC.
2.	Regulamin Walnego Zebrania Członków LGD	Regulamin określa m.in. szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC (sposób informowania członków o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, itp.); szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie powołania organów LGD (sposób zgłaszania kandydatów, oddawania głosów, ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w LGD, wybory uzupełniające); zasady protokołowania posiedzeń WZC.	Zatwierdzenie regulaminu działania WZC wymaga przyjęcia uchwałą WZC.
3.	Regulamin Rady	Regulamin określa m.in. szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego: sposób informowania członków Rady o posiedzeniach; zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach; zasady dotyczące zachowania bezstronności i unikania konfliktu interesu wraz z obowiązkiem publikowania protokołów z posiedzeń Rady zawierających informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy; zasady określania kworum i systemu głosowania; regulacje zapewniające zachowanie parytetu w poszczególnych głosowaniach organu decyzyjnego, gwarantującego, że co najmniej 50% głosów podczas dokonywania wyboru wniosków do dofinansowania, pochodzi od członków, którzy nie są przedstawicielami sektora publicznego; zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego; zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.	Zatwierdzenie regulaminu działania Rady wymaga przyjęcia uchwałą WZC.
4.	Regulamin Zarządu LGD	Regulamin określa m.in. podział zadań pomiędzy członków Zarządu.	Regulamin zatwierdzany uchwałą WZC.
5.	Regulamin Biura LGD	Regulamin określa m.in. zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, podział zadań pracowników, w tym zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy a także metody ich pomiaru; zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych; opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa; procedury wyboru pracowników, opis stanowisk z podziałem obowiązków, zasady premiowania pracowników itp.	Zatwierdzenie regulaminu działania Biura wymaga przyjęcia uchwałą Zarządu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentacji Stowarzyszenia.

Ponadto LGD działa zgodnie z Procedurami wyboru operacji w ramach wdrażania LSR LGD „Żywiecki Raj” na lata 2014-2020 (informacja na temat tych procedur znajduje się w Rozdziale VI), Procedurą aktualizacji LSR (załącznik nr 1 do LSR), Procedurą monitoringu i ewaluacji (załącznik nr 2 do LSR), Instrukcją kancelaryjną, Instrukcją obiegu dokumentów, Polityką Bezpieczeństwa. Na potrzeby funkcjonowania LGD opracowany został Plan Komunikacyjny (załącznik nr 5 do LSR), Plan Szkoleń, Rejestr Interesów.

ROZDZIAŁ 2. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

LSR LGD „Żywiecki Raj” została wypracowana przy aktywnym udziale lokalnej społeczności przez Grupę Roboczą ds. LSR, składającą się z aktywnych reprezentantów gmin - członków LGD/reprezentantów sektora społecznego i gospodarczego - tzn. lokalnych liderów środowiska wiejskiego przy wykorzystaniu różnych źródeł danych. Zadaniem grupy było informowanie, organizowanie, animowanie spotkań i warsztatów ze społecznością lokalną i przedstawicielami wszystkich sektorów, a także czuwanie nad tym, aby dokument był opracowywany w sposób partnerski. Wszystkie te działania były prowadzone pod hasłem: **KONSULTUJESZ = DECYDUJESZ**. Koordynatorem prac nad LSR była Kierownik biura LGD „Żywiecki Raj”, Pani Magdalena Haase, osoba z bogatym, udokumentowanym doświadczeniem zarówno we wdrażaniu podejścia Leader jak i tworzeniu dokumentów strategicznych. Pracując od 2009r. w biurze LGD Pani Magdalena Haase była odpowiedzialna za przygotowanie dokumentów pod aktualizację LSR LGD „Żywiecki Raj”. LSR nie została przygotowana przez firmę zewnętrzną. Za przygotowanie redakcyjne LSR odpowiedzialny był 4 osobowy Zespół ds. LSR w skład którego wchodziło 3 członków Zarządu LGD (Zarząd LGD jest trójsektorowy) oraz Kierownik Biura. Wszystkie osoby tworzące Zespół ds. LSR posiadały doświadczenie w zakresie realizacji projektów i wdrażania dotychczasowej strategii LGD. Spotkania zespołu odbywały się cyklicznie, co dwa, trzy tygodnie. Kluczowym czynnikiem zasady partycypacji zastosowanej przez LGD przy tworzeniu LSR było podejście zintegrowane i innowacyjne – zastosowano różnorodne nowatorskie dla LGD techniki i narzędzia partycypacji społecznej, które nawzajem się przenikały. Dzięki takiemu podejściu było możliwe pozyskanie zobiektywizowanych danych, a sam proces był oparty nie na zasadzie negocjacji, ale dialogu – każda grupa wyróżniona ze względu na swoje potrzeby mogła je skonfrontować z tymi, jakie mają inne grupy, a to w efekcie pozwoliło na wypracowanie głównych założeń LSR jeszcze przed ostatecznym sformułowaniem strategii. Głównym celem działań partycypacyjnych nie było „stworzenie” dokumentu ale pobudzenie zaangażowania społeczności lokalnej, która ma szansę realnie wpływać na kształt LSR i ten cel LGD udało się osiągnąć. LGD również przy aktualizacji LSR przewidziała konsultacje społeczne z zastosowaniem metod partycypacji zależnych od zakresu zmian w LSR (informacje na temat zasad aktualizacji LSR zawarto w załączniku 1).

W poszczególnych etapach prac nad LSR wykorzystano różnorodne metody partycypacji, angażując tym samym możliwie szerokie spektrum uczestników. Przeprowadzając konsultacje LSR partycypacyjnymi metodami konsultacji wykorzystano dane z konsultacji społecznych – z każdej konsultacji zostały sporządzone notatki/raporty lub sprawozdania uwzględniające analizę przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji. Materiały te zostały zebrane w formie zbiorczego raportu z przeprowadzonych konsultacji i są zdeponowane w biurze LGD „Żywiecki Raj”.

Dla zapewnienia oddolnego charakteru LSR, czyli zagwarantowania udziału społeczności lokalnej w procesie tworzenia strategii użyto minimum cztery metody partycypacyjne konsultacji na każdym kluczowym etapie prac nad opracowywaniem LSR. Opracowanie LSR zostało podzielone na 6 etapów (5 kluczowych oraz etap podsumowujący prace nad LSR).

- **Spotkania otwarte** - przy tworzeniu LSR LGD „Żywiecki Raj” brała czynny udział społeczność lokalna. LGD przystępując do opracowywania strategii przeprowadziła w listopadzie/grudniu 2014r. cykl spotkań informacyjnych. Podczas spotkań została przeprowadzona analiza społeczności lokalnej pozwalająca na określenie składu - grup docelowych mogących zostać ujętych w LSR, poznanie lokalnych liderów i dobrania najważniejszych metod współpracy przy tworzeniu LSR. Spotkania służyły również upowszechnianiu informacji o LGD i podejściu Leader, identyfikacji oczekiwań mieszkańców co do kierunków rozwoju obszarów wiejskich. Zaprezentowano również przegląd zestawienia złożonych wniosków, uzyskano wstępne opinie reprezentantów sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego, potencjalnych beneficjentów Lokalnej Strategii Rozwoju wdrażanej w ramach RLKS PROW 2014-2020 na temat potrzeb, problemów - kluczowych przedsięwzięć, które powinny zostać objęte przyszłą strategią. W trakcie spotkań wyłonione zostały aktywne osoby zainteresowane tematami istotnymi z punktu widzenia PROW, LGD i przyszłej strategii tj. przestrzenią publiczną, rozwojem przedsiębiorczości, rozwojem społeczeństwa obywatelskiego (NGO), kulturą, edukacją, produktami lokalnymi. W spotkaniach uczestniczyło łącznie 76 osób.

- **Diagnoza lokalna** - zawierała drugi cykl spotkań z osobami w styczniu/ lutym 2015r., które zadeklarowały się podczas spotkań otwartych do współpracy w przeprowadzeniu diagnozy obszaru. Uczestnicy wypełniali również ankiety dot. mocnych i słabych stron obszaru, szans i zagrożeń, diagnozy obszaru, przeprowadzono analizę potrzeb i problemów – wstępną konsultację w formie sondażu na podstawie złożonych ankiet. Spotkania miały charakter warsztatów aktywizacyjnych. W lipcu i sierpniu 2015r. przeprowadzono po dwa spotkania w gminach, które przystąpiły do LGD „Żywiecki Raj” w 2015r. W spotkaniach w styczniu/lutym uczestniczyły 73 osoby, w lipcu/sierpniu na terenie 4 gmin, które przystąpiły do LGD w 2015 r. uczestniczyły 52 osoby.

- **Badanie ewaluacyjne** - w lutym 2015 r. została przeprowadzona i wykonana przez niezależną firmę zewnętrzną ewaluacja LSR LGD „Żywiecki Raj”, której wyniki zostały zebrane w formie Raportu końcowego dotyczącego badania ewaluacyjnego w zakresie monitoringu oraz ewaluacji działań związanych z wdrażaniem LSR w latach 2007-2013. Badanie ewaluacyjne zawierało ankietę ewaluacyjną, która pozwoliła oszacować skuteczność realizacji strategii w zakresie wpływu projektów dofinansowanych ze środków LGD na aktywność społeczną, przedsiębiorczość, liczbę nowych miejsc pracy, atrakcyjność turystyczną i konkurencyjność obszaru. Raport końcowy zawiera także ocenę trafności doboru wskaźników oddziaływania, rezultatu i produktu do celów ogólnych, szczegółowych i operacji. Rekomendacje zawarte w raporcie były podstawą do tworzenia odpowiednio dobranych wskaźników. W ramach tego badania

oszacowano skuteczność realizacji lokalnej strategii rozwoju LGD na lata 2007-2013, którego elementem była ocena zasad monitorowania i ewaluacji LSR pod kątem: wpływu okresowej weryfikacji wskaźników na osiągnięcie celów LSR, skuteczności stosowanych technik monitoringu pod kątem zaangażowania społeczności lokalnej w proces weryfikacji LSR. Wyniki badań stanowią element diagnozy potrzeb obszaru LGD.

- **Sondaż społeczny:**

- Sondaż społeczny podczas spotkań w styczniu/lutym 2015r. przeprowadzono badania własne za pośrednictwem pracowników LGD „Żywiecki Raj” dotyczące poziomu życia na obszarze LGD „Żywiecki Raj”. Do sondażu wykorzystano ankietę. Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych został opracowany raport określający poziom i jakość życia na obszarze LGD uwzględniający opinię mieszkańców. W sondażu udział wzięło 100 osób zamieszkujących obszar LGD. Wyniki ankiet przedstawiono w jednolitym dokumencie. Dokument ten wykorzystany został przy opracowaniu analizy SWOT. Ankieta zawierała również elementy SWOT. Wyniki ankiet pozwoliły wyszczególnić obszary priorytetowe, w których ankietowani widzą największą szansę/zagrożenie/mocne strony/słabe strony obszaru LGD.

- Sondaż społeczny na projekty do realizacji w ramach LSR poprzez udostępnienie formularza fiszki projektowej. Sondaż przeprowadzono przed przystąpieniem do określenia przedsięwzięć i operacji, jakie miały zostać zapisane w LSR. Sondaż ten przeprowadzono w formie kart projektów, o wypełnienie których poproszono przedstawicieli wszystkich sektorów i grup społecznych. W efekcie przeprowadzonego sondażu zebrano ponad 100 wypełnionych kart projektów, których analiza opisana została w jednolitym dokumencie i wykorzystana do przygotowania LSR.

- **Badania własne** - na bieżąco również w ramach badań własnych – ankiet monitorujących LGD „Żywiecki Raj” analizowało stan poziomu zadowolenia i jakości metod komunikacyjnych oraz poziomu świadczenia usług przez LGD w zakresie doradztwa i obsługi wnioskodawców w ramach przeprowadzanych naborów wniosków. Zebrano 178 ankiet monitorujących. W kwietniu-maju 2015r. przeprowadzono również wywiady telefoniczne z Przewodniczącymi KGW.

- **3 warsztaty strategiczne:**

- **I warsztat strategiczny**, który odbył się w dniu 3 września 2015r. W ramach sondażu społecznego były opracowane wstępne założenia do analizy SWOT. Podczas warsztatu strategicznego została wypracowana analiza SWOT obszaru LGD. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele gmin, reprezentanci sektora publicznego, społecznego, gospodarczego i mieszkańcy. Podczas spotkania Grupy Roboczej ds. LSR uczestnicy otrzymali materiały opracowane przez biuro, diagnozę obszaru oraz uporządkowane i pogrupowane według kategorii oraz poziomu szczegółowości materiały – zgłoszone przez społeczność lokalną obszaru (w tym m.in. potrzeby, problemy). Uczestnicy pracowali w grupach, mając przydzielone kluczowe obszary do przeanalizowania: uwarunkowania przestrzenne, potencjał demograficzny, aktywność społeczna, rynek pracy, potencjał gospodarczy, rolnictwo, infrastruktura, turystyka, środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i historyczne. Podczas burzy mózgów grupy opracowały mocne i słabe strony danego obszaru, układając je wg ważności, istotności problemu, odrzucając problemy marginalne. Wyniki prac przez reprezentantów poszczególnych grup były prezentowane przed wszystkimi uczestnikami spotkania, co pozwoliło na zweryfikowanie materiału opracowanego przez daną grupę. Następnie uczestnicy wspólnie przygotowali listę szans i zagrożeń, które mogą oddziaływać na obszar LGD. Wyniki prac uczestników zostały spisane na arkuszach papieru i zebrane, a następnie przez pracowników biura LGD przepisane, przygotowane w formie jednej zbiorczej analizy SWOT obszaru LGD. W warsztacie uczestniczyło 14 osób.

- **II warsztat strategiczny** odbył się w dniu 11 września 2015r. Podczas warsztatu Grupa Robocza ds. LSR zbudowała drzewo problemów, przekształcone następnie w drzewo celów. Wskazane problemy kluczowe były podstawą do sformułowania celów szczegółowych. W warsztacie uczestniczyło 9 osób.

- **III warsztat strategiczny** odbył się w dniu 1 grudnia 2015r. Pozwolił on Grupie Roboczej ds. LSR opracować kryteria wyboru operacji i wskaźniki realizacji LSR. W warsztacie uczestniczyło 10 osób.

- **Warsztaty tematyczne:**

- **warsztaty tematyczne – konsultacje:** we wszystkich 14 gminach należących do LGD odbyły się spotkania konsultacyjne poświęcone analizie SWOT, a także wypracowaniu celów LSR. Na wszystkich spotkaniach obecni byli przedstawiciele sektora społecznego, publicznego, biznesu i mieszkańcy. Podczas spotkań poruszono szereg istotnych problemów. Uczestnicy mieli okazję wyrazić swoje zdanie na temat przedstawionej do konsultacji analizy SWOT, mieli również możliwość podzielenia się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi celów, jakie powinny znaleźć się w strategii. Każdy z uczestników miał za zadanie w przedstawionej do konsultacji analizie SWOT wybrać po trzy najważniejsze mocne i słabe strony w danym obszarze. Zebrane w ten sposób dane pozwoliły wg hierarchii ważności ułożyć w mocnych i słabych stronach atuty i problemy wyszczególnione w danym obszarze analizy SWOT. W zakresie szans i zagrożeń wszyscy uczestnicy wspólnie analizowali dane. Konsultacje zostały zorganizowane na terenie każdej z 14 gmin tworzących LGD i wzięło w nich udział 175 osób.

- **warsztat tematyczny**, w którym uczestniczyli członkowie Rady LGD, reprezentujący wszystkie sektory (gospodarczy, społeczny i publiczny). Spotkanie zostało przeprowadzone w dniu 26 listopada 2015r. i uczestniczyło w nim 17 członków Rady LGD. Podczas warsztatu uczestnicy przygotowali kryteria wyboru i wskaźniki realizacji LSR.

- warsztat strategiczny – 01.12.2015r. Podczas warsztatu omawiano zasady monitorowania i ewaluacji LSR, wskaźniki realizacji LSR. Przedyskutowano główne założenia zawarte w roboczej LSR. W spotkaniu uczestniczyło 11 osób.

- warsztat tematyczny – 08.12.2015r., w spotkaniu uczestniczyli członkowie Rady LGD, reprezentujący wszystkie sektory (gospodarczy, społeczny i publiczny). Podczas spotkania przeanalizowano drzewo celów wraz z podziałem budżetu w ramach LSR LGD „Żywiecki Raj”, omówiono i zweryfikowano kryteria lokalne opracowane na spotkaniu w dniu 1 grudnia 2015r. oraz w oparciu o uwagi przesłane drogą mailową. W spotkaniu uczestniczyło 14 osób.

• **Wywiady fokusowe:**

- wywiad fokusowy - pogłębiona diagnoza problemów społecznych na obszarze LSR pod kątem doprecyzowania grup defaworyzowanych. Do udziału w spotkaniu zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji i organizacji działających na rzecz mieszkańców obszaru LGD, wymagających wsparcia społecznego: Ośrodków Pomocy Społecznej, organizacji pozarządowych działających na rzecz grup defaworyzowanych z obszaru LGD – w sumie 11 osób. Wywiad grupowy miał miejsce 8 października 2015r. Spotkanie odbyło się według opracowanego scenariusza. Poprzez liczne pytania została zebrana opinia na temat kategorii grup wykluczonych społecznie i defaworyzowanych w kontekście dostępu do rynku pracy na obszarze LGD. Wiedza, sugestie i propozycje jakie zostały przekazane przez przedstawicieli GOPS stanowiły podstawę do sformułowania odpowiednich działań i form wsparcia dla diagnozowanych grup defaworyzowanych, określonych w LSR.

- wywiad grupowy – z kobietami/młodymi mamami wchodzącymi/powracającymi na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka. 19 października 2015r. w biurze LGD odbyło się „spotkanie przy kawie” z młodymi mamami. Na specjalne zaproszenie pojawiły się panie, które „rozwijają kapitał społeczny na obszarach wiejskich w oparciu o potencjał kobiet”, które działają i pobudzają do działania inne „kobiety wiejskie”. Panie – młode mamy, uczestniczące w spotkaniu wymieniały się doświadczeniami na temat łączenia życia zawodowego i osobistego, omówiły potrzebę powstania narzędzi i rozwiązań, które pozwoliłyby godzić im pracę zawodową z wychowywaniem dzieci. Pojawiły się ciekawe pomysły na tworzenie warunków dla powstawania i realizacji projektów nastawionych na aktywizację – zawodową i społeczną kobiet, a także animację i integrację społeczności gmin należących do LGD. Poruszony został również temat dotarcia do tej grupy docelowej poprzez różnorodne środki jakimi dysponuje LGD.

- wywiad fokusowy z przedsiębiorcami z obszaru LGD odbył się w dniu 20 października 2015r. Podczas spotkania w gronie 8 zaproszonych przedsiębiorców z obszaru LGD analizowano stan przedsiębiorczości oraz przedsięwzięcia gospodarcze planowane do realizacji na obszarze LGD „Żywiecki Raj”. Został przeanalizowany podział budżetu LSR w zakresach dostępnych dla poszczególnych podmiotów oraz określono realne zapotrzebowanie na działania wszystkich typów możliwych do realizacji z funduszy PROW. Na spotkaniu przedstawione zostały wnioski z analizy SOWT a także drzewo celów LSR. Podczas zogniskowanego wywiadu grupowego z przedsiębiorcami pojawiło się kilka ciekawych inicjatyw m.in. konieczności powołania Rady, Klubu przedsiębiorców z terenu LGD z cyklicznymi spotkaniami, organizacji wizyt studyjnych dla młodzieży w celu zainspirowania ich do realizacji własnych pomysłów na stworzenie własnej działalności gospodarczej jak i funkcjonujących przedsiębiorców w zakresie branż, w których działają. W kontekście LSR ustalono, iż zarówno budżet jak i działania w LSR powinny skupiać się na dotacjach na rozpoczęcie działalności i to przede wszystkim wśród młodych ludzi. Wskazano również na konieczność zastosowania preferencyjnych warunków dla grup defaworyzowanych w zakresie otrzymania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

- wywiad grupowy - 24 listopada 2014r. miało miejsce spotkanie z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, podczas tego spotkania omówiono możliwości dotarcia do tej konkretnej grupy docelowej, potrzeby i bariery z jakimi zmagają się osoby niepełnosprawne, możliwości wsparcia poprzez działania zawarte w LSR tej grupy defaworyzowanej. W spotkaniu uczestniczyło 5 osób.

- wywiad grupowy – 3 członków Zarządu LGD „Żywiecki Raj” reprezentujących sektor publiczny, społeczny, gospodarczy. W trakcie wywiadu fokusowego, który odbył się w dniu 18 listopada 2015r. analizowano zasady wyboru operacji do dofinansowania, kryteria wyboru operacji oraz wskaźniki realizacji LSR.

• **WORLD CAFE** – spotkanie w miłej atmosferze „Zamkowej Kawiarni” przeprowadzone metodą WORLD CAFE, gdzie rozmowy dotyczyły procedur naboru i kryteriów wyboru projektów grantowych, a także wskaźników realizacji w zakresie projektów grantowych. Spotkanie, w którym uczestniczyło 12 przedstawicieli organizacji pozarządowych i przedstawicieli JST odbyło się w dniu 24 listopada 2015r. w siedzibie LGD.

• **Debata młodzieżowa** - uczestnikami 3 debat w dniu 30 października 2015r. było 31 uczniów - młodzież gimnazjalna – klasy I-III. Debata miała za zadanie uaktywnienie młodych ludzi w różnych obszarach życia społecznego, zainteresowanie organizacjami pozarządowymi, a także poznanie potrzeb i pomysłów młodzieży na rozwój obszaru LGD. Uczestnicy debat mieli możliwość wypowiedzenia się podczas burzy mózgów, w trakcie której wszystkie pomysły zostały zapisane na karteczkach i zebrane na tablicy. Podczas spotkania została przeprowadzona anonimowa ankieta. Przekazane informacje były cenną wskazówką w zakresie tworzenia LSR z perspektywy uwzględnienia potrzeb i pomysłów młodych ludzi z obszaru LGD „Żywiecki Raj”, a także komunikacji z tą grupą docelową.

• **Debata OPEN SPACE** - debata odbyła się 19.11.2015r. i obejmowała analizę potrzeb / problemów komunikacyjnych, skuteczne narzędzia komunikowania się ze społecznością – dotarcia do konkretnych grup docelowych zwartych w LSR, ocenę efektywności działań komunikacyjnych. W debacie uczestniczyło 44 osoby.

- Konsultacje za pośrednictwem strony internetowej LGD z wykorzystaniem formularzy zgłaszania uwag.
- Konsultacje poprzez media społecznościowe.
- Punkt informacyjno-konsultacyjny - w okresie przygotowywania Lokalnej Strategii Rozwoju funkcjonował punkt informacyjno-konsultacyjny zlokalizowany w biurze LGD, który był prowadzony przez pracowników biura. Punkt był otwarty dla osób zainteresowanych rozwojem obszarów wiejskich oraz zgłaszających własne pomysły na przedsięwzięcia i operacje planowane do realizacji w ramach LSR.

Bezpośrednią kontrolę nad opracowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju pełnił Zarząd Stowarzyszenia. Decyzje związane z głównymi kierunkami LSR oraz kształtem organu decyzyjnego podejmowane były przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

Materiały dotyczące tworzącej się strategii przygotowane w sposób partycypacyjny były sukcesywnie zamieszczane na stronie internetowej LGD jako materiał do otwartej dyskusji społeczności lokalnej. Drogą elektroniczną do Członków LGD, Partnerów LGD, firm / instytucji z terenu działania LGD, NGO współpracujących z LGD zostały skierowane zaproszenia do zapoznania się z treścią dokumentów i dalszego zgłaszania ewentualnych uwag. Wersja robocza LSR wraz z dokumentacją powstała w trakcie prac nad dokumentem była przesłana w formie elektronicznej i przedstawiona w Biurze LGD do wglądu osobom/ instytucjom, które chciały przedstawić dodatkową opinię na temat jej zawartości merytorycznej. W dniu 17.12.2015r. projekt LSR został przedstawiony na Walnym Zebraniu Członków LGD jako dokument wydrukowany do wglądu oraz w formie prezentacji wyciągu kluczowych informacji zamieszczonych w LSR. Tak przygotowana LSR została przyjęta uchwałą Walnego Zebrania Członków nr 29/2015 z dnia 17 grudnia 2015r.

Tabela 3. Metody angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR LGD „Żywiecki Raj”

METODY ANGAŻOWANIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W PROCES REALIZACJI LSR						
Ep.	Etap I Diagnoza i analiza SWOT	Etap II Określanie celów i ustalenie ich hierarchii	Etap III Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru	Etap IV Opracowanie wskaźników realizacji LSR	Etap V Identyfikacja grup docelowych	Etap VI Podsumowanie prac nad LSR
1.	Spotkania otwarte – listopad/grudzień 2014r.				Spotkania otwarte – listopad/grudzień 2014r.	
2.	Diagnoza lokalna – styczeń/luty 2015r. oraz lipiec/sierpień 2015r.	Diagnoza lokalna – styczeń/luty 2015r. oraz lipiec/sierpień 2015r.				
3.	Badanie ewaluacyjne - luty 2015r.		Badanie ewaluacyjne - luty 2015r.	Badanie ewaluacyjne - luty 2015r.		
4.	Sondaż społeczny – styczeń/luty 2015r.	Sondaż społeczny – styczeń/luty 2015r.				
5.	Badania własne – ankiety monitorujące Wywiady indywidualne - KGW					
6.	Warsztaty strategiczne – 03.09. 2015r.	Warsztaty strategiczne – 11.09. 2015r.		Warsztaty strategiczne – 01.12. 2015r		Warsztaty strategiczne – 01.12. 2015r
7.	Warsztaty tematyczne – konsultacje społeczne 14.09.2015r. – 01.10.2015r.	Warsztaty tematyczne – konsultacje społeczne 14.09.2015r. – 01.10.2015r.	Warsztat tematyczny - 26.11.2015r.	Warsztat tematyczny - 26.11.2015r.	Warsztaty tematyczne – konsultacje społeczne 14.09.2015r. – 01.10.2015r.	Warsztat tematyczny - 08.12.2015r.
8.		Wywiad fokusowy – 08.10.2015r., grupy defaworyzowane - GOPS, NGO,	Wywiad fokusowy – 18.11.2015r.	Wywiad fokusowy – 18.11.2015r.	4 wywiady grupowe: 08.10.2015r. grupy de faworyzowane – GOPS, NGO, 19.10.2015r. –	

					młode kobiety, 20.10.2015r. – przedsiębiorcy, 24.11.2015r. – organizacje pozarządowe działające dla rzecz osób niepełnosprawnych	
9.			WORLD CAFE – 24.11.2015r.			
10.					Debata młodzieżowa – 30.10.2015r.	
11.					Debata OPEN SPACE – 19.11.2015r.	
12.	Konsultacje on- line	Konsultacje on-line	Konsultacje on-line	Konsultacje on-line	Konsultacje on-line	Konsultacje on-line
14.	Konsultacje poprzez media społecznościowe	Konsultacje poprzez media społecznościowe	Konsultacje poprzez media społecznościow e	Konsultacje poprzez media społecznościow e	Konsultacje poprzez media społecznościowe	Konsultacje poprzez media społecznościowe
15.	Punkt informacyjno- -konsultacyjny	Punkt informacyjno- -konsultacyjny	Punkt informacyjno- - konsultacyjny	Punkt informacyjno- - konsultacyjny	Punkt informacyjno- - konsultacyjny	Punkt informacyjno- - konsultacyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentacji Stowarzyszenia.

ROZDZIAŁ 3. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

Diagnoza obszaru LGD „Żywiecki Raj” została opracowana po cyklu spotkań na terenie gmin należących do LGD „Żywiecki Raj” w listopadzie/grudniu 2014r. i styczniu /lutym 2015r. Analizę stanu faktycznego obszaru LSR opracowano na podstawie dostępnych danych statystycznych dotyczących obszaru, materiałów i dokumentów uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Żywcu, urzędów gmin należących do LGD, Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej oraz GUS (Bank Danych Regionalnych). Ponadto analizie poddano informacje dostępne na stronach internetowych gmin członkowskich LGD. Przy przeprowadzonej analizie wzięto pod uwagę możliwości wsparcia w ramach PROW i pośrednio RPO na terenie województwa śląskiego. Dane dostępne w bazach GUS przeanalizowano w przedziale czasowym 2007-2013. Identyfikacja i klasyfikacja problemów występujących na obszarze LSR istotnych z punktu widzenia LGD została opracowana z uwzględnieniem wniosków z badania ewaluacyjnego¹. Diagnoza została zweryfikowana w oparciu o uwagi wynikające z konsultacji ze społecznością lokalną. Taki cykl przygotowania diagnozy pozwolił uniknąć zamieszczania w LSR nieistotnych kwestii mających małe znaczenie i wyeksponowania tych najważniejszych. W lipcu 2015r. przeprowadzono spotkania w gminach, które przystąpiły do LGD „Żywiecki Raj” z końcem drugiego półrocza 2015r. tj. gminy: Gilowice, Łękawica, Ślemień i Świnna. Diagnoza została poszerzona o dane z tych gmin, a podczas drugich spotkań w sierpniu 2015r. diagnoza została zweryfikowana w ww. gminach.

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) opracowywana przez LGD „Żywiecki Raj” jest strategią monofundusową. Planowana do realizacji LSR zakłada realizację operacji (projektów), które wdrażane będą przez LGD „Żywiecki Raj” lub przez beneficjentów w szczególności w formule bezpośredniej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW). Cele LSR zostały jednak sformułowane szerzej, aby móc uwzględnić realizację operacji na obszarach objętych LSR również w formule pośredniej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL).

3.1 Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Diagnoza grup defaworyzowanych na obszarze LGD

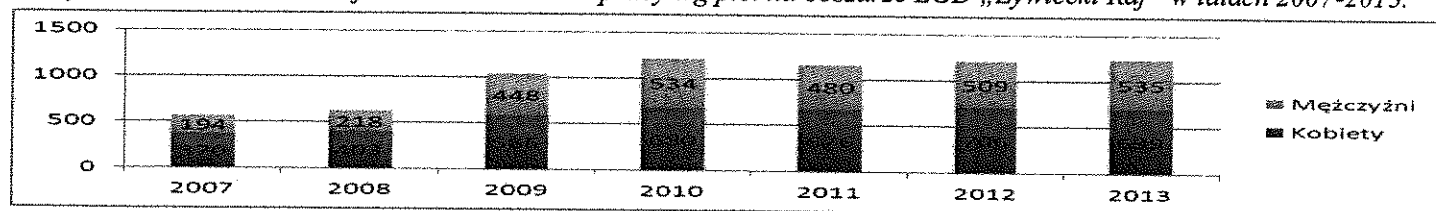
Osoby młode - młodzież gimnazjalna i młodzież do 30 roku życia

Liczba osób w wieku 15 – 29 lata na koniec roku 2013 wyniosła 26 446 wg GUS na terenie obszaru LGD, co stanowi ok. 22% ludności obszaru LGD. Jest to cała grupa społeczna. Dla młodzieży gimnazjalnej istnieje bardzo słaba oferta na interesujące zajęcia i szkolenia, które umożliwiałyby w przyszłości (poprzez rozwijanie talentów i zainteresowań tej grupy) wzmocnienie ich kompetencji i umiejętności na rynku pracy. Jedyną ofertę zajęć pozalekcyjnych dla

¹ Zobacz: Raport Wykonanie badania ewaluacyjnego w zakresie monitoringu oraz ewaluacji działań związanych z wdrażaniem lokalnej strategii rozwoju Stowarzyszenia - Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj”, STREFAPLUS, Warszawa 2015

młodzieży gimnazjalnej na obszarze LGD proponują Gminne Ośrodki Kultury, które działają tak naprawdę w centrach gmin i brakuje im środków - a co za tym idzie i kadry - na rozszerzenie swojej działalności. Opierając się na obserwacjach przeprowadzonych w poszczególnych gminach, a także kontaktując się z nauczycielami jak i samymi uczniami podczas przeprowadzonych debat młodzieżowych w gimnazjach z terenu LGD, zauważono, iż powinna zostać stworzona oferta na zajęcia pozalekcyjne, pozwalające rozwijać pasje dzieci na terenie ich własnych miejscowości bez konieczności dojazdu do miejsca zajęć – oferta spędzania czasu wolnego, dostosowana do specyfiki, zainteresowań gimnazjalistów z terenu poszczególnych gmin. Zajęcia te powinny pozwolić rozwijać młodym ludziom pasje, które w przyszłości mogą dać im podstawy do pozyskania atrakcyjnych zawodów i wyboru niestandardowych ścieżek rozwoju. Powinny również wpływać na kreatywne i innowacyjne spostrzeganie możliwości rozwoju i pracy. **Młodzież na każdym etapie edukacji (w tym również studenci) nie jest wystarczająco przygotowywana przez szkoły do podejmowania roli pracownika, do podejmowania decyzji i inicjatyw oraz realnego oceniania swoich możliwości na rynku pracy.** W większości młodzi ludzie nie wiedzą, jakiego rodzaju pracę chcieliby wykonywać, mają problemy z określeniem swoich umiejętności, dlatego tak ważne jest wsparcie tej grupy. Bezrobocie wśród młodzieży nie jest jedynie problemem braku pracy, ale także brakiem możliwości prawidłowego funkcjonowania społecznego i udziału w życiu społeczności lokalnej. Młody człowiek, który nie posiada pracy w zwiększonym stopniu jest narażony na demoralizację, nałogi i uleganie różnym patologiom. Osoba młoda bez pracy to osoba potencjalnie zagrożona wykluczeniem społecznym. Wejście młodej osoby na rynek pracy i jej pierwsze doświadczenia z tym związane często znamienne wpływają na dalsze losy i ścieżki jej kariery zawodowej. Opierając się na przeprowadzonych wywiadach fokusowych nie można uogólniać trudności związanych z uzyskaniem przez absolwentów pierwszej pracy. Zarówno uczestnicy wywiadów fokusowych: przedsiębiorcy jak i pracownicy w GOPS z terenu LGD wskazywali na istnienie dwóch grup wśród osób młodych: do pierwszej zostały zaliczone te osoby młode, które wchodzi na rynek pracy szybko i z powodzeniem w postaci trwałego zatrudnienia, do drugiej grupy te osoby młode, dla których wejście na rynek pracy związane było z trudnościami, często nie do pokonania, co w efekcie kończyło się bezrobociem, przekształcającym się nawet w bezrobocie długookresowe. Wg opinii uczestników wywiadów fokusowych na szanse otrzymania pracy przez osoby młode wpływa cały szereg uwarunkowań wynikających z czynników obiektywnych, powiązanych z funkcjonowaniem rynku pracy, jak i subiektywnych – wynikających z samych zainteresowanych, środowiska, w którym żyją. Absolwenci szkół mają trudny start zawodowy. Wynika to z przyczyn charakterystycznych dla całej grupy młodych osób wchodzących na rynek pracy po zakończeniu nauki w systemie szkolnym: brak ofert pracy, niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb pracodawców, niewystarczające umiejętności w stosunku do oczekiwań pracodawców, brak doświadczenia praktycznego, wykorzystywanie przez pracodawców braku doświadczeń dla oferowania gorszych warunków pracy itp. Trudności młodych absolwentów zwiększają się ze względu na niedopasowanie kwalifikacji formalnych do ofert pracy. Analizując dostępne statystyki dotyczące aktywności zawodowej młodych osób na terenie LGD, zauważono, iż zarejestrowani bezrobotni bez stażu pracy w 2013r. na obszarze LGD stanowili grupę liczącą 1 234 osoby (co stanowiło prawie 15% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych na obszarze LGD w 2013r.), w tym 699 kobiet. Co istotne, ta grupa osób bezrobotnych ma tendencję wzrostową, w 2007r. liczba osób bezrobotnych bez stażu pracy wynosiła 564, czyli ponad dwa razy mniej niż w 2013r.

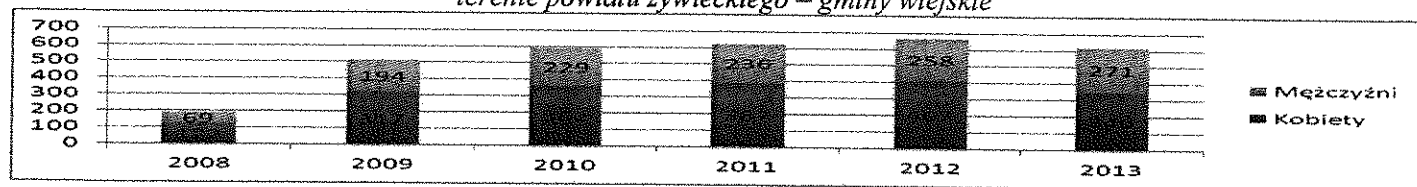
Wykres 1. Bezrobotni zarejestrowani bez stażu pracy wg płci na obszarze LGD „Żywiecki Raj” w latach 2007-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Analizując grupę osób bezrobotnych wieku 18-24 pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy w latach 2008-2013 również zauważono tendencję wzrostową w latach 2008-2012. W 2008r. liczba osób bezrobotnych 18-24 pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy wyniosła 191 osób (121 kobiet). W 2013r. nastąpił nieznaczny spadek w stosunku do 2012r. i ilość osób bezrobotnych wyniosła na koniec 2013r. 617 osób (346 kobiet).

Wykres 2. Bezrobotni w wieku 18-24 pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy w latach 2008-2013 na terenie powiatu żywieckiego – gminy wiejskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Bezrobocie wśród absolwentów szkół to efekt wyboru tradycyjnych ścieżek edukacyjnych dokonywany pod wpływem rodziny, szkoły, poradnictwa zawodowego. Ogranicza to możliwość uzyskania pracy ze względu na niewystarczającą dostępność ofert pracy w zawodach najbardziej popularnych. Gorsza pozycja absolwentów na rynku pracy wynika także ze słabszego wykształcenia postaw sprzyjających rozwojowi własnej przedsiębiorczości – więcej młodych

osób wybiera pracę zależną niż pracę na rachunek własny. Wybory absolwentów kształtowane są przez rodzinne i pozarodzinne uwarunkowania ścieżek edukacyjnych. Rodzina odgrywa ważną rolę również na etapie szerszego przygotowania do wejścia na rynek pracy (wspiera uzyskanie dodatkowych umiejętności), kształtowania postaw sprzyjających aktywności ludzi młodych na rynku pracy oraz w bezpośredniej pomocy w uzyskaniu pracy. Lepsza pozycja na rynku pracy zależy również od indywidualnych starań: zdobywanie doświadczeń zawodowych w drodze praktyki w okresie nauki, skłonności do dostosowania swoich kwalifikacji i rozszerzenia umiejętności stosownie do wymogów rynku pracy, prezentowanie postaw sprzyjających mobilności zawodowej, edukacyjnej i przestrzennej. Uzyskane tą drogą umiejętności stanowią ważny atut w wyborze pracownika przez potencjalnych pracodawców.

Kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka

Kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka to grupa kobiet, które odbyły urlop macierzyński lub wychowawczy i planują powrót na rynek pracy posiadając dziecko do lat 7, jednak nie mają zatrudnienia. Grupa składa się z kobiet, które bądź to same zwolniły się ze względu na poród i opiekę nad małym dzieckiem, bądź to zostały zwolnione z zakładu pracy i w ostatnim czasie zajmowały się wychowywaniem dziecka. W grupie tej znajdują się również kobiety, które dopiero wchodzą na rynek pracy po urodzeniu i wychowaniu dzieci. Okres pozostawania bez pracy jest dla osób z tej grupy istotną luką w życiu zawodowym i edukacyjnym. Niestety LGD nie posiada danych dotyczących wielkości grupy. Badając potrzeby tej grupy LGD przeprowadziło krótkie wywiady indywidualne i wywiad grupowy. Badanie ściśle wiązało się z sytuacją osób badanych – przedstawicielki tej grupy chętnie wzięły w nim udział ponieważ wiązało się ono bezpośrednio z sytuacją wychowywania dzieci. Do grupy tej dotarto „metodą śnieżnej kuli” (jedna badana osoba wskazała następną osobę z tej grupy).

Występujący w całej Polsce niż demograficzny oraz migracje za pracą, które także dotyczą obszar LGD powodują konieczność podjęcia działań w kierunku pracujących młodych kobiet w trosce o demograficzną przyszłość społeczeństwa. Decyzje kobiet o przesuwaniu na później posiadania dziecka oraz wyjazdu do pracy za granicę wielu młodych kobiet niosą za sobą długookresowe i wymierne skutki społeczne. Podczas przeprowadzonych wywiadów fokusowych z młodymi mamami oraz pracownikami GOPS z terenu LGD, zdiagnozowano kilka problemów dotyczących tej grupy społecznej, m.in. zauważono, iż sztywna organizacja czasu pracy i niedostatek opieki instytucjonalnej to główne czynniki powodujące trudności w łączeniu pracy zawodowej i opieki nad dziećmi. Na obszarze LGD nie ma publicznego żłobka (jedyne jakie istnieje znajduje się w obszarze miejskim, w Żywcu i oferuje ok. 100 miejsc), w 2013r. na obszarze LGD funkcjonował jeden klub dziecięcy oferujący 45 miejsc.

Opierając się na Raporcie MPiPS z 2007 roku (badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 978 kobiet) „Wieloaspektowa sytuacja kobiet na rynku pracy” można wskazać jedynie kilka istotnych cech tej grupy: ciągle podnosi się wiek kobiet zachodzących w ciążę, znaczna część kobiet nie wykorzystuje urlopów wychowawczych, a częściej z prawa do pełnego urlopu korzystają kobiety z niższym wykształceniem. Najczęstszą przyczyną korzystania z urlopu wychowawczego w całości lub części okazuje się konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem. Szansa powrotu do pracy jest silnie uzależniona od poziomu wykształcenia kobiet, gdzie kobiety z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym częściej niż kobiety z wykształceniem średnim i wyższym przechodzą w stan bezrobocia lub bierności zawodowej, a także od statusu zatrudnienia w chwili urodzenia dziecka - rodzaju umowy o pracę. W grupie tej zdiagnozowano takie problemy jak: niechęć do podjęcia pracy w związku z wychowaniem dziecka, powstanie luki w życiorysie zawodowym powodującej brak ciągłości doświadczenia, wzrostu kwalifikacji, uczestnictwa w kształceniu ustawicznym, tzw. stygmatyzację, czyli brak chęci zatrudnienia „młodych mam” przez pracodawców. Ponadto grupę tę cechuje brak motywacji do podjęcia pracy i konieczność zapewnienia opieki nad dzieckiem. Chodzi tu nie tylko o kwestie zostawienia dziecka w przedszkolu czy żłobku, ale także o kwestie godzin pracy tych placówek, odbioru i dowozu dziecka z tych placówek, co na terenach wiejskich jest bardzo utrudnione. Powołując się na Raport „Wieloaspektowa sytuacja kobiet na rynku pracy” kobiety wskazywały najczęściej na ważność takich rozwiązań polityki rodzinnej jak preferencje dla płatnych urlopów wychowawczych dla rodziców oraz dla elastycznych formy czasu pracy. Wskazywano również na konieczność zwiększenia miejsc dla dzieci w żłobkach i przedszkolach.

Osoby niepełnosprawne

Osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny stanowią znaczną część lokalnej społeczności, wymagającą szczególnego zainteresowania, różnych form wsparcia, pomocy i opieki. Na terenie obszaru LGD w 2002 r. wg Narodowego Spisu Powszechnego zamieszkiwało ogółem 16 587 osoby niepełnosprawne (8 308 kobiet, 8 279 mężczyzn). LGD nie posiada szczegółowych danych dotyczących liczby osób z niepełnosprawnością w powiecie żywieckim i poszczególnych jego gminach. Powołując się na jedyne dostępne źródło danych obrazujące w pewnym stopniu skalę zjawiska, niepozwalające jednak określić dokładnej liczby osób niepełnosprawnych - dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu - w 2013r. było 528 do 16 roku życia i 1845 osób powyżej 16 roku życia zostało zaliczonych do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu. Do tej liczby należy jednak dodać liczbę osób, które uzyskały orzeczenie ZUS i KRUS, oraz osoby, które w 2013 miały aktualne orzeczenie wydane w latach wcześniejszych. Według danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu w 2013 r. pomoc z tytułu niepełnosprawności uzyskało 2107 osób. Na terenie powiatu żywieckiego wg danych PCPR w Żywcu 8 organizacji pozarządowych działa na rzecz osób niepełnosprawnych. Dane te nie odzwierciedlają jednak w całości skali zjawiska.

Niepełnosprawność można zdefiniować jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Osoby

niepełnosprawne to bardzo zróżnicowana grupa ze względu na rodzaj i stopień niepełnosprawności, a także fakt czy dana osoba jest niepełnosprawna od urodzenia czy stała jej niepełnosprawność wynika z wypadku lub rozwoju choroby. Różniąc niepełnosprawności możemy wyróżnić trzy stopnie niepełnosprawności znaczny, umiarkowany i lekki a także grupy osób: z niepełnosprawnością ruchową, z uszkodzeniami narządu wzroku, z uszkodzeniami narządu słuchu, z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami psychicznymi, z niepełnosprawnością spowodowaną chorobą somatyczną (choroby układu krążenia, cukrzyca, choroby nowotworowe), ze sprzężoną niepełnosprawnością.

W 2013 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych osób niepełnosprawnych na obszarze LGD wyniosła 396 osób (w tym 171 kobiet) i stanowiła 6% osób bezrobotnych obszaru LGD. Sytuacja osób z niepełnosprawnością na rynku pracy jest niekorzystna, co obrazuje niski poziom aktywności zawodowej i relatywnie wysokie bezrobocie osób niepełnosprawnych. Taka sytuacja w efekcie rodzi wiele negatywnych zjawisk wśród osób niepełnosprawnych: pogłębia izolację i bezradność, utrwała postawy roszczeniowe wobec pomocy instytucji publicznych, utrwała negatywne stereotypy społeczne dotyczące pracy osób z niepełnosprawnością. Odwołując się do badania TNS OBOP 2002 tylko 5% pracodawców deklaruje chęć zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, świadczy to o poważnym problemie wśród pracodawców odnośnie zatrudniania osób z niepełnosprawnościami. W firmach należących do otwartego rynku pracy udział zatrudnionych osób niepełnosprawnych stanowi nieco ponad 0,7 % pracowników ogółem.

Podczas wywiadu grupowego z przedsiębiorcami zauważono, iż pracodawcy na otwartym rynku nie są w ogóle przygotowani do zatrudniania osób niepełnosprawnych. Począwszy od istniejących stereotypów, pogłębianych obserwowaną sytuacją na rynku, gdzie osoba niepełnosprawna postrzegana jest z założenia jako niepracująca, poprzez ograniczenia dostępu osób z niepełnosprawnością do rynku pracy w związku z istniejącymi barierami architektonicznymi i transportowymi, uniemożliwiającymi samodzielne poruszanie i przemieszczanie się. Obejmuje to nie tylko osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich, ale również osoby poruszające się o kulach, czy też osoby starsze. Bariery architektoniczne stanowią ograniczenie w dostępie do firm otwartego rynku pracy, jak również w dostępie do szkół i placówek oświatowych na obszarze LGD. W efekcie następuje marginalizacja tej grupy osób – znaczna część osób w wieku produkcyjnym nie uczestniczy w pełni w życiu społeczno-zawodowym, stanowiąc jednocześnie znaczne obciążenie finansowe dla instytucji publicznych.

Podczas wywiadu grupowego z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych zauważono, iż stopień niepełnosprawności jest jednym z głównych czynników, który różnicuje aktywność zawodową osób niepełnosprawnych. Natomiast o intensywności oddziaływania niepełnosprawności na sposób życia człowieka w głównej mierze decyduje moment powstania niepełnosprawności oraz jej rodzaj, zakres i dynamika. Uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym osób niepełnosprawnych jest w znacznym stopniu niskie również ze względu na brak samodzielności tych osób, a także potrzebę pomocy innych osób. Zazwyczaj opiekę nad osobą niepełnosprawną w Polsce sprawuje najbliższa rodzina. Taka zależność wpływa na mobilność zawodową i społeczną jednocześnie samej osoby niepełnosprawnej, jak i jej opiekuna/opiekunki. Generuje to powstawanie kolejnych barier - barier mentalnych w samych tych osobach i ich najbliższym otoczeniu, co w efekcie prowadzi do wycofania się z wszelkiej aktywności społecznej i zawodowej. Jak zauważyli uczestnicy wywiadu fokusowego główną przyczyną takiej postawy jest strach przed zmianą dotychczasowej sytuacji i brak wsparcia dla tych osób. Zauważono również, że na obszarze LGD istnieje problem dotyczący osób, które stały się niepełnosprawne w wyniku wypadków czy też chorób. Takie osoby jak i ich najbliższe otoczenie poza wsparciem czysto medycznym i rehabilitacyjnym wymagają bardzo dużego wsparcia psychologicznego a co również istotne stworzenia warunków do integracji społecznej. Często osoby takie, aby mogły dalej normalnie funkcjonować – być aktywne zawodowo, muszą dostosować się do sytuacji - zmienić zawód lub stanowisko pracy takiej osoby musi zostać dostosowane do jej potrzeb. Podstawowym problemem osób niepełnosprawnych wg opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych jest fakt samej niepełnosprawności tych osób, a specyficzną potrzebą tej grupy jest zrównoważenie danej niepełnosprawności w stopniu pozwalającym na samodzielne życie i aktywność zawodową.

Niepełnosprawność to właściwość która wpływa, na standard życia i w zależności od nasilenia w niższym lub zwiększonym stopniu precyzuje funkcjonowanie człowieka w społeczeństwie - stygmatyzuje. Stygmatyzacja w tym przypadku wg opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych wprowadza rodzaj dystansu ze strony „normalnego” otoczenia, ponieważ ta „inność” narusza porządek w świecie „normalności”. W konsekwencji takiej sytuacji osoby niepełnosprawne zmagają się brakiem pewności siebie, trudności w wiarygodnej ocenie własnych możliwości, niskiej asertywności i dużej zależności od otoczenia.

W LSR będą podejmowane takie działania, które umożliwią przełamywanie bariery gotowości do udziału osób niepełnosprawnych życiu społecznym i zawodowym, poprzez niwelowanie barier architektonicznych, zakup pomocy technicznych, maszyn, urządzeń umożliwiających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie i ich obsługę, zapewnienie osobom niepełnosprawnym pomocy innej osoby – asystenta osoby niepełnosprawnej czy też instruktora pracy. Ważne jest również, aby wyrównywać szanse osób niepełnosprawnych w dostępie do edukacji, likwidować bariery mentalne związane z tendencją do generalizowania i tworzenia stereotypów, integrować ze społecznością lokalną.

Osoby powyżej 50 roku życia

Osoby 50+, które wg GUS na koniec 2013r. stanowiły 34% ludności obszaru LGD „Żywiecki Raj”. W większości osoby te nie są zrzeszone w żadnych organizacjach czy też grupach nieformalnych (kołach lub klubach seniorów). Na obszarze LGD działała Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Żywcu, w 2013r. wg danych

GUS funkcjonowało 5 kół klubów seniora, w których było zrzeszonych 620 osób. Niska aktywność zawodowa osób starszych powoduje szereg negatywnych konsekwencji, zarówno dla samych seniorów, jak i całego społeczeństwa. W 2013 r. na obszarze LGD osób bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej było 1 093, w tym 590 osób pozostających bez pracy dłużej niż rok. Podczas konsultacji społecznych jakie odbywały się na terenie LGD, swoje opinie na temat wsparcia w szczególności tej grupy osób udzielali liczni przedstawiciele grup formalnych i nieformalnych seniorów. Wg opinii tej grupy przyczynami niskiej aktywności zawodowej powyżej 50 roku życia jest m.in. trudna sytuacja na rynku pracy, wysokie bezrobocie, trudne warunki gospodarowania i wysokie koszty pracy, które wpływają na niską podaż nowych miejsc pracy. Ponadto dynamiczny rozwój nowych technologii powoduje, że bardzo często pracodawcy pozbywają się osób powyżej 50 roku życia, które tych technologii nie znają. Podczas wywiadu grupowego z przedsiębiorcami zauważono, iż wśród potencjalnych pracodawców występuje również dużo stereotypów związanych z zatrudnianiem osób po 50 roku życia. Wg lokalnych przedsiębiorców osoby po 50 są mniej wydajne i wolniej pracują, a także więcej chorują i nie chcą podnosić swoich kwalifikacji, nie chcą się doszkalać – uczyć języków obcych, poznawać nowych technologii. Funkcjonujące stereotypy na temat starszych pracowników zniechęcają pracodawców do zatrudniania osób starszych. Osoby po 50 roku życia cechuje niski poziom kwalifikacji zawodowych lub nie dostosowane kwalifikacje zawodowe do potrzeb rynku pracy. Osoby starsze mają problem w poruszaniu się po rynku pracy i brakuje im także umiejętności z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych.

W województwie śląskim proces starzenia się społeczeństwa postępuje najszybciej w kraju. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w województwie śląskim stanowi 21,5 % całej społeczności województwa, także dynamika przyrostu liczby seniorów jest bardzo wysoka. Według prognoz GUS liczba ludności województwa do 2030 roku zmniejszy się o 12,6 %. Taka dynamika zmian jest bardzo znacząca na tle kraju, dla którego spadek populacji wyniesie 5,8 %. W województwie najliczniejszą grupę mieszkańców będą stanowiły osoby w wieku 52 lat, ale bardzo liczną grupą będą również osoby w wieku 77 lat, tak więc liczba osób w wieku o najwyższej aktywności zawodowej będzie nieliczna. Niezbędne jest więc podejmowanie działań mających na celu przedłużenia okresu pozostawania aktywnym zawodowo i społecznie, wykorzystania potencjału seniorów oraz ich godnego życia.

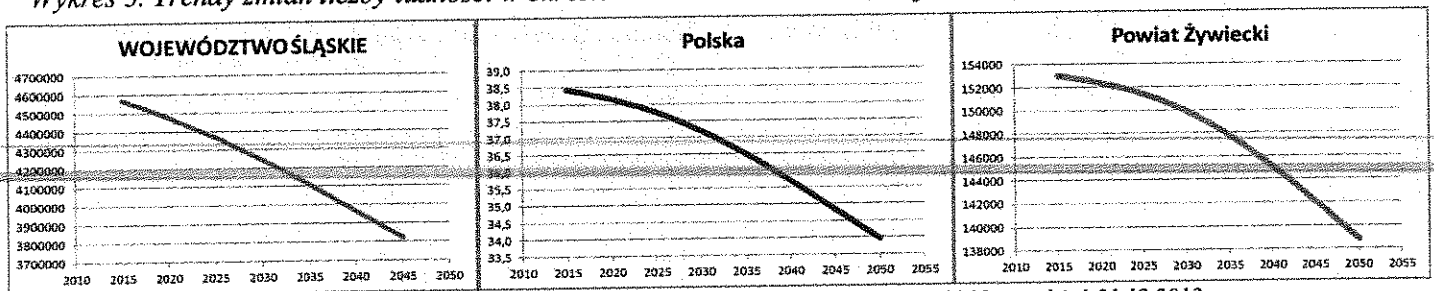
3.2 Ocena społeczna obszaru, w tym potencjału demograficznego

3.2.1 Wskaźniki demograficzne – istniejące trendy i prognozy na przyszłość

Na koniec 2007 r. obszar LGD zamieszkiwało 116 932 osób, w tym 60 018 kobiet (co stanowiło 50,88% ogółu liczby mieszkańców) a na koniec 2013r. na obszarze LGD zamieszkiwało 121 025 osób w tym 61 603 kobiet (co stanowiło 50,90% ogółu liczby mieszkańców). Trend zmiany jest zdecydowanie pozytywny, liczba ludności względem 2007r. wzrosła o ponad 3 tys. osób.

Opierając się na prognozie ludności BDL GUS w przyszłości należy spodziewać się jednak trendu malejącego w zmianach liczby mieszkańców w regionie. Prognozy dla całej Polski, województwa śląskiego, jak i powiatu żywieckiego pokazują, że ogólna liczba ludności będzie się stopniowo zmniejszać począwszy od 2015r.

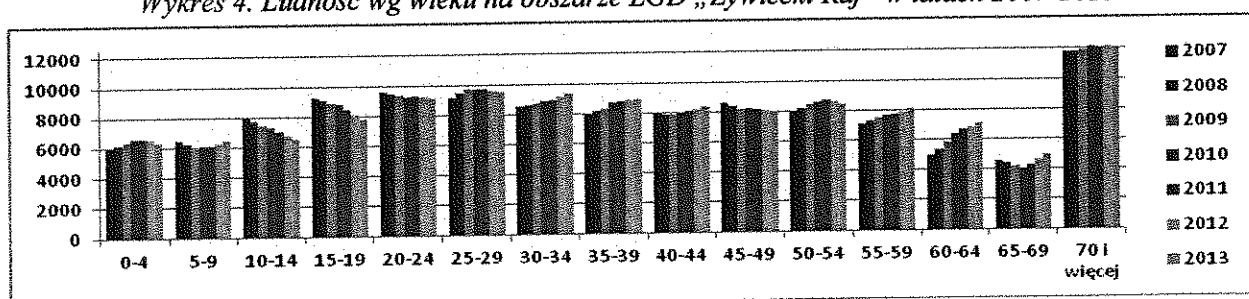
Wykres 3. Trendy zmian liczby ludności w okresie 2015-2050 dla Polski, województwa śląskiego, powiatu żywieckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Biorąc pod uwagę wiek mieszkańców obszaru LGD „Żywiecki Raj” dominują osoby w wieku 20-29, (w 2013r. 9 521 osób), co dziesiąty mieszkaniec LGD to osoba po 70 roku życia (na koniec 2013r. - 12 077osób). Zaniepokojenie budzi obserwowany od 2010r. spadek liczby mieszkańców w wieku do 4 lat. Analiza struktury ludności wg grup wieku wskazuje na starzenie się społeczeństwa obszaru LGD. Poważnym skutkiem starzenia się ludności w perspektywie kilkunastu najbliższych lat jest możliwość wyraźnego zmniejszenia się potencjalnych zasobów pracy (ludności w wieku produkcyjnym), co może odbić się negatywnie na konkurencyjności całego obszaru.

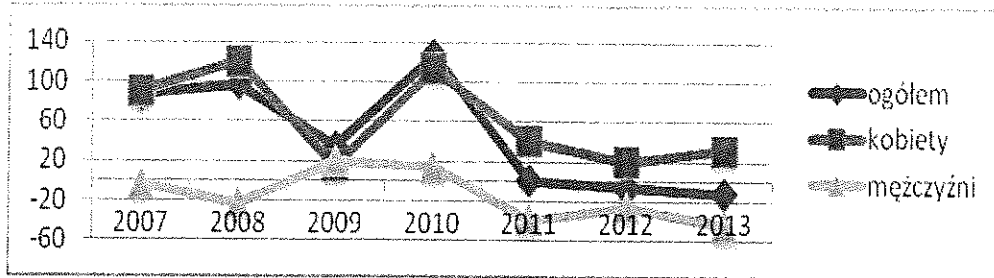
Wykres 4. Ludność wg wieku na obszarze LGD „Żywiecki Raj” w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

W latach 2007-2011 przyrost naturalny na obszarze LGD „Żywiecki Raj” kształtował się na dodatnim poziomie, od 2012r. odnotowywany jest ogólny przyrost naturalny na poziomie ujemnym, przy czym tylko wśród mężczyzn, co przekłada się jednak na przyrost ujemny ogólny.

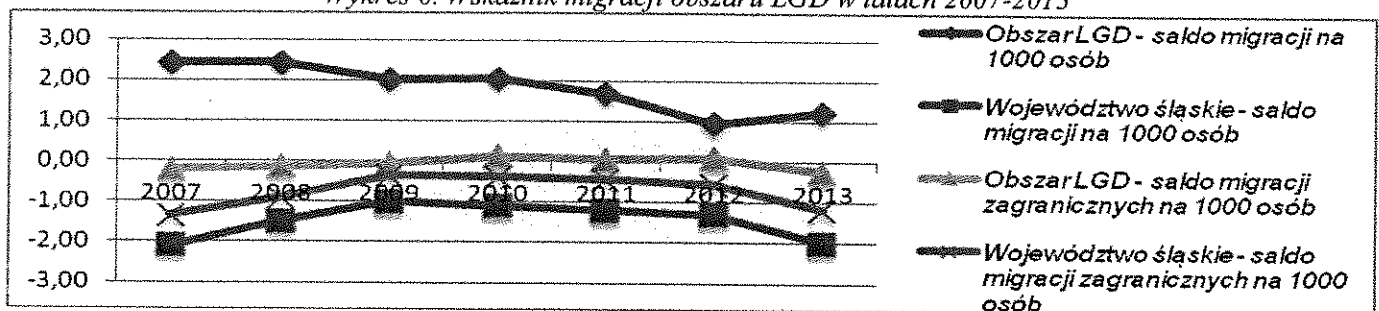
Wykres 5. Przyrost naturalny na obszarze LGD „Żywiecki Raj” w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Istotnym miernikiem charakteryzującym przebieg procesów demograficznych jest saldo migracji stałej. Na koniec 2013r. dla obszaru LGD „Żywiecki Raj” saldo migracji ogółem było równe 148 osobom. Wskaźnik migracji na 1 tys. mieszkańców obszaru przez okres od 2007 do 2013 r. utrzymywał się na poziomie dodatnim, pomimo tego, iż jego wartość spadała i w 2013 r. wyniosła 1,22‰. Jest to zjawisko pozytywne w porównaniu do województwa śląskiego gdzie wskaźnik migracji na koniec 2013r. wyniósł -2‰. Niepokojącym zjawiskiem, które dotyczy całej Polski jest ujemny wskaźnik migracji zagranicznej, który na terenie LGD wyniósł na koniec 2013r. -0,23‰ a w województwie śląskim -1,18‰.

Wykres 6. Wskaźnik migracji obszaru LGD w latach 2007-2013

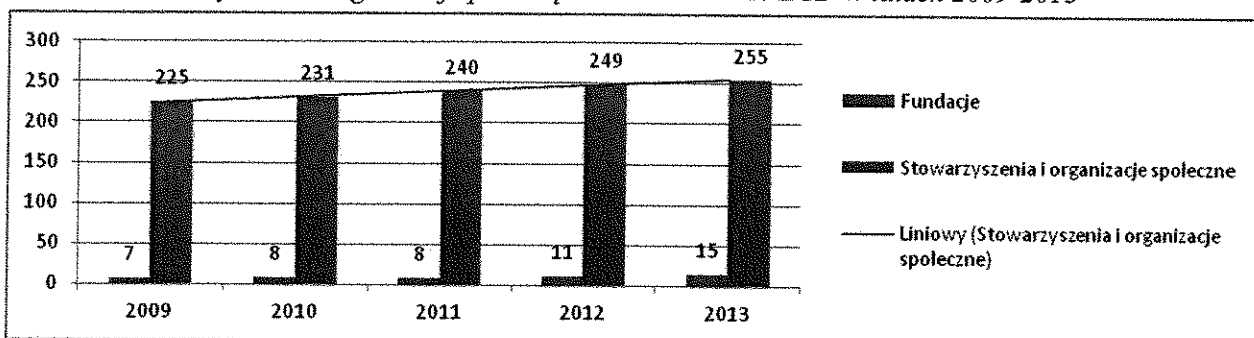
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Generalnie większość migracji na terenie LGD to migracje ekonomiczne, związane z wyjazdami za pracę, z chęcią poprawienia swojego statusu społecznego i bytu materialnego. Spadająca wartość wskaźnika migracji może powodować spadek kapitału ludzkiego i społecznego oraz spowolnienie rozwoju gospodarczego obszaru. Działania zaplanowane w LSR powinny zapobiegać pogłębianiu się zjawiska migracji ujemnej. Rozwinięta gospodarka, wysokiej jakości infrastruktura społeczna i techniczna oraz rozwinięty kapitał społeczny przyczynią się do poprawy wartości wskaźnika. Zasadne jest podjęcie działań zapobiegających migracji młodych osób z obszaru LSR przy jednoczesnym zapewnianiu działań z zakresu polityki i pomocy społecznej dla osób starszych, które będą odpowiadały na zapotrzebowanie tej grupy wiekowej mieszkańców obszaru LSR.

3.2.2 Poziom aktywności społecznej na obszarze LGD

O kapitale społecznym ludności obszaru LGD świadczy liczba działających organizacji pozarządowych. Na obszarze LGD działa łącznie 270 organizacji pozarządowych, ich liczba stopniowo wzrastała w kolejnych latach. Wartość ta wzrosła o ponad 13% względem 2009r.

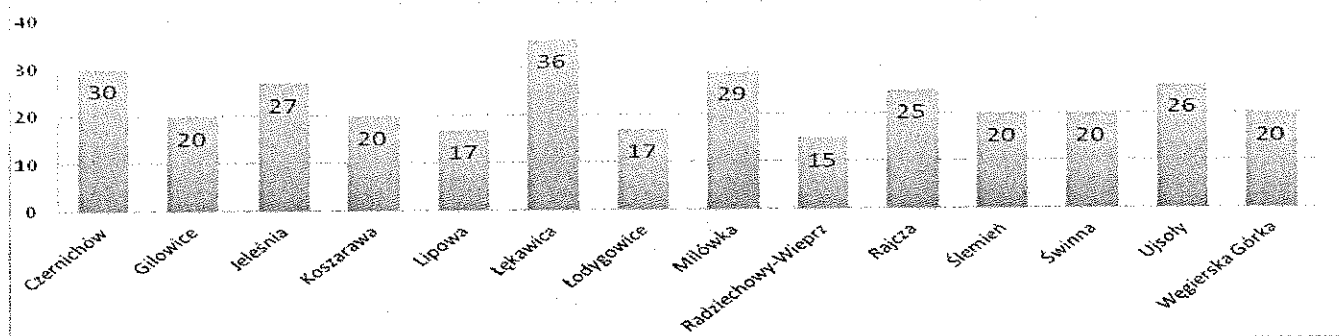
Wykres 7. Organizacje pozarządowe na obszarze LGD w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Najwięcej organizacji pozarządowych jest w gminach Jeleśnia (37) i Węgierska-Górka (31), najmniej w gminie Koszarawa (5). Analizując liczbę organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców w 2013 r., najwyższy wskaźnik na obszarze LGD jest w gminie Łękawica i wynosi 36, a najniższy w gminie Radziechowy-Wieprz. Liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców w 2013 r., na obszarze LGD wynosi 23 (taki sam poziom wskaźnika występuje w województwie śląskim).

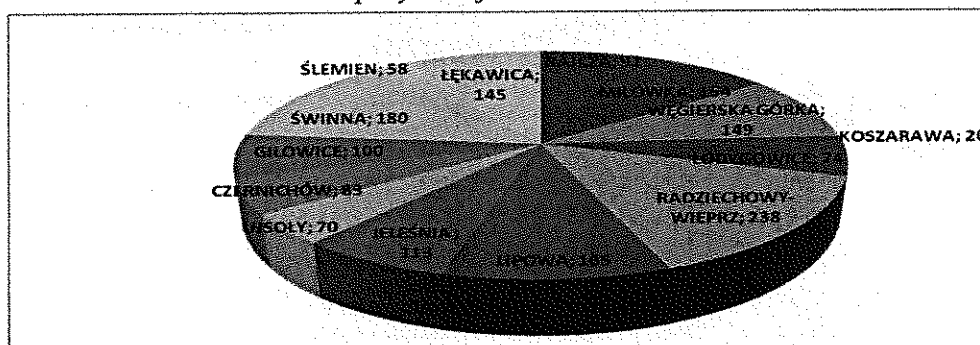
Wykres 8. Liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców w 2013r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Pozytywny trend przyrostu liczby NGO na obszarze LGD świadczy o stopniowym wzmacnianiu kapitału społecznego obszaru oraz jest elementem spajającym obszar. Działające organizacje zajmują się zarówno propagowaniem kultury, popularyzacją sportu wśród mieszkańców, ale także innymi formami aktywności i zainteresowań, jak i pomocą społeczną². Aktywność społeczności LGD jest zróżnicowana, w jednych gminach znajdują się stowarzyszenia zrzeszające aktywnych mieszkańców, przyjaciół obszaru, w innych działają jedynie organizacje z sektora publicznego. Na obszarze LGD działa 8 organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Praktycznie w każdej miejscowości funkcjonują jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które biorą czynny udział w życiu społecznym gmin a także zespoły regionalne i twórcy ludowi. Na terenie LGD licznie działają również nieformalne grupy takie jak Koła Gospodyń Wiejskich – na całym obszarze LGD jest 65 KGW zrzeszających 1 640 osób. Najwięcej członków KGW jest w gminie Radziechowy-Wieprz, następnie w Świnnej i Miłówce.

Wykres 9. Liczba osób w Kółach Gospodyń Wiejskich na obszarze LGD, stan na dzień 31.07.2015r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LGD „Żywiecki Raj”

Koła Gospodyń Wiejskich na terenie LGD stanowią bardzo aktywną grupę, przy czym nie są one sformalizowane, nie posiadają osobowości prawnej, jest to kluczowy problem w możliwości pozyskania przez te grupy środków na realizację własnych inicjatyw. Przeprowadzając badania własne LGD – wykonano wywiady telefoniczne z Przewodniczącymi KGW z terenu LGD, zdiagnozowano, iż ponad połowa KGW z obszaru LGD jest zainteresowana przekształceniem się w stowarzyszenia. Wykazują również chęć i zainteresowanie szkoleniami z tego zakresu oraz konieczność wsparcia w procesie rejestracji i działalności nowo powstałych stowarzyszeń.

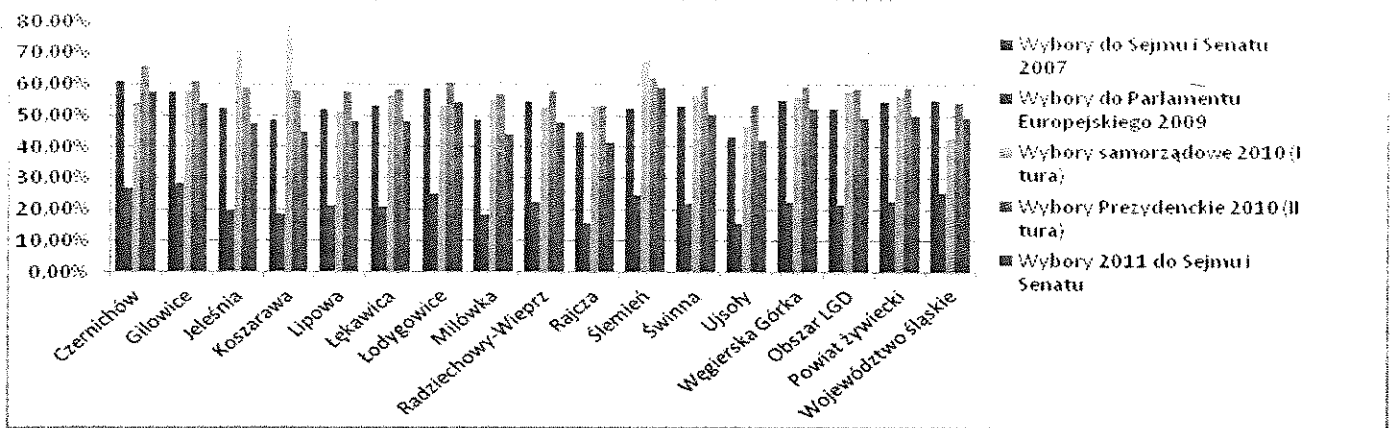
Na terenach wiejskich LGD wg GUS w 2013r. uczestniczyło w imprezach masowych 18,5 tys. osób, co stanowi niecały 1% uczestników imprez masowych na obszarze województwa śląskiego, a 34% uczestników imprez masowych na terenie powiatu żywieckiego (łącznie z miastem Żywiec). Nie oznacza to, iż na terenie LGD nie odbywają się imprezy i wydarzenia kulturalne. Opierając się na danych zawartych w kalendarzu imprez opracowywanym corocznie przez Starostwo w Żywcu na terenie LGD odnotowanych jest ok. 200 imprez. W kalendarzu tym, zawarte są informacje z poszczególnych gmin o planowanych imprezach, wydarzeniach kulturalnych i sportowych.

Przeprowadzając badania własne dotyczące poziomu życia mieszkańców LGD, mieszkańcy obszaru LGD określili na dobrym poziomie współpracę mieszkańców, organizacji pozarządowych z władzami samorządowymi. W stosunku jednak do współpracy pomiędzy organizacjami zaznaczono, iż taka współpraca jest niewystarczająca i wymaga wsparcia.

Aktywność lokalnej społeczności wyznacza również frekwencja wyborcza. Na obszarze LGD frekwencja w wyborach w 2007r. w wyborach parlamentarnych i w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2009 była niższa niż w województwie śląskim. Natomiast wyborach samorządowych w 2010r. była wyższa aż o 15% (wynosiła 57,86%) w stosunku do frekwencji w województwie śląskim, a w wyborach prezydenckich w 2010r. była wyższa o 4% od frekwencji w województwie śląskim. W parlamentarnych w 2011r. frekwencja była porównywalna na obszarze do LGD do województwa śląskiego i wynosiła 49,40%. Największą aktywność w wyborach samorządowych wykazała gmina Koszarawa na poziomie 78,96%, natomiast w wyborach parlamentarnych w 2007 – mieszkańcy gminy Czernichów, a w wyborach parlamentarnych 2011 i prezydenckich – mieszkańcy gminy Ślemień.

² <http://bazy.ngo.pl> [dostęp 31.07.2015]

Wykres 10. Aktywność wyborcza mieszkańców obszaru LGD na tle województwa śląskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW z dn. 31.07.2015r.

Porównując wybory samorządowe a prezydenckie w tym samym roku należy stwierdzić, że mieszkańcy obszaru LGD są mocno zaangażowani w sprawy lokalne, czują, że mają możliwość wpływu na to co ich otacza na poziomie gminy, powiatu, województwa. Mieszkańcy obszaru LGD angażują się w sprawy publiczne jeżeli mają wewnętrzne przekonanie, że możliwe są zmiany na obszarze zależne od nich. Dlatego tak istotne jest poczucie wpływu mieszkańców na sprawy lokalne.

3.2.3 Problemy społeczne na obszarze LGD „Żywiecki Raj”

Zgodnie z raportem przygotowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej „Ubóstwo w województwie śląskim – skala, przyczyny, skutki” w wymiarze jednostkowym za najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i ubóstwem należy uznać osoby dotknięte niepełnosprawnościami, jak również osoby z niskim wykształceniem, bezdomne i samotne³. Jednym z najdotkliwszych problemów społecznych na obszarze LGD jest ubożenie ludności, gdzie istnieje negatywna tendencja wzrostowa. Ubóstwo przyczynia się do zaburzenia funkcjonowania rodziny i pogłębia jej dysfunkcyjność. Najczęstszymi problemami osób dotkniętych ubóstwem na obszarze LSR jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dysfunkcja ta przejawiająca się w wyuczonych bezradności powoduje wiele współczesnych problemów społecznych, takich jak bieda, bezrobocie oraz przemoc w rodzinie. Niezaradność w wychowaniu dzieci często łączy się z innymi problemami takimi jak uzależnienia i przemoc. Jednym z ważniejszych wskaźników ubóstwa na poziomie gminy jest liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (wszyscy członkowie gospodarstw domowych, które otrzymały jakąkolwiek pomoc za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej), w stosunku do liczby mieszkańców. Wskaźnik deprivacji lokalnej, liczony jako liczba korzystających z pomocy społecznej (beneficjentów) na 1000 mieszkańców gmin członkowskich LGD wyniósł 82 osoby na koniec 2013r., w porównaniu do 76 w 2009r. Należy zatem stwierdzić, że wskaźnik deprivacji wykazuje silną negatywną tendencję. Wzrastający poziom osób korzystających z pomocy do liczby ludności to negatywne zjawisko ubóstwa, tym bardziej, że na obszarze województwa śląskiego ta tendencja jest malejąca – wskaźnik deprivacji w 2013r. wyniósł 56 a w 2007r. 59. Wskaźnik deprivacji na obszarze LGD jest przestrzennie zróżnicowany. Na koniec 2013r. odnotowano najwyższy wskaźnik deprivacji w gminach Ujszoły (131), Rajcza (122), Łękawica (119) a najniższy w gminach Łodygowice (25), Czernichów (59), Ślemień (60).

Tabela 4. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2009-2013 w gminach obszaru LGD i wskaźnik deprivacji lokalnej w 2013r.

Jednostka terytorialna	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej					Zmiana w latach 2009-2013	Dynamika w %	Wskaźnik deprivacji lokalnej w 2013r.
	2009	2010	2011	2012	2013			
Śląskie	272 549	265 433	242 878	248 978	259 862	-12 687	-3,80%	56
Czernichów	389	385	396	376	402	1 171	1,36%	59
Gilowice	408	374	356	385	433	13	2,05%	71
Jelesnia	1 148	1 463	1 094	1 113	1 198	25	3,64%	89
Koszarawa	340	246	218	228	214	50	-36,42%	87
Lipowa	549	589	581	639	653	-126	15,14%	63
Łękawica	460	471	445	456	529	104	11,18%	119
Łodygowice	409	333	360	324	350	69	-15,75%	25
Milówka	1 008	905	914	923	1 067	-59	4,53%	106
Radziechowy-Wieprz	799	805	742	737	873	59	5,90%	67
Rajcza	864	933	1 001	1 001	1 105	74	26,38%	122

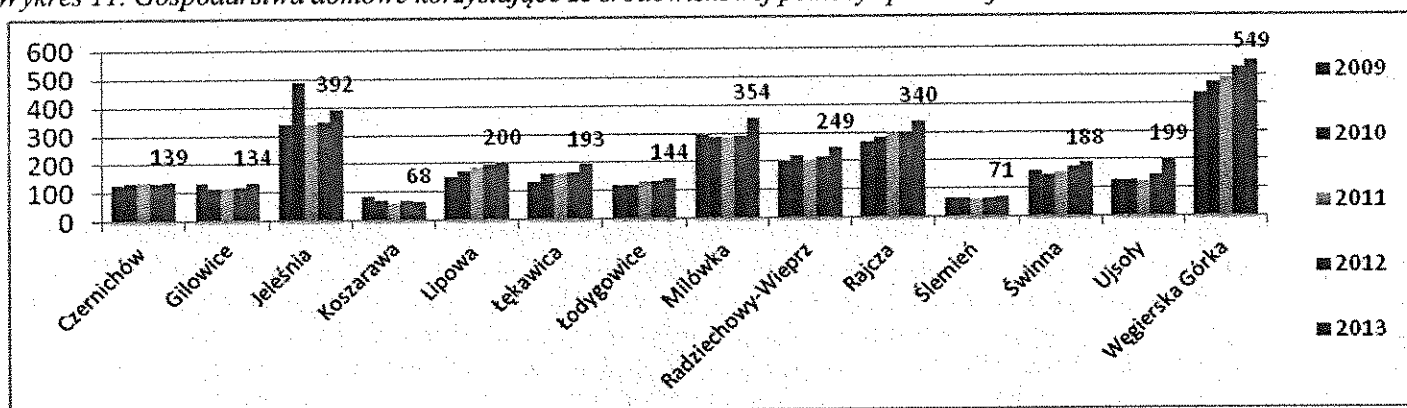
³ Raport *Ubóstwo w Województwie Śląskim. Skala, przyczyny, skutki*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Obserwatorium, Integracji Społecznej, Katowice 2012

Ślemień	202	180	206	205	209	241	2,19%	60
Świnna	603	552	544	574	647	7	5,98%	80
Ujsoły	456	455	437	466	608	44	34,20%	131
Węgierska Górka	1 439	1 519	1 521	1 562	1 639	152	11,34%	108
Obszar LGD	9 074	9 210	8 815	8 989	9 927	1 639	7,40%	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Uwarunkowania społeczne analizowanego obszaru są bardzo ważne w kontekście planowania rozwoju, ponieważ wskazują na problemy z jakimi borykają się mieszkańcy LGD. O problemach społeczności stanowi liczba osób i gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W roku 2013r. w stosunku do roku 2009 nastąpił wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej o prawie 10%. W 2013 r. liczba osób z korzystających z pomocy społecznej wyniosła 9 927 osób, co stanowi ponad 8% ogólnej liczby mieszkańców LGD. Liczba gospodarstw domowych w latach 2009-2013 na obszarze LGD korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wzrosła o 22%, z 2 638 rodzin do 3 220 rodzin. Najgorzej pod względem liczby rodzin objętych pomocą opieki społecznej wypada gmina Węgierska Górka.

Wykres 11. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Zjawisko ubóstwa nie jest jedynie problemem ekonomicznym, mierzonym niedostatkiem środków materialnych. Przejawia się ono również w problemach takich jak: poziom wykształcenia, warunki mieszkaniowe, dostęp do opieki zdrowotnej oraz dóbr kultury. Działania jakie należy podjąć w walce z ubóstwem na obszarze LGD to przede wszystkim oddziaływanie na rynek pracy. Działania na rzecz zmniejszania skali ubóstwa powinny koncentrować się na zwiększaniu szans zatrudnienia osób defaworyzowanych na rynku pracy.

Powołując się dalej na informacje z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu LGD uzyskane podczas przeprowadzonego wywiadu fokusowego, główną przyczyną wystąpienia do GOPS z wnioskiem o pomoc jest ubóstwo i bezrobocie, kolejno niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba, a także potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietność. Bezrobocie ma znaczący wpływ na pogorszenie się warunków socjalno-bytowych osób i rodzin. Brak możliwości zatrudnienia powoduje, że rodziny mają poważne trudności w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Wg GOPS do najpoważniejszych problemów społecznych na obszarze LGD należą także: alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej znajdują się w dwóch gminach obszaru LGD: Milówce i Węgierskiej Górcy. Placówki te oferują łącznie 80 miejsc, z czego większość jest wykorzystana przez osoby w podeszłym wieku. Brak domów opieki dla osób starszych jest dużym problemem w sytuacji postępującego starzenia się społeczeństwa.

LGD „Żywiecki Raj” przeprowadziło także badania własne w zakresie poziomu życia mieszkańców na obszarze LGD. Poproszono mieszkańców o ocenę stopnia zadowolenia, bądź niezadowolenia z zamieszkiwania danej miejscowości, biorąc pod uwagę wiele istotnych obszarów życia. Niestety badanie wykazało niezadowolenie. Najbardziej wypadły następujące obszary (niezadowolenie sięga od 60% do 85%): komunikacja (połączenie z innymi gminami), możliwość znalezienia pracy, dostępność obiektów służących odpoczynkowi i rekreacji, kultura (uczestnictwo w życiu kulturalnym), stwarzanie warunków dla inwestorów – działania władz mających przyciągać inwestorów. Duże zadowolenie mieszkańcy wykazują jedynie w obszarze bezpieczeństwa, możliwości wygodnego robienia zakupów i dostępu do Internetu. Jedynie co piąta osoba wskazała, że w ostatnich latach warunki życia zmieniły się na lepsze.

Analizując problemy zdiagnozowane w sferze społecznej wyciągnięto następujące wnioski:

- ✓ Pomimo odnotowanego wzrostu liczby mieszkańców w okresie 2007-2013 prognozowany jest spadek liczby mieszkańców począwszy od roku 2015.
- ✓ Wśród mieszkańców dominują osoby w przedziale wiekowym między 20-29 lat oraz osoby powyżej 70 roku życia.
- ✓ Od 2012r. odnotowany jest ujemny przyrost naturalny, co jest niepokojącym zjawiskiem.
- ✓ Spadająca wartość wskaźnika migracji sygnalizuje możliwość depopulacji na obszarze LGD.
- ✓ Wzrastająca liczba organizacji pozarządowych i wysoka aktywność obywatelska wpływają na wysoką aktywność społeczną na obszarze LGD.

✓ Pogłębia się zjawisko ubóstwa na obszarze LGD, rośnie wskaźnik deprivacji lokalnej.

3.3 Ocena gospodarcza obszaru, w tym potencjału gospodarczego obszaru

3.3.1 Aktywność ekonomiczna obszaru LGD „Żywiecki Raj”

Dla populacji ludności obszaru LGD „Żywiecki Raj” w 2013r. udziały poszczególnych ekonomicznych grup wieku wynosiły: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 23 756 (17% ogółu ludności obszaru LGD), ludność w wieku produkcyjnym – 76 593 (63% ogółu ludności obszaru LGD), ludność w wieku poprodukcyjnym – 20 676 (20% ogółu ludności obszaru LGD). Wartości były zbliżone do udziału dla populacji całej Polski i województwa śląskiego.

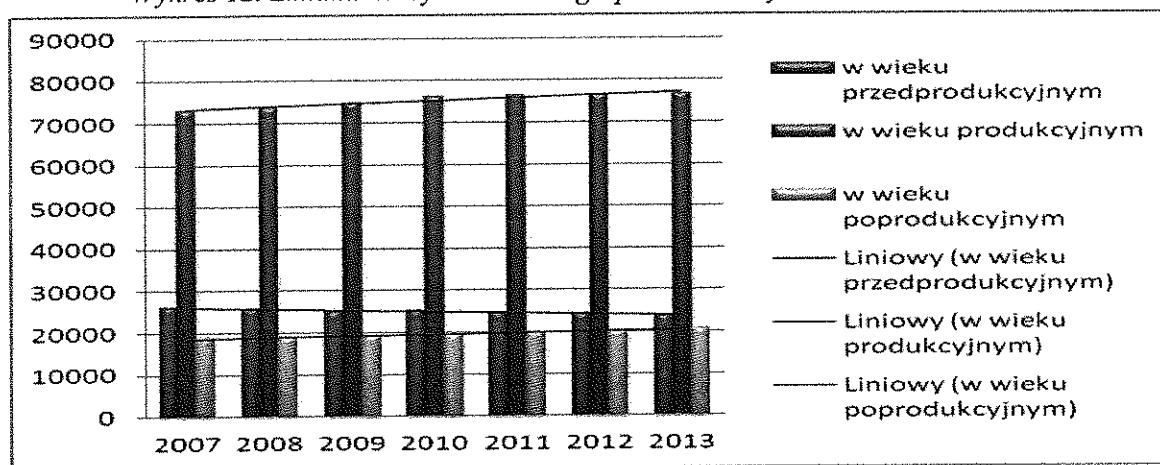
Tabela 5. Udział 3 klas wieku: przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego obszaru LGD „Żywiecki Raj” w latach 2007-2013 wg płci.

	ogółem						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	117949	118222	118812	120508	120712	120778	121025
Kobiety	57931	57978	58269	59202	59302	59300	59422
Mężczyźni	60018	60244	60543	61306	61410	61478	61603
	w wieku przedprodukcyjnym						
Ogółem	26090	25592	25037	25062	24644	24225	23756
Kobiety	12931	12717	12434	12482	12289	12055	11830
Mężczyźni	13159	12875	12603	12580	12355	12170	11926
	w wieku produkcyjnym						
Ogółem	72993	73675	74612	75983	76289	76334	76593
Kobiety	34444	34735	35074	35521	35588	35661	35750
Mężczyźni	38549	38940	39538	40462	40701	40673	40843
	w wieku poprodukcyjnym						
Ogółem	18866	18955	19163	19463	19779	20219	20676
Kobiety	12643	12792	13035	13303	13533	13762	14023
Mężczyźni	6223	6163	6128	6160	6246	6457	6653

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Niekorzystnym zjawiskiem jest rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, a malejący udział osób w wieku przedprodukcyjnym – proporcjonalnie mała grupa osób w wieku produkcyjnym utrzymuje stosunkowo dużą liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (37%).

Wykres 12. Zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w latach 2007-2013

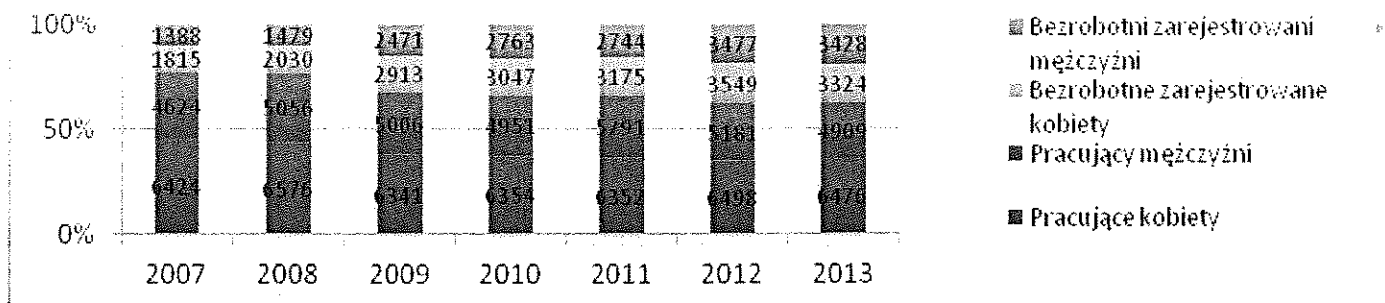

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Niski stopień osób w wieku przedprodukcyjnym wpływa na niski dopływ osób na rynek pracy. Linia trendu zaznaczona na powyższym wykresie wskazuje, że spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, a rośnie liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Wskazuje to na starzenie się ludności obszaru LGD. Na obszarze LGD rośnie wartość obciążenia demograficznego. Odwrócenie trendu nastąpiło już w 2009r., za co odpowiedzialne są zmiany w strukturze ekonomicznych grup wieku populacji prowadzące do starzenia się społeczeństwa – czyli spadek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz znaczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, niezależnie od zmian w ogólnej liczebności populacji.

Istotną informacją mówiącą o jakości życia mieszkańców obszaru LGD jest liczba pracujących oraz bezrobotnych. Poniższa tabela wskazuje, że liczba pracujących ogółem do 2012r. wzrastała, ale w 2013 odnotowano spadek. Liczba pracujących na koniec 2013r. wyniosła 11 385 osoby. Więcej jest pracujących kobiet niż mężczyzn, dysproporcja wynosi prawie 2 tys. osób. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych do 2012 r. systematycznie rosła, co mogło być związane z kryzysem gospodarczym, natomiast w 2013 r. zaczęła spadać. Wśród osób bezrobotnych liczniejszą grupą są mężczyźni.

Wykres 13. Liczba pracujących i bezrobotnych w gminach obszaru LGD w latach 2007-2013

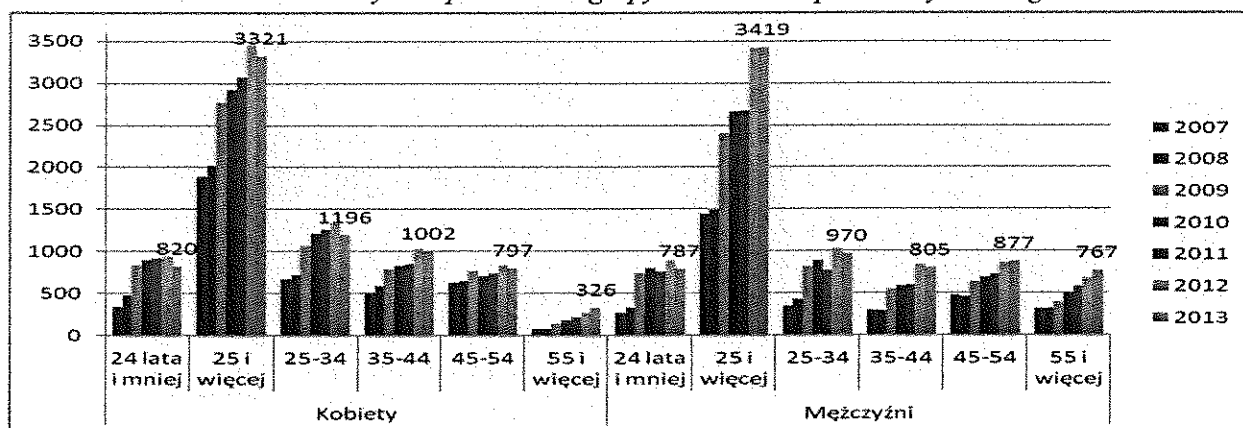

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Sytuacja na rynku pracy jest zróżnicowana w poszczególnych gminach obszaru LGD. Najliczniej pracujące grupy tworzą mieszkańcy gmin Jeleśnia oraz Węgierska Górka, co mogłoby świadczyć o najbardziej rozwiniętym rynku pracy w tych gminach. Jednocześnie najwięcej osób bezrobotnych było zarejestrowanych właśnie w Jeleśni oraz gminie Radziechowy-Wieprz.

Osoby w wieku poniżej 24 lat oraz powyżej 50 roku życia na obszarze LGD są szczególnie narażone na długotrwałe problemy na rynku pracy. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych ze względu na wiek.

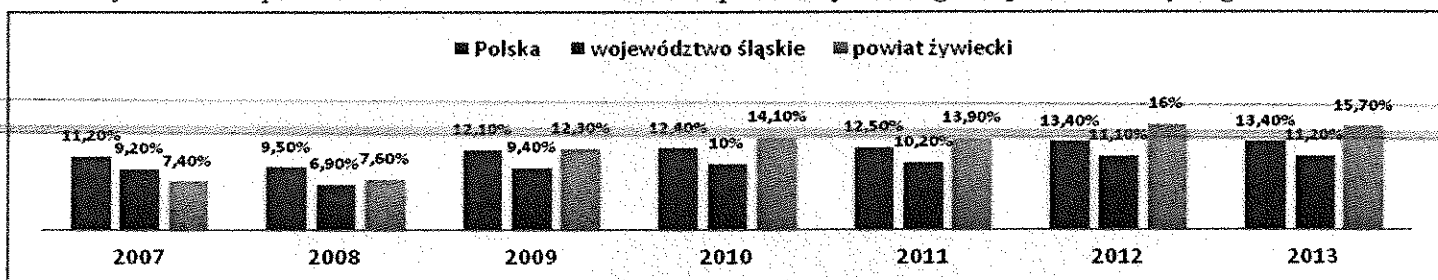
Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych w podziale na grupy wiekowe dla powiatu żywieckiego w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Stopa bezrobocia w powiecie żywieckim w 2013 r. wyniosła 15,7% jest to wartość wyższa niż w referencyjnych grupach – województwo śląskie 11,2%, kraj 13,4%. Wartość wskaźnika wzrosła względem roku 2007.

Wykres 15. Stopa bezrobocia w latach 2007-2013 dla powiatu żywieckiego, województwa śląskiego i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Żywiec, GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Analizując dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu - biorąc pod uwagę osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy należy stwierdzić, iż osoby do 25 roku życia, osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia, kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka i osoby niepełnosprawne stanowią 81,16% ogółu osób bezrobotnych na obszarze LGD.

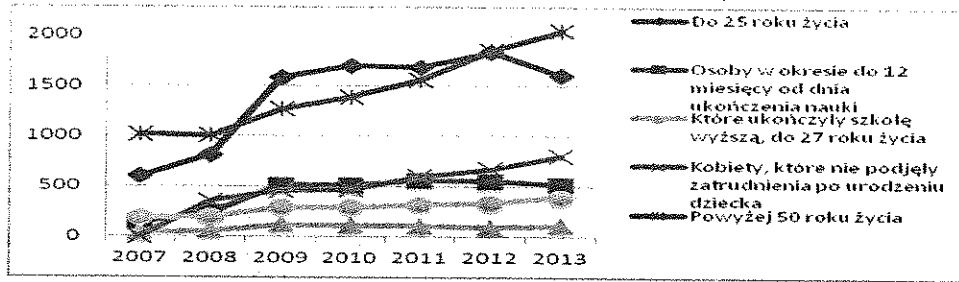
Tabela 6. Udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle bezrobotnych na obszarze LGD na koniec 2013r.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy	2013r.	% ogółu bezrobotnych
Do 25 roku życia	1 607	23,80%
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	518	7,67%
Osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	112	1,66%
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	803	11,89%
Osoby powyżej 50 roku życia	2 044	30,27%
Niepełnosprawni	396	5,86%
Razem osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy na obszarze LGD	5 480	81,16%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Linie trendu zaznaczone na poniższym wykresie wskazują, jak wyglądała sytuacja na obszarze LGD osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2007-2013. Tendencję wzrostową ma liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka i osób niepełnosprawnych. Od 2012r. liczba osób bezrobotnych do 25 roku zaczęła spadać.

Wykres 16. Udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle bezrobotnych na terenie LGD w latach 2007-2013

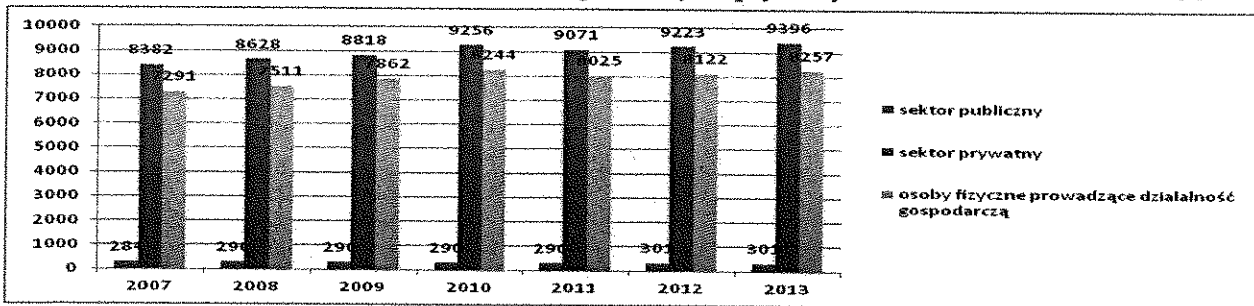
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu.

3.3.2 Potencjał gospodarczy LGD „Żywiecki Raj”

Na obszarze działania LGD oraz w granicach powiatu żywieckiego potencjał gospodarczy jest zróżnicowany. Główni pracodawcy i największe firmy działające na obszarze powiatu to: „Grupa Żywiec” (zakłady piwowarskie), „PONAR” Żywiec (fabryka maszyn i urządzeń), „EKOTERM” (ciepłownia miejska), „METALPOL” Węgierska Górka Sp. z o.o. (odlewnia żeliwa), Fabryka Śrub „Śrubena Produkcja” Sp. z o.o. w Żywcu, „FAMED” S.A. – Fabryka sprzętu Szpitalnego w Żywcu, „HUTCHINSON” Sp. zoo w Żywcu, SEWS-CABIND Poland Sp. zoo w Żywcu, „DELPHI” w Jeleśni (producenci elementów i instalacji samochodowych). Na obszarze LGD dobrze rozwinięta jest drobna wytwórczość, rzemiosło, usługi oraz handel (stanowią one dominujące gałęzie gospodarki). Poza większymi zakładami pracy znaczna część mieszkańców obszaru znajduje pracę w branży turystycznej.

Zauważalny jest systematyczny trend rosnący liczby przedsiębiorstw, w 2013r. było 9 396 firm prywatnych czyli o 1 014 więcej niż w roku 2007. Natomiast podmiotów w sektorze publicznym było 301 w 2013r. a w 2007r., czyli o 17 więcej niż w 2007r. Liczba podmiotów gospodarczych w badanym okresie wzrosła o 12%. Wśród wszystkich firm dominuje sektor prywatny, w tym przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (85% podmiotów gospodarczych). Najwięcej podmiotów znajduje się na terenie gmin Łodygowice (1 344), Węgierska Górka (1 284) oraz Jeleśnia (1 165). Najwięcej podmiotów sektora publicznego znajduje się w gminie Jeleśnia (41) a najmniej w gminie Łękawica (9). Najwięcej podmiotów działających w obszarze prywatnym znajduje się w gminach Łodygowice (1 315) oraz Węgierskiej Górcie (1 255), najmniej w gminie Koszarawa (148).

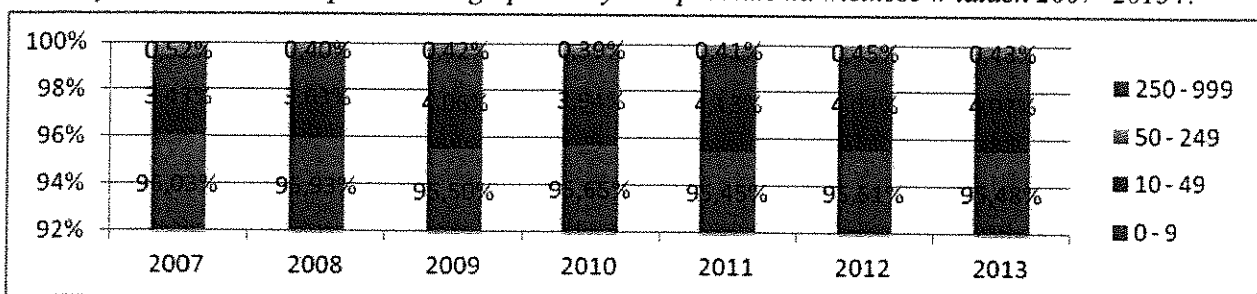
Wykres 17. Podmioty gospodarze w sektorze publicznym i prywatnym 2007-2013 na obszarze LGD

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Gospodarka na obszarze LGD bazuje na mikroprzedsiębiorstwach z sektora prywatnego. Na obszarze LGD na koniec 2013r. znajdowało się 42 przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 osób, 395 zatrudniających 10-49 osób i 9 259 firm zatrudniających do 9 pracowników. Zdecydowaną większość przedsiębiorców stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, stanowią one 95,48 %. Liczba mikroprzedsiębiorców wzrosła względem 2007 r.

Wykres 18. Struktura podmiotów gospodarczych w podziale na wielkość w latach 2007- 2013 r.

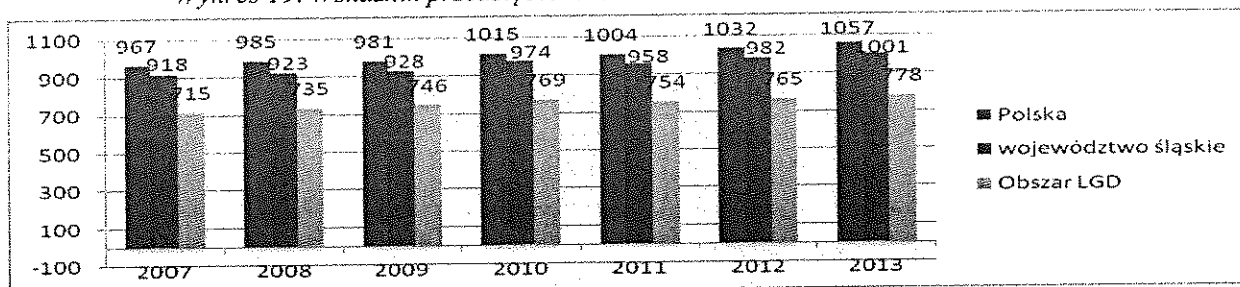

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Jeżeli chodzi o wskaźnik przedsiębiorczości - podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. oraz nowo zarejestrowane na 10 tys. obszar LSR wypada gorzej niż średnia dla kraju oraz województwa śląskiego. W gminach członkowskich LGD w 2013r. wskaźnik osiągnął wartość 778 podmiotów na 10 tys. ludności oraz 110 nowo

zarejestrowanych. Są to wartości niższe niż średnie wojewódzkie (1001 oraz adekwatnie 127) i niższe niż średnie dla kraju (1057 oraz adekwatnie 150). Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON w 2013 r. na 10 tys. ludności wynosiła 54 i była niższa niż w województwie śląskim (65), czy w kraju (70). Świadczyć to może o stabilizacji gospodarki lokalnej. Na wartość wskaźnika mają wpływ następujące elementy: wykształcona kadra pracowników, rynek zbytu oraz atrakcyjne otoczenie do prowadzenia działalności gospodarczej, czyli sprawna administracja, przyjaźnie nastawiona społeczność lokalna, sprawna infrastruktura techniczna i społeczna oraz zachęty podatkowe.

Wykres 19. Wskaźnik przedsiębiorczości dla obszaru LSR w latach 2007-2013

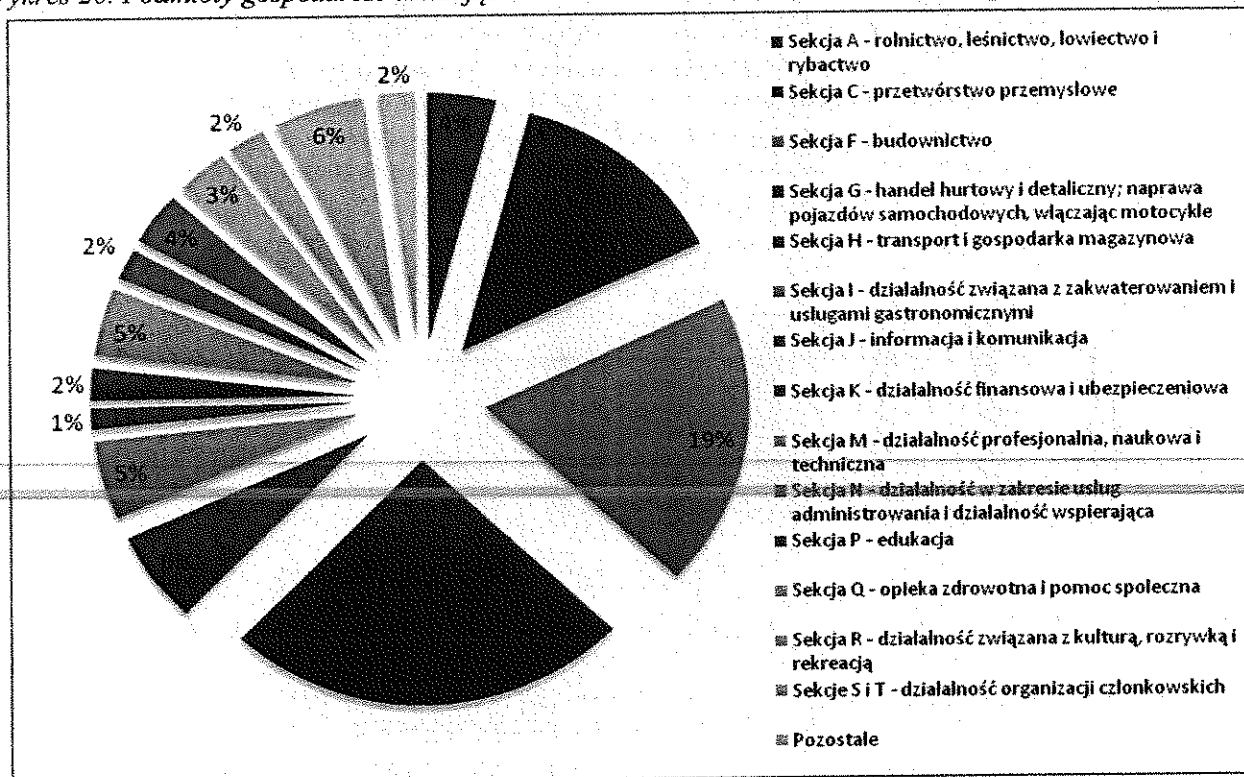

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Wskaźnik przedsiębiorczości jest zróżnicowany pomiędzy gminami obszaru LGD. Najwyższą wartość wskaźnika przedsiębiorczości odnotowano w 2013r. w gminach Czernichów (1023), Łodygowice (972), Ślemień (911). Najniższa wartość wskaźnika była w 2013r. w gminach Łękawica (563), Gilowice (634) i Koszarawa (650).

Najliczniejszą grupę przedsiębiorców stanowią podmioty z sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (2 426 podmiotów), sekcji F – Budownictwo (1 870. podmiotów), sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (1 329 podmiotów), sekcji H - transport i gospodarka magazynowa (583 podmiotów), sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (504 podmioty).

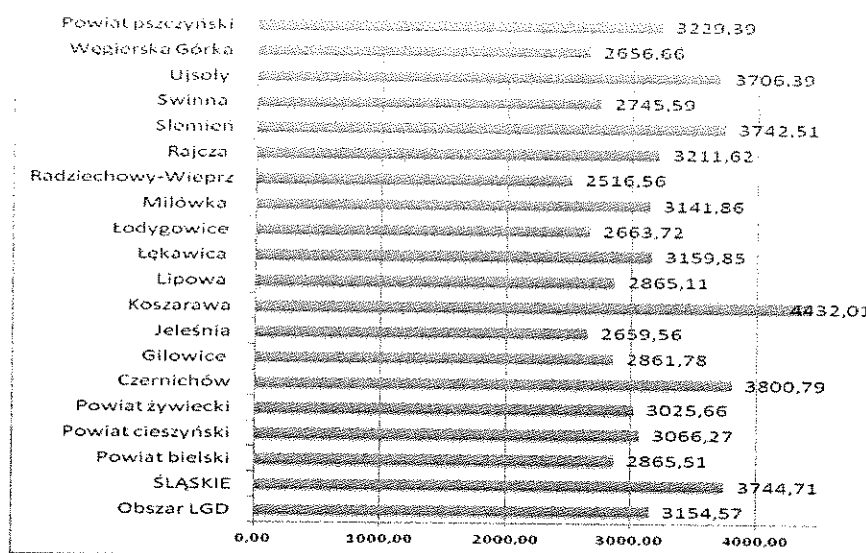
Wykres 20. Podmioty gospodarcze działające na obszarze działania LGD w 2013 r. w podziale na sekcje PKD

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Usługi, handel oraz turystyka są głównymi branżami z potencjałem rozwojowym, mogą mieć one kluczowe znaczenie dla rozwoju LGD. Uwarunkowania gospodarcze ulegają systematycznej poprawie, o czym świadczy rosnący wskaźnik przedsiębiorczości. Dla opisu stanu gospodarki obszaru LGD istotna jest informacja o dochodach gmin. Poniższy wykres przedstawia dochody budżetów gmin obszaru LGD, województwa śląskiego i powiatów bielskiego, cieszyńskiego na 1 mieszkańca w 2013 r. Powiat żywiecki ogółem pod względem analizowanego wskaźnika wypada poniżej średniej, ponieważ w 2013 r. osiągnął wynik 3025,7 zł na osobę. Poniższa tabela przedstawia jak zróżnicowane w rozwoju są gminy obszaru LGD. Gmina Koszarawa z wynikiem prawie 4,4 tys. zł znajduje się bardzo wysoko w rankingu, tylko 5 powiatów w 2013 r. osiągnęło większą wartość. Bardzo dobrze na tle województwa wypadają również gminy Czernichów (ponad 3,8 tys. zł) oraz Ujszoły (ponad 3,7 tys. zł). Najgorzej w całym województwie wypadają gminy obszaru LGD, takie jak: Jelesnia (ponad 2,6 tys. zł), Węgierska Górka (ponad 2,6 tys. zł) oraz Radziechowy-Wieprz (ponad 2,5 tys. zł).

Wykres 21. Dochody gmin i powiatów na 1 mieszkańca w województwie śląskim w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

3.3.3 Rolnictwo na obszarze LGD „Żywiecki Raj”

Gospodarstwa rolne w województwie śląskim charakteryzują się nadal dużym rozdrobnieniem w stosunku do reszty kraju. Na obszarze działania LGD powierzchnia gospodarstw rolnych jest niższa niż średnia w regionie (2,4 ha). Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na podstawie PSP z 2010 roku wynosiła 2,78 ha użytków rolnych. Średnio największe gospodarstwa znajdują się w gminie Jeleśnia, wartość ta znacznie odbiega od pozostałych. Najmniejsza średnia powierzchnia gospodarstw jest w gminie Radziechowy-Wieprz. Powierzchnia gospodarstw rolnych w gminach LGD nie jest znaczna, są to głównie małe podmioty. Taka sytuacja powoduje, że gospodarstwa te mają charakter rodzinny, ekstensywny. Dane o liczbie pracujących w rolnictwie z Narodowego Spisu Rolnego z 2010 r. zgromadzone zostały jedynie dla powiatów. Ogółem zatrudnionych w rolnictwie w 2010 r. na terenie powiatu żywieckiego było 6 449 osób. W większości w tej grupie osób pracujący byli mężczyznami. Na terenie gmin obszaru LSR funkcjonowało w tym okresie 3 552 gospodarstw rolnych. **Należy zatem przyjąć, że udział zatrudnionych w rolnictwie w poszczególnych gminach obszaru LGD nie jest duży. Tereny LGD nie są sprzyjające dla upraw, ze względu na górzisty charakter i dużą ilość wzniesień. Dodatkowo wiele obszarów jest zalesionych, przez co utrudnia to uprawę i wpływa na niższe nasłonecznienie terenów. Nie bez znaczenia pozostaje również stopień zniszczeń, jakich w uprawach każdego roku dokonują dzikie zwierzęta. Mimo to na obszarze Żywieckiego Raju funkcjonuje kilkunastu dużych przetwórców, których wyroby są sprzedawane na rynku ponadlokalnym. Na terenie gmin przeważają gleby V i VI klasy (powyżej 800 m n.p.m.). W ogóle nie występują tutaj gleby najbardziej urodzajne I i II klasy, a grunty klasy III spotkać można jedynie fragmentami w centralnej części Kotliny Żywieckiej. Gleby IV i V klasy występują na pozostałym obszarze powiatu do wysokości 700 m n.p.m. Grunty klasy IVa i b (kompleks żytni dobry) występują na terenie Lodygowic, Lipowej, Wieprza.**

Użytki rolne w 2013 r. stanowiły 34,9% powierzchni gmin, lasy i tereny leśne 52,7%, pozostałe grunty i nieużytki 12,4%. Dominującą formą użytkowania gruntów rolnych są łąki trwałe oraz pozostałe użytki rolne. Głównymi roślinami uprawianymi są w kolejności: ziemniaki, żyto, pszenica, owies, jęczmień. Na żyzniejszych gruntach (tereny gmin: Lodygowice, Lipowa, Radziechowy-Wieprz) dominuje pszenica, owies i pszenżyto. Zagadnienie gruntów rolnych leżących odłogiem zwłaszcza w sąsiedztwie lasów, próbuje się rozwiązać przez zalesianie.

Na terenie powiatu żywieckiego bardzo aktywnie działają pszczelarze. Zorganizowani są w 10 kołach, które należą do Beskidzkiego Związku Pszczelarzy BARTNIK z siedzibą w Bielsku-Białej. Wg danych zwartych w Strategii Rozwoju Pszczelarstwa Powiatu Żywieckiego na obszarze LGD działa 9 kół, w których jest 276 pszczelarzy a liczba rodzin pszczelich wynosi 5527. Istnieje trend rosnący w zakresie liczby pszczelarzy i rodzin pszczelich. Struktura rodzin pszczelich składa się w 50% z pasiek, w których jest do 20 rodzin, 40% pasiek mających od 20 do 50 rodzin pszczelich, pasiek powyżej 50 rodzin na terenie powiatu żywieckiego jest jedynie 10%, a tylko 6 pasiek ma charakter pasiek zawodowych mających zarejestrowaną sprzedaż bezpośrednią, którą prowadzą na terenie całego województwa śląskiego. **Pasieki prowadzone są jako gospodarstwa rodzinne gdzie, pszczelarze pracę w pasiece traktują jako dodatkowe zajęcie wykonywane dla przyjemności, a nie dla zarobku, a właściciele zajmują się pszczołami z pokolenia na pokolenie. Pszczelarze na obszarze LGD to osoby w przeważającej części w wieku powyżej 50 lat, stanowią 70% wszystkich pszczelarzy, 20% stanowią osoby pomiędzy 40 a 50 rokiem życia, a jedynie 10% to osoby poniżej 40 lat. Zatem pszczelarstwem zajmują się głównie osoby, które traktują je jako hobby po zakończeniu pracy zawodowej⁴. Pszczelarstwo powiatu żywieckiego wpisuje się w atrakcyjność turystyczną tego regionu, przyczyniając się do rozwoju wszelkich działań związanych z turystyką, rekreacją i wypoczynkiem.**

⁴ Strategia Rozwoju Pszczelarstwa Powiatu Żywieckiego, Żywiec 2015

3.4 Uwarunkowania przestrzenne i komunikacyjne obszaru LSR

Obszar LGD „Żywiecki Raj” położony jest bezpośrednio przy granicy Polski, w południowej części województwa śląskiego, na terenie powiatu żywieckiego i graniczy: od południa ze Słowacją, od zachodu z powiatem cieszyńskim (województwo śląskie), od północy z powiatem bielskim (województwo śląskie), od północnego wschodu z powiatem wadowickim (województwo małopolskie), od wschodu z powiatem suskim (województwo małopolskie).

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszaru LGD wskazują na następujące potrzeby w zakresie doposażenia w infrastrukturę: zły stan techniczny dróg na obszarze gmin, konieczność modernizacji dróg wojewódzkich i powiatowych, brak utwardzenia nawierzchni dróg gminnych, brak chodników; słaba dostępność do infrastruktury opieki socjalnej, do placówek opiekujących się osobami niesamodzielnymi, starszymi, niepełnosprawnymi, chorymi; słabe zwodociągowanie i skanalizowanie gmin; brak czynnej sieci gazowej; wykorzystanie konwencjonalnych źródeł energii, co niesie za sobą zwiększone zanieczyszczenie środowiska.

Obszary objęte rewitalizacją:

- Rewitalizacja przemysłowej infrastruktury wraz z otoczeniem na cele gospodarcze, rekreacyjno-turystyczne i społeczne w Węgierskiej Górze – realizacja przedsięwzięcia stworzyła możliwość wielofunkcyjnego wykorzystania zdegradowanego budynku wraz z jego otoczeniem. Na miejscu huty wybudowanej w roku 1938 powstało nowoczesne centrum handlowe.
- Zagospodarowanie terenu kamieniołomu w Glince – w ramach projektu został zrewitalizowany teren starego kamieniołomu. Dziś na miejscu nieczynnego wyrobiska mamy do czynienia z bardzo nowoczesnym kompleksem rozrywkowym, który oferuje gościom baseny, miejsca do wypoczynku i aktywnego spędzania czasu (m.in. tyrolka, ściany wspinaczkowe itp.).

Na obszarze LGD wg danych z 2013r. było w sumie 12 obiektów kulturalnych. Są to w większości obiekty stare, które wymagają remontów, modernizacji, co istotne tylko 4 są przystosowane dla osób niepełnosprawnych, przy czym żaden dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Stanowi to poważne ograniczenie dla grupy osób niepełnosprawnych w dostępie do organizacji czasu wolnego i kultury. 7 instytucji posiada salę widowiskową z ilością miejsc na sali pomiędzy 50 a 250.

Tabela 7. Infrastruktura domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic

Jednostka terytorialna	obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych	obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich wejście do budynku	obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich udogodnienia wewnątrz budynku	instytucje użytkujące odrębny budynek	instytucje użytkujące lokal w budynku wspólnym z innymi instytucjami/ firmami	instytucje posiadające salę widowiskową	liczba standardowych miejsc w sali widowiskowej
	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013
	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.	ob.
Gilowice	1	-	1	0	0	2	1	200
Jelesnia	1	-	1	1	0	1	0	0
Koszarawa	0	-	0	0	1	0	0	0
Lodygowice	0	-	0	0	1	0	1	150
Miłówka	0	-	0	0	1	0	1	140
Radziechowy-Wieprz	1	-	1	0	0	1	0	0
Rajcza	0	-	0	0	1	0	1	250
Ślemień	0	-	0	0	1	0	1	50
Świnna	0	-	0	0	0	1	1	100
Ujszoły	0	-	0	0	1	0	0	0
Węgierska Górka	1	-	1	1	1	0	1	220
Razem	4	0	4	2	7	5	7	1110

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Przez teren LGD przebiega droga ekspresowa S69, która stanowi połączenie drogowe Bielsko-Biała (S1) – Żywiec – Zwardoń/Myto-Skalité (granica państwa ze Słowacją) – o łącznej długości ok. 48 km w całości na obszarze województwa śląskiego. Jako przedłużenie S69 na terenie Słowacji ustalono słowacką autostradę D3 w kierunku Bratysławy. Zarówno droga ekspresowa S69, jak i autostrada D3 są częścią Europejskiego Korytarza Transportowego nr VI.

Jeżeli chodzi o transport kolejowy to w pobliżu LGD znajdują się dwie stacje kolejowe – w Żywcu oraz działająca w oddalonym o 25 km Bielsku-Białej. Obszar LSR posiada dogodne położenie komunikacyjne i tranzytowe.

Istotną kwestią w temacie uwarunkowań przestrzennych obszaru LGD są powiązania z miastami Żywiec i Bielsko-Biała. Żywiec jest to miasto zamieszkałe przez ponad 32 tys. osób. Słynie z produkcji piwa, jest jednym z ważniejszych ośrodków przemysłowych w południowo-wschodniej części województwa śląskiego. Około 12 km na północ od Żywca w Międzybrodziu Żywieckim znajduje się lotnisko sportowe Żar. W Żywcu działa również szkoła wyższa – Beskidzka Wyższa Szkoła Umiejętności.

Natomiast miasto Bielsko-Biała zamieszkuje ponad 174 tys. ludzi. Bielsko-Biała stanowi historycznie ważny ośrodek gospodarczy regionu, który przed laty zyskał miano „miasta 100 przemysłów” oraz „śląskiego Manchesteru”. Dziś Bielsko-Biała jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo miast Polski, a według rankingu magazynu „Forbes” jest drugim najatrakcyjniejszym dla biznesu miastem w kraju w kategorii „Miasta 150-300 tys. mieszkańców”. Miasto miało w 2007 r. najwyższy wśród powiatów i miast na prawach powiatu województwa śląskiego wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – na 1000 osób. Najwyższy udział w ogólnej liczbie podmiotów działających w mieście (31%) stanowi branża obejmująca handel hurtowy i detaliczny, naprawę samochodów i motocykli oraz artykułów użytku osobistego. Kolejne miejsce co do liczebności zajmują firmy z branży obejmującej obsługę nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Jeżeli chodzi o szkolnictwo wyższe, to w Bielsku-Białej działają trzy uczelnie publiczne: Akademia Techniczno-Humanistyczna, utworzona w 2001 r. z przekształcenia filii Politechniki Łódzkiej i posiadająca obecnie pięć wydziałów Kolegium Nauczycielskie z pięcioma specjalnościami, utworzone w 1991 r.; Filia Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, utworzona w 1966 r. Bielskie uczelnie niepubliczne to: Instytut Teologiczny im. św. Jana Kantego – oddział Uniwersytetu Papieskiego w Krakowie, Bielska Wyższa Szkoła im. J. Tyszkiewicza, Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów, Wyższa Szkoła Administracji, Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, Prywatne Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych przy Centro Italiano di Cultura, Beskidzkie Szkoły Sztuki Użytkowej.

Obszar LGD zgodnie z teorią dyfuzji biegunów wzrostu Perroux może wykorzystać potencjał miast Żywca i Bielsko-Białej. Przede wszystkim konkurując z innymi miejscowościami satelickimi o mieszkańców i inwestorów. Konkurencja o nowych mieszkańców zwiększy dochody gmin, ponadto mieszkańcy posiadający kapitał pobudzą rozwój lokalnych usług. Natomiast konkurencja o inwestorów będzie możliwa dzięki wykorzystaniu bliskości tych dwóch miejscowości, jako ośrodka o potencjale edukacyjnym, dobrze skomunikowanym, z wysoce wykształconą kadrą pracowników. Gminy obszaru LGD, aby móc konkurować z innymi obszarami, muszą dążyć do poprawy jakości usług społecznych (lecznictwa i edukacji), doposażenia w infrastrukturę techniczną oraz wykształcenia mieszkańców.

Analizując problemy zdiagnozowane w sferze gospodarczej wyciągnięto następujące wnioski:

- ✓ Na obszarze LGD rośnie wartość obciążenia wskaźnika demograficznego.
- ✓ Proporcjonalnie mała grupa osób w wieku produkcyjnym (63%) utrzymuje stosunkowo dużą liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (37%).
- ✓ Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym (17%) rodzi obawę niskiego dopływu osób na rynek pracy
- ✓ Liczba bezrobotnych zarejestrowanych do 2012 r. systematycznie rosła.
- ✓ Osoby do 25 roku życia, osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia, kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka i osoby niepełnosprawne stanowią 81,16% ogółu osób bezrobotnych na obszarze LGD
- ✓ Na przestrzeni lat liczba podmiotów gospodarczych na terenie LGD wzrastała.
- ✓ Wśród podmiotów gospodarczych dominuje sektor prywatny, w tym przede wszystkim jednoosobowe działalności gospodarcze.
- ✓ Zdecydowaną większość przedsiębiorców stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób.
- ✓ Najliczniejszą grupę przedsiębiorców stanowią podmioty w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz branży budownictwa, w dalszej kolejności w zakresie przetwórstwa przemysłowego.
- ✓ Dochody gmin obszaru LGD mają wartość poniżej średniej dla całego województwa śląskiego.
- ✓ Na obszarze LGD występują bariery w infrastrukturze lokalnej, słaby dostęp do usług społecznych, szczególnie medycznych i opiekuńczych.
- ✓ Obszar LGD, wykorzystując dobre położenie w pobliżu miast Bielsko-Biała i Żywiec, może wykorzystać potencjał tych miast.
- ✓ Obszar LSR posiada dogodne położenie komunikacyjne i tranzytowe.

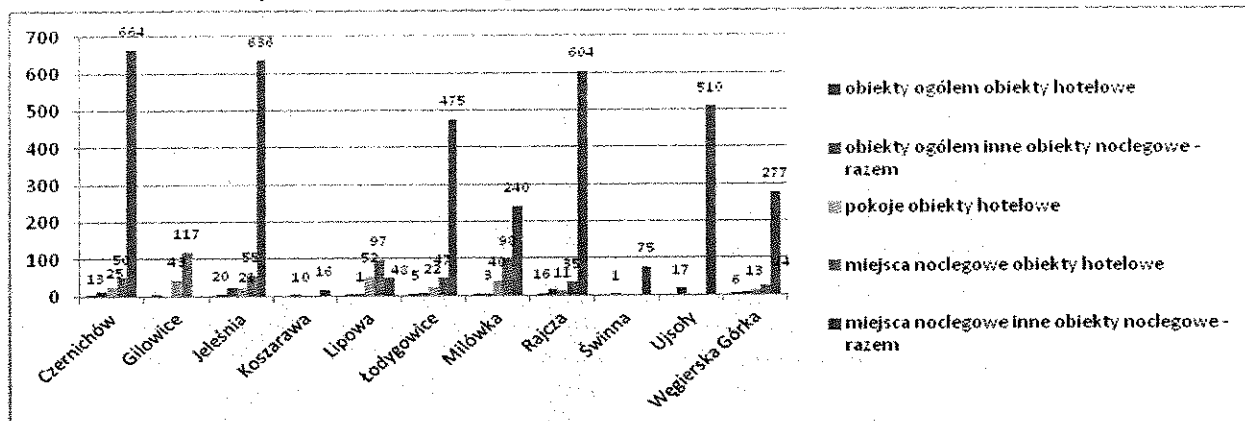
3.5 Uwarunkowania turystyczne

Na 14 gmin tworzących LGD w 11 gminach znajdują się obiekty noclegowe. W 2013 r. na obszarze LGD znajdowało się 14 obiektów hotelowych (227 pokoi oferujących 523 miejsca noclegowe) i 83 inne obiekty noclegowe (oferujące 3 545 miejsc noclegowych). Najwięcej „innych obiektów noclegowych” poza hotelami funkcjonuje w gminach Jeleśnia (20), Ujszoły (17) i Rajcza (16). Najwięcej miejsc noclegowych znajduje się w gminie Czernichów (664), Jeleśnia (636

obiektów) i Rajcza (604). W 2013 r. z bazy hotelowej LGD skorzystało 15 698 osób (liczba udzielonych noclegów 34 812) a z „innych obiektów noclegowych” skorzystało 60 637 osób (liczba udzielonych noclegów 179 787).

Przy planowanym dalszym rozwoju turystyki należy podjąć działania w obszarze rozwoju infrastruktury turystycznej i okolicznościowej. Stopień wyposażenia w infrastrukturę noclegową obszaru LGD pomimo wielu walorów regionu nadal jest niski.

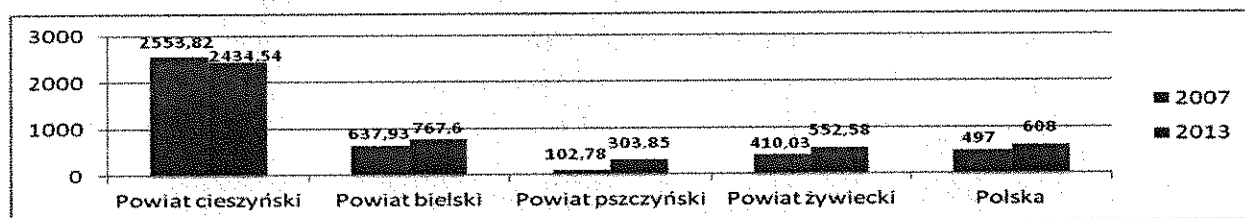
Wykres 22. Baza noclegowa na obszarze LSR wg danych za 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

O intensywności ruchu turystycznego świadczy Wskaźnik Schneidera. Wskaźnik wyrażony jest liczbą turystów korzystających z noclegów przypadającą na 1000 mieszkańców. Powiat żywiecki osiągnął wartość wskaźnika na poziomie ponad 550, jest to wartość niższa niż średnia dla Polski, ponad czterokrotnie niższa niż dla pobliskiego powiatu cieszyńskiego. Jednak należy podkreślić, że analizowany wskaźnik systematycznie rośnie, tak więc zwiększa się zainteresowanie turystów obszarem gmin LGD. Znaczna intensywność ruchu turystycznego może stanowić potencjał dla rozwoju pobliskich gmin, które mogą przyciągnąć część turystów oferowanymi atrakcjami, wymaga to jednak podjęcia działań promocyjnych i rozwoju przedsiębiorczości opartej o zasoby obszaru.

Wykres 23. Wskaźnik Schneidera dla obszaru LGD, wybranych powiatów województwa śląskiego i Polski w latach 2007 i 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL z dn. 31.07.2015r. na dzień 31.12.2013r.

Ocena wykorzystania potencjału turystycznego obszaru LSR zbadana została przez odpytanie mieszkańców obszaru w badaniu kwestionariuszowym. W ocenie badanych potencjał turystyczny jest bardzo duży. Niepokoić powinno, że w ocenie badanych mieszkańców wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru jest jednak bardzo ograniczone. 31% badanych negatywnie ocenia bazę turystyczną – rekreacyjną, 49% badanych było odmiennego zdania, pozytywnie oceniając ten element. Pośród niewykorzystanych zasobów turystycznych mieszkańcy wskazywali w szczególności na: wody Jeziora Żywieckiego i tereny wokół niego, jaskinie na Boraczej, rezerwat „Rysianka” i „Lipowska”, górę Pilsko. Wyniki badania mieszkańców pokazują zasadność realizacji dalszych działań i projektów z zakresu infrastruktury turystycznej i promocji oferty turystycznej. Uczestnicy badania wskazywali również na aktualną potrzebę rozbudowy infrastruktury sportów zimowych.

Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” leży na terenie Beskidu Małego, Makowskiego, Żywieckiego i Śląskiego, które to pasma otaczają Kotlinę Żywiecką. Największą rzeką na tym terenie, która wytycza jednocześnie jego zachodnią granicę, jest Soła. Jej największym dopływem w powiecie żywieckim jest Koszarawa. Występowanie częstych powodzi spowodowało utworzenie zespołu zapór, tzw. Kaskady Soły. Powstały cztery zbiorniki: Jezioro Żywieckie, Jezioro Międzybrodzkie, Jezioro Czanieckie oraz zbiornik na górze Żar, służący do celów energetycznych dla Elektrowni Porąbka-Żar.

Besкиды stwarzają doskonałe warunki do całorocznego wypoczynku oraz rekreacji w różnorodnych, aktywnych formach: turystyce górskiej, uprawianiu sportów zimowych, wodnych oraz ekstremalnych (wspinaczka skałkowa, mountainbording, paintball), wędkarstwie, myślistwie, sportach szybkościowych, a nawet leczeniu i prewencji zdrowotnej. Przyczynia się to w pewnym stopniu do zaangażowania biernych zasobów siły roboczej i aktywnych działań związanych z pozyskiwaniem zatrudnienia, w dużej mierze sezonowego. Dla tak rozległego regionu ma to bardzo duże znaczenie w aspekcie gospodarczym i społecznym.

Wytyczone są liczne szlaki turystyczne piesze, rowerowe i narciarskie. Ich łączna długość w 2012 r. wynosiła 525 km, w tym 500 km szlaków górskich i 25 km szlaków narciarskich. Narciarze mogą korzystać z licznych wyciągów

narciarskich i świetnie przygotowanych tras. Największe ośrodki narciarskie znajdują się w Korbielowie (na zboczach jednego z najwyższych szczytów Beskidu Żywieckiego – Pilska 1557 m n.p.m.) oraz w Zwardoniu, gdzie m. in. otwarta została w grudniu 2012 r. nowa Stacja Narciarska Zwardoń-Ski.

Turystykę aktywnie wspierają Koła PTTK. W powiecie funkcjonuje 1 Oddział PTTK oraz 19 kół PTTK. Zarejestrowanych jest w nich ok. 1 200 członków.

Obszar LGD w Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim został predestynowany do rozwoju turystyki pieszej, narciarskiej, rowerowej górskiej ze względu na uwarunkowania przyrodnicze (ukształtowanie, nachylenie stoku, zaleganie pokrywy śnieżnej itd.).

Na obszarze LGD znajduje się wiele obiektów zabytkowych mogących powodować zwiększenie ruchu turystycznego. W dokumentach strategicznych dla obszaru LSR wskazuje się na następujące obiekty: zespół osadniczy w Milówce z licznymi chatami drewnianymi, wśród których na czoło wysuwa się XVIII-wieczna chałupa, adaptowana na placówkę muzealną, zespół zwarty małomiasteczkowego budownictwa murowanego w Milówce, zespół osadniczy w Jeleśni z zabudową rynku, starą karczmą drewnianą z XVII wieku, kościołem i plebanią, forty obronne z 1939 r. w Węgierskiej Górze, Krzyżowej, Przyborowie i Żabnicy, Kościół p.w. św. Wojciecha z 1693 r. w Jeleśni, Dwór obronny z 1631 r. w Łodygowicach, „Dwór Rychwałd”, Kościół p.w. św. Szymona i Judy Tadeusza z 1635 r. w Łodygowicach, Kościół p.w. św. Andrzeja Apostoła w Gilowicach, ruiny pieca hutniczego w Ślemieniu, Dworek Potockich w Kamesznicy, Żywiecki Park Etnograficzny w Ślemieniu, Leśniczówka w Złatnej.

Szczegółowy opis atrakcji historycznych, kulturowych, naukowych i technicznych, przyrodniczych i widokowych, sakralnych, atrakcji związanych z trybem życia oraz znane trasy turystyczne wraz z bazą noclegową i gastronomiczną znajdują się na stronie internetowej LGD www.cudnebeskidy.pl w „Bazie Atrakcji Turystycznych – Cudne Beskidy”.

3.6 Uwarunkowania środowiskowe

3.6.1 Klimat, bogactwa naturalne i ukształtowanie terenu na obszarach cennych przyrodniczo

Obszar LGD to teren źródłiskowy, położony w zlewni rzeki Soły i Koszarawy. Występują tutaj duże zasoby wód podziemnych. Stąd pochodzi znaczna część wody pitnej dla Bielska-Białej i aglomeracji górnośląskiej. Obszar LGD posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym, a charakteryzuje go klimat właściwy strefie górskiej. Wyróżnia się znaczną ilością opadów sięgających 800-1200 mm, często gwałtownych i wywołujących w skutek tego lokalne podtopienia i wezbrania wód. Klimat charakteryzuje się również częstą zmianą pogody. Występują nagłe wiatry, wiejące najczęściej z południa. Klimat Kotliny Żywieckiej charakteryzuje się słabą wentylacją, często występują tu zastoiska chłodnego powietrza, które powodują silne i długo trwające inwersje temperatury. Skutkiem dużej zmienności pogody jest wysoki procent opadów w formie burzowej. Pokrywa śnieżna zalega w tym obszarze od 65 do 140 dni.

Rzeźba terenu: Gminy obszaru LGD „Żywiecki Raj” należą do Karpat Zachodnich. Charakterystyczna jest dla nich duża lesistość i niewielka wysokość bezwzględna przy dużej różnicy wysokości między szczytami a dnami dolin, które w przypadku Kotliny Żywieckiej dochodzą do 800 m. Stoki górskie są bardzo strome, a partie szczytowe – spłaszczone i wyrównane. Na terenie LGD, znaleźć można wiele pomników przyrody. Szczególnie atrakcyjne to: wodospad w Sopotni Wielkiej, głaz trapezowaty nad potokiem Glinne w Ciścu, Jaskinia „Chłodna” w Twardorzeczce, Skała filcowa „Malinowska Skała” w miejscowości Ostre, Grota Komonieckiego w miejscowości Las, osuwisko skalne na Łysinie objęte ochroną jako stanowisko dokumentacyjne. Najbardziej cenne zasoby przyrodnicze, znajdującą się w granicach Żywieckiego Parku Krajobrazowego i jego strefy ochronnej, objęte są ochroną rezerwatową. Rezerwaty przyrody na obszarze LGD: gmina Rajcza rezerwaty: „Butorza”, „Śrubita”, „Dziobaki” – utworzone w celu zachowania resztek prastarej Puszczy Karpackiej, na terenie gminy Ujsoły: rezerwat „Lipowska”, „Muńcof”, „Oszast”, na terenie gminy Łękawica rezerwat „Madohora” i „Szeroka” - las bukowy regla dolnego, gmina Lipowa – rezerwat „Kuznie” - zgrupowania wychodni skalnych i jaskiń oraz dorodnego drzewostanu świerkowego, gmina Jeleśnia – rezerwat „Pilsko”, „Romanka” - bór świerkowy regla górnego, „Pod Rysianką” - las jodłowo-świerkowo-bukowy regla dolnego, gmina Świnna – rezerwat „Gawroniec” - fragment buczyny karpackiej z dużym udziałem sosny.

3.6.2 Uwarunkowania prowadzenia działalności rolniczej i gospodarczej na obszarach ochronnych Natura 2000

Na terenie działania LGD wyznaczone zostały dwa obszary Natura 2000: Beskid Żywiecki i Beskid Mały. Obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki obejmuje gminy: Jeleśnia, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Świnna, Ujsoły, Węgierska Górka oraz miasto Żywiec. Obszar Natura 2000 Beskid Mały obejmuje gminy: Bielsko-Biała, Kozy, Porąbka, Czernichów, Wilkowice, Łodygowice, Łękawica, Andrychów, Ślemień, Stryszawa. Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, ochrona na obszarach Natura 2000 opiera się przede wszystkim na ograniczaniu działań mogących w znaczny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także negatywnie wpłynąć na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Każdy plan lub przedsięwzięcie mogące istotnie oddziaływać na cenne przyrodniczo obszary wchodzące w skład sieci musi podlegać ocenie oddziaływania jego skutków na ochronę tych obszarów. Zgoda na działania mogące niekorzystnie wpływać na te obszary może być wyrażona wyłącznie w ściśle określonych przypadkach i pod warunkiem zrekomensowania szkód w innym miejscu w taki sposób, by spójność sieci została zachowana. Dużym problemem w zakresie środowiska jest brak możliwości wykorzystania terenów upraw rolnych lub wykorzystania turystycznego. Restrykcyjne prawo wymaga wielu zezwoleń a jednocześnie uniemożliwia korzystanie z bogactw naturalnych (tworzenie nowych szlaków, wyciągów

narciarskich). Taka sytuacja może być utrudnieniem lub zaletą dla prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze Natury 2000.

3.6.3 Ochrona środowiska

Na terenie LGD mamy do czynienia głównie z zanieczyszczeniami tzw. „niskiej emisji”, pochodzącymi ze spalania paliw w niewielkich kotłowniach przydomowych. Niewielki stopień gazyfikacji terenu oraz wysokie ceny gazu powodują, iż ciągle najpopularniejszym paliwem w regionie jest węgiel kamienny oraz miał i muł węglowy. Pożądanym działaniem powinno być zatem zorientowanie działań na termomodernizację, montaż paneli słonecznych oraz poprawę efektywności systemu ciepłowniczego. W okresie 2007-2013 na projekty dotyczące podniesienia jakości powietrza z RPO WSL 2007-2013 wydatковано 427 mln zł. Pomimo pozytywnego trendu polegającego na spadku emisji zanieczyszczeń gazowych mierzonych przez GUS należy zwrócić uwagę na brak zmniejszenia zanieczyszczeń powietrza mierzonych przez stacje pomiaru jakości powietrza według Śląskiego Monitoringu Powietrza. Wartości wskaźników emisji zanieczyszczenia pyłowego (wskaźnik emisji PM10 Mg/rok oraz wskaźnik emisji PM2,5 Mg/rok) i zanieczyszczenia gazowego (wielkość emisji SO2 oraz wielkość emisji NOx) w latach 2008 – 2013 nie uległy znaczącej poprawie. Wskaźniki emisji pyłu zawieszonego (PM2,5) we wszystkich latach przekroczyły normy o 100%. Jak widać z powyżej analizy dostępnych danych, problem jakości powietrza w woj. śląskim i na terenie obszaru LSR jest wciąż aktualny. Do zmiany sposobu ogrzewania skłania zakłady i instytucje, z jednej strony troska o środowisko, jednak ważniejsze są tutaj względy ekonomiczne – wysokie opłaty za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza oraz kary za przekroczenia dopuszczalnych wartości emisji. O ile w stosunku do zakładów przemysłowych oraz przedsiębiorców istnieją środki przymusu w postaci opłat i kar, to w stosunku do osób fizycznych nie ma praktycznie żadnych sposobów na przymuszenie ich do zmiany paliwa na lepsze i ograniczenia emisji. Mieszkańców gmin w przeważającej części nie stać na zmianę dotychczasowych sposobów ogrzewania.

Dość dobrze przedstawia się sytuacja w zakresie gospodarowania ściekami komunalnymi i przemysłowymi. Ważnym elementem ochrony wód Żywiecczyny przed zanieczyszczeniami jest realizacja programu Ochrony Wód Jeziora Żywieckiego” przyjętego uchwałą Nr 4/2004 Zgromadzenia Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu z dnia 25.02.2004 r. Poważny problem gmin obszaru LGD jest zanieczyszczenie terenu dziki wysypiskami śmieci. Szczególnie dotyczy to miejsc ustronnych, zalesionych i nadbrzeżnych, które mogłyby być wykorzystane na cele turystyczne.

Ważnym elementem w ochronie środowiska i zasobów przyrodniczych jest ochrona ciemnego nieba. Pierwsze prekursorskie działania (także w skali kraju) podjęte zostały w tym przypadku na terenie miejscowości Sopotnia Wielka w gminie Jeleśnia. Ochrona środowiska w tym przedmiocie przyczyniła się m.in. do takich efektów jak: zachowanie na tym terenie naturalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, jakim jest ciemne, nocne niebo; wzrost zainteresowania regionem w skali krajowej oraz europejskiej; zmniejszenie zużycia energii, a tym samym zanieczyszczenia środowiska; zachowanie naturalnego procesu nocnego, zachodzącego w świecie roślin i zwierząt na wybranym fragmencie Żywieckiego Parku Krajobrazowego, w którym mieści się Sopotnia Wielka; zainteresowanie pozostałych miejscowości i gmin żywiecczyny pożytkami płynącymi z zastosowaniu programu ochrony ciemnego nieba, zarówno w kontekście ekologii, jak i turystyki.

W LSR zasadne będzie podejmowanie działań pośrednio wpływających na poprawę jakości środowiska naturalnego obszaru LGD poprzez wsparcie akcji edukacyjnych, promocyjnych, integracyjnych, których celem jest zwiększenie świadomości prośrodowiskowej społeczności lokalnej.

3.7 Uwarunkowania kulturowe

~~Obszar działań LGD jest bardzo bogaty pod względem zasobów i bogactwa tradycji oraz kultury, co może być wykorzystane do kształtowania konkurencyjności obszaru.~~ Folklor regionu Żywiecczyny zobaczyć można na wielu tradycyjnych imprezach regionalnych. Bogate tradycje kulturowe Beskidu Żywieckiego podtrzymują i pomnażają twórcy ludowi, przekazując swe umiejętności z pokolenie na pokolenie. W Beskidach żyje wielu utalentowanych rzeźbiarzy, malarzy, kwaciarek, a także wytwórców tradycyjnych zabawek, instrumentów ludowych i rekwizytów obrzędowych. Wielość i bogactwo kulturowe Żywiecczyny charakteryzuje tylko tu na tym obszarze występujący haft żywiecki. Haft ten można scharakteryzować jako biała nitka na białym tiulu. Najczęściej stanowią go wzory kwiatowe, w które układają się misternie wykonane okrągłe dziureczki. Mieszkańcy Żywiecczyny posiadają również swój specyficzny strój. Odzienie górali żywieckich zawiera elementy typowe dla strojów górali polskich, jak kapota, haftowana koszula i kamizelka w kolorze czarnym lub brązowym, często zdobiona kolorowymi guzikami zwana bruclikiem, spodnie wełniane z pomponami w kolorze czerwonym lub niebieskim, kierzce czyli skórzane lekkie buty u mężczyzn. Męski strój ozdobiony jest parzenicami i lampasem. Region cechują typowe zwyczaje góralskie, które ogniskują się wokół świąt kościelnych, a szczególnie wokół Bożego Narodzenia i Nowego Roku, oraz wokół typowo pasterskich elementów kalendarza jak redyk wiosenny i jesienny. Charakterystyczne elementy tych obchodów to muzyka i tańce.

Bogactwem Żywieckiego Raju jest kuchnia regionalna. Stylowe karczmy i restauracje zapraszają turystów, oferując smaczne regionalne potrawy. Tutejsi górale swoją kuchnię oparli na owocach lasu, mięsie i skąpych, z powodu niekorzystnych warunków, płodach ziemi. Kuchnia górali beskidzkich staje się coraz bardziej rozpoznawalnym produktem lokalnym. Symbolem regionu są również zespoły muzyczne, np. „Dolanie”, „Grojcowianie”, „Gilowianka”, „Magurzanie”, „Ziemia Rajczańska”. Zespoły są godnym reprezentantem Żywiecczyny, popularyzują wartości kultury regionu, poprzez prezentację obrzędów, strojów, pieśni i tańca. Z terenu Żywiecczyny wywodzą się także znane na cały

kraj kapele grające muzykę folk: „Golec uOrkiestra” i „Pieczarki”, których wyspiewane w góralskiej gwarze piosenki cała Polska kojarzy właśnie z góralszczyzną.

3.8 Uwarunkowania historyczne

Historia tych ziem sięga średniowiecza, gdyż już w XV w. istniały takie wsie jak Milówka, Radziechowy, Wieprz, Cięcina, Lipowa, Pietrzykowice. Osadnictwo w częściach Kotliny Żywieckiej miało historycznie gospodarczo-eksploatacyjny charakter i polegało na lokowaniu wsi w dolinach w celu prowadzenia wycięcia pierwotnej puszczy karpackiej i utrzymywania gospodarki hodowlano-rolnej. Takie jest pochodzenie następujących wsi istniejących do dziś: Trzebinia, Świnna, Przyborów, Jeleśnia i Krzyżowa, Cisiec, Węgierska Górka, Milówka i Sól, Juszczyzna. Centralny nurt osadniczy zasiedlający hale, polany i zbocza górskie stanowili Wołosi. Oni to z reguły byli założycielami wsi zarębnych. Wołosi wyspecjalizowali się w hodowli „małego bydła” zwanego też „bydłem wałaskim” (owce, kozy, rzadziej świnię) na halach oraz w przerobie mleka owczego. Trudnili się też produkcją wyrobów z drewna głównie gontów, budownictwem drewnianym, spławem drewna i wyrobem sukna wałaskiego produkowanego w foluszach.

Na przestrzeni czasów zaludnienie wsi, ich znaczenie i organizacja życia mieszkańców, a w szczególności ich źródła utrzymania, ulegały zmianom. Wraz z wycięciem puszczy wprowadzono inne źródła utrzymania, jak hodowla czy rolnictwo, wraz z rosnącym zaludnieniem pojawili się rzemieślnicy – rymarze, kowale, cieśle, budowała się etniczna tożsamość mieszkańców, lokalna kultura i zwyczaje. Obszar LGD „Żywiecki Raj” jest w Polsce największym i najbardziej zaludnionym obszarem zamieszkiwanym przez ludność góralską. Istnienie wielu szlaków handlowych przechodzących przez te tereny i prowadzących w kierunku Słowacji, Czech, Węgier, Austrii, Rumunii i innych krajów, zaś w terenach Polskich na Śląsk i do Małopolski, sprzyjało ożywionej wymianie handlowej i kulturowej. W warunkach intensywnej wymiany kulturowej na tych terenach wytworzyły się specyficzne formy kulturowe i obyczaje zawierające w sobie elementy obecne także w kulturze słowackiej, węgierskiej, wołoskiej i rumuńskiej, romskiej i innych.

Analizując problemy zdiagnozowane w sferze turystycznej, kulturowej i środowiskowej wyciągnięto następujące wnioski:

- ✓ **Obszar LGD ma ponadregionalne walory przyrodnicze i kulturowe.**
- ✓ **Na obszarze LGD turyści mają słaby dostęp do zintegrowanej oferty turystycznej.**
- ✓ **Wśród mieszkańców istnieje niska świadomość ekologiczna, brak poszanowania przyrody.**
- ✓ **Słaby dostęp do obiektów atrakcyjnych turystycznie ze względu na ich zły stan techniczny jak i barki w oznakowaniu.**
- ✓ **Niewystarczające wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych.**

3.9 Wewnętrzna spójność LSR

W ramach badania ewaluacyjnego zapytano mieszkańców o więź łączącą ich z obszarem LGD. Ogromna większość badanych (87%) czuje więź z historią i tradycją obszaru LSR „Żywiecki Raj” i miejscem zamieszkania. Stanowi to w ocenie badanych o tożsamości mieszkańców. Jedynie niewielki odsetek badanych mieszkańców obszaru, którzy zapytani o więź łączącą ich z historią i tradycją obszaru LSR, nie czują takiego powiązania (2%). Wielu badanych zauważyło słusznie, że omawiany region jest bardzo rozległy terytorialnie, ale mimo to spójny kulturowo. Bez wątpienia Żywiecczyzna – zamieszkała w znacznej mierze przez rdzennych górali żywieckich – cechuje się silną integracją kulturową i społeczną. Specyficzne ukształtowanie terenu, historia i odrębności społeczno-gospodarcze sprawiają, że górale są od wieków lokalnymi patriotami, silnie związanymi ze swoją „małą ojczyzną”. Typowe jest tu więc (widoczne również wśród młodego pokolenia) przywiązanie do tradycji, do ziemi, swoistej kultury i gwary. Na żadnym innym obszarze Polski nie występuje podobna gwarą, stroje, architektura czy produkty spożywcze. Wspólna historia obszaru to także przejaw wewnętrznej spójności LSR: Wołosi – mieli wpływ na rozwój specyficznej gospodarki związanej z wypasem bydła i owiec, które odbijało się na kulturze, tradycji a także kuchni lokalnej. Należy również wspomnieć o wieloletnich włodarzach tych ziem – Habsburgach – którzy przez ponad 100 lat wpływali na kulturę i gospodarkę dzisiejszego obszaru LGD.

Obszar LGD od sąsiadujących ziem przede wszystkim wyróżnia specyficzne ukształtowanie geograficzne (Karpaty), jak również dziedzictwo kulturowe, które nierozzerwalnie wiąże się z protoplastami polskich górali Karpaccy – Wołochów. Na całym obszarze LGD występuje identyczne ukształtowanie geograficzne - trzy pasma Karpat Zachodnich – Beskid Śląski, Żywiecki i Mały mają zasadniczy wpływ na uwarunkowania gospodarcze Żywiecczyzny. Charakterystyka terenu i liczne przestrzenie leśne od zawsze miały nikły wpływ na rozwój rolnictwa, niewielką liczbę miast i słabo rozwinięty przemysł. Naturalne przeszkody w rozwoju typowego dla Polski modelu gospodarki opartego na rolnictwie i przemyśle stały się w pewnym momencie motorem dla rozwoju innej gałęzi aktywności mieszkańców Żywiecczyzny – turystyki. Obszar LGD jest terenem o wybitnych walorach turystycznych, przyrodniczych i krajobrazowych. Większość gmin należących do LGD, jest gminami turystycznymi a te które nimi nie są, mają takie aspiracje i plany rozwoju w tym kierunku, świadczą to również o wewnętrznej spójności obszaru.

Poszczególne gminy obszaru LGD również współpracują ze sobą na wielu płaszczyznach, m.in. przy realizacji projektu budowy sieci kanalizacyjnej realizowanego przez Związek Międzygminny ds. Ekologii, w ramach porozumienia dotyczącego Regionalnych Inwestycji Terytorialnych.

3.10 Kluczowe grupy docelowe

Po przeprowadzonej diagnozie, badaniach własnych LGD i Analizie SWOT, które zostały poddane konsultacjom społecznym określono grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji na terenie LGD. Określono je jako grupy docelowe oraz grupy defaworyzowane. Podczas dalszych prac nad LSR, w czasie wywiadów grupowych, debat określono szczegółowo powody tych wykluczeń i przeanalizowano sposoby przeciwdziałania im w ramach realizacji LSR. Zidentyfikowano następujące kluczowe grupy docelowe:

- Grupy defaworyzowane nie są całkowicie tożsame z grupami docelowymi, często natomiast grupy te przenikają się wzajemnie lub zawierają jedna w drugiej. Grupy defaworyzowane – jako osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, do których w LSR skierowane będą działania związane z kształtowaniem i promocją postaw przedsiębiorczych - działania aktywizujące zawodowo, zwiększające ich szanse na znalezienie zatrudnienia. Dla takich osób LSR przewiduje możliwość pozyskania środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Ponadto, LGD będzie premiować firmy z obszaru, które będą takie osoby zatrudniać. W LSR zdiagnozowano cztery grupy defaworyzowane (opisane szczegółowo w Podrozdziale 3.1.):

- Osoby młode - młodzież gimnazjalna i młodzież do 30 roku życia obserwowalny jest wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych (18-30 lata) – w 2013 roku osoby do 25 roku życia i osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki stanowiły ponad 30% ogółu bezrobotnych z obszaru LGD. Problemem w znalezieniu zatrudnienia jest brak doświadczenia, niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb pracodawców, niewystarczające umiejętności w stosunku do oczekiwań pracodawców.

- Kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka stanowiły w 2013 roku prawie 12% ogółu bezrobotnych z obszaru LGD. Osobom tym pomimo ich chęci do podjęcia pracy brak doświadczenia zawodowego, mają poważne braki w obsłudze nowych technologii, potrzebują doszkolenia, zmiany bądź podniesienia kwalifikacji. Młodym matkom często towarzyszy niewiara we własne siły, obawa przed niepowodzeniem, brak środków finansowych na prywatne kursy, szkolenia czy odpłatne zajęcia.

- Osoby niepełnosprawne - sytuacja osób z niepełnosprawnością na lokalnym rynku pracy jest niekorzystna, co obrazuje niski poziom aktywności zawodowej i relatywnie wysokie bezrobocie osób niepełnosprawnych. Znaczna część osób w wieku produkcyjnym nie uczestniczy w pełni w życiu społeczno-zawodowym, stanowiąc jednocześnie znaczne obciążenie finansowe dla instytucji publicznych. Niepełnosprawność utrudnia włączenie społecznie i aktywizację zawodową, dlatego szczególnymi formami wsparcia należy objąć osoby z tej grupy. Operacje realizowane w ramach LSR będą brały pod uwagę nie tylko działania dotyczące aktywizacji zawodowej tych osób ale również ułatwienie im dostępu do infrastruktury i oferty społecznej (bariery architektoniczne itp.).

- Osoby powyżej 50 roku życia stanowiły w 2013 roku ponad 30% ogółu bezrobotnych z obszaru LGD i z roku na rok przybywa osób bezrobotnych 50+, którzy utracili dotychczasowe miejsca pracy z różnych przyczyn: w wyniku restrukturyzacji, długotrwałej choroby, którzy nie chcieli lub nie mieli szansy podniesienia swoich kwalifikacji itp. Takim osobom ciężko jest w tym wieku zmienić branżę, w której pracowali wiele lat; często nie nadążają za nowoczesnymi technologiami (konieczność obsługi komputera, sprawne poruszanie się po Internecie, obsługa różnego typu urządzeń i multimediiów). Do braku kompetencji często dochodzi brak wiary w siebie i w swoje umiejętności, niechęć do podnoszenia kwalifikacji, obawa przed niepowodzeniem, zły stan zdrowia.

Grupa docelowa: przedstawiciele gospodarczego, społecznego i sektora publicznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy.

- **Potencjalni i obecni przedsiębiorcy – na obszarze LGD istnieje dużo prężnie działających małych firm, głównie o charakterze jednoosobowych działalności gospodarczych, mikro- i małych firm, ale jak pokazuje wskaźnik przedsiębiorczości potencjał ten nie jest w pełni wykorzystany. Ilość istniejących firm w porównaniu do województwa śląskiego czy całego kraju jest znacznie niższa. Wykorzystanie potencjału przedsiębiorczości jest w ramach obszaru LGD bardzo zróżnicowane; w takich gminach jak Czernichów, Łodygowice, Ślemień, Węgierska Górka rozwija się aktywnie, natomiast w innych, jak np. Łękawica, Koszarawa, Gilowice potencjał biznesowy jest nadal niedostatecznie wykorzystany. Diagnoza obszaru LGD wskazuje również na możliwość wykorzystania potencjału turystycznego czy przyrodniczego do rozwoju działalności gospodarczej. Dla potencjalnych i działających przedsiębiorców bardzo często poważną barierą rozwoju jest brak odpowiednich środków finansowych, często brakuje również wiedzy i umiejętności, jak i gdzie założyć firmę i ją prowadzić aby odnieść sukces. Szczególne znaczenie w tej grupie mają osoby zdiagnozowane i określone w grupach defaworyzowanych (opisane szczegółowo w Podrozdziale 3.1.). LSR będzie wspierać osoby z tej grupy poprzez ich aktywizację zawodową, udostępnianie środków na rozpoczęcie/rozwińnięcie własnej działalności gospodarczej.**

- **Organizacje pozarządowe - członkowie organizacji pozarządowych, grupy nieformalne (m.in. KGW, zespoły regionalne i ludowe, itp.) – trzeci sektor – społeczny – podmioty zaangażowane w działalność kulturalną, a także integracyjną i aktywizacyjną, podmioty aktywnie działające na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.**

- **Samorządy gminne - władze publiczne, ich jednostki i instytucje publiczne. W ramach swoich działań JST są odpowiedzialne m.in. za rozwój infrastruktury lokalnej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, aktywizowanie i za politykę kulturalną, społeczną.**

- **Mieszkańcy obszaru – społeczność lokalna obszaru LGD, która będzie z jednej strony beneficjentami podejmowanych działań jak i również uczestnikami czy inicjatorami realizacji różnorodnych przedsięwzięć.**

ROZDZIAŁ 4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT obszaru LGD „Żywiecki Raj” została opracowana przez Grupę roboczą ds. LSR podczas warsztatów strategicznych w dniu 3 września 2015r. W spotkaniu tym uczestniczyli przedstawiciele trzech sektorów jak i również grup defaworyzowanych. Analiza SWOT poprzedzona była dwoma spotkaniami w każdej z gmin należących do LGD, podczas których została przeprowadzona diagnoza partycypacyjna oraz badania ankietowe, z których wnioski zostały ujęte w opracowywanej przez grupę analizie SWOT. Propozycje do analizy SWOT podane zostały konsultacjom z mieszkańcami obszaru. Uczestnicy spotkań konsultacyjnych we wszystkich gminach mieli za zadanie wybrać najistotniejsze wg nich obszary analizy SWOT. Na tej podstawie została ułożona analiza SWOT wg hierarchii ważności obszarów wytypowanych przez mieszkańców. Przygotowana analiza służyła jako materiał wyjściowy do opracowania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. Obejmuje ona główne elementy świadczące o aktualnej kondycji obszaru LSR (mocne i słabe strony) oraz czynniki zewnętrzne oddziaływujące na jego rozwój z zewnątrz (szanse i zagrożenia). Przeprowadzona analiza SWOT jednoznacznie wskazuje, że obszar LSR charakteryzuje się spójnością uwarunkowań przestrzennych, kulturowych i historycznych. Obszar zróżnicowany jest jednak pod względem poziomu rozwoju gospodarczego i intensywności turystyki. Poniżej zaprezentowano tabelaryczną matrycę logiczną powiązań diagnozy obszaru i ludności oraz analizy SWOT (tabela):

POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA								
Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy	Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy	
S1. Duża liczba NGO i grup nieformalnych,	Rozdział 3.2.1	W1. Niedoinwestowanie obiektów, które mogą tworzyć „centra życia” i aktywizacji mieszkańców wsi (kluby, świetlice, obiekty sportowe),	Rozdział 3.3	O1. Podnoszący się poziom życia w regionie,	Rozdział 3.3; 3.2.1	T1. Emigracja młodych ludzi za granicę,	Rozdział 3.2.1	
S2. Zaangażowanie się w działania społeczno-kulturalne dzieci i młodzieży, osób starszych,	Rozdział 3.2.2	W2. Zawiś, mentalność „góraliska”, ludzie są nieufni, przywiązanie do własności, słaby dialog międzypokoleniowy,	Rozdział 3.2.2	O2. Wzrost wsparcia dla NGO w Polsce,	Rozdział 3.2	T2. Niekorzystne trendy demograficzne - starzejące się społeczeństwo, postępujący proces geriatryzacji, ujemny przyrost naturalny,	Rozdział 3.2.1	
S3. Duże zainteresowanie konkursami, imprezami organizowanymi przez NGO,	Rozdział 3.2.2	W3. Pogłębiające się ubóstwo,	Rozdział 3.2.3	O3. Wzrost udziału seniorów w życiu społecznym,	Rozdział 3.1.3, 3.1.4	T3. Migracja młodych, wykształconych i najbardziej kreatywnych mieszkańców do dużych ośrodków miejskich,	Rozdział 3.2.1	
S4. Dobra współpraca między organizacjami pozarządowymi a władzami samorządowymi,	Rozdział 3.2.2	W4. Mała ilość działających świetlic wiejskich, przedszkoli, brak żłobków,	Rozdział 3.1.2	O4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Polsce,	Rozdział 3.2.2	T4. Pogłębianie się patologii społecznych, zwłaszcza wśród młodzieży,	Rozdział 3.1.1, 3.2.3	
S5. Aktywni liderzy, duża liczba członków w organizacjach,	Rozdział 3.2.2	W5. Mała współpraca i rywalizacja między NGO, małe zaangażowanie we wspólne rozwiązywanie problemów,	Rozdział 3.2.2	O5. Rozwój polityki prorodzinnej i społecznej,	Rozdział 3.2.3	T5. Wzrost przestępczości,	Rozdział 3.2.3	
S6. Wzrost liczby mieszkańców,	Rozdział 3.2.1	W6. Ograniczona ilość działań aktywizujących seniorów i niepełnosprawnych,	Rozdział 3.1.3, 3.1.4	O6. Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, przewlekłe chorobami oraz zależnymi w regionie,	Rozdział 3.1.3, 3.1.4	T6. Zjawisko eurosterotwa będące konsekwencją emigracji zarobkowej,	Rozdział 3.2.1	
S7. Potencjał kapitału mieszkańców LGD – gościnność, życzliwość, otwartość,	Rozdział 3.2	W7. Słaba dostępność do infrastruktury opieki społecznej,	Rozdział 3.4	O7. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zagrożonych	Rozdział 3.2.2	T7. Zanikanie więzi społecznych,	Rozdział 3.2.1	
S8. Aktywność podmiotów na rzecz osób defaworyzowanych (GOPS, CIS, NGO),	Rozdział 3.1	W8. Brak opieki pozainstytucjonalnej oraz niewystarczająca liczba placówek opiekujących się osobami niesamodzielnymi,	Rozdział 3.4			T8. Niechęć społeczności do zmian,	Rozdział 3.2.1	
						T9. Zmiana tradycyjnego	Rozdział	

S9. Znaczący odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym,	Rozdział 3.3.1	W9. Niedostateczne wsparcie aktywizacji zawodowej i integracji osób niepełnosprawnych, defaworyzowanych,	Rozdział 3.1.3, 3.1.4	wykluczeniem społecznym i ubóstwem, O8. Trendy w zakresie zdrowego stylu życia, O9. Planowana budowa szpitala Powiatowego w Żywcu,	Rozdział 3.2.1 Rozdział 3.4	modelu rodziny, niska dieta, T10. Pracoholizm, materializm, konsumpcjonizm, nastawienie na karierę, co wpływa na ograniczenie wolnego czasu, który powinien być poświęcony rodzinie, działalności społecznej,	3.2.1 Rozdział 3.2
RYNEK PRACY							
Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy	Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
S10. Droga S 69 zwiększająca mobilność pracowników S11. Bliskość rynku pracy w Żywcu i Bielsku Białej, S12. Położenie obszaru LGD przy głównych szlakach komunikacyjnych, S13. Powstające nowe obiekty, firmy generujące nowe miejsca pracy S14. Duża liczna małych i mikro przedsiębiorstw,	Rozdział 3.4 Rozdział 3.4 Rozdział 3.4 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.2	W10. Niewystarczający kapitał inwestycyjny mieszkańców oraz wysokie bezrobocie, W11. Mało miejsc pracy, szczególnie dla ludzi młodych W12. Duże oczekiwania zarobkowe oraz warunkowe W13. Niski stopień aktywności młodzieży do podnoszenia kwalifikacji W14. Niewystarczające zaplecze edukacyjne, zwłaszcza zawodowe	Rozdział 3.3.1 Rozdział 3.1.1; 3.3.1 Rozdział 3.1.1 Rozdział 3.1.1 Rozdział 3.1.1	O10. Wspieranie rozwoju rynku pracy dla absolwentów w regionie, O11. Rozwój pozaszkolnych form edukacji i kształcenia zawodowego, O12. Wzrost gospodarzy wpływający na wzrost liczby miejsc pracy i poprawę jakości życia w regionie,	Rozdział 3.1.1 Rozdział 3.1.1 Rozdział 3.3.1	T11. Emigracja przedsiębiorczych ludzi za granicę, T12. Wysoki poziom fiskalizmu i skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej, T13. Szara strefa, praca na czarno, T14. Duże koszty utrzymania firm wynikające z obciążeń podatkowych, T15. Negatywne trendy w zakresie stosowania umów śmieciowych i obniżania kosztów pracy przez przedsiębiorców,	Rozdział 3.2.1, Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.1 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.2.1
POTENCJAŁ GOSPODARCY							
Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy	Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
S15. Istnienie podstawowej bazy usługowej dla biznesu, S16. Duża ilość lasów –	Rozdział 3.3.2 Rozdział	W15. Niewielka ilość przedsiębiorstw średnich i dużych, W16. Infrastruktura wymagająca nakładów, w szczególności drogi	Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.4	O13. Generowanie i wspieranie rozwoju lokalnego sektora MSP, O14. Cyfryzacja,	Rozdział 3.3.2 Rozdział	T16. Biurokracja, częste zmiany w przepisach, subiektywne interpretacje przepisów,	Rozdział 3.3.2

tartaki, firmy leśne, S17. Rozwinięte usługi: turystyczne, kulturalne, handlowe S18. Dobra infrastruktura drogowa (drogi krajowe i wojewódzkie	3.3.3 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.4	lokalne, chodniki, W17. Niski stopień wykorzystania nowych technologii przez lokalne firmy, opór przed innowacyjnością, W18. Niski stopień wykorzystania technik informacyjno-komunikacyjnych przez przedsiębiorców W19. Mała ilość przedsiębiorców inwestujących na obszarze LGD, W20. Brak kooperacji między przedsiębiorcami, brak współpracy między władzami lokalnymi a przedsiębiorcami, W21. Brak podmiotu wspierającego rozwój przedsiębiorczości i turystyki na obszarze LGD, brak inkubatorów przedsiębiorczości, W22. Niski potencjał rozwojowy mikroprzedsiębiorstw, stanowiących większość w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych,	Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.2	O15. Zainteresowanie obszarem ze strony inwestorów zewnętrznych, O16. Ożywienie gospodarcze w regionie, O17. Dalsza rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w regionie,	3.3.2 Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.4	T17. Lokalizacja inicjatyw gospodarczych poza obszarem LGD T18. Brak strefy ekonomicznej w sąsiedztwie obszaru, wpływający na niechęć do dużych inwestycji,	Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.2
ROLNICTWO							
Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy	Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
S19. Brak przemysłu zaturującego okolice S20. Pszczelarstwo, pasterstwo w tradycji, opracowana strategia pszczelarska – skonkretyzowanie działań, duża liczba pszczelarzy, w każdej gminie Koło Pszczelarskie S21. Podmioty, organizacje zajmujące się lokalną produkcją (zdrowa żywność)	Rozdział 3.3.2 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.2	W23. Nieużytki rolne, zarastanie pól, W24. Niska jakość gleb, W25. Duże rozdrobnienie gospodarstw, brak wspólnot gruntowych, brak współdziałania, brak porozumienia/dialogu między właścicielami gruntów, W26. Problem z dzikimi zwierzętami, W27. Brak miejsc i możliwości sprzedaży i zakupu produktów lokalnych i ekologicznych, produktów kuchni regionalnej, brak pólek regionalnych, brak	Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3	O18. Odradzanie się tradycji wypasania owiec w regionie, O19. Możliwość rozwoju zielarstwa, możliwość uprawy ziół, rozwoju sadownictwa i winiarstwa, O20. Moda na agroturystykę, lokalny produkt, rosnąca świadomość ekologiczna,	Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3	T19. Skomplikowane przepisy sanitarne T20. Spowolnienie procesu restrukturyzacji rolnictwa, T21. Rosnąca konkurencja na rynkach wynikająca z globalizacji, T22. Przewaga dużych sieci handlowych, T23. Produkcja na masową skalę,	Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3 Rozdział 3.3.3

TURYSTYKA							
Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Slabe strony	Odniesienie do diagnozy	Szansy	Odniesienie do diagnozy	Zagrozenia	Odniesienie do diagnozy
Żywieckiego i Śląskiego, Kotlina Żywiecka,							
S26. Czyste, mało przekształcone środowisko, piękne widoki, jezioro, góry, bogata fauna i flora, S27. Przywiązanie mieszkańców do tradycji lokalnych, S28. Tereny pod infrastrukturę narciarską, S29. Imprezy turystyczne, imprezy promocyjne (cykliczne), S30. Rozwinięta infrastruktura turystyczno-rekreacyjna, zaplecze sportowo – rekreacyjne, hala sportowe, bulwary, orliki, S31. Warunki do uprawiania turystyki ekstremalnej, aktywnej, tereny pod aktywny wypoczynek, S32. Wielosezonowość i różnorodność, S33. Bogata oferta noclegowa i gastronomiczna,	Rozdział 3.6.3 Rozdział 3.7 Rozdział 3.5 Rozdział 3.7 Rozdział 3.5	W42. Mała ilość ścieżek pieszych, rowerowych, konnych, W43. Słaba promocja, brak koordynacji działań promocyjnych, W44. Mała ilość wyciągów, ośrodków narciarskich, W45. Brak we wszystkich gminach LGD punktów informacji turystycznej i infokiosków, niska jakość informacji turystycznej, brak lokalnej informacji turystycznej, W46. Słabo rozwinięty i niewypromowany produkt turystyczny, W47. Słabe oznakowanie szlaków – ścieżek spacerowych, słabe oznakowanie atrakcji turystycznych, W48. Brak kompleksowej oferty turystycznej (pakietów turystycznych), brak spójnej i ciekawej oferty turystycznej, W49. Mała dostępność do sprzętu sportowego i turystycznego, wypożyczalni rowerów, W50. Brak karty rabatowej, W51. Brak oferty dla turystyki długoterminowej, W52. Brak w ofercie zintegrowanych markowych produktów turystycznych wykorzystujących potencjał obszaru LGD. Niedostatecznie wykorzystywane walory przyrodnicze i kulturowe dla	Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5	O24. Duże zainteresowanie, szczególnie osób z terenu aglomeracji śląskiej spędzaniem czasu wolnego na terenie obszaru LGD, O25. Moda na fotografowanie, czas obrazu, O26. Rozwój turystyki kulinarnej, weekendowej, konnej, rowerowej, pieszej i górskiej, O27. Rosnąca liczba turystów odwiedzających województwo śląskie, O28. Rozwój Internetu oraz nowoczesnych dróg komunikacji i promocji, O29. Postępująca destabilizacja polityczna i społeczna popularnych turystycznie regionów, m.in. w basenie Morza Śródziemnego,	Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5	T25. Spadek zainteresowania sportem i rekreacją wśród dzieci i młodzieży, T26. Rosnąca konkurencja w zakresie oferty turystycznej za strony sąsiednich ośrodków turystycznych,	Rozdział 3.5 Rozdział 3.5 Rozdział 3.5

INFRASTRUKTURA							
Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Slabe strony	Odniesienie do diagnozy	Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
S54. Miejsca do organizowania imprez – boiska sportowe, amfiteatry, sceny, place zabaw	Rozdział 3.5	W71. Niska jakość dróg lokalnych (brak poboczy, chodników, parkingów) W72. Mała ilość obiektów do opieki dla osób starszych, przewlekłe choroby, słaba dostępność do opieki zdrowotnej - szpital	Rozdział 3.4	O35. Środki unijne na rozwój,	Rozdział 3.4 Rozdział 3.4 Rozdział 3.4	T36. Wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych w zakresie informatyzacji, T37. Utrudnione możliwości pozyskania pozwolenia na budowę, T38. Nie wystarczające zainteresowanie zarządców wód regulacją rzek i potoków, T39. Zanieczyszczenie ujęć wodnych, T40. Niszczenie dróg podczas intensywnych opadów, użytkowania przez samochody ciężarowe,	Rozdział 3.4 Rozdział 3.4 Rozdział 3.4
S55. Tereny do zagospodarowania pod ścieżki rowerowe	Rozdział 3.6	W73. Niewystarczające zagospodarowanie brzegów jeziora, rzek, potoków, mała ilość kąpielisk, plaży, brak deptaków, tras (w tym łączących gminy – nad rzeką Solą, nad jeziorami), brak miejsc nad potokami, jeziorami do biwakowania	Rozdział 3.5				
S56. Infrastruktura społeczna (ośrodki zdrowia, szkoły, Kościoły, remizy strażackie, przedszkola itp.)	Rozdział 3.4	W74. Słabe zaplecze dla sportów zimowych	Rozdział 3.5				
S57. Dostępne zaplecze sportowe – Orliki, hale ogólnodostępne	Rozdział 3.5	W75. Mała ilość ścieżek nordic walking, rowerowych, pieszych, spacerowych, dydaktyczno – edukacyjnych, słabo oznaczone punkty widokowe.	Rozdział 3.5				Rozdział 3.6.3 Rozdział 3.6.1
S58. Dobre tereny pod zabudowę mieszkaniową, rosnąca ilość budynków mieszkaniowych	Rozdział 3.6	W76. Niewystarczająca infrastruktura turystyczna (mała ilość miejsc rekreacji, wiat, mała ilość siłowni zewnętrznych, ścieżek zdrowia, wypożyczalni rowerów, basenów)	Rozdział 3.5				
S59. Elektrownia, kolejka na Żar, lotnisko sportowe, trasa narciarstwa biegowego	Rozdział 3.4	W77. Słaba dostępność do miejsc spotkań, centrum integracji społecznej,	Rozdział 3.7				
S60. Dobra infrastruktura komunalna	Rozdział 3.4	W78. Infrastruktura małej retencji, niska jakość przepustów wodnych, W79. Niska jakość infrastruktury społecznej, niedoposażone obiekty kultury wpływające na niską jakość życia społecznego mieszkańców,	Rozdział 3.6 Rozdział 3.7; 3.4				

Wnioski z analizy SWOT

Analizując zdiagnozowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru LGD „Żywiecki Raj” zostały wylonione te, które w największym stopniu oddziałują, bądź mogą oddziaływać na obszar LGD. Słabe strony oraz zagrożenia powinny być pokonywane przez mocne strony oraz szanse rozwoju. Z przeprowadzonej analizy SWOT można wysunąć następujące wnioski:

1. Obszar LGD „Żywiecki Raj” charakteryzuje się zjawiskiem „starzejącego się społeczeństwa”, spada liczba mieszkańców LGD w wieku do lat 4 a wzrasta liczba mieszkańców w wieku po 70 roku życia, spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, a rośnie w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.
2. Na obszarze LGD zaczyna pojawiać się zjawisko depopulacji występujące w coraz większej liczbie gmin w Polsce. Pomimo tego, że w latach 2007-2013 odnotowywano dodatni trend wzrostu liczby mieszkańców, to prognozuje że od 2015r., ogólna liczba mieszkańców obszaru LGD będzie się stopniowo zmniejszała, o czym świadczy już ujemny przyrost naturalny i spadający wskaźnik migracji.
3. Niska przedsiębiorczość mieszkańców i niewielka atrakcyjność inwestycyjna obszaru LGD to kolejne problemy. Znajduje to potwierdzenie w wielu wskaźnikach statystycznych, m.in. niższych niż regionie i województwie śląskim wskaźnikach liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Mała przedsiębiorczość skutkuje wyższą niż województwie śląskim liczbą osób zarejestrowanych jako bezrobotne w stosunku do osób w wieku produkcyjnym oraz niższą niż w Polsce i województwie śląskim liczbą osób pracujących na 1 000 ludności.
4. Mocną stroną obszaru LGD jest jego atrakcyjność pod względem walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i historycznych, co może służyć jako czynnik do rozwoju działalności gospodarczej w zakresie turystyki, bądź może być elementem zachęcającym do osiedlania się. Obszar LGD jest geograficznie i przyrodniczo predysponowany do stworzenia ciekawej atrakcyjnej oferty wypoczynku dla różnych grup turystów.
5. Istnieje duży potencjał rozwojowy w postaci turystyki dziedzictwa – kultura, historia i tradycja tego regionu jest bardzo bogata i stanowić to może w kontekście rozwoju turystyki ważny jej element.
6. Szansą dla obszaru LGD jest możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na rozwój regionu, co może przyczynić się do podniesienia stanu infrastruktury lokalnej jak i przedsiębiorczości mieszkańców.
7. Zagrożeniem dla obszaru LGD jest sytuacja ekonomiczno-polityczna w Polsce, postępująca bierność i brak zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy oddolne. Rozwój inicjatyw oddolnych należy promować już wśród najmłodszego pokolenia, istotnym elementem będzie upowszechnianie tradycji i kultury lokalnej. Z punktu widzenia kapitału społecznego bardzo ważnymi działaniami będą zadania integrujące i wzmacniające lokalną tożsamość. Kreatywna i zaangażowana społeczność lokalna oraz liderzy dają możliwość pobudzenia oddolnych inicjatyw, odpowiedzialności społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu. Konieczne jest sukcesywne zwiększanie współpracy różnego rodzaju środowisk i grup społecznych a także zachęcanie samych mieszkańców do większego zaangażowania na rzecz dobra wspólnego, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
8. Bardzo niekorzystnym zjawiskiem dotyczącym obszar LGD „Żywiecki Raj” jest wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej. Jest to związane m.in. z wysoką stopą bezrobocia. W porównaniu do średnich dla województwa śląskiego i Polski, wartość wskaźników notowana jest dla LGD jest znacznie wyższa.
9. Należy szczególną uwagę zwrócić na możliwości rozwoju jakie daje moda na zdrowy styl życia oraz na aktywny wypoczynek na łonie natury. Obszar LGD posiada potencjał do rozwoju turystyki, który w chwili obecnej nie jest w pełni wykorzystany. Należy wykorzystać możliwości jakie stwarzają zewnętrzne źródła finansowania na realizację inwestycji, m.in. w celu stworzenia odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego do rozwoju działalności turystycznych.
10. Obszar LGD charakteryzuje się dogodnym położeniem, w pobliżu znajdują się takie miasta jak Żywiec, Bielsko-Biała, a przez teren LGD przebiega droga ekspresowa S69. Może to mieć istotne znaczenie dla rozwoju regionu

ROZDZIAŁ 5. CELE I WSKAŹNIKI

Wypracowane cele LSR to efekt pracy wielu osób zaangażowanych w tworzenie LSR uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych, w warsztatach strategicznych. Prace nad wypracowaniem celów LSR oparte zostały o partycypacyjną metodologię tworzenia lokalnej strategii rozwoju opisaną w Poradniku PULS rozwoju, czyli Pozytywnie Ułożona Lokalna Strategia rozwoju opracowanym przez FAPA w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w 2015 roku. Cele i przedsięwzięcia LSR zostały bezpośrednio powiązane z danymi pochodzącymi z raportu ewaluacyjnego, zdiagnozowanej sytuacji społeczno-gospodarczej, przeprowadzonych badań i analiz własnych LGD. Szczegółowy opis konsultacji został opisany w Rozdziale 2. Partycypacyjny charakter LSR. W efekcie dokonanej analizy potrzeb i problemów z uwzględnieniem przewag konkurencyjnych, czyli mocnych stron obszaru LGD, zdefiniowano priorytetowe obszary zainteresowań i potrzeb mieszkańców. Tak przygotowane drzewo problemów podczas warsztatów strategicznych zostało przeformułowane na drzewo celów. Proces ten umożliwił określenie dwóch celów głównych LSR, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć, które zostały następnie skonsultowane z mieszkańcami i uwzględnione w LSR.

Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarzei obszaru LGD „Żywiecki Raj”						
Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców						
Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców						
CEL OGÓLNY 1	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2013 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
CEL 1						
SZCZEGÓLNE						
W1.0	Liczba osób z korzystających z pomocy społecznej	osoba	9 927	8 685	Dane statystyczne GUS	
	Wskaźnik migracji na 1000 mieszkańców	%	1,91	1	Dane statystyczne GUS	
	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys.	szt.	778	880	Dane statystyczne GUS	
	Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2013 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
W1.1	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	osoba	0	448	Listy obecności, Ankiety i raporty ewaluacyjne	
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych konsultacyjnych	osoba	0	560	Listy obecności, Dokumentacja fotograficzna	
	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoba	0	80	Sprawozdanie z realizacji operacji / zlecenie płatności, Listy obecności, Rejestr doradztwa LGD	
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), turyści	szt.	0	1	Sprawozdanie z realizacji projektu współpracy	
	Liczba osób, które uczestniczyły w przedsięwzięciach przyczyniających się do współpracy międzypokoleniowej	osoba	0	100	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD	
	Liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem	osoba	0	50	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD	
W1.2	Liczba podmiotów, które skorzystały z inkubatora przedsiębiorczości w pierwszym roku po realizacji projektu	podmiot	0	50	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD	
	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	osoba	0	60	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD	
	Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Wskaźniki produktu			
			nazwa	Jednostka miary	wartość początkowa 2015 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
1.1.1	Aktywizacja społeczności lokalnej	Wnioskodawcy aplikujący o wsparcie w ramach operacji LSR, Osoby zaangażowane we wdrażanie LSR	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	spotkanie	0	56
1.1.2	Kompetentna kadra LGD „Żywiecki Raj”	Osoby zaangażowane we wdrażanie LSR	Liczba szkoleń dla pracowników LGD	szkolenie	0	5
						Listy obecności Strona www LGD Dokumentacja fotograficzna Potwierdzenie uczestniczenia w szkoleniu/Dyplom, Programy szkoleniowe

			gospodarczej, 3 150 000)							Informacje z CEIDG
1.2.4	Rozwój działalności gospodarczej	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy	Konkurs (Rozwój działalności gospodarczej, 3 450 000)	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt.	0	15			Sprawozdania końcowe beneficjentów, Informacja o zleceniu płatności
SUMA										
2.0 CEL OGÓLNY 2										
2.1										
2.2										
Wskazniki oddziaływania dla celu ogólnego										
W2.0	Wskaźnik Schneidera - wskaźnik intensywności ruchu turystycznego	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	552,58	748	Plan 2023 rok	748				Dane statystyczne GUS
Wskazniki rezultatu dla celów szczegółowych										
W2.1	Liczba odbiorców działań promocyjnych	Liczba projektów skierowanych do następujących przedsiębiorcy, młodzież, turyści	Liczby osób odwiedzających zmodernizowane zabytki i obiekty	Liczba osób, które skorzystały w pierwszym roku po realizacji projektu z nowo powstałej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej i/lub kulturowej	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: grupy defaworyzowane	Liczba osób, które podniosły wiedzę w zakresie ochrony środowiska i/lub łagodzenia zmian klimatu			
W2.2										
Przedsięwzięcia										
2.1.1	Markowy produkt turystyczny	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, twórcy lokalni, turyści, organizacje pozarządowe	Projekt własny (50 000)	Liczba opracowanych kampanii promocyjnych	Szt.	0	1			Sprawozdania końcowe, Informacja o zleceniu płatności

2.1.2	Beskidzkie lekcje historii i kultury „Żywieckiego Raju”	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt własny (50 000)	Liczba przeprowadzonych wydarzeń integrujących i/lub aktywizacyjnych	Szt.	0	14	Sprawozdania końcowe, Informacja o zleceniu płatności
2.1.3	Rajska Ziemia	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Szt.	0	1	Umowy o dofinansowanie Umowy partnerskie
2.1.4	Turystyka dziedzictwa „Żywieckiego Raju”	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt grantowy (100 000)	Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	Szt.	0	3	Sprawozdania końcowe beneficjentów, Informacja o zleceniu płatności
2.1.5	Kultura gór „Żywieckiego Raju”	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt grantowy (300 000)	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie	Szt.	0	10	Sprawozdania końcowe beneficjentów, Informacja o zleceniu płatności
2.1.6	Nowe formy rekreacji i wypoczynku	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt grantowy (300 000)	Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu	Szt.	0	8	Sprawozdania końcowe beneficjentów, Informacja o zleceniu płatności
2.1.7	Atrakcyjna przestrzeń publiczna	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, Przedsiębiorcy, Turyści	Konkurs (4 300 000)	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturowej i/lub turystycznej i/lub rekreacyjnej	Szt.	0	14	Sprawozdania końcowe beneficjentów, Informacja o zleceniu płatności
2.2.1	Żywieckie Ekorajdy	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt własny (50 000)	Liczba operacji generujących lub utrzymujących miejsca pracy	Szt.	0	14	Sprawozdania końcowe beneficjentów, Informacja o zleceniu płatności
2.2.2	Ekologicznie i zdrowo	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt grantowy (106 000)	Liczba przeprowadzonych rajdów ekologicznych	Szt.	0	5	Sprawozdania końcowe, Informacja o zleceniu płatności
2.2.3	Kampanie środowiskowe	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt grantowy (300 000)	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu	Szt.	0	1	Umowy o dofinansowanie Umowy partnerskie
2.2.4	Wydarzenia propagujące zdrowy i aktywny tryb życia	Mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”, w tym grupy defaworyzowane, turyści	Projekt grantowy (300 000)	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do promocji zdrowego i aktywnego trybu życia	Szt.	0	10	Sprawozdania końcowe beneficjentów, Informacja o zleceniu płatności
SUMA								

Cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne ze wszystkimi celami PROW 2014-2020 i Leader, są skorelowane z celem szczegółowym 6B - Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich” i przyczyniać się będą do osiągnięcia tego celu. Operacje realizowane w ramach celu ogólnego 1 LSR. **Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Żywiecki Raj”** odnosić się będą również do celu dodatkowego Leader 6A – Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy oraz do 6C – zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości. Operacje realizowane w ramach celu ogólnego 2 LSR. **Rozpoznawalna marka turystyczna „Żywiecki Raj”** odnosić się będą poza celem podstawowym Leader 6B do celu dodatkowego 4A Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów oraz do 6C. Powiązanie to następować będzie poprzez udostępnienie zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych obszarów wiejskich. Poniżej zaprezentowano spójność celów LSR z celami EFRROW.

Tabela 8. Wykazanie zgodności celów LSR z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

PROW 2014-2020 EFRROW realizujący RLKS	CELE LSR LGD „Żywiecki Raj”		Cel ogólny 1 LSR. Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Żywiecki Raj”		Cel ogólny 2 LSR. Rozpoznawalna marka turystyczna „Żywiecki Raj”	
	Cel szczegółowy 1.1. Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców	Cel szczegółowy 1.2 Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców	Cel szczegółowy 2.1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej, kulturalnej i społecznej obszaru LGD „Żywiecki Raj”	Cel szczegółowy 2.2. Podniesienie świadomości ekologicznej i stwarzanie warunków do propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i turystów		
6B – Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich	X	X	X	X		
4A – Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów			X	X		
6A - Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy		X				
6C - Zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości	X		X			

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnieniem realizacji poszczególnych celów i przedsięwzięć są wnioski wynikające z oceny zdiagnozowanej sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru LSR i konsultacji społecznych z mieszkańcami. Wybór celów i przedsięwzięć jest uzasadniony w odniesieniu do diagnozy problemów, grup docelowych i obszarów interwencji wskazanych w Rozdziale 2. LSR Diagnoza - opis obszaru i ludności. Cel ogólny 1. LSR Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Żywiecki Raj” skierowany jest do przedsiębiorców i osób poszukujących pracy, grup defaworyzowanych, członków organizacji międzynarodowych. Cel ten ma służyć wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości i wzmacnianiu tożsamości lokalnej na obszarze LGD, przeciwdziałaniu pogłębiającemu się ubóstwu oraz budowaniu kapitału społecznego z uwzględnieniem wsparcia dla grup defaworyzowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cel ogólny 2. LSR Rozpoznawalna marka turystyczna „Żywiecki Raj” opiera się na bogatych zasobach lokalnych obszaru, jego walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych. Dla ochrony środowiska naturalnego, wykorzystania potencjału środowiskowego i kulturowego konieczne jest wsparcie mieszkańców w zakresie

wykorzystania znajdujących się na terenie LGD warunków do stworzenia rozpoznawalnej marki turystycznej, jak i zaspokojenia potrzeb kulturowych społeczności lokalnej. Cel ogólny 2 skierowany jest m.in. do JST, instytucji kultury, której organizatorem jest JST i organizacji pozarządowych. Operacje wspierane w ramach LSR wykorzystywać mają trendy w turystyce, modę na aktywny tryb życia i dziedzictwo kulturowe. Wsparcie infrastruktury turystycznej i kulturalnej będzie szczególnie pozytywnie oddziaływać na zidentyfikowany niedostatek w infrastrukturze lokalnej.

Wykazane w analizie SWOT mocne strony LGD, w szczególności ogromny potencjał związany z walorami przyrodniczymi, posiadanymi zasobami naturalnymi i potencjałem mieszkańców, niepowtarzalnymi walorami przyrodniczymi oraz kulturowymi, a także dogodne położenie komunikacyjne, wskazują na duże możliwości rozwoju turystyki. Jednak podstawową barierą w tym zakresie jest brak wystarczającej infrastruktury dla obsługi ruchu turystycznego oraz małe nakłady na utrzymanie walorów kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych. Najistotniejszym elementem rozbudowy infrastruktury jest możliwość promocji terenów atrakcyjnych turystycznie. Konieczne jest podjęcie aktywnych działań związanych ze wsparciem działań promocyjnych poprzez wykorzystanie dostępnych zasobów. Wyszczególnione poniżej przedsięwzięcia wynikają z zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców obszaru LGD, które zostały zgłoszone na kartach propozycji projektu, podczas warsztatów i konsultacji:

LGD planuje zrealizować 7 projektów grantowych - przedsięwzięć o łącznej wartości 300 tys. zł każdy i 1 projekt grantowy o łącznej wartości 100 tys. zł. Wartość pojedynczego grantu (każdego zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego, jakie ma być zrealizowane przez grantobiorcę) nie będzie wyższa niż 50 tys. złotych oraz nie niższa niż 5 tys. złotych, gdzie beneficjentem wsparcia będą lokalne NGO's, JST. Przedsięwzięcia realizowane w ramach projektów grantowych:

1) **Inkubator inicjatyw lokalnych** – przedsięwzięcie przewiduje wsparcie dla organizacji pozarządowych poprzez doposażenie NGO w niezbędne urządzenia, stroje, instrumenty do prowadzenia działalności statutowej, tworzenie stowarzyszeń, projekty dot. aktywności obywatelskiej i społecznej.

2) **Dialog międzypokoleniowy** – organizacja szkoleń, warsztatów, integracja, działania aktywizujące seniorów i łączące pokolenia, inicjatywy dla dzieci i młodzieży itp.

3) **Aktywizacja i integracja społeczna z udziałem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** - projekty nastawione na aktywizację społeczną i zawodową, integrację grup defaworyzowanych.

4) **Turystyka dziedzictwa „Żywieckiego Raju”** (łączna wartość 100 tys. zł) - realizowane będą projekty promocyjne produktów lub usług lokalnych, publikacje i inne materiały promujące. Oferta turystyczna to koło zamachowe rozwoju gospodarczego Żywieckiego Raju i wymaga podejmowania kompleksowych i skutecznych działań marketingowych. Zasadnicze założenia tego przedsięwzięcia to komplementarność promocji, podejmowanie działań partnerskich (możliwość kumulacji środków oraz docieranie do większych grup odbiorców).

5) **Kultura gór „Żywieckiego Raju”** – kultywowanie lokalnych tradycji, digitalizacja zasobów kultury i dziedzictwa lokalnego, promocja lokalnych twórców itp. Zachowanie i promowanie kultury ma znaczenie zarówno w aspekcie budowy tożsamości i odmienności obszaru LGD jak też promocji oraz budowy atrakcyjności turystycznej obszaru. Konieczne jest otoczenie posiadanych zasobów wizerunkiem bogatej tradycji, kultury i wypromowanie walorów turystycznych poprzez związanie ich z dziedzictwem kulturowym. Walory te mają przyciągnąć nie tylko turystów, ale wpłynąć na rozwój potencjału funkcjonujących przedsiębiorstw.

6) **Nowe form rekreacji i wypoczynku** - rozwój infrastruktury turystycznej, stworzenie bazy do uprawiania zróżnicowanych form turystyki, rozwój różnych form infrastruktury służącej rekreacji. Realizowane będą szczególnie następujące inwestycje place zabaw, siłownie plenerowe, ścieżki rowerowe, ogólnodostępne obiekty rekreacyjne i inne operacje służące zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej.

7) **Kampanie środowiskowe** – działania proekologiczne, ochrona zasobów przyrodniczo-środowiskowych, rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i klimatu, promujące zasoby przyrodnicze, promocja i rozwój infrastruktury do wytwarzania energii odnawialnej, centra edukacji ekologicznej.

8) **Wydarzenia propagujące zdrowy i aktywny tryb życia** – promocja i organizacja aktywnego trybu życia.

LGD zamierza zrealizować cztery własne operacje ważne z punktu widzenia realizacji celu głównego CO1.0. i CO2.0 o wartości maksymalnie 50 tys. zł każda. LGD zakłada realizację projektów własnych samodzielnie pod warunkiem, że nie zgłosi się inny podmiot z obszaru LGD gotowy zrealizować te przedsięwzięcia:

1) **Dobre praktyki przedsiębiorczości lokalnej** – projekt zakłada przeprowadzenie dwóch wyjazdów szkoleniowych, wizyt studyjnych dla potencjalnych wnioskodawców – w tym m.in. osób z grup defaworyzowanych zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej. Wizyty mają być inspiracją do tworzenia na terenie LGD firm innowacyjnych i kreatywnych oraz platformą do wymiany doświadczeń, praktycznej wiedzy dotyczącej prowadzenia własnego biznesu.

2) **Inkubator przedsiębiorczości lokalnej** – projekt zakłada utworzenie miejsca mającego za zadanie wspieranie przedsiębiorczości lokalnej, którego celem jest ułatwienie warunków powstawania i funkcjonowania małych firm, szczególnie zakładanych przez osoby z grup defaworyzowanych określonych w LSR.

3) **Markowy produkt turystyczny** – LGD planuje opracowanie kampanii promocyjnej i przygotowania spójnej wizualizacji promocyjnej dla obszaru LGD.

4) **Beskidzkie lekcje historii i kultury „Żywieckiego Raju”** – projekt dotyczy ochrony dziedzictwa lokalnego i zakłada przeprowadzenie w każdej z 14 gmin seminariów, prelekcji na temat lokalnej kultury i historii „od korzeni”, w których będą uczestniczyć lokalni twórcy, artyści, gawędziarze. Działanie to, poprzez lokalną aktywizację, przyczyni się do integracji różnych podmiotów działających na obszarze LGD i promocji lokalnej kultury.

5) Żywieckie Ekorajdy – projekt jest kontynuacją działań rozpoczętych w perspektywie finansowej 2007 – 2013. LGD dąży do propagowania aktywnego trybu życia poprzez zachęcanie do czynnego rodzinnego wypoczynku. Zostanie zorganizowanych 5 rajdów, których trasy będą przebiegać przez cenne przyrodniczo obszary LGD. Dzięki takim działaniom będzie możliwość promocji obszaru LGD jak i podnoszenia świadomości ekologicznej uczestników rajdów. Poprzez operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD będą realizowane takie przedsięwzięcia jak:

- „Podejmowanie działalności gospodarczej” i „Rozpoczęcie działalności gospodarczej” gdzie zakłada się adekwatnie tworzenie nowych firm i rozwijanie istniejących a co za tym idzie tworzeniem miejsc pracy na obszarze LGD. Dzięki realizacji tych przedsięwzięć będzie możliwe pobudzenie przedsiębiorczości na obszarze LGD, a poprzez skierowanie tych działań także do grup defaworyzowanych – aktywizacja zawodowa i społeczna tych, niwelowanie skutków ubóstwa na obszarze LGD.

- „Atrakcyjna przestrzeń publiczna” - to przedsięwzięcie przewiduje budowę, przebudowę, remont ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej. W ramach tego przedsięwzięcia będzie możliwa poprawa estetyki miejsc publicznych jak i zapewnienie dostępu dla mieszkańców do obiektów kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych co przyczyni się do podniesienia poziomu zadowolenia mieszkańców z życia na obszarze LGD.

Obecnie jednym z najważniejszych gałęzi rozwoju stanowi w regionie turystyka. Związana jest ona przede wszystkim z walorami krajobrazowymi (góry, jezioro, ciemne niebo), przyrodniczymi (dużo lasów i rzek, brak dużych miast) oraz walorami historyczno-kulturowymi (zabytki, gwara, potrawy, obyczaje góralskie itp.). Dlatego, aby dalej się rozwijać region musi wzmocnić rozwój turystyki właśnie poprzez zachowanie podstawowych walorów. Na obszarze LGD istnieją bogate walory przyrodnicze, jednak obecna degradacja środowiska i zmiany klimatyczne powodują, iż środowisko naturalne jest w coraz większym stopniu zagrożone. Należy więc przyłożyć jak największą staranność w celu kreowania postaw proekologicznych oraz wykorzystania możliwości rozwoju inwestycji sprzyjających środowisku naturalnemu. Jeżeli nie zostaną podjęte szybko działania zmierzające do ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych nie będzie możliwe wykorzystanie posiadanych atrakcji w celach turystycznych. Także zanikające wartości związane z folklorem i kulturą góralską mogą zagrozić rozwojowi turystyki oraz wpłyną na znaczne zubożenie nie tylko dziedzictwa kulturowego regionu ale i Polski. Zwyczaje odnoszą się do bardzo szeroko pojętej kultury, która wiąże się z gwarą, obrzędami, kuchnią, artystami ludowymi, muzyką i mają ogromne znaczenie tak w podłożu historii regionu jak i kraju. Należy wesprzeć działania zmierzające do zachowania i promocji walorów kulturowych regionu. Coraz liczniejsi turyści interesują się kulturą wsi i swój przyjazd pragną połączyć z poznaniem folkloru, historii, zabytków i tradycji. Przy okazji chcą również spróbować lokalnych wyrobów i poznać sposób ich wytwarzania, co ma być również realizowane w ramach projektów. W związku z unikatowymi zasobami przyrodniczymi na obszarze Żywieckiego Raju, konieczne jest podejmowanie kompleksowych działań związanych z jego ochroną, udostępnieniem i wykorzystaniem jako atrakcji turystycznej. Istotnym elementem jest w ramach tego celu strategicznego prowadzenie kompleksowych działań edukacyjnych, które będą skutkować trwałością podejmowanych przedsięwzięć oraz wzrostem świadomości mieszkańców Żywiecczyzny o atutach obszaru. Niezbędne jest także efektywne wykorzystywanie potencjału przyrodniczego jako atrakcji turystycznej, szczególnie w zakresie promocji. Niepowtarzalne zasoby naturalne powinny stać się jednym z motorów zrównoważonego rozwoju Żywieckiego Raju, poprzez oddziaływanie na gospodarkę opartą na turystyce i astroturystyce. Harmonijny rozwój tych działań wymaga wzrostu dynamiki gospodarki, w oparciu o dwa kluczowe sektory – przedsiębiorczość oraz turystykę. Konieczne jest także stymulowanie przedsiębiorczości wśród młodzieży, co będzie również pozytywnie oddziaływać na szerzenie postaw przedsiębiorczych oraz wspierac przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Szczególnie istotna będzie promocja podejmowania lub rozwijania działalności gospodarczej w sektorze turystyki. Atrakcyjna i skuteczna oferta turystyczna, poza swoim oparciem w naturalnym potencjale oraz rozwijającej się infrastrukturze wymaga wsparcia działań w zakresie ochrony środowiska i zachowania dziedzictwa kulturowego. Ważne jest by podejmowane przedsięwzięcia były skoordynowane oraz również umożliwiały i promowały uprawianie różnych form turystyki aktywnej (narty, rowery, żeglarstwo, jazda konna, obserwacje nieba, wędrowki piesze po górach) oraz szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Istotne jest również, by zapewnić odwiedzającym dużą ilość imprez, zarówno o charakterze „wysokim”, jak też i popularnych, adresowanych do szerokiego kręgu odbiorców. Innym istotnym aspektem budowania nowoczesnej oferty turystycznej jest jej spójność, która polega na podejmowaniu działań uzupełniających się, nie zaś organizacja imprez konkurujących ze sobą. Najważniejsze jednak jest aby potencjalny turysta uzyskał jak najwięcej informacji na temat regionu w którym zamierza przebywać bądź przebywa.

Wybrane cele strategiczne w pełni oddają aspiracje wszystkich lokalnych środowisk Żywieckiego Raju – przedstawicieli Jednostek Samorządu Terytorialnego, liderów wiejskich, organizacji pozarządowych, lokalnego biznesu oraz osób indywidualnych. Wskazują one na korzyści, które przyniosą mieszkańcom Beskidu Żywieckiego dzięki funkcjonowaniu LGD związane ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości, wzmocnieniem i wykorzystaniem potencjału tradycji i kultury beskidzkiej, a także wdrażania nowatorskich, ekologicznych projektów w zakresie nowoczesnych technologii. By sprostać wyzwaniom XXI wieku niezbędne jest dbanie o właściwe wykorzystanie nowoczesnych technologii. Cele zostały również stworzone w oparciu o niepowtarzalne dziedzictwo przyrodnicze i historyczne terenu. Unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe, a także mnogość ciekawych obiektów zabytkowych pozwalają planować dynamiczny rozwój Żywieckiego Raju w zakresie turystyki – wzrost liczby odwiedzających bezpośrednio przekłada się na powstanie nowych miejsc pracy w turystyce, poprawę warunków już funkcjonujących i nowopowstających firm z różnych sektorów.

Równie ważna jest także dbałość o stan środowiska naturalnego, tak by piękno przyrody Żywieckiego cieszyło mieszkańców i wszystkich odwiedzających.

Poniżej wskazano negatywne następstwa braku realizacji zaplanowanych celów LSR:

Tabela 9. Negatywne następstwa braku realizacji zaplanowanych celów LSR

Cel ogólny 1	Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Żywiecki Raj”
Negatywne następstwo	Pogłębienie się skali ubóstwa na obszarze, zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym w szczególności grup defaworyzowanych
Wskaźniki oddziaływania	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej Saldo migracji na 1000 mieszkańców Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys.
Cel ogólny 2	Rozpoznawalna marka turystyczna „Żywiecki Raj”
Negatywne następstwa	Niewystarczające wykorzystanie walorów i zasobów przyrodniczych, turystycznych i kulturalno-społecznych obszaru LGD
Wskaźniki oddziaływania	Wskaźnik Schneidera - wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów przypadającą na 1000 mieszkańców stałych

Źródło: opracowanie własne

Cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj.:

- środowisko – głównie Cel szczegółowy 2.2. Podniesienie świadomości ekologicznej i stwarzanie warunków do propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i turystów,
- łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej - głównie Cel szczegółowy 2.1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej, kulturalnej i społecznej obszaru LGD „Żywiecki Raj”, Cel szczegółowy 2.2. Podniesienie świadomości ekologicznej i stwarzanie warunków do propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i turystów,
- innowacje – Cel szczegółowy 1.1. Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców, Cel szczegółowy 1.2 Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców, Cel szczegółowy 2.2. Podniesienie świadomości ekologicznej i stwarzanie warunków do propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i turystów.

Do opracowanej logiki interwencji LSR zostały określone wskaźniki rezultatu i produktu przypisując im konkretne jednostki miary, będące podstawą do mierzenia efektu zakładanych celów. W poniżej załączonej matrycy pokazano logiczne powiązanie diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT, celów i wskaźników LSR oraz PROW 2014-2020. Rubryka „Zidentyfikowane problemy / wyzwania społeczno-ekonomiczne zawiera wskazane w Analizie SWOT mocne i słabe strony szczególnie ważne dla lokalnej społeczności. Natomiast w rubryce „Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników” wymieniano szanse i zagrożenia odpowiadające określonym problemom społeczno-gospodarczym, które mogą wpływać na efektywność oddziaływania środków LSR. Niezależnie od obszarów wskazanych w Analizie SWOT w rubryce dotyczącej czynników zewnętrznych wprowadzono zidentyfikowane czynniki mogące mieć wyłącznie wpływ na osiągnięcie założonych wartości docelowych wskaźników. W rubrykach celów ogólnych i szczegółowych a także przedsięwzięć wskazano procentowy udział środków budżetu LSR ich dotyczących. Szczegółowy opis zakładanych podziałów środków znajduje się w Rozdziale VIII. LSR Budżet LSR.

Zidentyfikowane problemy / wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Planowane przedsięwzięcia	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Oddziaływania	Czynnikowe zewnętrzne mające wpływ na realizację działań osiągnięte wskaźników
Niski stopień integracji i współpracy wśród mieszkańców i organizacji pozarządowych	Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Żywiecki Raj” 56,76% PROW 19.2; 22,56% PROW 19.3	Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców	Aktywizacja społeczności lokalnej	Liczba spotkań informacyjnych- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	Liczba osób z korzystających z pomocy społecznej	Niekorzystne trendy demograficzne - starzejące się społeczeństwo. postępujący proces geriatryzacji, ujemny przyrost naturalny. Wzrost udziału seniorów w życiu społecznym. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Niechęć społeczności do zmian, Zmiana tradycyjnego modelu rodziny, niska dzietność. Pracholizm, materializm, konsumpcjonizm, nastawienie na karierę, co wpływa na ograniczenie wolnego czasu, który powinien być poświęcony rodzinie, działalności społecznej. Pogłębianie się patologii społecznych, zwłaszcza wśród młodzieży.
			Kompetentna kadra LGD „Żywiecki Raj”	Liczba szkoleń dla pracowników LGD Liczba szkoleń dla organów LGD Liczba kursów e-learningowych	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadzonego w biurze LGD		
Niski stopień integracji i współpracy wśród mieszkańców i organizacji pozarządowych	6,78 % PROW 19.2 22,56 % PROW 19.3	Lokalna tożsamość LGD	Lokalna tożsamość LGD 22,56% PROW 19.3	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), turyści	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Zmiana tradycyjnego modelu rodziny, niska dzietność. Pracholizm, materializm, konsumpcjonizm, nastawienie na karierę, co wpływa na ograniczenie wolnego czasu, który powinien być poświęcony rodzinie, działalności społecznej. Pogłębianie się patologii społecznych, zwłaszcza wśród młodzieży.
		Incubator inicjatyw lokalnych	Incubator inicjatyw lokalnych 2,26% PROW 19.2	Liczba organizacji objętych wsparciem	Liczba osób, które uczestniczyły w przedsięwzięciach przyczyniających się do współpracy międzypokoleniowej		
Niski stopień przedsiębiorczości i wśród mieszkańców i	Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o	Dialog międzypokoleniowy	Dialog 2,26 % PROW 19.2	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do współpracy międzypokoleniowej	Liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Migracja młodych, wykształconych i najbardziej kreatywnych mieszkańców.
		Aktywizacja i integracja społeczna z udziałem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Aktywizacja i integracja społeczna z udziałem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 2,26% PROW 19.2	Liczba przedsięwzięć z udziałem osób z grup defaworyzowanych	Liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem		
Niski stopień przedsiębiorczości i wśród mieszkańców i		Dobre praktyki przedsiębiorczości lokalnej	Dobre praktyki przedsiębiorczości lokalnej 0,37% PROW 19.2	Liczba szkoleń wyjazdowych	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		

Niska świadomość ekologiczna i prozdrowotna mieszkańców, brak poszanowania zasobów przyrodniczych		Podniesienie świadomości ekologicznej i stwarzanie warunków do propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i turystów 4,9% PROW 19.2 39,85% PROW 19.3	Zywieckie Ekorajdy 0,37% PROW 19.2 Ekologicznie i zdrowo 39,85% PROW 19.3 Kampanie środowiskowe 2,26% PROW 19.2 Wydarzenia propagujące zdrowy i aktywny tryb życia 2,26% PROW 19.2	Liczba operacji generujących lub utrzymujące miejsca pracy Liczba przeprowadzonych rajdów ekologicznych Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do promocji zdrowego i aktywnego trybu życia	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) Liczba osób, które podniosły wiedzę w zakresie ochrony środowiska i/lub łagodzenia zmian klimatu Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: grupy defaworyzowane (określone w LSR), Liczba osób, które podniosły wiedzę w zakresie ochrony środowiska i/lub łagodzenia zmian klimatu	wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów przypadającą na 1000 mieszkańców stałych Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Trendy w zakresie zdrowego stylu życia, Potencjalny negatywny wpływ pseudo turystów. Moda na agroturystykę, lokalny produkt, rosnąca świadomość ekologiczna. Rozwój nowych, energooszczędnych technologii Przepisy prawa w zakresie zbiórki i składowania odpadów, śmieci, OZE.
---	--	---	---	--	---	---	--

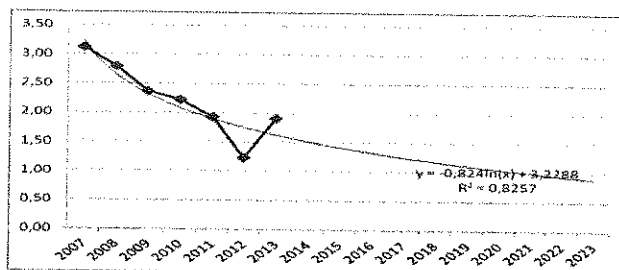
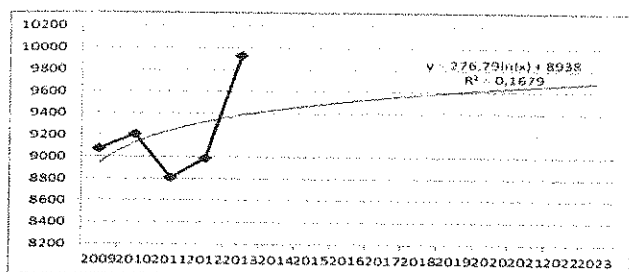
Przyjęte w LSR wskaźniki mają charakter hierarchiczny. Opierając się na literaturze przedmiotu (Por. Górniak J., Mazur S. (red.), Zarządzanie strategiczne rozwojem. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012. Zalecenia dla tworzenia systemu wskaźników można również znaleźć w wytycznych MRR dla opracowania programów operacyjnych na lata 2014-2020; Podręcznik systemu programowania i wdrażania programów operacyjnych 2014-2020 oraz Szablon programu operacyjnego 2014-2020 w Polsce) w LSR wyróżniono wskaźniki bezpośrednio związane z wynikiem działań zaplanowanych w interwencji i mierzące ich realizację (wskaźniki produktu), wskaźniki odnoszące się do konsekwencji tych interwencji, wykraczających poza natychmiastowe efekty (wskaźniki rezultatu) oraz wskaźniki mierzące długofalowy efekt realizowanych operacji (wskaźniki oddziaływania). Wskaźniki oddziaływania mają swoje źródło w statystyce publicznej (liczba osób korzystających z pomocy społecznej, wskaźnik migracji, wskaźnik przedsiębiorczości, wskaźnik Schneidera - wskaźnik intensywności ruchu turystycznego). Wskaźniki zostały skorelowane z logiką interwencji zaplanowaną w strategii. Wszystkie efekty (produkty usług) będące wynikiem pojedynczych projektów składających się na przedsięwzięcia. Wskaźniki produktu w LSR wprost informują o postępach w realizacji przedsięwzięć. Wskaźniki oddziaływania, które służą ocenie osiągnięcia celów ogólnych strategii zostały opracowane w taki sposób, aby mierzyły efekty poszczególnych operacji wykraczając poza bezpośrednie, natychmiastowe wyniki dotyczące bezpośrednich beneficjentów oraz adresatów znajdujących się w otoczeniu. LSR zawiera mierzalne, przejrzyste wskaźniki. Każdy wskaźnik ma podane źródło danych i okresy pomiaru, została określona wartość bazowa oraz termin osiągnięcia wartości docelowych. Za bieżące zbieranie danych, sprawozdawczość rzeczową i finansową oraz monitorowanie realizacji wskaźników odpowiedzialni będą pracownicy biura, którzy będą pozyskiwać informacje z kilku źródeł: do wskaźników produktu dane do kontrolowania postępu będą zbierane od beneficjentów, którzy otrzymali i rozliczyli dotacje, a dane do oszacowania realizacji wskaźników oddziaływania będą pozyskane z ogólnodostępnych statystyk publicznych – danych Głównego Urzędu Statystycznego. Regulamin biura LGD przewiduje mechanizmy właściwej kontroli jakości pozyskiwanych danych i potwierdzenia w sposób udokumentowany, zgodny z założeniami realizacji wskaźników w okresie wdrożenia LSR. Zakłada się, że w umowach zawieranych z LGD beneficjenci zostaną zobowiązani do złożenia sprawozdań z realizacji projektu/ankiet monitorujących gdzie będą określali stopień osiągniętych wskaźników. Monitoring realizacji wskaźników produktu będzie prowadzony dwa razy w roku, a wskaźniki oddziaływania będą wyliczane corocznie przez biuro LGD na podstawie danych GUS za dany rok. Pracownicy biura będą przygotowywać roczne sprawozdania z postępu osiągnięcia wartości wskaźników zamieszczone do publicznej informacji. Wskaźniki w LSR oszacowano wszędzie gdzie to było możliwe na podstawie doświadczeń z poprzedniego okresu programowania, przy czym stan początkowy wskaźników oddziaływania ustalony został w oparciu o dane statystyczne uzyskane z GUS na koniec 2013r.

Metodologia szacowania wskaźników oddziaływania opiera się na zaleceniach Szablону Programu Operacyjnego 2014-2020. Szacowanie wartości wskaźników opierało się na modelowaniu statystyczno-matematycznym. Do wyznaczenia wartości docelowej wskaźnika zastosowana została metoda prognozowania ilościowego na podstawie modelu matematyczno-statystycznego, dzięki której określony został trend (tendencja rozwojowa), czyli długookresowa skłonność jednokierunkowych zmian wartości badanej zmiennej. Wartości docelowe wskaźników oddziaływania oszacowano, wykorzystując dane dostępne w statystyce publicznej poprzez wykorzystanie do tego celu metody przedłużenia trendu logarytmicznego. Poniżej zaprezentowana została metodologia szacowania wskaźników oddziaływania.

Wykres 24. Metodologia szacowania wskaźników oddziaływania:

1. Liczba osób z korzystających z pomocy społecznej,

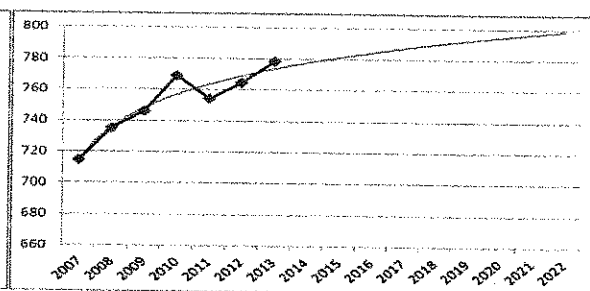
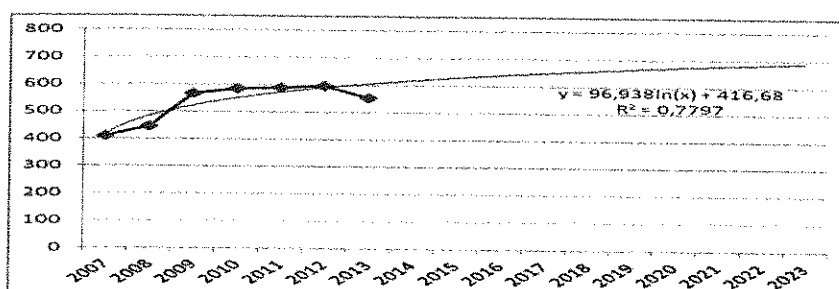
2. Wskaźnik migracji na 1000 mieszkańców,

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 25. Metodologia szacowania 1. wskaźnika Schneidera;

2. Wskaźnika przedsiębiorczości

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Modelowanie matematyczno-statystyczne pozwoliło na oszacowanie wartości docelowej wskaźnika migracji na 1000 osób na poziomie 0,9. Biorąc pod uwagę zaangażowane wsparcie w ramach LSR planuje się, że wartość docelowa tego wskaźnika będzie wyższa i wyniesie 1. Taki sam sposób szacowania wskaźników przyjęto do pozostałych mierników, gdzie na podstawie modelowania statystyczno-matematycznego liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosi 9 650, a przyjmuje się 8 685; wskaźnika Schneidera wynosi 680 a przyjmuje się 748; wskaźnik przedsiębiorczości (podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10000 mieszkańców) wynosi 800 a przyjmuje się 880. Wartość bazową wskaźników produktu przyjęto na poziomie zero, przy czym zakłada się, że beneficjent będzie zobowiązany do określenia wartości wskaźnika rzeczywistego w chwili rozpoczęcia projektu. Metodologia szacowania wskaźników produktu bazowała na danych historycznych średniego kosztu jednej jednostki wskaźnika oraz analizy rynkowych cen danych usług/produktów. Historyczny wskaźnik referencyjny dobrany został po przeprowadzeniu oceny: typu beneficjenta, rodzaju działania, poziomu pomiaru danych oraz wielkości próby, co pozwoliło oszacować koszt jednej jednostki wskaźnika. Następnie alokacja na dane przedsięwzięcie została podzielona przez koszt jednej jednostki wskaźnika, co umożliwiło określenie wartości docelowych wskaźników. Wartości docelowe wskaźników realizacji LSR zostały określone proporcjonalnie do zakładanej wielkości zaangażowania środków na wdrażania LSR. LGD wskazała, które ze wskaźników i w jakim stopniu osiągnane będą za pomocą środków finansowych poszczególnych funduszy, w tym opisała bieżący sposób monitorowania realizacji wskaźników w podziale na poszczególne źródła finansowania.

LGD „Żywiecki Raj” zaplanowała realizację czterech projektów współpracy, w tym jednego projektu międzynarodowego:

Projekt współpracy międzynarodowy – przedsięwzięcie „Zdrowo i ekologicznie”

Planowani partnerzy projektu: Stowarzyszenie LGD „Ziemia Pszczyńska”, Local Action Group “5” (Chorwacja), Local Action Group “Moslavina” (Chorwacja). Projekt będzie realizowany w latach 2019-2021. Cel projektu współpracy: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego poprzez zwiększanie świadomości ekologicznej i zasad rozwoju zrównoważonego. Projekt będzie realizował w LSR cel ogólny 2: Rozpoznawalna marka turystyczna „Żywiecki Raj”, CSZ 2.2: Podniesienie świadomości ekologicznej i stwarzanie warunków do propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i turystów. Planowane rezultaty to 1 projekt współpracy międzynarodowej skierowany do grup defaworyzowanych. W projekcie będą uczestniczyły dwie z grup defaworyzowanych zdiagnozowanych w LGD „Żywiecki Raj” - osoby po 50 roku życia i osoby młode do 30 roku życia. Zakładany budżet: 120 000 zł

Projekt współpracy krajowy – przedsięwzięcie Lokalna tożsamość LGD

Planowani partnerzy projektu: Stowarzyszenie LGD "Podbabiogórze". Stowarzyszenie LGD "Wadoviana". Stowarzyszenie LGD "Dolina Soli". Projekt będzie realizowany w latach 2016-2017. Cele ogólne projektu: 1. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulinarnego regionów biorących udział w projekcie oraz budowanie tożsamości kulturowej LGD w oparciu o ciągłość tradycji kulinarnych. 2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podnoszenie wiedzy oraz współpracę społeczności lokalnych w zakresie walorów kulturowych i tradycji kulinarnych obszarów różnych regionów. 3. Ożywienie aktywności i poziomu integracji przedsiębiorców działających w sferze gastronomii na obszarze LGD partnerów projektu. 4. Wypromowanie obszarów objętych strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w tym potraw regionalnych, produktów lokalnych, miejsc przyrodniczych i kulturowych mających wpływ na sztukę kulinarną oraz obiektów gastronomicznych oferujących kuchnię regionalną. Projekt będzie realizował w LSR cel ogólny 1: Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Żywiecki Raj”, CSZ 1.2: Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców. Planowane rezultaty to 1 projekt współpracy skierowany do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), turyści. W projekcie będzie uczestniczyła jedna z grup defaworyzowanych zdiagnozowanych w LGD „Żywiecki Raj” - osoby po 50 roku życia. Zakładany budżet: 60 000 zł.

Projekt współpracy krajowy – przedsięwzięcie Rajska Ziemia

Planowani partnerzy projektu: Stowarzyszenie LGD "Ziemia Bielska", Stowarzyszenie LGD "Ziemia Pszczyńska". Projekt będzie realizowany w latach 2019-2021. Projekt będzie realizował w LSR cel ogólny 2: Rozpoznawalna marka turystyczna „Żywiecki Raj”, CSZ 2.1: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej, kulturalnej i społecznej obszaru LGD „Żywiecki Raj”. Planowane rezultaty to 1 projekt współpracy skierowany do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, młodzież - grupa defaworyzowana (określone w LSR), turyści. Zakładany budżet: 100 000 zł.

Planowane jest również projekt współpracy międzynarodowej z MAS Pobeskydí (Czechy). Projekt planowany jest do realizacji w latach 2019-2021. W tym zakresie LGD prowadzą rozmowy. Planowany budżet to kwota 100 000 zł. Zakładane kwoty na realizację poszczególnych projektów nie w pełni gwarantują możliwość realizacji działań przyjętych w ramach podpisanych umów, dlatego LGD jeżeli będzie taka możliwość będzie wnioskowało o podniesienie progu kwoty przewidzianej na poddziałanie 19.3 do 5%.

ROZDZIAŁ 6. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

6.1 Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-prawnych

W ramach wdrażania LSR LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2022 planuje się realizację następujących typów operacji i działań LGD:

- Operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do SW,
- Projekty grantowe,
- Operacje „własne” LGD (OW), których beneficjentem i realizatorem operacji jest LGD,
- Projekty współpracy, w tym jeden projekt międzynarodowy oraz projekty krajowe,
- Działania w zakresie aktywizacji.

Aby zapewnić przejrzystość, demokratyczność oraz jawność podejmowanych w ramach wdrażania LSR decyzji opracowano odrębne procedury dla każdego typu operacji, odnoszące się do wcześniej zdefiniowanych problemów, celów, przedsięwzięć i wskaźników. W jednym zbiorczym dokumencie Procedury wyboru operacji w ramach wdrażania LSR LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2023 zawarto: Procedurę uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków, Procedurę ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji, Procedurę oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia, Procedurę wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych, Procedurę przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków, Procedurę wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych. Procedury konkursowe przedstawiają generalny kształt sposobu wyboru i oceny operacji oraz lokalnych kryteriów wyboru, wynikających z obowiązujących regulacji prawnych dotyczących Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i zgodnych z przepisami obowiązującymi dla RLKS. Zawarte w procedurach rozwiązania są dostosowane do specyfiki obszaru LGD „Żywiecki Raj”. Procedury zostały opracowane na bazie procedur konkursowych wyboru wniosków do dofinansowania w ramach wdrażania LSR LGD „Żywiecki Raj” na lata 2007-2013, w oparciu o przeprowadzony Raport ewaluacyjny, w którym zostały uwzględnione wnioski dotyczące procedury wyboru operacji jak i doświadczenia własne LGD. Tak przygotowany materiał został przedstawiony do konsultacji, w tym w szczególności w zakresie zapisów lokalnych kryteriów wyboru, gdzie specjalnie do tego powołana w ramach trójsektorowego składu Komisja ds. lokalnych kryteriów wyboru materiał ten przeanalizowała i uwzględniła pojawiające się uwagi.

Procedura uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków opisuje sposób udostępniania procedur do wiadomości publicznej w tym lokalnych kryteriów wyboru, a także określa zasady i tryb uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków o wsparcie w ramach LSR.

Procedura przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków określa zasady i tryb przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków.

Procedura oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia określa zasady i tryb pracy LGD, w tym pracy biura LGD i Rady dotyczący naboru wniosków, oceny i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia. W ramach tej procedury szczegółowo opisano zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji – opisano ocenę wniosków, dokumentowanie oceny, wzory dokumentów. Przewidziano także prowadzenie Rejestru Interesów pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/poszczególnymi projektami i zasady prowadzenia rejestru. Procedura przewiduje także ustanowienie pracownika oraz Komisji Skrutacyjnej, odpowiedzialnych za prawidłowy przebieg procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji i zgodności formalnej. Procedury dzięki swoim zapisom gwarantują prawidłowy przebieg procesu oceny i wyboru operacji, poprawności dokumentacji oraz zgodności formalnej, przewidują zasady i tryb postępowania w przypadku zastosowania procedury odwoławczej (termin, warunki i sposób wniesienia protestu), podawanie do publicznej informacji protokołów z każdego etapu procesu wyboru operacji (zawierają tym samym także informacje o wyłączeniach członków organu decyzyjnego z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy), przewidują przejrzysty sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów. Wyznaczono kryteria poprawności formalnej (związane z: terminowością, kompletnością i adekwatnością zgłaszanych operacji), które w pierwszej kolejności mają zweryfikować czy dana operacja mieści się w zakresie tematycznym zgodnym z zakresem interwencji przewidzianym w LSR oraz przepisów obowiązujących dla RLKS. W następnej kolejności operacje będą poddawane ocenie opierającej się na lokalnych kryteriach wyboru zdefiniowanych pod kątem spójności proponowanego projektu z zapisami zawartymi w Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym przede wszystkim z diagnozą obszaru zawartą w Strategii, a także przewidzianymi w dokumencie wskaźnikami produktów i rezultatów. Procedury zawierają także wzory wszystkich dokumentów, o których mowa w treści ich zapisów.

Opracowane przez LGD „Żywiecki Raj” procedury są przejrzyste, niedyskryminujące, a także pozwalają uniknąć ryzyka konfliktu interesów. Ponadto przewidujące regulacje zapewniające zachowanie parytetu sektorowego, a także szczegółowo regulują sytuacje wyjątkowe – określono sposób postępowania w przypadku takiej samej liczby punktów, a także zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru.

6.2 Sposób ustanawiania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru

Lokalne kryteria wyboru operacji zostały wypracowane w oparciu o szereg konsultacji społecznych. Analiza lokalnych potrzeb obszaru pozwoliła zdefiniować strategiczne cele, a dzięki opracowanym lokalnym kryteriom wyboru adekwatnym do celów i wskaźników będzie możliwa realizacja założeń LSR poprzez wyselekcjonowanie tych operacji, które faktycznie przyczynią się do realizacji strategii. Zdefiniowane lokalne kryteria wyboru mają charakter oceny wagowo-punktowej, który nadaje większą wagę kryteriom mającym skoncentrować się na działaniach, które w największym stopniu pozwolą osiągnąć założone w LSR cele. Kryteria zawierają szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny wskazujący jakie wymagania są konieczne do spełnienia danego kryterium. Kryteria są zgodne z programem EFRROW. Kryteria posiadają metodologie wyliczenia, posiadają szczegółowe opisy wyjaśniające oraz przypisane wagi, co pozwala na klarowność ich przyznawania. Ważność danego kryterium określają wagi. Każdemu kryterium przydzielono wagę jako podstawę przyznawania punktów. Uwzględniono również premiowanie operacji przyczyniających się do osiągnięcia celów i wpływających na osiąganie wskaźników produktu i rezultatu, z racji tego, iż realizacja wskaźników zawartych w strategii stanowi priorytetowe mierniki sukcesu realizacji LSR. Premiowane będą także projekty, które w sposób innowacyjny zaproponują rozwiązanie określonego problemu a także projekty zwiększające atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną obszaru, co zostało szczególnie uwypuklone podczas przeprowadzanych konsultacji i ma swoje odniesienie w analizie SWOT. W przypadku konkursów na realizację operacji, związane z rozwijaniem przedsiębiorczości zastosowano obowiązkowe kryterium generujące nowe miejsca pracy, przyznając dodatkowe punkty operacjom zakładającym utworzenie większej liczby miejsc pracy niż zakładane minimum. W zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturowej przewidziano w kryteriach preferencje dla operacji planowanych w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców. Zakłada się ponadto przyznawanie dodatkowych punktów projektom, które ukierunkowane będą na zaspokajanie potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, zidentyfikowanych w LSR.

Dla operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD oraz operacji własnych LGD będzie stosowany jeden rozszerzony zestaw kryteriów. Zawiera on dodatkowe kryteria specyficzne np. dla działalności gospodarczej. Dla projektów grantowych został przygotowany osobny zestaw kryteriów, zawarty w Procedurze wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych.

LGD przewidziało możliwość ewentualnej zmiany lokalnych kryteriów wyboru, gdzie ścieżka ta została szczegółowo opisana w Procedurze ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji. Procedura określa zasady i tryb ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji, w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia (WE) 1303/2013, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez LGD Lokalnej Strategii Rozwoju, oraz ustalanie kwot wsparcia. Tak jak i na etapie tworzenia lokalnych kryteriów wyboru tak i na etapie ewentualnych zmian kryteriów przewidziano w procedurze konieczność konsultowania zmiany kryteriów ze społecznością lokalną.

6.3 Innowacyjność w lokalnych kryteriach wyboru

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych i licznych spotkań z przedstawicielami trzech sektorów na potrzeby LSR doprecyzowano innowacyjność zdefiniowaną w PROW 2014-2020, jako: zastosowanie lub wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, procesów (technologii), metod organizacji lub marketingu poprzez wykorzystanie nie praktykowanych dotąd lokalnie rozwiązań technologicznych lub rozwiązań wykorzystujących lokalne zasoby, lokalny potencjał. Innowacja technologiczna ma miejsce wtedy, gdy nowy lub zmodernizowany wyrób zostaje wprowadzony na rynek albo gdy nowy lub zmieniony proces zostaje zastosowany w produkcji. Innowacje będą dotyczyły rozwoju nowych metod, instrumentów i podejść jak również poprawy istniejących metod. Mogą to być również innowacje społeczne: Innowacje społeczne to nowe rozwiązania (produkty, usługi, modele, rynki, procesy etc.), które zaspokajają potrzeby społeczne efektywniej niż obecne rozwiązania i prowadzą do rozwoju nowych obszarów współpracy oraz lepszego wykorzystania zasobów. Element „społeczny” przejawia się zarówno w ich celach, jak i wykorzystywanych środkach. To innowacje, które przynoszą korzyści nie tylko społeczeństwu, ale także biznesowi poprzez generowanie nowych obszarów przychodów.

Poziom innowacyjności jest też jednym z kryteriów wyboru, które zostało szczegółowo opisane i doprecyzowane w Procedurze ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji.

6.4 Projekty grantowe i operacje własne

Projekty grantowe

LGD planuje realizować projekty grantowe, o których mowa w art. 14 ust. 5 ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Wybór i ocena grantów odbywa się w ramach Procedury wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych. W Procedurze oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia, z zastrzeżeniem że w przypadku operacji własnych LGD przewiduje w ramach projektów własnych LGD większy udział środków własnych niż wynikający z przepisów dotyczących poszczególnych Programów.

Operacje własne

LGD planuje realizację operacji własnych. Proces oceny i wyboru operacji odbywa się na zasadach określonych w Procedurze oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia, z zastrzeżeniem że w przypadku operacji własnych LGD przewiduje w ramach projektów własnych LGD większy udział środków własnych niż wynikający z przepisów dotyczących poszczególnych Programów.

6.5 Intensywność pomocy

LGD planuje prowadzenie naborów na wszystkie zakresy opisane w § 2 ust. 1 pkt. 1-8 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. za wyjątkiem pkt. 2b i d, 7.

Ustalono następujące poziomy wsparcia w ramach zakresu wskazanego w:

- § 2 ust. 1 pkt. 2 lit. a: Wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej w zakresie przedsięwzięcia „Rozpoczynanie działalności gospodarczej” została ustalona na poziomie 70 000 zł. Przyjęta wysokość wsparcia wynika z sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru jak i przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych, w tym wywiadu fokusowego z przedsiębiorcami z obszaru LGD oraz analizy historycznych danych w ramach wdrażania LSR 2007-2013. Sytuacja społeczno-gospodarcza obszaru pokazuje konieczność realizacji działań skierowanych na rozwój przedsiębiorczości.

- § 2 ust. 1 pkt. 2 lit. c: pomoc przyznawana jest w wysokości 70 % kosztów kwalifikowanych.

W zakresie innym niż wymieniony w § 2 ust. 1 pkt. 2 lit. a, c pomoc przyznawana jest w wysokości 90 % kosztów kwalifikowanych, a w przypadku jednostki samorządu terytorialnego pomoc przyznawana jest w wysokości 63,63 %, przy czym maksymalna kwota wsparcia w ramach przedsięwzięcia Atrakcyjna przestrzeń publiczna wynosi 100 tys. zł lub: maksymalna kwota wsparcia wynosi 360 tys. zł, przy założeniu utworzenia 1 miejsca pracy.

Limity wydatków na poszczególne typy operacji również zgodne są z limitami wyznaczonymi w w/w rozporządzeniu.

Przyjęte zapisy budżetu ściśle korelują z zapisami Planu działania oraz z założonymi w LSR celami i wskaźnikami. Przyjęte poziomy kosztów poszczególnych typów przedsięwzięć są realne, oparte o analizę rynku, osiągalne i efektywne, tzn. zapewniają najkorzystniejszą relację ceny do osiągniętych założeń.

ROZDZIAŁ 7. PLAN DZIAŁANIA

Plan Działania opracowany przez LGD ściśle powiązany jest z logiką realizacji LSR, a jego realizacja została podzielona na trzy główne etapy: I etap: od drugiej połowy 2016 do końca 2018 roku, II etap: lata 2019-2021, III etap: lata 2022-2023. Plan Działania został skonstruowany zgodnie z wymogami unijnymi odnoszącymi się do nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020, zgodnie z którymi konieczne jest wyznaczenie celów pośrednich na 2018 r. i celów końcowych na 2023 r. i powiązanie wyników z finansowymi karami i nagrodami (tzw. ramy wykonania). Harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników LSR znajduje się w będącej załącznikiem 3 do LSR Tabeli Plan Działania obejmującej szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych wskaźników produktu jak i przypisanym im wartościom początkowym i docelowym. W Planie Działania przewidziano zadania szkoleniowe, doradcze i informacyjne, które rozpoczynają każdy z etapów, co umożliwi potencjalnym wnioskodawcom zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnej do przygotowania wniosków aplikacyjnych a w kolejnym kroku do ich pozytywnego rozliczenia. W ramach I etapu planowana jest zwiększona intensywność wdrożenia LSR, a w kolejnych środki wydatkowane będą sukcesywnie.

Zakładane wydatkowanie środków w dwóch ostatnich etapach wynika ze specyfiki działania LGD, a na początku niezbędne jest przeprowadzanie działań aktywizujących i informacyjnych. Wdrażanie LSR, wydatkowanie środków jest skorelowane ze wskaźnikami wskazanymi w LSR. Operacje rozliczone będą wpływać na postęp realizacji założonych wskaźników jednocześnie na poziomie przedsięwzięć jak i celów szczegółowych. Taki sposób postępowania pozwoli na ewentualne wcześniejsze uzasadnione zmiany programowe w przypadku zagrożeń w realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Zakładany Plan Działania to pochodna wielu czynników: przepisów krajowych jak i unijnych, przypisanego budżetu uzależnionego od liczby mieszkańców, wartości zaplanowanych wskaźników celów, rezultatów i produktów jak i poziomu dofinansowania poszczególnych operacji uwzględniających problemy środowisk lokalnych i specyfikę obszaru LGD.

ROZDZIAŁ 8. BUDŻET LSR

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność obszaru Stowarzyszenia - Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” zakłada realizację operacji, które wdrażane będą przez LGD lub przez beneficjentów w ramach dwóch programów: w formule bezpośredniej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz formule pośredniej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzą będą głównie z 3 źródeł, w tym: budżet EFRROW, budżet państwa, wkład własny. Montaż finansowy dla LSR LGD „Żywiecki Raj” uwzględni powyższe 3 źródła finansowania wraz z podziałem na beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych oraz beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych. Tabele budżetowe przedstawiono w załączniku nr 4 do LSR.

Kwoty wsparcia finansowego zaplanowane w budżecie LSR nie przekraczają kwot na LSR określonych w załączniku nr 6 do Regulaminu konkursu, *Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR.*

Szczegółowe uzasadnienie podziału budżetu wskazano w tabeli matrycy logicznej powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników LSR znajdującej się w Rozdziale. V. LSR Cele i wskaźniki. Maksymalne kwoty środków działania LEADER przewidziane na poddziałanie 19.2 PROW w odniesieniu do LSR wyniosą 13 300 000 zł. Zgodnie z wymogami PROW 2014-2020, 50% budżetu LSR przeznaczonego na realizację poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach PROW przeznaczone jest na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Maksymalna kwota środków działania LEADER przewidziana na poddziałanie 19.3 PROW, która została uwzględniona w LSR na etapie wyboru LSR stanowi równowartość 2% kwoty przewidzianej na poddziałanie 19.2, czyli 266 000 zł. W ramach poddziałania 19.4 zakłada się maksymalną kwotę 2 517 5000 zł. Na podstawie doświadczeń z okresu programowania 2007-2013 oraz zwiększonych zakresów obowiązków wynikających przede wszystkim z obsługi Rady LGD ustalono podział środków na Koszty bieżące oraz Aktywizację, wskazując 85% środków na koszty bieżące i 15% środków na działania związane z aktywizacją. LGD zakłada wykorzystania wyłącznie jednego funduszu wiodącego, czyli PROW 2014-2020.

ROZDZIAŁ 9. PLAN KOMUNIKACJI

Plan Komunikacji Stowarzyszenia LGD „Żywiecki Raj” z lokalną społecznością na lata 2014-2020 (PK) to dokument określający zasady prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych przez LGD „Żywiecki Raj” w zakresie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Żywiecki Raj”. Działania informacyjno-promocyjne poprzez skuteczną (obustronną) komunikację warunkują efektywne zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację LSR. Komunikacja na linii LGD – społeczności lokalne – LGD pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD. Dobra komunikacja jest podstawą do zapewnienia jawności i przejrzystości działań LGD, która korzysta ze środków publicznych. Opracowany Plan komunikacji ma służyć nie tylko zaplanowaniu narzędzi komunikacyjnych, ale też identyfikacji bieżących problemów komunikacyjnych, ma zwiększyć poziom współpracy partnerskiej i poziom zaangażowania partnerów i interesariuszy LGD. LGD „Żywiecki Raj” zamierza systematycznie rozwijać potencjał społeczności lokalnej dzięki któremu będzie możliwe osiągnięcie celów zakładanych w strategii obszaru LGD a także kreować warunki do aktywnej i skutecznej komunikacji, która umożliwi włączenie społeczności LGD w działania przewidziane w LSR. Działania zawarte w planie są spójne ze Strategią komunikacji PROW 2014-2020. Plan komunikacji skierowany jest do wszystkich grup społecznych zamieszkujących obszar LSR. Szczególne narzędzia komunikacji przewidziano dla zidentyfikowanych grup docelowych interwencji, w tym grup defaworyzowanych.

ROZDZIAŁ 10. ZINTEGROWANIE

LSR LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2022 jest zgodna i komplementarna z innymi dokumentami planistycznymi/strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego. W celu zobrazowania tej spójności została opracowana matryca spójności celów strategicznych LSR z priorytetami, celami i kierunkami interwencji zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych. W matrycy wykazano zgodność z kluczowymi dokumentami planistycznymi definiującymi priorytety rozwojowe w obszarach tematycznie i sektorowo powiązanych z niniejszym dokumentem. W drugiej części matrycy wykazano zgodność LSR LGD „Żywiecki Raj” z lokalnymi strategiami⁵, tj. gmin wchodzących w obszar LGD „Żywiecki Raj”.

⁵ Gminy Czernichów, Radziechowy-Wieprz, Węgierska Górka i Ujszoły nie posiadają aktualnych dokumentów określających cele strategiczne rozwoju tych gmin na okres programowania 2014-2020 na dzień 30 grudnia 2015r.

Tabela 10. Zgodność celów z dokumentami strategicznymi

Dokumenty strategiczne dla obszaru I SR	Cele ogólne Lokalnej Strategii Rozwoju LGD na lata 2014-2020	
	Wzmacnienie więzi społecznych i konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD „Zywiecki Raj”	Rozpoznawalna marka turystyczna „Zywiecki Raj”
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „SLĄSKIE 2020”	Zgodność z celami strategicznymi: A.1 Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców A.2 Rozwinięta infrastruktura nowej gospodarki B.1 Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa	Zgodność z celami strategicznymi: B.2 Wysoka jakość środowiska naturalnego, B.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „SLĄSKIE 2020+”	Zgodność z celami operacyjnymi: A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców	Zgodność z celami operacyjnymi: C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska C.3. Wysoki poziom ład przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Zgodność z osiami priorytetowymi: VII Regionalny rynek pracy IX Włączenie społeczne	Zgodność z osiami priorytetowymi: V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”	Zgodność z priorytetami: I: Osoby młode na rynku pracy oraz II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji	
Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030	X	Zgodność z celami strategicznymi: I. Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom. II. Wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa śląskiego w ich ochronę.
Strategia Rozwoju Kultury W Województwie Śląskim na lata 2006-2020		II. Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze (biernego - w roli odbiorców treści kulturowych i czynnego - w roli twórców treści kulturowych) III. Upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu (materialnego i niematerialnego) oraz jego lepsze wykorzystywanie do celów turystycznych
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno	Zgodność z celami strategicznymi: C.I.4 Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości C.II.3 Podniesienie poziomu integracji społeczeństwa powiatu i zwiększenie ich	Zgodność z celami strategicznymi: C.I.1 Sprawny system komunikacji C.I.2 Rozwój usług turystycznych C.I.6 Uatrakcyjnienie wizerunku powiatu i stworzenie warunków do inwestowania

Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020	identyfikacji z powiatem C.II.4 Aktywizacja zawodowa mieszkańców	C.III.1 Poprawa zdrowotności, promocja zdrowia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych C.IV.1 Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców C.IV.2 Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska C.IV.3 Właściwe kształtowanie walorów środowiskowych C.IV.4 Właściwe kształtowanie istniejących walorów środowiskowych
Powiatowy Programem Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żywieckim na lata 2015-2020	Zgodność z celami strategicznymi: I Podejmowanie działań w celu podniesienia poziomu wiedzy oraz świadomości społeczności lokalnej na temat osób niepełnosprawnych, ich praw, potrzeb, możliwości i wkładu w życie społeczne. II Kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnością oraz promowanie działań integracyjnych. VI. Poprawa warunków sprzyjających wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych w dostępie do zatrudnienia VIII. Wzmocnienie i zintegrowanie podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu żywieckiego	Zgodność z celami strategicznymi: VII. Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na równych prawach
Strategia Rozwoju Pszczelarstwa Powiatu Żywieckiego		Zgodność z celami strategicznymi: Edukacja w zakresie pszczelarstwa skierowana do różnych grup odbiorców III. Baza użytkowa i zabezpieczenie równowagi ekologicznej
Strategia Rozwoju Gminy Gilowice na lata 2015-2022	Cel strategiczny: 2. Szeroko pojęty rozwój gospodarczy gminy Gilowice	Cel strategiczne: 3. Infrastruktura techniczna odpowiadająca współczesnym standardom i wymaganiom 4. Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy Gilowice, ochrona zasobów środowiska naturalnego 6. Ochrona, promocja i wykorzystanie z myślą o rozwoju spuścizny kulturowej gminy
Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia na lata 2015-2020	Cele strategiczne 6. Rozwój gospodarczy i rolniczy oraz stymulacja przedsiębiorczości.	Cele strategiczne 1. Rozwój turystyki i efektywna promocja Gminy. 2. Poprawa stanu i dostępności do infrastruktury publicznej. 3. Polepszenie stanu środowiska naturalnego oraz redukcja zagrożeń występujących na tym terenie.
Strategia Rozwoju Gminy Lipowa do 2020 roku	Cele strategiczne 1. Lipowa – gmina o nowoczesnej i ekologicznej gospodarce oferującej miejsca pracy 2. Lipowa – gminą o wysokiej jakości życia mieszkańców opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych	Cele strategiczne 3 Lipowa – gminą z nowoczesną infrastrukturą i czystym środowiskiem oraz uporządkowaną i efektywnie wykorzystaną przestrzenią
Strategia Rozwoju Gminy Łękawica na lata 2014-2025	Cele strategiczne: 1. Wysoki stopień zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców gminy Łękawica 3. Stymulowanie rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości na terenie gminy Łękawica	Cele strategiczne: 4. Budowa, utrzymanie i rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej 5. Efektywna ochrona środowiska, w tym szczególnych walorów przyrodniczych Gminy Łękawica 6. Turystyka, wraz ze skuteczną oraz intensywną

		promocją gminy, przede wszystkim jako obszaru atrakcyjnego dla turystów 7. Zwiększanie uczestnictwa w kulturze, troska o dziedzictwo kulturowe gminy
Strategia Rozwoju Gminy Łodygowice na lata 2014-2025	Cele strategiczne: 1. Rozwój zasobów ludzkich 2. Przedsiębiorczość i innowacje	Cele strategiczne: 3. Infrastruktura 4. Promocja i turystyka 5. Środowisko naturalne i rolnictwo
Strategia Rozwoju Gminy Milówka na lata 2015-2025	Cele strategiczne: 4. Integracja mieszkańców Gminy wokół wspólnych wartości	Cele strategiczne: 2. Utworzenie na terenie Gminy warunków sprzyjających koncentracji i obsłudze ruchu turystycznego 3. Wysoka jakość infrastruktury technicznej na terenie Gminy:
Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020	Cele strategiczne: 1. Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej. 2. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych	Cele strategiczne: 3. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Strategia rozwoju gminy Ślemień na lata 2014- 2022	Cele strategiczne: 1. Rozwój przedsiębiorczości i stabilnego rynku pracy 2. Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego 4. Rozwój aktywności społeczności lokalnej	Cele strategiczne: 1. Rozwój przedsiębiorczości i stabilnego rynku pracy
Strategia Rozwoju Gminy Świnna na lata 2015-2022	Cele strategiczne: 5. Wzrost konkurencyjności podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy 6. Minimalizacja zjawiska wykluczenia społecznego	Cele strategiczne: 1. Wzrost znaczenia Gminy Świnna jako miejsca turystycznie atrakcyjnego 2. Dbałość o zachowanie naturalnego i historycznego dziedzictwa Gminy

Źródło: opracowanie własne

Powyższa matryca jednoznacznie potwierdza spójność celów zaproponowanych w LSR ze wszystkimi poddanymi analizie strategicznymi dokumentami zarówno na szczeblu regionalnym jak i lokalnym. LSR dla w/w. obszaru opracowywana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” w okresie programowania 2014-2020 będzie stanowić instrument realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+ poprzez realizację priorytetów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, a także częściowo Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Opracowanie LSR według instrumentu RLKS w okresie programowania 2014-2020 jest uszczegółowieniem powyższych dokumentów dla określonych obszarów. Uszczegółowienie określone w LSR to wskazanie celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć, które są zgodne z wytycznymi odnoszącymi się do perspektywy finansowej 2014-2020. Na potrzeby różnych sektorów, partnerów i grup docelowych zobrazowanych w analizie SWOT odpowiadają w sposób spójny i kompleksowy przedsięwzięcia, wynikające z celów szczegółowych. Na etapie projektowania LSR zaobserwowano również uzupełnianie się międzyprogramowe z programami finansowanymi ze środków unijnych - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz ze środków krajowych: PFRON, Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014-2020. LSR wpisuje się także w cele w dokumentów strategicznych wszystkich gmin wchodzących w skład obszaru LGD.

LSR LGD „Żywiecki Raj” to spójny zestaw operacji mających na celu osiągnięcie zdiagnozowanych lokalnych celów i potrzeb. Zintegrowany charakter LSR przejawia się także w spójności i kompleksowości przedsięwzięć zaplanowanych w ramach poszczególnych celów szczegółowych LSR.

W Celu szczegółowym 1.1 Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców komplementarność LSR na etapie wdrażania przyczyni się do rozwoju organizacji pozarządowych, które są grupami docelowymi działań. Organizacje pozarządowe realizujące operacje w ramach LSR będą mogły komplementarnie korzystać ze środków PO FIO 2014-2020, gdzie możliwa jest realizacja projektów w obszarze zarządzania dziedzictwem kulturowym, polityki społecznej czy aktywizacji mieszkańców. W ramach RPO WSL 2014-2020, Oś priorytetowa IX. Włączenie społeczne, 9.1 Aktywna integracja oraz 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne możliwe jest wsparcie na wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne, wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Komplementarność z tym priorytetem umożliwi aktywne uczestnictwo i zwiększanie szans na zatrudnienie poprzez pozyskanie środków na wsparcie zatrudnienia w ramach ww programów. Efektem realizacji wsparcia w ramach RPO WSL 2014-2020 będzie integracja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową oraz wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami zależnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci. Realizacja działań komplementarnych do działań realizowanych w ramach Celu szczegółowego 1.1 Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców, przyczyni się do wzrostu kompetencji społecznych, zawodowych, samodzielności i samoorganizacji ww. grup społecznych.

W ramach Celu szczegółowego 1.2 Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców będzie możliwe otrzymanie wsparcia przez lokalnych przedsiębiorców jak i osoby fizyczne planujące założenie działalności gospodarczej. Zakładane w LSR przedsięwzięcia obejmują zarówno zakładanie działalności gospodarczej, jak i rozwijanie istniejących podmiotów gospodarczych. Specyfika beneficjentów operacji możliwych do realizacji w ramach tego celu umożliwi także wsparcie z innych osi priorytetowych PROW 2014-2020 mających na celu podniesienie przedsiębiorczości mieszkańców terenów wiejskich oferowanych przez ARiMR. Rozpoczynający działalność pozarolniczą, rozwijający usługi rolnicze, stawiający na przetwórstwo i marketing produktów rolniczych mają możliwość uzyskać wysokie premie, co jest komplementarne z przewidzianym w LSR przedsięwzięciem Podejmowanie działalności gospodarczej. Grupy docelowe zdefiniowane w celu szczegółowym 1.2 Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców mają także możliwość pozyskania dotacji w ramach RPO WSL 2014-2020, Oś priorytetowa VII REGIONALNY RYNEK PRACY 7.3 Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.

Realizacja przedsięwzięć w ramach tego Celu szczegółowego 2.1 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej, kulturalnej i społecznej obszaru LGD „Żywiecki Raj” przyczyni się do zaangażowania różnych sektorów i partnerów - przewiduje się zaangażowanie zarówno jednostek samorządu terytorialnego i jednostek im podległych jak i organizacji pozarządowych. Przewiduje się zastosowanie zarówno działań „miękkich” (m.in. związane z dziedzictwem kulturowym), jak i inwestycji „twardych” dotyczących infrastruktury kulturowej, turystycznej i rekreacyjnej. Beneficjenci realizujący operacje w ramach tego celu szczegółowego - gminy członkowskie LGD będą mogły pozyskać komplementarne środki wsparcia na działania infrastrukturalne z RPO WSL 2014-2020 Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów. Komplementarne wsparcie dla gmin w obszarze dziedzictwa dostępne będzie na inwestycje obejmujące prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane dotyczące zabytków nieruchomych, wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Śląskiego, inwestycje infrastrukturalne mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych. Przedsięwzięcie „Atrakcyjna przestrzeń publiczna” powiązane jest bezpośrednio z przedsięwzięciami dotyczącymi budowania zintegrowanej oferty dla wszystkich gmin obszaru LGD oraz wprowadzaniem jednolitego systemu promocji. Takie działanie pozwoli na kształtowanie przestrzeni na obszarze LGD w sposób przemyślany, gdzie w poszczególnych gminach nie będą powielane tego samego typu obiekty ale będą przeprowadzane inwestycje uzupełniające się, tak aby w połączeniu z tworzoną spójną marką turystyczną obszaru, wydarzeniami promocyjnymi, kulturalnymi i rekreacyjnymi na obszarze całego LGD została stworzona zintegrowana oferta spędzania czasu wolnego. Dzięki powstającej/modernizowanej infrastrukturze kulturowej, turystycznej i rekreacyjnej będzie możliwe wspólne działanie jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych – powstała infrastruktura przyczyni się do wzrostu atrakcyjności regionu, co przełoży się na większe zainteresowanie ofertą turystyczną a organizacje pozarządowe do swoich działań statutowych będą mogły wykorzystywać niekomercyjną infrastrukturę. Przyczyni się to do powstania efektów mnożnikowych realizacji LSR. Efekty mnożnikowe to dodatkowe efekty gospodarcze wywołane przez inwestycje inne, niż efekty bezpośrednie (np. utworzenie nowych miejsc pracy u samego beneficjenta w wyniku realizacji inwestycji). Efekty mnożnikowe to zatem efekty, które powstają u innych podmiotów w otoczeniu⁶. Efektami wdrożenia LSR jest utworzenie dodatkowych miejsc pracy na terenach wiejskich, rozwój mikro i małych firm. Inwestycje turystyczne poczynione przez jednostki samorządowe dają podstawę do wystąpienia tzw. mnożnika turystycznego. Zrealizowane projekty uzupełnią wachlarz atrakcji służących społeczności lokalnej jak i przybywających turystów. Realizacja LSR może wpłynąć na lokalną branżę turystyczną i około turystyczną, która odnotuje zwiększony ruch i poprawę sytuacji finansowej dzięki zwiększonej sprzedaży noclegów, usług gastronomicznych i usług pozostałych. Przyciąganie turystów i odwiedzających przez nowe atrakcje turystyczne zwiększy całkowity bilans dochodów w gospodarce lokalnej⁷. Realizacja projektów w obszarze kultury wpłynie na ożywienie życia kulturalnego na wsi.⁸

Komplementarność LSR na etapie wdrażania przyczyni się do rozwoju organizacji pozarządowych i gmin należących do LGD, które są grupami docelowymi działań w Celu szczegółowym 2.2 Podniesienie świadomości ekologicznej i stwarzanie warunków do propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i turystów. Gminy i organizacje pozarządowe będą mogły komplementarnie korzystać ze środków wsparcia na działania infrastrukturalne z RPO WSL 2014-2020, Oś Priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej. W ramach tych działań będzie możliwa realizacja kompleksowych projektów z zakresu

⁶ R. Domański, Teoretyczne podstawy geografii ekonomicznej, Warszawa 1982

⁷ Analiza wpływu inwestycji w infrastrukturę kultury i turystyki dofinansowanych z funduszy strukturalnych na rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych gmin/powiatów Województwa Śląskiego, UNIREGIO, Katowice 2010

⁸ Raport z badania ewaluacyjnego Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Żywiecki Raj”, StrefaPlus, Warszawa 2015

ochrony, poprawy i odtwarzania stanu siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, zwalczanie rozprzestrzeniania się i eliminowania obcych gatunków inwazyjnych, budowy, modernizacji i doposażenia ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej lub ochrony różnorodności biologicznej, ochrony przyrody poprzez zmniejszenie presji ruchu turystycznego za pomocą budowy infrastruktury użytku publicznego. Zakres planowanej interwencji przewiduje wsparcie dla projektów dotyczących ochrony zasobów naturalnych regionu poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo, a także projektów służących ochronie różnorodności biologicznej, w tym przywróceniu właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków. Celem interwencji jest też zmniejszenie presji na środowisko naturalne poprzez wzrost udziału obszarów chronionych w powierzchni obszarów ogółem, a także zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – służącej tym samym wyeliminowaniu presji ruchu turystycznego na obszary i gatunki chronione.

Ponadto poprzez formułę pośrednią potencjalni wnioskodawcy LSR będą mogli sięgać po środki w ramach RPO WSL – po wydaniu stosownej opinii LGD dot. zgodności danego projektu z LSR- będą mogły być realizowane również w formule konkursowej następujące działania: 9.1.4 Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych, 9.2.4 Rozwój usług społecznych, 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej, 10.2.4 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych, 10.3.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Wszystkie te działania są komplementarne z LSR znajdują swoje odzwierciedlenie w potrzebach i problemach wskazanych w diagnozie jak i Analizie SWOT, jak i były wskazywane jako konieczne obszary interwencji przez społeczność lokalną podczas licznych spotkań.

Komplementarność LSR będzie realizowana na dwóch etapach, na etapie programowania oraz wdrażania strategii. Na etapie programowania komplementarność została zapewniona przy tworzeniu LSR i określaniu zakresu tematycznego przedsięwzięć. Wykorzystując możliwości i potencjał LGD „Żywiecki Raj” – pracowników biura, którzy w ramach prowadzonego doradztwa oraz działań animacyjnych i promocyjnych będą udzielali informacji na temat możliwości wsparcia, planuje się w zakresie ich kompetencji wprowadzić zakres planowania, stosowania i zapewnianie komplementarności poszczególnych operacji, które będą mogły uzyskać wsparcie środków dostępnych w LSR. Pracownicy biura LGD będą zbierać i aktualizować informacje o dostępnych środkach pomocowych komplementarnych do LSR w celu zwiększenia efektywności zintegrowania wsparcia. Dodatkowo zakłada się ścisłą współpracę z Lokalnym Punktem Informacyjnym w Bielsku-Białej prowadzonym przez Stowarzyszenie Bielskie Centrum Przedsiębiorczości, z którym zostało w tym celu podpisane porozumienie współpracy. Takie narzędzia wsparcia komplementarności i zintegrowania na etapie wdrożenia LSR pozwolą na zwiększenie efektywności istniejącego systemu instytucjonalnego, promowanie komplementarności oraz zwiększanie świadomości jej wagi wśród potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów.

ROZDZIAŁ 11. MONITORING I EWALUACJA

Ewaluacja ma pomagać we wdrażaniu LSR – dostarczać wiedzy i rekomendacji do podjęcia właściwych decyzji. Jest procesem nauki – służy rozwojowi i doskonaleniu strategii na podstawie zgromadzonego doświadczenia. Buduje wiarygodność LSR – służy dokumentowaniu jej osiągnięć. Pozwala określić, na ile cele, które LGD stara się osiągnąć, odpowiadają na realne, trafnie określone problemy i potrzeby. Ewaluacja pomoże zdiagnozować istniejące deficyty i zrozumieć rzeczywistość społeczną, w której funkcjonuje LGD, aby w razie potrzeby elastycznie reagować i modyfikować LSR.

Procedura monitoringu i ewaluacji w formie schematu i podstawowych założeń została wypracowana w ramach konsultacji społecznych. Dzięki zebraniu danych od społeczności lokalnej było możliwe dobranie różnorodnych metod i technik, dzięki którym w przyszłości mieszkańcy będą mogli włączyć się w proces oceny wdrażania LSR i funkcjonowania LGD. Podczas warsztatów strategicznych mieszkańcy wskazali za istotne dla prawidłowej oceny działania LGD i wdrażania LSR konieczność przeprowadzania w przyszłości z przedstawicielami liderów lokalnych spotkań warsztatowych dotyczących ewaluacji LSR. Biorąc pod uwagę te informacje wśród metod angażowania mieszkańców w proces monitoringu i ewaluacji planuje się zastosować zarówno metody reaktywne (wywiady, ankiety, sondaże) jak i niereaktywne (obserwacja, analiza dokumentów).

Prowadzone badania i analizy będą miały na celu zebranie informacji na temat finansowego, rzeczowego oraz społecznego efektu pracy LGD i wdrażania LSR pod kątem sprecyzowanych kryteriów ewaluacyjnych. Zadanie to będzie prowadzone przy udziale: pracowników LGD, członków organów LGD, ekspertów zewnętrznych posiadających wiedzę i doświadczenie w zakresie ewaluacji i monitoringu, a także przedstawicieli trzech sektorów partnerstwa LGD w tym mieszkańców obszaru LGD, których opinia ma istotne znaczenie dla realizacji jednej z podstawowych zasad działania LGD jaką jest oddolność i współdecydowanie o kierunkach rozwoju na obszarze LGD.

Przeprowadzanie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR LGD „Żywiecki Raj” obejmie okres 2015-2023. Jest to proces konieczny do zweryfikowania czy założone cele ujęte w strategii zostały zrealizowane. Wprowadzenie systemu monitoringu (oraz powiązanego z nim systemu ewaluacji) pozwoli wyeliminować w dużym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów LSR wynikającej ze zmieniających się zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań przez beneficjentów operacji LSR. Wyniki przeprowadzonych ewaluacji i analiz danych monitoringowych pozyskanych również od lokalnej społeczności będą służyły, w razie konieczności, do wprowadzenia działań/planów naprawczych, zmiany kryteriów wyboru,

aktualizacji harmonogramu ogłaszanych konkursów, modyfikacji budżetu czy sformułowania nowych celów i kryteriów wyboru. Do realizacji zadań w ramach monitoringu zostaną oddelegowani pracownicy biura LGD, którzy będą monitorować: harmonogram ogłaszanych naborów wniosków, budżet LSR, pomiar wartości wskaźników, zadowolenie z udzielonego doradztwa oraz zainteresowanie stroną internetową LGD a także naborami, szkoleniami i innymi przedsięwzięciami podejmowanymi przez LGD. Pracownicy biura będą mieli obowiązek gromadzenia kompletnej dokumentacji z prowadzonych działań, realizowanych operacji oraz wszystkich zakresów poddawanych ocenie. Dane zbierane będą za pomocą ankiet, list obecności, rejestrów (formularzy) przygotowanych na potrzeby prowadzenia analiz. Wnioski z prowadzonych badań i analiz będą przedmiotem oceny organów LGD. Decyzją Zarządu będą przygotowane projekty zmian w LSR lub innych dokumentach związanych z zagadnieniami, które wymagają aktualizacji, zgodnie z zasadami dokonywania zmian opisanymi w Procedurze aktualizacji LSR, statucie i/lub odpowiednich regulaminach. W przypadku wykrycia nieprawidłowości raport ewaluacyjny będzie zawierał rekomendacje dotyczące działań, jakie należy podjąć w sytuacji zagrożenia nieosiągnięcia celów i wskaźników LSR. W kolejnym kroku raport ten prezentowany będzie Zarządowi do zatwierdzenia i powierzenia Kierownikowi biura w celu wykonania przyjętych przez Zarząd rekomendacji.

Ewaluacja LSR planowana jest do realizacji w formule tzw. ewaluacji uczącej się, metodzie pośredniej pomiędzy autoewaluacją i całkowicie zewnętrznie zlecaną ewaluacją. Niektóre zadania w procesie ewaluacji wykonywane będą samodzielnie, w niektórych LGD będzie korzystał ze wsparcia ewaluatora. LGD będzie odpowiadać za wszystkie decyzje organizacyjne oraz personalne. Podczas przygotowania teorii programu, pytań ewaluacyjnych, wskaźników i planu ewaluacji LGD będzie korzystał z pomocy ewaluatora pełniącego funkcję konsultanta i trenera. Zaangażowanie pracowników biura i Zarządu pozwoli sprawdzić, czy jest wszystko robione, by cele te zostały osiągnięte, czy stosowane są optymalne rozwiązania, podejmowane właściwe decyzje. Przeprowadzenie ewaluacji wyłącznie siłami LGD (autoewaluacja) bez jakiegokolwiek wsparcia zewnętrznego może mieć negatywne konsekwencje – całkowicie wewnętrzna ewaluacja grozi brakiem świeżego spojrzenia – trudniej jest dostrzec ukryte założenia, „dziury w logice” programu, trudniej o nowe i śmiałe propozycje zmian⁹. Tak przeprowadzona ewaluacja będzie wiarygodna dla osób z zewnątrz, ponieważ będzie przygotowywana przez niezależnego eksperta i będzie dla LGD narzędziem uczenia się – zakłada się, że ewaluacja ma nauczyć czegoś, zatem będą przeprowadzone wśród pracowników biura i organów LGD badania jakościowe, takie jak wywiad indywidualny czy grupowy, obserwacja, żeby lepiej zrozumieć, co, jak i dlaczego zawiodło lub okazało się skuteczne.

Monitoring będzie prowadzony na bieżąco, natomiast ewaluacja zostanie zrealizowana w dwóch etapach:

1. Ewaluacja on-going (w trakcie wdrażania LSR), która zakłada oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów, sprawdzeniu czy podjęte działania zmierzają w dobrym kierunku, czy określone w LSR cele są osiągane zgodnie z założeniami czasowymi i ilościowymi. Nastąpi również określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno-gospodarczych, w trakcie realizacji LSR. LGD planuje przeprowadzenie ewaluacji w tym zakresie w pierwszym półroczu roku 2018.

2. Ewaluacja ex-post (po zakończeniu wdrażania LSR), której celem jest sprawdzenie osiągniętych wskaźników, określenie długotrwałych efektów realizacji LSR - ocena skuteczności, efektywności i oddziaływania w stosunku do założeń. Ewaluacja po realizacji LSR przeprowadzona zostanie w roku 2023, zgodnie z zasadą n+2.

Podział wg momentu prowadzenia ewaluacji pozwala na oszacowanie prowadzonych działań i je różnicuje, gdyż inne pytania można postawić w trakcie trwania procesu wdrażania LSR, a inne na jego zakończenie.

W ramach przeprowadzanej ewaluacji zostanie zastosowane podejście uczestniczące, oparte na dialogu i angażowaniu interesariuszy. Główne metody to obserwacja uczestnicząca, warsztaty, wywiady z osobami wdrażającymi program, ankiety z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami. Aby możliwe było na bieżąco reagowanie LGD w przypadku wystąpienia zagrożeń dla osiągnięcia celów LSR monitoring i ewaluacje będą prowadzone z zastosowaniem skutecznych procedur. W załączniku nr 2 opisano Procedury dokonywania monitoringu i ewaluacji LSR, w tym również określono kryteria ewaluacyjne.

ROZDZIAŁ 12. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” nie kwalifikuje się do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o której mowa w Dziale IV ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2013.1235 ze zmianami).

Opracowanie LSR według instrumentu RLKS w okresie programowania 2014-2020 jest uszczegółowieniem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, a także częściowo Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, czyli dokumentów, dla których dokonano już strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z opinią RDOŚ i PWIS. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” w okresie programowania 2014-2020 będzie stanowić instrument realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+ . Uszczegółowienie określone w LSR to wskazanie celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć, które są zgodne z wytycznymi odnoszącymi się do perspektywy finansowej 2014-2020. Projekty

⁹ Ewaluacja jak to się robi? PAFW, Warszawa 2015

wdrażane w ramach przedsięwzięć, zarówno przez beneficjentów jak i samą LGD, będą realizowane w sposób taki by nie powodowały pogorszenia stanu środowiska, którego jakość w sposób bardzo istotny wpływa na warunki życia i potencjał rozwoju danego obszaru.

Projekty dokumentów planistycznych, których realizacja może potencjalnie istotnie wpływać na środowisko, na etapie projektowania mogą wymagać poddania ich treści strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Powołując się na przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) - na art. 47 i 49 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 LGD „Żywiecki Raj” wystąpiła z oficjalnym zapytaniem w dniu 26 listopada 2015r. (Pismo znak ZR/B/SP/2930/2015) do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z wnioskiem o stwierdzenie czy ww. przepisy uzależniają jednakże konieczność przeprowadzenia takiej oceny od indywidualnej zawartości dokumentu oraz zewnętrznych uwarunkowań jego realizacji. Przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt strategii do tego typu oceny jest stwierdzone ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją zaplanowanych w nim przedsięwzięć, bądź innych działań nim objętych. Projekty o charakterze inwestycji infrastrukturalnych, modernizacyjnych, rewitalizacyjnych itp. ze względu na swój charakter, będą poddane niezbędnym, wymaganym prawem procedurom, np. uzyskanie pozwoleń na budowę, na wykonanie prac konserwatorskich. Inwestycje te będą podlegały procesom uzgadniania z organami uprawnionymi do wydawania takich decyzji/ opinii, co wyeliminuje wystąpienie negatywnego wpływu np. na zachowanie dziedzictwa kulturowego czy na środowisko przyrodnicze.

Realizacja niektórych projektów wybranych do realizacji przez LGD w ramach LSR, wymagała będzie przeprowadzenia procedury administracyjnej (oos) zakończonej uzyskaniem decyzji określającej środowiskowe uwarunkowania realizacji projektu. Wobec powyższego można prognozować, iż realizacja projektów, w ramach LSR, będzie zgodna z obowiązującymi wymogami dotyczącymi ochrony środowiska. Projekt wybrany do realizacji przez LGD w ramach LSR, będzie podlegał indywidualnej procedurze badania jego wpływu na środowisko w ramach m.in. opracowania Raportów oddziaływania na środowisko, które badają wpływ konkretnego projektu na zdrowie, życie ludzi i na środowisko.

W wyniku przeprowadzonej analizy pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do przedmiotowej oceny i jej wynikach, Zarząd Stowarzyszenia „Żywiecki Raj” stwierdził, że realizacja celów i działań Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2022 dla obszaru LGD „Żywiecki Raj”, tj. 14 gmin województwa śląskiego z powiatu żywieckiego: Czernichów, Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łękawica, Łodygowice, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Ślemień, Świnna, Ujszoły, Węgierska Górka nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Zapisy LSR nie wyznaczają również ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym LSR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w rozumieniu przepisów rzeczony ustawy. Takie stanowisko zostało przedstawione we wniosku skierowanym do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

W piśmie nr WOOŚ.410593.2015.AB z dnia 11 grudnia 2015r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach potwierdził, że brak jest konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do projektu tworzonej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2022 dla obszaru LGD „Żywiecki Raj” w myśl przepisów ustawy OOS.

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

Podczas partycypacyjnego procesu tworzenia LSR analizie poddano dokumenty różnego rodzaju: akty prawne i legislacja unijna i krajowa, dokumenty programowe i strategiczne, wytyczne, ewaluacje, opracowania naukowe, raporty dotyczące przedmiotu działania LSR i wdrożenia LSR, sprawozdania oraz literaturę fachową:

Akty prawne:

1. Rozporządzenie (WE) 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320)
2. Rozporządzenie (WE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 487)
3. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. z 2015 r. poz. 378)
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 349)
5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii

rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2015 r. poz. 1570)

6. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2015 r. Poz. 1839)
7. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. poz. 1146 oraz z 2015 r. poz. 378)
8. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 późn. zm.)
9. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.)

Dokumenty programowe:

1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, decyzja KE z dnia 12 grudnia 2014 r. nr C(2014) 9783
2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Katowice, grudzień 2015 r.
3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych, Katowice, maj 2015 r.
4. Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020 - Umowa Partnerstwa, decyzja KE nr C(2014) 3517 w sprawie zatwierdzenia niektórych elementów Umowy Partnerstwa na lata 2014–2020

Dokumenty strategiczne:

1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020”, Katowice. Luty 2010
2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”, Katowice, lipiec 2013
3. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030, Katowice, listopad 2012
4. Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006-2020, Katowice, 2006
5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020, Żywiec, Aktualizacja 2013
6. Powiatowy Programem Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żywieckim na lata 2015-2020, Żywiec, 2015
7. Strategia Rozwoju Pszczelarstwa Powiatu Żywieckiego, Żywiec, 2015
8. Strategia Rozwoju Gminy Gilowice na lata 2015-2022, Gilowice 2015
9. Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia na lata 2015-2020, Jeleśnia 2015
10. Strategia Rozwoju Gminy Lipowa do 2020 roku, Lipowa 2015
11. Strategia Rozwoju Gminy Łękawica na lata 2014-2025, Łękawica 2014
12. Strategia Rozwoju Gminy Łodygowice na lata 2014-2025, Łodygowice 2014
13. Strategia Rozwoju Gminy Milówka na lata 2015-2025, Milówka 2015
14. Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020, Rajcza 2015
15. Strategia rozwoju Gminy Ślemień na lata 2014- 2022, Ślemień 2013
16. Strategia Rozwoju Gminy Świnna na lata 2015-2022, Świnna 2015

Wytyczne:

1. Wspólne Wytyczne Dyrekcji Generalnych Komisji Europejskiej, AGRI, EMPL, MARE i REGIO, na temat rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji zarządzających programami. Wytyczne dla beneficjentów, Wersja 2: sierpień 2014
2. Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. Materiał zredagowany w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie wyników prac Zespołu Roboczego ds. Opracowania Zakresu Lokalnych Strategii Rozwoju przy Grupie tematycznej ds. Podejścia Leader, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015
3. Regulamin konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, MRiRW, Warszawa 2015
4. Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, MIR, Warszawa 2014

Raporty i analizy:

1. Raport Wykonanie badania ewaluacyjnego w zakresie monitoringu oraz ewaluacji działań związanych z wdrażaniem lokalnej strategii rozwoju LGD „Żywiecki Raj”, STREFAPLUS, Warszawa 2015
2. Raport *Ubóstwo w Województwie Śląskim. Skala, przyczyny, skutki*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Obserwatorium, Integracji Społecznej, Katowice 2012
3. Badanie współpracy JST z NGO w obszarze wspierania i rozwoju przedsiębiorczości Raport końcowy. Laboratorium Badań Społecznych Sp. z o. o., Warszawa 2015
4. T. Geodecki, G. Gorzelak, J. Górniak, J. Hausner, S. Mazur, J. Szlachta, J. Zaleski (2012): Kurs na innowacje. Jak wyprowadzić Polskę z rozwojowego dryfu? Fundacja GAP
5. Tomasz Schimanek Sytuacja osób powyżej 50-tego roku życia na rynku pracy oraz rola organizacji pozarządowych świadczących usługi rynku pracyskierowane do tych osób, FISE, Warszawa 2006

6. Dorota Syjut. Raport dotyczący udziału seniorów w życiu publicznym województwa śląskiego, WRZOS, Katowice 2012
7. Por. Górniak J., Mazur S. (red.), Zarządzanie strategiczne rozwojem, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012
8. Sytuacja kobiet w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Specyfika, standardy, parytety i oczekiwania, FOCUS GROUP, CRSG, Warszawa 2012
9. Organizacje pozarządowe jako potencjał sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim. Raport z badania jakościowego, ROPS, Katowice 2012
10. R. Boberek, J. Michałek, R. Pawluscinski, A. Pępkowska-Król, K. Śliwa-Martinez, T. Wilk, Kierunki rozwoju pro środowiskowej działalności gospodarczej w gminie Ujszoły, OTOP, Marki 2013
11. N. Gałuszka Turystyka dziedzictwa. Poradnik dla organizacji pozarządowych, Fundacja Partnerstwo dla środowiska, Kraków 2008
12. Podręcznik - Zarządzania Cyklem Projektu, MGiP, 2004
13. Analiza wpływu inwestycji w infrastrukturę kultury i turystyki dofinansowanych z funduszy strukturalnych na rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych gmin/powiatów Województwa Śląskiego, UNIREGIO, Katowice 2010
14. „Ekspertyza dotycząca opracowania metodologii i wskaźników na lata 2014-2020 w Funduszu Rozwoju Regionalnego”, Agrotec, Katowice 2014
15. Ewaluacja Poradnik dla pracowników administracji publicznej, RRR, Warszawa 2012

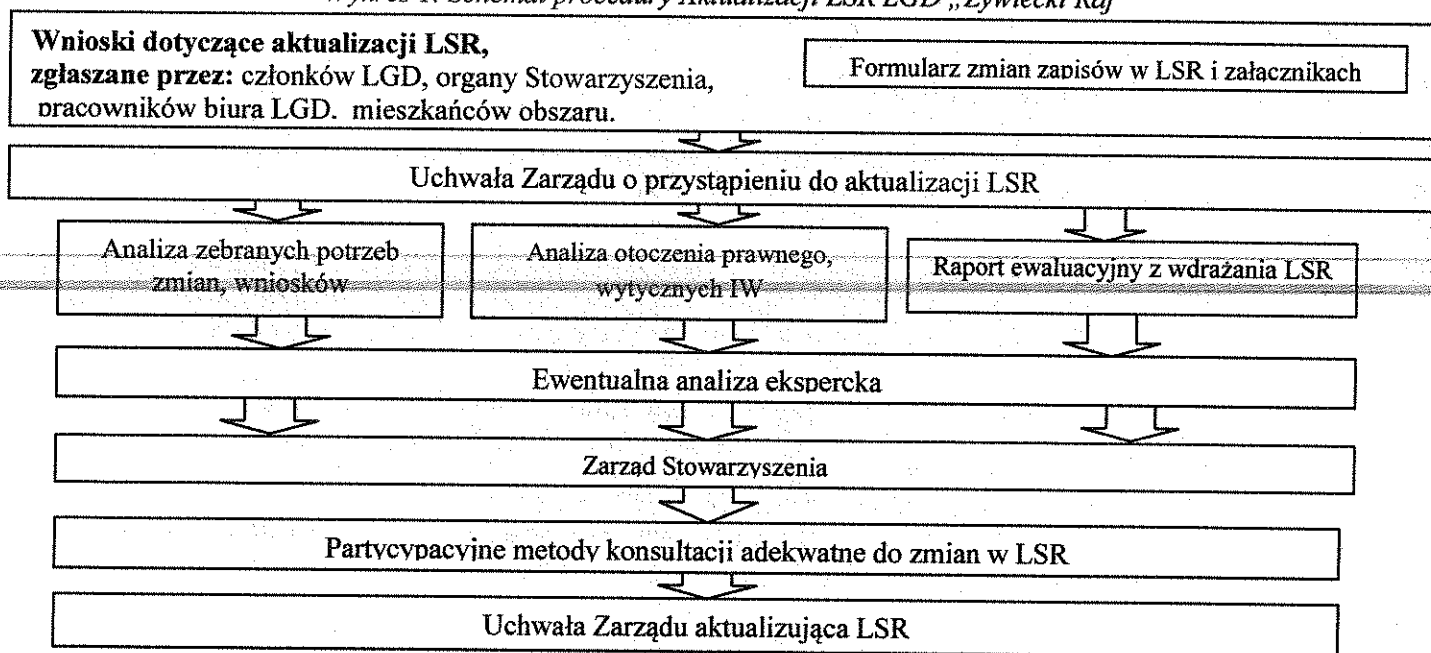
ZAŁĄCZNIKI DO LSR

Załącznik 1. Procedura aktualizacji LSR

Cel procedury: sformalizowanie procesu dokonywania korekt w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju przy udziale partnerów LGD i jak najszerszego grona społeczności lokalnej. Celem procedury jest dostosowanie zapisów LSR do wymogów prawnych, aktualizacji danych dotyczących obszaru oraz korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR.

Założenia ogólne: proces wdrażania i aktualizacji odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru, wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne. LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR, aktualizacja LSR nie powinna być dokonywana częściej niż raz w roku, przy czym w przypadku nadzwyczajnych okoliczności dopuszcza się możliwość dokonywania korekt. Aktualizacja LSR dokonywana będzie na bieżąco w przypadku zmian wytycznych IZ, przepisów Unii Europejskiej w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Działania logistyczne zapewnia Biuro LGD.

Wykres 1. Schemat procedury Aktualizacji LSR LGD „Żywiecki Raj”

Źródło: opracowanie własne

Przebieg procedury aktualizacji:

1. Możliwość składania wniosków, uwag i propozycji zmian LSR mają: członkowie LGD, organy Stowarzyszenia, pracownicy biura LGD, wszyscy mieszkańcy obszaru LGD „Żywiecki Raj”.
2. Wnioski, uwagi i propozycje zmian dokonywane są na formularzach udostępnionych na stronie internetowej i w biurze LGD.
3. Wnioski rozpatruje Zarząd nie później niż w ciągu 3 miesięcy od zgłoszenia. Zarząd po zapoznaniu się z wnioskami dotyczącymi konieczności dokonania zmian w LSR przystępuje do aktualizacji LSR, podejmując uchwałę o przystąpieniu do aktualizacji LSR.

4. Analiza zgłaszanych potrzeb zmian do LGD, otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd LGD.
5. Ewaluacja wdrażania LSR przeprowadzana jest przez pracowników Biura LGD/ podmiot zewnętrzny nie związany z LGD. Na podstawie przeprowadzonej ewaluacji przygotowujemy jest Raport z wdrażania LSR wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR (patrz: Procedura Monitoringu i Ewaluacji).
6. Zarząd ponadto może podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym przygotowania analizy dotyczącej aktualizacji dokumentów LGD.
7. Zarząd po przeprowadzeniu analiz i przygotowaniu zmian w zapisach LSR przeprowadza konsultacje społeczne w oparciu o adekwatne do zaproponowanych zmian w zapisach LSR metody partycypacji.
8. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest uchwałą Zarządu – w trybie określonym w Statucie LGD.

Załącznik 2. Procedura Monitoringu i Ewaluacji

Cel procedury: ocena stopnia realizacji i oddziaływania strategii tj. wskaźników i planowanych przedsięwzięć, weryfikacja założonych w LSR celów oraz określenie czy LSR jest wdrażana prawidłowo a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami, a także czy sposób funkcjonowania LGD przebiega w sposób gwarantujący wypełnianie nałożonych obowiązków.

Procedura obejmuje: elementy funkcjonowania LGD, które będą podlegać ewaluacji, elementy wdrażania LSR, które będą podlegać ewaluacji, elementy, które LGD zamierza monitorować, kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja funkcjonowania LGD i realizacji LSR oraz czas, sposób i okres objęty pomiarem.

I. Monitoring

Monitoring jest procesem ciągłym. To systematyczne zbieranie i analizowanie informacji ilościowych i jakościowych na temat wdrażania LSR - stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, których celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, jak również ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Ze względu na specyfikę monitorowanych zagadnień przewiduje się, że sprawozdanie monitoringowe będzie powstawało co roku (w I kwartale roku następnego) i obejmowało będzie każdy pełen rok zaplanowanej interwencji. Elementy monitorowane: harmonogram ogłaszanych konkursów, budżet LGD, realizacja wskaźników i założonych operacji, funkcjonowanie biura LGD - zadowolenie z udzielonego doradztwa, zainteresowanie stroną internetową LGD, ocena wykorzystania partycypacyjnego modelu ewaluacji. Realizacja LSR w zakresie monitoringu polega na ocenie:

- analizy stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
- monitorowania operacyjnego na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
- wykorzystania partycypacyjnych metod ewaluacji (tj. angażowaniu społeczności lokalnej w proces ewaluacji).

Źródłem danych na potrzeby monitoringu będą dane pozyskiwane od beneficjentów na podstawie opracowanego formularza do zbierania danych od beneficjentów. Formularz będzie udostępniany poprzez stronę internetową LGD.

Sposób realizacji monitoringu podsumowuje poniższa tabela:

Tabela 1. Sposób realizacji monitoringu

Elementy podlegające monitoringowi	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
<i>Co zostanie zbadane?</i>	<i>Kto je wykona?</i>	<i>Jak zostanie wykonane?</i>	<i>Kiedy?</i>	<i>Ocena</i>
Harmonogram ogłaszanych konkursów	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	Dane zebrane z przeprowadzonych konkursów posłużą ocenie efektywności realizowanych działań bieżących biura LGD (m.in. rejestr ogłoszonych konkursów, informacje z SW, formularze od beneficjentów, licznik odwiedzin strony intranetowej)	Na bieżąco, okres obejmie cały pełen rok sprawozdawczy, raport z monitoringu sporządzany będzie w I kwartale każdego roku	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem
Realizacja budżetu LGD				Wysokość zakontraktowanych środków
Analiza stopnia osiągnięcia wskaźników				Stopień realizacji wskaźników
Realizacja założonych operacji				Stopień wykorzystania funduszy
Ocena wykorzystania partycypacyjnego modelu ewaluacji				Stopień zaangażowania się społeczności lokalnej
Zainteresowanie stroną internetową LGD				Skuteczność przekazywania informacji na temat działalności LGD
Funkcjonowanie Biura LGD	Zarząd LGD (ocena własna)	Anonimowe ankiety odbiorców świadczonego doradztwa, rejestr doradztwa		Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów.

II. Ewaluacja

Głównym celem ewaluacji jest ocena rzeczywistych i spodziewanych efektów realizacji zaproponowanej interwencji wdrażania LSR. Ewaluacja udzieli odpowiedzi na pytanie: czy zaplanowane działania przyniosły efekty? LGD skorzysta z pomocy ewaluatora zewnętrznego. Plan ewaluacyjny zapewni realizację badań, które posłużą podniesieniu jakości i efektywności działań. Plan zakłada realizację dwóch kompleksowych badań ewaluacyjnych: ewaluacji on-going oraz ewaluacji ex-post. Analizą objęte zostaną poszczególne części składowe LSR (problemy, cele, produkty, rezultaty, itd.) i powiązania między nimi, a ewaluacja zostanie przeprowadzona w oparciu o następujące kryteria:

- **trafność** - analiza obejmuje odpowiedniości i aktualność celów LSR w odniesieniu do zmieniających się potrzeb,
- **spójność** – analiza obejmuje analizę powiązań i ocenę spójności pomiędzy poszczególnymi elementami LSR (analiza związków przyczynowo-skutkowych),
- **skuteczność** - badanie obejmuje wszystkie elementy LSR – czy w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów, w szczególności czy wybierane do dofinansowania projekty w sposób optymalny realizują cele naszej interwencji; analizie poddawane jest zarówno tempo wydatkowanych środków, jak również efekty wdrażania LSR w kontekście osiągnięcia zaplanowanych wartości docelowych,
- **efektywność** – analiza dotyczy procesów i efektów w odniesieniu do zmobilizowanych środków (a więc traktuje o kosztach interwencji w odniesieniu do jej skuteczności),
- **użyteczność** – ewaluacja pozwala ocenić, na ile osiągnięte dzięki realizacji interwencji efekty odpowiadają rzeczywistym potrzebom/wyzwaniom społeczno-gospodarczym; ewaluacja ex-post ocenia także efekty interwencji, które nie zostały przewidziane (pozytywne oraz negatywne),
- **trwałość** – ewaluacja ex-post pozwala ocenić, czy efekty będą utrzymywać się po zakończeniu interwencji, jak długo będą widoczne skutki interwencji, kogo będą dotyczyć i jaka będzie ich użyteczność po upływie określonego czasu.¹⁰

Tabela 2. Przebieg procedury ewaluacji:

Etapy ewaluacji	Przebieg ewaluacji	Zadanie wewnętrzne	Wspólnie	Zadanie zewnętrzne
Przygotowanie ewaluacji	Decyzje organizacyjne	X		
	Osoba odpowiedzialna za ewaluację	X		
	Teoria programu: cele i sposób		X	
	Cele ewaluacyjne i wskaźniki		X	
	Plan ewaluacji		X	
Zbieranie informacji	Badania zewnętrzne			X
	Badania własne	X		
	Monitoring	X		
Analiza danych i wykorzystanie wyników	Analiza			X
	Wyciąganie wniosków		X	
	Rekomendacje		X	
	Wykorzystanie wyników	X		

Opracowanie: Własne na podstawie Poradnika dla Programów PAFW, Ewaluacja jak to się robi? PAFW, Warszawa 2015

II.1 Ewaluacja on-going LSR

Wyniki badania ewaluacyjnego będą miały dostarczyć informacji dotyczących skuteczności, efektywności oraz trwałości produktów i rezultatów realizacji LSR zgodnie z jej założeniami wynikającymi z zapisów LSR z uwzględnieniem optymalności procesu wdrażania LSR. Zakłada się, że ewaluacja on-going powinna zostać przeprowadzona w połowie perspektywy planistycznej, a zatem w I kwartale 2018 roku. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji on-going będą:

- Ocena wyników LSR (tj. produktów i rezultatów) oraz identyfikacja czynników sukcesu lub ryzyka osiągnięcia skwantyfikowanych celów.
- Ocena systemu zarządzania i wdrażania programu – tzn. sprawności przepływu informacji, dokumentów, środków finansowych i realizacji zadań oraz identyfikacja barier prawnych i administracyjnych wdrażania LSR.
- Ocena, czy warunki zewnętrzne wdrażania Strategii się zmieniły (np. aktualność programu względem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, strategii wspólnotowych, polityk krajowych, kontekstu prawnego, diagnozy potrzeb itd.) czy w tym kontekście cele Strategii pozostają aktualne.
- Ocena wpływu i użyteczności zakończonych działań, tj. ocena zadań zakończonych w ewaluowanym okresie w ramach poszczególnych celów operacyjnych LSR do 2018 roku.

Sposób pomiaru i zbierania danych na potrzeby ewaluacji obejmować będzie analizę dokumentacji monitoringowej, analizę desk research – opracowania naukowe, badawcze, strategie horyzontalne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej; FGI z osobami zaangażowanymi w realizację strategii; CATI/CAWI z adresatami LSR, matrycę logiczną – obrazującą komplementarność i konflikty pomiędzy poszczególnymi celami i przedsięwzięciami, analiza SWOT, analizę dokumentacji zadań realizowanych w ramach LSR oraz analizę architektury finansowania zadań. Wnioski i opinie wynikające z ewaluacji on-going zostaną uwzględnione w wyniku aktualizacji dokumentu, która powinna zostać przeprowadzona po zakończeniu badania. Sposób realizacji badania najlepiej przedstawić za pomocą tabeli.

¹⁰ Ewaluacja Poradnik dla pracowników administracji publicznej, RRR, Warszawa 2012

II.2 Ewaluacja ex-post LSR

Ewaluacja ex-post umożliwi dokonania podsumowania efektów wdrażania LSR. Oceniony zostanie stopień, w jakim zrealizowane inwestycje przyczyniły się do osiągnięcia celu głównego oraz celów szczegółowych LSR. Biorąc pod uwagę horyzont ewaluowanego dokumentu – rok 2020 ewaluacja ex-post LSR powinna zostać przeprowadzona dwa lata po zakończeniu interwencji zgodnie z zasadą n+2, czyli w I kwartale 2023 roku. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji ex-post będą:

- Ocenę stopnia osiągnięcia celów szczegółowych;
- Wskazanie stopnia zaspokojenia potrzeb w poszczególnych przedsięwzięciach objętych wsparciem LSR;
- Wskazanie potrzeb, które nadal wymagają wsparcia w poszczególnych celach LSR;
- Ocenę stopnia osiągnięcia celu głównego LSR.

Ostatecznym efektem badania będzie zestaw wniosków wskazujących potrzeby LGD, które zaspokojono, i które nadal pozostały do zaspokojenia w ramach poszczególnych celów. Wnioski będą wskazywać szczegółowo, jakie typy interwencji powinny być priorytetowe w przyszłości, wraz z uzasadnieniem.

Sposób pomiaru i zbierania danych na potrzeby ewaluacji: analiza dokumentacji monitoringowej, analiza desk research – opracowania naukowe, badawcze, dokumenty strategiczne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej, FGI z osobami zaangażowanymi w realizację strategii, CATI/CAWI z adresatami LSR (mieszkańcy, lokali przedsiębiorcy), matryca logiczna – obrazująca kompletność i konfliktki pomiędzy poszczególnymi celami i przedsięwzięciami, analiza SWOT cech LSR, analiza dokumentacji zadań realizowanych w ramach LSR, analiza architektury finansowania zadań.

Wnioski i opinie wynikające z ewaluacji ex-post zostaną uwzględnione w sporządzaniu strategii na kolejny okres programowania.

Tabela 1. Sposób realizacji ewaluacji on-going i ex-post

Ewaluacja on-going				
CO ZOSTAŁO ZBADANE?	KTO JE WYKONA?	JAK ZOSTAŁO WYKONANE?	KIEDY?	OCENA
<p>Analiza realizacji strategii w zakresie celów (w tym przypisanym wskaźników) oraz zadań</p>	<p>Zewnętrzny niezależny ekspert – ewaluator-trener lub ewaluator-konsultant</p>	<p>Analiza dokumentacji monitoringowej; Analiza desk research – opracowania naukowe, badawcze, strategie horyzontalne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej, badania jakościowe takie jak wywiady pogłębione z osobami zaangażowanymi w realizację LSR</p>	<p>Czas pomiaru: I kwartał 2018 roku Okres objęty pomiarem: od początku wdrażania Strategii do momentu realizacji ewaluacji</p>	<p>Ocena realizacji celów zostanie przeprowadzona w ujęciu ilościowym (stopień osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika i w ujęciu jakościowym – wskazanie oddziaływania i wpływu mnożnikowego na poszczególne grupy docelowe). Skopień realizacji celów zostanie zbadany poprzez zestawienie zakladanej i osiągniętej wysokości wskaźników monitorowania. Odpowiedzi na pytania udzielone zostaną również na podstawie badań jakościowych. Bazą do ich sformułowania będzie analiza zmian społeczno-gospodarczych otoczenia LGD, danych finansowych oraz opinii podmiotów zaangażowanych w realizację LSR. KRYTERIA BADAWCZE: Trafność, Spójność, Efektywność, Skuteczność</p>
<p>Ocena systemu wdrażania strategii</p>	<p>Zewnętrzny niezależny ekspert – ewaluator-trener lub ewaluator-konsultant</p>	<p>Analiza dokumentacji monitoringowej; Analiza desk research – opracowania naukowe, badawcze, strategie horyzontalne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej, badania jakościowe takie jak wywiady pogłębione z osobami zaangażowanymi w realizację LSR.</p>	<p>Czas pomiaru: I kwartał 2018 roku Okres objęty pomiarem: od początku wdrażania Strategii do momentu realizacji ewaluacji</p>	<p>Ocenie podlegać będzie wpływ struktury organizacji wdrażania strategii na osiągnięcie celów (w tym zakladanej wartości docelowej wskaźników). Procesy organizacyjne zostaną ocenione pod kątem ukierunkowania na realizację zadań oraz zoperacjonalizowanych celów (wskaźników). Zostanie przeprowadzona analiza słabych stron i zagrożeń obecnego sposobu organizacji wdrażania, w tym: - luki w zakresie informacji niezbędnych do sprawnego wdrażania strategii, - sprawności wymiany informacji między komórkami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych celów strategii, - obciążeń administracyjnych (dla pracowników) związanych z procesem realizacji strategii,</p>

				<p>- potencjału instytucjonalnego (czyżka i bariery dla skutecznej i efektywnej realizacji strategii).</p> <p>KRYTERIA BADAWCZE: Efektywność, Skuteczność</p>
Ocena systemu monitoringu i ewaluacji strategii	Zewnętrzny niezależny ekspert – ewaluator-trener lub ewaluator-konsultant	Analiza dokumentacji monitoringowej; Analiza desk research – opracowania naukowe, badawcze, strategie horyzontalne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej, badania jakościowe takie jak wywiady pogłębione z osobami zaangażowanymi w realizację LSR.	Czas pomiaru: I kwartał 2018 roku Okres objęty pomiarem: od początku wdrażania Strategii do momentu realizacji ewaluacji	<p>Ocenione zostaną:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosowane procedury monitoringu, - sposoby umożliwiający terminowe dostarczanie odpowiedniego zakresu danych m.in. na użytek sprawozdań rocznych, - źródła oraz metody generowania danych oraz sposoby służące zapewnieniu wysokiej jakości pozyskiwanych danych, - potrzeby w zakresie dostępu do danych niezbędnych do skutecznej realizacji procesu ewaluacji, - zasoby ludzkie oraz potencjał instytucjonalny komórek zaangażowanych w monitorowanie strategii i jej ewaluację. <p>KRYTERIA BADAWCZE: Efektywność, Skuteczność</p>
Ocena sposobu komunikacji strategii	Zewnętrzny niezależny ekspert – ewaluator-trener lub ewaluator-konsultant	Analiza dokumentacji monitoringowej Analiza desk research – opracowania naukowe, badawcze, dokumenty strategiczne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej; FGI z osobami zaangażowanymi w realizację strategii; CATI/CAWI z adresatami LSR	Czas pomiaru: I kwartał 2018 roku Okres objęty pomiarem: od początku wdrażania Strategii do momentu realizacji ewaluacji	<p>Upowszechnianie wiedzy o strategii będzie oceniane zgodnie z następującymi kryteriami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajomość misji, wizji i celów strategicznych w następujących grupach docelowych: opinia publiczna (ogół mieszkańców), przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, - jakie są główne kanały odbioru informacji i instrumenty komunikacji na temat wizji LSR określonej w strategii stosowane przez poszczególne grupy, na ile w stosowane przez ww. grupy kanały pozyskiwania informacji i instrumenty komunikacji wpisują się działania komunikacyjne podejmowane przez LGD <p>KRYTERIA BADAWCZE: Efektywność, Skuteczność</p>
Ocena realizacji celów	Zewnętrzny niezależny ekspert	Analiza dokumentacji monitoringowej; Analiza desk research – opracowania naukowe, badawcze, dokumenty strategiczne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej; FGI z osobami zaangażowanymi w realizację strategii; CATI/CAWI z adresatami LSR Matryca logiczna – obrazująca komplementarność i konflikty pomiędzy poszczególnymi celami i przedsięwzięciami; Analiza SWOT cech LSR; Analiza dokumentacji zadań realizowanych w ramach LSR.	Czas pomiaru: I kwartał 2023 roku Okres objęty pomiarem: od początku wdrażania Strategii do momentu realizacji ewaluacji	<p>Ocenię poddany zostanie stopień realizacji celów.</p> <p>KRYTERIA BADAWCZE: Efektywność, Skuteczność, Trwałość</p>
Ocena rezultatów	Zewnętrzny niezależny ekspert	Analiza dokumentacji monitoringowej; Analiza desk research – opracowania naukowe, badawcze, strategie horyzontalne, metoda ta posłuży ocenie zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej; FGI z osobami zaangażowanymi w realizację strategii; Analiza dokumentacji zadań realizowanych w ramach LSR; Analiza architektury finansowania zadań.	Czas pomiaru: I kwartał 2023 roku Okres objęty pomiarem: od początku wdrażania Strategii do momentu realizacji ewaluacji	<p>Porównane zostaną nakłady do rezultatów realizowanych przedsięwzięć.</p> <p>KRYTERIA BADAWCZE: Efektywność, Skuteczność, Trwałość</p>

Załącznik 3. Plan Działania

CEL OGÓLNY 1 Wzmocnienie więzi społecznych i konkurencyjności obszaru "Zywiecki Raj"	Lata		2016-2018		2019-2021		2022-2023		RAZEM 2016-2023		Program	Podziałanie/ zakres Programu	
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następującego	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następującego	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	Wartość z jednostką miary	Wartość z jednostką miary			
CEL SZCZEGÓLNY 1. Pobudzenie integracji i zaangażowania społecznego mieszkańców													
1.1.1	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	42 szt.	75	25 200	14 szt.	100	8 400	-	-	56	33 600	19.4 Aktywizacja	
1.1.2	Liczba szkoleń dla pracowników LGD	3 szt.	60	15 000	2 szt.	100	10 000	-	-	5	25 000	19.4 Aktywizacja	
1.1.2	Liczba szkoleń dla organów LGD	3 szt.	60	45 000	2 szt.	100	30 000	-	-	5	75 000	19.4 Aktywizacja	
1.1.2	Liczba kursów e-learningowych	3 szt.	60	7 500	2 szt.	100	5 000	-	-	5	12 500	19.4 Aktywizacja	
1.1.3	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 szt.	100	60 000	-	-	-	-	-	1	60 000	19.3 Współpraca	
1.1.4	Liczba organizacji objętych wsparciem	-	-	-	10 szt.	100	300 000	-	-	10	300 000	19.2 Wdrażanie LSR	
1.1.5	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do współpracy międzypokoleniowej	-	-	-	10 szt.	100	300 000	-	-	10	300 000	19.2 Wdrażanie LSR	
1.1.6	Liczba przedsięwzięć z udziałem osób z grup defaworyzowanych	10 szt.	100	300 000	-	-	-	-	-	10	300 000	19.2 Wdrażanie LSR	
Razem cel szczegółowy 1.1				452 700			653 400		0		1 106 100		
CEL SZCZEGÓLNY 2. Rozwój i pomiar czynnika w oparciu o przedsięwzięcia i inicjatywy mieszkańców													
1.2.1	Liczba szkoleń wyjazdowych	2 szt.	100	50 000	-	-	-	-	-	2	50 000	19.2 Wdrażanie LSR	
1.2.2	Liczba powstałych inkubatorów przedsiębiorczości	-	-	-	1 szt.	100	50 000	-	-	1	50 000	19.2 Wdrażanie LSR	
1.2.3	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	35 szt.	77,78	2 450 000	10 szt.	100	700 000	-	-	45	3 150 000	19.2 Wdrażanie LSR	
1.2.4	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	15 szt.	100	3 400 000	-	-	-	-	-	15	3 400 000	19.2 Wdrażanie LSR	
Razem cel szczegółowy 1.2				5 900 000			750 000		0		6 650 000		
Razem cel ogólny 1				6 352 700			1 403 400		0		7 756 100		
CEL OGÓLNY 2. Rozpoznawalna marka turystyczna "Zywiecki Raj"													
Lata		2016-2018		2019-2021		2022-2023		RAZEM 2016-2023		Program		Podziałanie/ zakres Programu	
Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następującego	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następującego	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następującego	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	Wartość z jednostką miary	Wartość z jednostką miary	Wartość z jednostką miary
CEL SZCZEGÓLNY 2.1. Zwiększenie atrakcji, misji turystycznej, kulturalnej i profesjonalnej obszaru LGD "Zywiecki Raj"													

2.1.1	Liczba opracowanych kampanii promocyjnych	100	50 000	-	-	-	-	-	-	1	50 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
2.1.2	Liczba przeprowadzonych wydarzeń integrujących i/lub aktywizujących	-	-	14 szt.	100	50 000	-	-	-	14	50 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
2.1.3	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	100	100 000	-	-	-	-	-	-	1	100 000	PROW	19.3 Współpraca	
2.1.4	Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	-	-	3 szt.	100	100 000	-	-	-	3	100 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
2.1.5	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie	100	300 000	-	-	-	-	-	-	10	300 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
2.1.6	Liczba nowych ofert spędzania wolnego czasu	-	-	8 szt.	100	300 000	-	-	-	8	300 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
2.1.7	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturowej i/lub turystycznej i/lub rekreacyjnej	100	4 300 000	-	-	-	-	-	-	14	4 300 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
1.2.7	Liczba operacji generujących lub utrzymujące miejsca pracy	5 szt.	-	-	-	-	-	-	-	7	-	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
Razem cel szczegółowy 2.1										0	4 750 000	450 000	5 200 000	
Podmioty świadczące usługi nie są stwarzane w ramach dofinansowania zdrowego i aktywnego trybu życia mieszkańców i umiastow. PROW														
2.2.1	Liczba przeprowadzonych rajdów ekologicznych	-	-	5 szt.	100	50 000	-	-	-	-	50 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
2.2.2	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	100	106 000	-	-	-	-	-	-	1	106 000	PROW	19.3 Współpraca	
2.2.3	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu	-	-	8 szt.	100	300 000	-	-	-	8	300 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
2.2.4	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do promocji zdrowego i aktywnego trybu życia	-	-	10 szt.	100	300 000	-	-	-	10	300 000	PROW	19.2 Wdrażanie LSR	
Razem cel szczegółowy 2.2										0	770 000			
Razem cel ogólny 2										0	5 956 000			
Razem LSR										0	13 712 100			
Razem planowane wydatki na realizację zadań w ramach poddziałań										% budżetu poddziałań Realizacja LSR				
10 300 000										77				

Załącznik 4. Budżet LSR

Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI

BUDŻET LSR	
Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe PROW (PLN)
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	13 300 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	266 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	2 139 875,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	377 625,00
Razem	16 083 500,00

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020				
	Wkład EFRROW (PLN)	Budżet państwa (PLN)	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (PLN)	RAZEM (PLN)
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	6 363 000,00	3 637 000,00		10 000 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	2 099 790,00		1 200 210,00	3 300 000,00
RAZEM (PLN)	8 462 790,00	3 637 000,00	1 200 210,00	13 300 000,00

Załącznik 5. Plan Komunikacji

Główne cele działań komunikacyjnych wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych

1.1. Analiza potrzeb/problemów komunikacyjnych na obszarze LGD „Żywiecki Raj”

Plan Komunikacji został opracowany w kilku etapach rozłożonych w czasie. Dokument był tworzony zastosowaniem zasady rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, czyli oddolnie. W celu odzwierciedlenia oczekiwań mieszkańców obszaru zastosowano w trakcie prac nad planem komunikacji szereg narzędzi partycypacyjnych. Założenia do PK wynikają z:

1. **Ewaluacji własnej** przeprowadzonej w oparciu o przeprowadzone działania animacyjne i aktywizacyjne w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Żywiecki Raj” w latach 2007-2014 na podstawie dokumentacji Stowarzyszenia, w tym składanych do Urzędu Marszałkowskiego corocznych sprawozdań, wyniki analizy ankiet monitorujących składanych przez beneficjentów działania 413. PROW potwierdzają pozytywną ocenę działań biura LGD. Ogromna większość z podmiotów które odesłały do LGD ankietę monitorującą wskazały na bardzo dobrą ocenę kontaktów z pracownikami biura.

2. **Raportu końcowego** w zakresie monitoringu oraz działań związanych z wdrażaniem LSR LGD „Żywiecki Raj” przygotowanego na podstawie badań ewaluacyjnych przez firmę STREFAPLUS Michał Marciniak w marcu 2015r. Podczas prowadzenia badania ewaluacyjnego uzyskano opinie mieszkańców pod kątem działań doradczych, informacyjno-promocyjnych LGD, rozpoznawalności LGD, funkcjonalności strony internetowej, a także w zakresie stosowanych dotychczas rozwiązań w zakresie komunikowania się LGD z mieszkańcami obszaru. Poproszono o opinie czy stosowane rozwiązania były skuteczne i odpowiednie:

- blisko 80% badanych dobrze lub bardzo dobrze oceniła dotychczasową pracę i pomoc świadczoną przez pracowników biura LGD (badanie ankietowe członków stowarzyszenia nt. funkcjonowania LGD),

- badanie mieszkańców pokazało znajomość marki LGD „Żywiecki Raj” wśród uczestników badania (przeprowadzone badanie wśród społeczności lokalnych, reprezentujących gminy wchodzące w skład LGD, którego celem było poznanie ich opinii na temat stowarzyszenia i efektów wdrożenia strategii),

- większość badanych członków stowarzyszenia pozytywnie oceniło działania informacyjno-promocyjne prowadzone przez LGD, choć 30% z badanych wskazało jednak, że działania te są średnio zrozumiałe dla osób niezwiązanych z funduszami unijnymi,

- LGD realizowało liczne działania informacyjno-promocyjne mające na celu prezentację działań PROW realizowanych przez LGD. Materiały informacyjne zawierały broszury, rozporządzenia, prezentacje multimedialne oraz wydruki. Podczas imprez organizowanych przez LGD lub targów, w których uczestniczy LGD, materiały te były przekazywane uczestnikom. Z uwagi na wielką różnorodność dostępnych gadżetów promocyjnych, LGD wybierało gadżety promocyjne ściśle związane z realizowanymi w ramach projektu działaniami. W ramach wykonanych materiałów promocyjnych były również i takie, które nawiązywały do stylistyki góralskiej,

- na stronie internetowej LGD prowadzona była baza dobrych praktyk <http://baza.leader-zywiec.pl/>.

- w biurze LGD odbywały się cykliczne spotkania z doradcą, który pomagał w wypełnieniu dokumentacji konkursowej oraz udzielał niezbędnej informacji o Programie,

- zapewniono umieszczanie przez administratorów stron z informacjami odnośnie spotkań doradczych oraz naboru wniosków na portalach gminnych oraz lokalnych portalach internetowych.

Rekomendacje wynikające z raportu ewaluacyjnego:

- preferowanym kierunkiem działania LGD powinno być zapewnienie kompleksowej informacji dla beneficjentów działań LGD na całym etapie trwania projektu. Szczególnie na etapie rozliczania projektu,

- preferowanym przez członków LGD kierunkiem działania biura powinno być również systematyczne przekazywanie informacji o działaniach LGD i dostępnej formie pomocy w każdej z gmin członkowskich,

- w badaniu z mieszkańcami podkreślano konieczność zapewnienia obsługi biura w godzinach dostępnych dla mieszkańców (godziny popołudniowe).

- w wyniku analizy zgłaszanych propozycji usprawnienia działań informacyjno - promocyjnych LGD przez członków stowarzyszenia wskazano na zasadność zwiększenia zakresu doradztwa świadczonego dla beneficjentów działań dostępnych w LSR. Warunkiem jednak właściwego zaplanowania i organizacji wsparcia LGD jest informacja ze strony SW o uwagach do wniosku o dofinansowanie lub wniosku o płatność beneficjenta,

- należy działania informacyjno-promocyjne LGD oprzeć w dużej mierze w oparciu o Internet, w tym media społecznościowe, korzystając z możliwości indywidualnego dotarcia do niewielkich grup docelowych, jakie oferuje ten kanał komunikacji, a także z możliwości prowadzenia komunikacji interaktywnej. LGD „Żywiecki Raj” jest obecna w mediach społecznościowych (Facebook), należy je zatem zintensyfikować,

- kontynuację działań LGD dotyczących funkcjonowania biura i działań informacyjno-promocyjnych w kolejnym okresie programowania.

3. Spotkania konsultacyjno-informacyjne organizowane w I etapie prac nad LSR - zebrano oczekiwania mieszkańców w zakresie informowania ich o działaniach związanych z realizacją LSR. Potrzeby zgłoszone przez mieszkańców:

- przed ogłoszeniem konkursu z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym powinny być przekazywane informacje o możliwym zakresie wsparcia i warunkach ubiegania się o dofinansowanie,

- po zakończonych naborach wniosków LGD powinna przekazywać informacje w zakresie zasad realizacji i rozliczania operacji, które uzyskały wsparcie,

- informacje dotyczące wdrażania LSR powinny być przekazywane w pierwszej kolejności z wykorzystaniem technik informacyjno-komunikacyjnych,

- materiały ze spotkań lub szkoleń powinny być publikowane na stronach internetowych, tak aby można do nich było wrócić,

- uczestniczące w spotkaniach osoby starsze (zdiagnozowana grupa defaworyzowana w LSR) wykazywały konieczność przekazywania informacji poprzez bezpłatny biuletyn LGD „Żywiecki Raj” w wersji papierowej.

4. Debata OPEN SPACE przeprowadzona 19 listopada 2015r., której uczestnikami byli Członkowie Stowarzyszenia. Podczas tej debaty poruszony został problem skutecznego komunikowania się z członkami LGD, aby efektywnie włączyć wszystkich członków LGD w partycypacyjny sposób podejmowania decyzji w LGD. Podczas tej debaty wysunięto wnioski iż skutecznym narzędziem komunikacji będą bezpośrednią przesyłane istotne informacje na adresy mailowe podane przez członków, jak i też kontakt poprzez wiadomości sms czy rozmowy telefoniczne.

5. Debata młodzieżowa (19.10.2015r.), której uczestnicy bardzo mocno podkreślali skuteczność przekazu informacji poprzez internet i media społecznościowe, przy czym przy ocenie wiarygodności informacji na pierwszym miejscu stawiana była strona internetowa gmin. LGD powinno poczynić zatem starania aby na stronach internetowych poszczególnych gmin znalazły się odnośniki, informacje o podejmowanych działaniach LGD. Jest to również niezwykle istotne ponieważ ta grupa została zdefiniowana jako jedna z grup defaworyzowanych w LSR.

6. Wywiad fokusowy z przedsiębiorcami, podczas którego poruszono również temat interaktywnej komunikacji z tymi grupami docelowymi wykazał istotność przekazu informacji poprzez stronę internetową a wywiad fokusowy z kobietami/młodymi mamami (grupa docelowa zdiagnozowana w LSR jako defaworyzowana) potwierdził istotność przekazywania informacji poprzez media społecznościowe, gdzie w dużej mierze ta grupa docelowa funkcjonuje bardzo aktywnie. Grupy te wskazały również na konieczność przekazu informacji poprzez bezpośrednią wysyłkę informacji na adres e-mail – LGD powinna gromadzić bazę e-mailową osób, które zainteresowane są uzyskiwaniem bieżącej informacji i przesyłanie wiadomości dot. LSR i LGD z wykorzystaniem tej poczty. Zaproponowano również utworzenie e-newslettera, który po dokonaniu subskrypcji informowałby o działaniach LGD związanych z wdrażaniem LSR.

7. Ankiety skierowanej do mieszkańców, w której zawarto pytania dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców metod i sposobów komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR. Ankieta ta pozwoliła skonsultować i zbadać opinię społeczności lokalnej na temat głównych założeń, celów Planu Komunikacji. Zostało wypełnionych 96 ankiet i informacji przekazanych przez mieszkańców, z których wynika, że najskuteczniejszą i najbardziej efektywną formą komunikacji jest strona internetowa i portale społecznościowe LGD „Żywiecki Raj” (49% wskazań), kolejno wskazywano: informacje przekazywane drogą elektroniczną (np. e-mail) – 31,3%, informacja udzielona w biurze LGD na zasadzie indywidualnego doradztwa – 25%, strony internetowe gmin należących do LGD „Żywiecki Raj” – 20,8%, informacje przekazywane podczas spotkań, szkoleń, warsztatów, konferencji – 19,8%. Przy czym 50% badanych wskazało, że chciałoby być informowanym o działaniach LGD „Żywiecki Raj” poprzez stronę internetową LGD, 38,5% strony internetowe gmin należących do LGD „Żywiecki Raj”, 24% wskazało na portale społecznościowe. Badając problemy komunikacyjne na linii LGD – mieszkańcy: 45% mieszkańców wskazało, że nie miało problemów z komunikacją w kontaktach z LGD, 22,9% wskazało, że była zbyt mała liczba spotkań organizowanych na terenie gmin członkowskich z udziałem

mieszkańców, którym przybliżane byłyby zasady funkcjonowania LGD oraz sposoby pozyskiwania środków, 19,8% wskazało na brak informacji nt. dofinansowanych projektów, które na zasadzie dobrych praktyk zachęcałyby potencjalnych beneficjentów do pozyskiwania środków finansowych.

Badanie ankietowe potwierdziło wcześniejsze ustalenia i pomogło zweryfikować pogląd LGD na przyszłe działania komunikacyjne w LGD - w działaniach zapewniających udział społeczności we wdrażaniu LSR wykorzystywane będą różne formy komunikowania, zróżnicowane w zależności od odbiorców.

W oparciu o zebrane w ten sposób informacje został przygotowany Plan Komunikacyjny, uwzględniając nowe uregulowania prawne dla okresu wdrażania 2014-2020, który następnie został przeanalizowany podczas warsztatu strategicznego 01.12.2015r. i skonsultowany również w dniu 08.12.2015r. podczas spotkania roboczego Rady LGD. Następnie zespół roboczy podczas warsztatu ewaluacyjnego dokonał przeanalizowania uwag i przygotował wersję treści w tym zakresie do umieszczenia w projekcie LSR, który został całościowo poddany kolejnym konsultacjom.

1.2. Najważniejsze cele realizacji Planu Komunikacji

1.2.1 Celem strategicznym w Planie Komunikacji opracowanym przez LGD „Żywiecki Raj” jest: wspieranie realizacji celów LSR LGD „Żywiecki Raj” poprzez rzetelne i wyczerpujące przekazywanie informacji, zachęcanie potencjalnych wnioskodawców i mieszkańców obszaru LGD do korzystania ze środków w ramach LSR oraz propagowanie efektów wykorzystania tych środków.

1.2.2 Cel główny Planu Komunikacji będzie realizowany przez zestaw celów szczegółowych:

1. Utrwalenie i pobudzenie zaangażowania społecznego zbudowanego w ramach realizacji LSR 2007-2013 i na etapie partycypacyjnego tworzenia LSR na lata 2014-2020,
2. Aktywizacja społeczności lokalnej poprzez włączenie mieszkańców w działania LGD,
3. Skuteczny, przejrzysty i interaktywny przekaz informacji dotyczących możliwości i warunków pozyskania dofinansowania w ramach poszczególnych działań/operacji w ramach LSR,
4. Wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych poprzez LGD,
5. Wsparcie beneficjentów, którzy otrzymali środki w ramach LSR w zakresie doskonalenia umiejętności w zakresie rozliczenia projektów,
6. Pozyskanie informacji zwrotnej na temat skuteczności, jakości i efektywności podejmowanych działań LGD,
7. Podjęcie działań komunikacyjnych uwzględniających grupy defaworyzowane w zakresie wdrażania LSR, realizowanych operacji i działań LGD,
8. Popularyzowanie i promocja projektów dofinansowanych w ramach realizacji LSR,
9. Popularyzowanie i promocja efektów działań LGD „Żywiecki Raj”, kreowanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD „Żywiecki Raj”,
10. Szerokie włączenie społeczności lokalnej ze wszystkich trzech sektorów w proces monitoringu i ewaluacji LSR.

2. Działania komunikacyjne i środki przekazu

Realizacja celów komunikacyjnych będzie możliwa poprzez różnorodne i wielopłaszczyznowe działania aktywizujące, informacyjne, edukacyjne i wizerunkowe. **Poszczególne działania komunikacyjne będą skierowane i dostosowane do konkretnych grup odbiorców, a składać się będą z czterech etapów: zainteresowania danych odbiorców przekazywanymi informacjami – skłonienia w celu, sprawdzenia co do zaoferowania ma LGD, podjęcia realizacji działań przez beneficjentów lub skorzystania z przygotowanych działań przez uczestników projektu a ostatni krok to etap polecenia, popularyzowania osiągniętych efektów działań.**

LGD po doświadczeniach z realizacji działań promocyjnych i aktywizacyjnych z okresu programowania 2007-2013 oraz po uwzględnieniu wyników przeprowadzonej analizy potrzeb komunikacyjnych opiera działania w ramach PK na podjętych formach i środkach komunikacji dotychczas realizowanych, wybierając te które przyniosły najlepsze efekty, ale także zakłada uwzględnienie nowoczesnych, zróżnicowanych i innowacyjnych metod, które do tej pory nie były wykorzystywane. Opracowany schemat dostępu do informacji jest zdywersyfikowany tak, by zapewnić możliwość dotarcia do informacji na wiele sposobów zarówno pod względem formy, treści jak i zasięgu. Uwzględniono także stopień, szczegółowość przekazywanych informacji w zależności od etapu działania, stopnia posiadanych i potrzebnych informacji z poziomu odbiorcy. Dzięki temu informacja do odbiorców będzie docierała w sposób wielokanałowy i wielopoziomowy.

Działania i środki komunikacji odpowiadające celom i określonym grupom docelowym:

-Kampania informacyjna – działania skierowane do całej społeczności lokalnej, w tym do potencjalnych beneficjentów i grup defaworyzowanych. Założeniem kampanii jest bardzo szeroka informacja i promocja LSR, zakładanych w niej działań. Przewiduje się w zależności od potrzeb prowadzenie akcji w sposób ciągły i okazjonalny poprzez: media lokalne, artykuły sponsorowane, broszury, publikacje, ulotki itp.

-Portale internetowe oraz media społecznościowe – strona internetowa LGD, strony internetowe gmin członkowskich, lokalne portale internetowe a także portal społecznościowe np. Facebook - informacja dla poszczególnych grup odbiorców jest dostępna non-stop, o każdej porze. Zastosowana forma przekazu posłuży do prezentacji wszystkich dokumentów związanych z wdrażaniem LSR, a także bieżącego informowania o planowanych naborach wniosków – terminach, wymaganiach kryteriach wyboru. Na stronie internetowej LGD zostaną zastosowane nowoczesne i innowacyjne na poziomie LGD narzędzia do komunikacji zwrotnej – będzie zastosowany interaktywny kalendarz doradztwa, dla osób, które będą chciały skorzystać z konsultacji a dla osób chcących uzyskać informacje na temat

możliwości pozyskania i rozliczenia środków będą wdrożone kursy e-learningowe pozwalające nie tylko na przekaz informacji ale i informację zwrotną na temat zrozumiałości przekazywanych informacji i stanu wiedzy potencjalnych beneficjentów. Zostanie również zastosowane narzędzie komunikacji w formie e-newslettera, zatem poprzez stronę internetową będzie możliwość wpisania się na listę mailingową. Na stronie będzie na bieżąco rozbudowywana mapa projektów zrealizowanych dzięki środkom pozyskanym przez LGD.

-**Badania satysfakcji** – działania skierowane do wszystkich grup docelowych, które umożliwią pozyskanie zwrotnej informacji w zakresie realizacji LSR i podjętych działań LGD. Ankiety będą dostępne podczas szkoleń i doradztwa jak również na stronie internetowej udostępniane będą sondaże, ankiety dotyczących LGD pod względem działań aktywizujących, informacyjnych, edukacyjnych i wizerunkowych.

-**Materiały promocyjne** – wykorzystane zostaną materiały reklamowe, gadzety promocyjne, które będą dystrybuowane podczas różnego rodzaju akcji informacyjno-promocyjnych a także wydarzeń organizowanych przez LGD. Gadzety te będą zarówno użyteczne jak i nawiązujące swym charakterem do regionu.

-**Materiały szkoleniowe** – w formie drukowanej i/lub cyfrowej wykorzystane zostaną w realizowanych działaniach edukacyjnych.

-**Warsztaty, konferencje, spotkania informacyjno-promocyjne, szkolenia** – zostaną zastosowane w celu przekazu informacji i wsparcia w postaci informacji i doradztwa dla potencjalnych i beneficjentów.

-**Infolinia dla potencjalnych beneficjentów** - telefoniczny kontakt z pracownikami Biura LGD oraz poczta elektroniczna – kontakt za pośrednictwem wiadomości e-mail.

-**Doradztwo indywidualne** - konsultacje na etapie pozyskania jak i rozliczenia projektu. Doradztwo będzie prowadzone w biurze LGD, nie przewiduje się organizacji punktów konsultacyjnych na obszarze LGD ze względów organizacyjnych. Z doświadczeń z poprzedniego okresu wynika, iż kompleksowe, fachowe i prowadzone w odpowiednich warunkach doradztwo może być organizowane z zapewnieniem dostępu pracownika do niezbędnych materiałów, do sprzętu biurowego - możliwość przygotowania na bieżąco materiałów dla konkretnych grup docelowych, do internetu a takie warunki zapewnia biuro LGD. Działanie to będzie oparte na silnie spersonalizowanym przekazie informacji, na relacji pracownik Biura LGD – beneficjent.

-**Wydarzenia promocyjne** – organizowane przez LGD w partnerstwie z innymi podmiotami a także uczestnictwo LGD w lokalnych/regionalnych/krajowych i zagranicznych wydarzeniach.

Zastosowane w Planie Komunikacji działania komunikacyjne odpowiadają również na zdiagnozowane specjalne potrzeby grup defaworyzowanych zidentyfikowanych w LSR. Dodatkowo LGD przewiduje zastosowanie specjalnie dedykowanych działań komunikacyjnych skierowanych do grup defaworyzowanych poza wskazanymi w diagnozie przygotowanej pod Plan Komunikacyjny a opierających się na innowacyjnych i nowoczesnych metodach przekazu komunikacji na poziomie LGD:

-**Osoby młode** - młodzież gimnazjalna i młodzież do 30 roku życia – organizacja, przeprowadzanie konkursów (plastycznych, fotograficznych itp.) mających zachęcić młodzież do działania, zainteresowania się działalnością LGD jak i przeprowadzania debat młodzieżowych. W ramach tych działań przewiduje się kontakt z placówkami szkolnymi z terenu LGD i podjęcie współpracy. Będą również zapraszani przedstawiciele samorządu uczniowskiego szkół oraz młodzieżowych organizacji pozarządowych na spotkania i szkolenia.

-**Kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka** – planuje się zastosowanie przekazu informacji „metodą śnieżnej kuli” - jedna osoba wskazuje następnej osobie z tej grupy informacje a także poprzez specjalnie dedykowane spotkania dla tej grupy w zakresie doradztwa grupowego i w miarę potrzeb zapewnienia opieki nad dziećmi w tym czasie.

-**Osoby niepełnosprawne** – w miarę zgłoszenia takich potrzeb będą organizowane grupowe konsultacje udzielane na zaproszenia organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych w siedzibach tych organizacji i/lub indywidualne konsultacje u osób niepełnosprawnych. Przedstawiciele środowisk i organizacji pozarządowych z obszaru działania LGD funkcjonujących na rynku osób z różnymi niepełnosprawnościami będą zapraszani na organizowane konferencje i szkolenia.

-**Osoby powyżej 50 roku życia** – dystrybucja materiałów drukowanych w urzędach gminy i poprzez działające na terenie LGD organizacje zrzeszające seniorów, Koła Gospodyń Wiejskich, Koła Pszczelarskie, artykuły, ogłoszenia prasowe.

Dzięki powyższym działaniom komunikacyjnym będzie możliwe zapewnienie równego dostępu do informacji na temat LSR. Dodatkowo efekt działań pogłębi spójna wizualizacja, obejmując również zastosowanie stosownych logotypów, co wpłynie na rozpoznawalność, pozytywny odbiór i skojarzenie realizowanych działań z LGD.

LGD zamierza utrwać i pobudzać mobilizację społeczną dodatkowo poprzez akcje informacyjno-promocyjne.

3. Wskazanie głównych adresatów poszczególnych działań komunikacyjnych, tj. grup docelowych

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zwartych w niej tam celów ogólnych i szczegółowych. Podstawowym kryterium podziału adresatów działań komunikacyjnych jest poziom ich zaangażowania w proces wdrażania LSR. W procesie komunikacji będą uczestniczyć takie kategorie odbiorców jak:

– **ogół mieszkańców obszaru** – społeczność lokalna, wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz zdiagnozowane w LSR grupy defaworyzowane. Odbiorcą komunikacji o realizacji LSR będzie każdy mieszkaniec obszaru działania LGD „Żywiecki Raj”, co nie oznacza jednak zastosowania jednakowej komunikacji do wszystkich odbiorców, gdyż jak

wskazała analiza istnieją zróźnicowane potrzeby informacyjne, które narzucają konieczność prowadzenia zróźnicowanych działań komunikacyjnych z zastosowaniem dopasowanych do danej grupy docelowej środków przekazu.

- potencjalni wnioskodawcy, którzy mogą ubiegać się o wsparcie w ramach wdrażania LSR m.in. mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, instytucje kultury, sołtysi, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych. Potrzeby komunikacyjne tej grupy dotyczyć będą kwestii ściśle merytorycznych związanych bezpośrednio z planowaną operacją. Grupa ta szczególnie potrzebuje bodźców motywacyjnych do podjęcia konkretnych działań. Przekaz informacji powinien być dostosowany do potrzeb/oczekiwań potencjalnego beneficjenta i wskazywać nowe możliwości jakie daje pozyskanie środków w LGD a także przekonać o korzyściach wynikających z podjęcia „wysiłku” w ubieganiu się o środki co jest szczególnie ważne, gdyż opierając się na doświadczeniach poprzedniego okresu programowania duża liczba potencjalnych beneficjentów zrezygnowała z ubiegania się o dotacje nie na poziomie wyboru przez LGD do dofinansowania operacji, ale na poziomie merytorycznych i formalnych uzupełnień w SW.

- faktyczni beneficjenci, podmioty, które już otrzymały dotację, Potrzeby komunikacyjne tej grupy dotyczyć będą kwestii ściśle merytorycznych związanych bezpośrednio z realizowaną operacją. Ta grupa powinna być motywowana do promowania własnej operacji i jak i źródeł pozyskania środków – czyli LGD, SW.

- potencjalni i faktyczni uczestnicy projektów realizowanych przez innych beneficjentów, którzy aktywnie uczestniczą w operacjach, w tym w szczególności grupy defaworyzowane, które mogą skorzystać lub korzystają z efektów operacji realizowanych przez beneficjentów. Komunikaty do tej grupy powinny wzbudzać w nich zainteresowanie możliwościami wzięcia udziału w projekcie, perspektywami zmian dzięki środkom przewidzianym w LSR oraz przekonać o ich dostępności.

- odbiorcy rezultatów – opinia publiczna - cała społeczność lokalna obszaru działania LGD, a także turyści i inwestorzy
- podmioty korzystające bezpośrednio i pośrednio z efektów operacji zrealizowanych z udziałem środków przewidzianych w LSR. Grupa ta powinna mieć świadomość, że korzysta z efektów pracy beneficjentów, co możliwe jest przez upowszechnienie informacji o korzyściach jakie dają zrealizowane w ramach LSR operacje. Komunikaty skierowane do tej grupy docelowej powinny zwracać język korzyści, popularyzujący efekty wykorzystania środków w LSR, ale również przedstawienia jaką szansę rozwoju i zmiany na lepsze dają środki unijne.

4. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

LGD planuje przeprowadzać ewaluację PK oraz prowadzić sprawozdawczość z prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych. Poszczególne działania będą oceniane w oparciu o wskaźniki szczegółowo opisane w PK. Ocena efektywności działań PK: badania ilościowe i jakościowe, analizy opinii zamieszczanych w mediach, opinii przedstawianych na spotkaniach z wnioskodawcami oraz ankiet satysfakcji zbieranych po realizacji spotkań, szkoleń, warsztatów itp. Jeśli w wyniku monitoringu lub ewaluacji zostanie stwierdzone, że podjęte działania komunikacyjne nie przynoszą pożądanego efektów, zostanie zastosowany plan naprawczy. Plan ten polegać będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych i ich udoskonaleniu lub wprowadzeniu innych, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie w drodze do celu. Zaplanowane zostało gromadzenie półrocznych raportów z realizacji działań informacyjno – promocyjnych PK i prezentacja wyników podczas posiedzenia Walnego Zebrania Członków.

5. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR

Działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR zostały przewidziane w PK. Dane będą zbierane w formie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD, podczas przewidzianych w PK działań. Pozyskane informacje zostaną wykorzystane do aktualizacji LSR, procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. W przypadku zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej wdrożone zostaną środki zaradcze. Planuje się upubliczniane wyników działań realizowanych w ramach PK za pomocą strony internetowej LGD i gmin członkowskich, e-newslettera w okresach półrocznych. Działanie te pozwolą wszystkim zainteresowanym na zapoznanie się efektami działań przewidzianych w PK.

6. Łącznie na działania zawarte w Planie Komunikacji, LGD zamierza przeznaczyć całość dostępnych środków na aktywizację w kwocie 377 625 zł, w tym 146 100 zł na działania związane z podniesieniem wiedzy i umiejętności kadr LGD (ujęte w załączniku nr 3 Plan Działania). Pozostała kwota 231 525 zł zostanie podzielona zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela 1. Planowany budżet Planu Komunikacji (finansowanych w ramach 19.4)

Planowany budżet Planu Komunikacji – Kwota 231 400 zł	
Kampania informacyjna	55 000 zł
Portale internetowe oraz media społecznościowe	55 000 zł
Badania satysfakcji	25 000 zł
Materiały promocyjne	45 000 zł
Warsztaty, konferencje, spotkania informacyjno-promocyjne, szkolenia	20 000 zł
Infolinia dla potencjalnych beneficjentów/ Doradztwo indywidualne	1 525 zł
Wydarzenia promocyjne	30 000 zł
Razem	231 525 zł

Tabela 2. Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet Planu Komunikacji (finansowanych w ramach 19.4) oraz planowane efekty działań komunikacyjnych

Forma	Cel komunikacji	Nazwa działania	Adresat działania/grupa (próbna)	Środki przekazu	Wskaźniki	Planowane efekty
I połowa 2016r.	Utrwalenie i pobudzenie zaangażowania społecznego zbudowanego w ramach realizacji LSR 2007-2013 i na etapie partycypacyjnego tworzenia LSR na lata 2014-2020,	Akcja informacyjno-promocyjna: 10 lat LGD	Mieszkańcy obszaru LGD, wszyscy potencjalni wnioskodawcy,	artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	2 artykuły na stronie internetowej LGD; 3 informacje na portalu społecznościowym	- podniesienie świadomości wśród mieszkańców obszaru na temat przedsięwzięć realizowanych przez LGD, - budowa marki LGD, - podtrzymanie i wzrost pozytywnych odczuć podmiotów z terenu Lokalnej Grupy Działania związanych z funkcjonowaniem LGD, realizacji LSR a także w szerszej perspektywie z istnieniem samych funduszy unijnych oraz skutków ich działania
				e-mailing	100 wysłanych e-maili	
II połowa 2016r.	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców i środowisk lokalnych o LSR, jej głównych celach, zasadach i kryteriach przyznawania dofinansowania oraz operacjach priorytetowych gwarantujących osiągnięcie celów LSR	Kampania informacyjna nt. głównych założeń i efektów LSR na lata 2014 - 2020	Potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, JST, organizacje pozarządowe i mieszkańcy oraz grupy defaworyzowane, które uzyskają wsparcie w ramach LSR	artykuły, wywiady w prasie lokalnej oraz innych mediach	2 artykuły/wywiady	-poinformowanie potencjalnych beneficjentów o możliwości ubiegania się o pomoc finansową na realizację operacji. - udzielenie inf. o procedurze udzielania wsparcia., - otarcie z informacją do grup defaworyzowanych, - poszerzenie wiedzy mieszkańców obszaru na temat LSR i planowanych przedsięwzięć
				ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK, GOPS, PUP), skierowane także do grup defaworyzowanych	20 ogłoszeń w siedzibach instytucji publicznych	
				spotkania informacyjne	14 spotkań informacyjnych / 140 uczestników spotkań	
				informacje na stronach www LGD, gmin członkowskich i partnerów	14 informacji na stronach www LGD, gmin członkowskich i partnerów	
				doradztwo dla potencjalnych beneficjentów	50 godzin doradczych	
				biuletyn LGD	1000 rozdysponowanych biuletynów	
				e-newsletter	2 opracowane i wysłane e-newslettery	

I lub II półrocze 2017, i 2019	Uzyskanie opinii mieszkańców, potencjalnych wnioskodawców i środowisk lokalnych na temat LSR, jej głównych celów, kryteriów przyznawania dofinansowania oraz operacjach priorytetowych gwarantujących osiągnięcie celów LSR	Kampania informacyjna na temat planowanych i zrealizowanych efektów LSR - informacja zwrotna	odbiorcy działań i społeczność lokalna z obszaru LGD	zbieranie opinii podczas imprez na obszarze działania ankiety na stronach internetowych doradztwo w punktach konsultacyjnych i biurze LGD ulotka informacyjna informacje na stronach www	4 imprezy 50 ankiet zebranych 50 opinii 1 000 rozdysponowanych ulotek 10 ogłoszeń na stronach internetowych	- zwrot ankiety na poziomie 30% - otrzymanie zbiorczej opinii na temat LSR, w tym od grup defaworyzowanych - propozycje zmian w LSR i kryteriach
II półrocze 2017r. - II półrocze 2019 - działania ciągłe	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy szkoleniowo - doradczej świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzania ewentualnych korekt w tym zakresie	Badanie satysfakcji wnioskodawców LGD dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD w zakresie aplikowania o środki finansowe w ramach LSR	Wnioskodawcy operacji w ramach LSR oraz grupy defaworyzowane	ankiety w wersji elektronicznej zamieszczane na stronie www oraz rozsyłane na adresy email wnioskodawców	ankiety rozesłane do min. 50% wnioskodawców (zakńczonych konkursów)	zwrot ankiet na poziomie min. 30%
II półrocze 2018r.	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców i środowisk lokalnych o LSR po zmianach, jej głównych celach, zasadach i kryteriach przyznawania dofinansowania oraz operacjach priorytetowych gwarantujących osiągnięcie celów LSR	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR po zmianach oraz możliwościach aplikowania	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, gr. defaworyzowane	Spotkania konsultacje i doradztwo świadczone przez biuro ogłoszenie do grup defaworyzowanych w PUP, OPS, OWES	2 spotkania 60 godzin doradztwa 10 ogłoszeń w instytucjach publicznych	- ponowne poinformowanie beneficjentów o możliwości ubiegania się o pomoc finansową na realizację operacji. - dotarcie z informacją do grup defaworyzowanych. - poszerzenie wiedzy mieszkańców obszaru na temat LSR i planowanych przedsięwzięć po ewentualnych zmianach.

I i II półrocze 2019r.	Poinformowanie mieszkańców i środowisk lokalnych o efektach realizacji LSR do 2018r.	Kampania informacyjna nt. zrealizowanych celów i przedsięwzięć do 2018r. i zadań na kolejna lata	wszyscy mieszkańcy obszaru LGD	Artykuły, wywiady w prasie lokalnej oraz innych mediach Wydarzenia plenarowe i imprezy 1000 wydanych broszur	2 artykuły, wywiady 2 wydarzenia plenarowe i imprezy 1000 wydanych broszur	- wzrost liczby osób poinformowanych o efektach LSR. - zwrot ankiet na poziomie 10%
I półrocze 2019 praca ciągła	Przekazanie potencjalnym beneficjentom informacji o celach LSR oraz zasadach i kryteriach oceny operacji stosowanych przez organ decyzyjny LGD w kolejnych latach okresu programowego	Warsztaty i szkolenia nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	potencjalni wnioskodawcy, w tym grupy defaworyzowane	prezentacje i materiały informacyjno – szkoleniowe, ulotki informacyjne	2 warsztaty/szkolenia 1000 ulotek	- wzrost liczby osób, które nabeżdą wiedzę i umiejętności z zakresu przygotowywania wniosków i kryteriów ocen stosowanych przez organ decyzyjny LGD
I półrocze 2019, II półrocze 2021	Informacja zwrotna na temat efektów wdrażania LSR	Monitorowanie realizacji założeń i celów LSR w tym ewaluacja zlecona	wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji w ramach LSR	ankiety w wersji elektronicznej rozsyłane na adresy email wnioskodawców, badanie ewaluacyjne	ankiety rozesełane do min. 50% wnioskodawców (zakończonych konkursów) 2 badania	zwrot ankiet na poziomie min. 30%; publikacja wyników badań na stronie LGD
II półrocze 2021	Poinformowanie środowisk lokalnych i mieszkańców o efektach LSR	Kampania informacyjna o efektach LSR na lata 2014-2020	wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	artykuły w prasie lokalnej Publikacje	1000 publikacji o efektach realizacji LSR	- wzrost liczby odbiorców poinformowanych o efektach wdrażania LSR

Wzajemnie nr 2 do Apelu nr 1

Załącznik nr 2: Harmonogram planowanych naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

Poddziałanie: „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”					
rok naboru	półrocze	fundusz/zakres tematyczny/planowana alokacja			
		EFROW	EFS	EFRR	EFMR
2016	I				
	II	1. Operacja Własna/Dobre praktyki przedsiębiorczości lokalnej/50 tys. 2. Konkurs (Zakładanie działalności gospodarczej)/Podejmowanie działalności gospodarczej/700 tys. 3. Konkurs (Rozwój działalności gospodarczej)Rozwój działalności gospodarczej/1 mln 4. Projekt grantowy/ Kultura gór „Żywieckiego Raju”/300 tys. 5. Konkurs/Atrakcyjna przestrzeń publiczna/ 2,5 mln			
2017	I	1. Operacja Własna/Markowy produkt turystyczny/50 tys. 2. Konkurs (Zakładanie działalności gospodarczej)/Podejmowanie działalności gospodarczej/980 tys. 3. Konkurs (Rozwój działalności gospodarczej)Rozwój działalności gospodarczej/2,4 mln 4. Projekt grantowy/ Aktywizacja i integracja społeczna z udziałem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym/300 tys. 5. Konkurs/Atrakcyjna przestrzeń publiczna/ 1,8 mln			
	II	1. Operacja Własna/Beskidzkie lekcje historii i kultury „Żywieckiego Raju”/50 tys. 2. Konkurs (Zakładanie działalności gospodarczej)/Podejmowanie działalności gospodarczej/980 tys. 3. Projekt grantowy/ Turystyka dziedzictwa „Żywieckiego Raju”/100 tys.			
2018	I	1. Operacja Własna/Zywieckie Ekorajdy/50 tys. 2. Konkurs (Zakładanie działalności gospodarczej)/Podejmowanie działalności gospodarczej/490 tys. 3. Projekt grantowy Dialog międzypokoleniowy/300 tys.			
	II	1. Projekt grantowy/ Kampanie środowiskowe/300 tys.			
2019	I	1. Projekt grantowy/ Nowe formy rekreacji i wypoczynku/300 tys.			
	II	1. Operacja Własna/Inkubator przedsiębiorczości lokalnej/50 tys. 2. Projekt grantowy Wydarzenia propagujące zdrowy i aktywny tryb życia/300 tys.			
2020	I	1. Projekt grantowy/ Inkubator inicjatyw lokalnych/ 300 tys.			
	II				
2021	I				
	II				
2022	I				
	II				
2023	I				
	II				

Za zgodność z oryginałem
Główny Specjalista
Referat Wdrażania PROW
Wydział Turystyki i Wzrostu
Iwona Cykowska

PREZES ZARZĄDU
Stowarzyszenia LGD
"ZYWIECKI RAJ"
Stanisław Pawlus

SEKRETARZ ZARZĄDU
STOWARZYSZENIA - LGD
"ZYWIECKI RAJ"
Jakub Staszekwicz

rozprawa nr 3 do Aneksu nr 1

4.

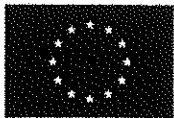
Procedury wyboru operacji w ramach wdrażania LSR
LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2023

Załącznik nr 2 do uchwały Zarządu nr 7/2016
z dnia 23 maja 2016r.

Procedury wyboru operacji w ramach wdrażania LSR LGD „Żywiecki Raj” na lata 2016-2023

PREZES ZARZĄDU
Stowarzyszenia LGD
„ŻYWIECKI RAJ”
Stanisław Pawlus

WICEPREZES ZARZĄDU
Stowarzyszenia - LGD
„ŻYWIECKI RAJ”
Marcin Żyzak

Lodygowice, 23 maja 2016r. w imieniu Specjalnego
Referatu Wdrażania PROW
Wydziału Terenów Wiejskich

Iwona Cykowska
Za zgodność z oryginałem
11.1.12

Spis treści

Suplement I - Procedura uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków.....	2
Załącznik nr 1 do Procedury - Planowane do osiągnięcia w wyniku operacji cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia oraz zakładane do osiągnięcia wskaźniki	5
Suplement II - Procedura ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji.....	6
Załącznik nr 1 do Procedury - Lokalne kryteria wyboru operacji	7
Suplement III - Procedura oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia.....	11
Załącznik 1 do Procedury - Karta oceny wniosku i operacji zgodnie z celami LSR i zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru.....	19
Załącznik 2 do Procedury - Pismo informujące o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku/ wyborze operacji do dofinansowania	36
Załącznik 3 do Procedury - Karta ustalenia wymaganego kworum i zachowania odpowiedniego parytetu w procedurze oceny i wyboru operacji	38
Załącznik 4 do Procedury - deklaracja bezstronności w procesie wyboru operacji.....	39
Załącznik 5 do Procedury - Rejestr interesu członków Rady	40
Załącznik 6 do Procedury - Karta wyniku głosowania w sprawie liczby przyznanych punktów o ustalenie kwoty wsparcia	41
Załącznik 7 do Procedury - Wzór Protestu do SW za pośrednictwem LGD	42
Suplement IV - Procedura przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków	44
Załącznik do Procedury - Zestawienie przekazywanych dokumentów dotyczących przeprowadzonego wyboru wniosków	46
Suplement V - Procedura wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych.....	49
Załącznik nr 1 do Procedury - Karta oceny wniosku i operacji zgodnie z celami LSR i zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru.....	60
Załącznik nr 2 do Procedury - Wniosek o powierzenie grantu	68
Załącznik nr 3 do Procedury - Fiszka grantu	72
Załącznik nr 4 do Procedury - Lokalne kryteria wyboru grantu	73
Załącznik nr 5 - Pismo informujące o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku/ przyznaniu grantu	74
Załącznik nr 6 - Odwołanie od decyzji Rady	75
Załącznik nr 7 do Procedury - Projekt Umowy o powierzeniu grantu.....	76
Załącznik nr 8 do Procedury - Zestawienie wszystkich dokumentów księgowych dotyczących realizowanego grantu	81
Załącznik nr 9 do Procedury - Lista elementów do sprawdzenia podczas kontroli na miejscu grantu... ..	82
Załącznik nr 10 do Procedury - wzór Sprawozdania z realizacji grantu.....	84
Załącznik 11 do Procedury - pismo wezwanie do złożenia wyjaśnień sprawozdanie	86
Suplement VI - Procedura wyboru operacji własnych.....	88
Załącznik nr 1 do Procedury - Karta weryfikacji spełniania definicji beneficjenta, o której mowa w §3 rozporządzenia LSR.....	91

Spis treści

Suplement I - Procedura uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków	2
Załącznik nr 1 do Procedury - Planowane do osiągnięcia w wyniku operacji cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia oraz zakładane do osiągnięcia wskaźniki.....	5
Suplement II - Procedura ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji	6
Załącznik nr 1 do Procedury - Lokalne kryteria wyboru operacji.....	7
Suplement III - Procedura oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia	11
Załącznik 1 do Procedury - Karta oceny wniosku i operacji zgodnie z celami LSR i zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru.....	19
Załącznik 2 do Procedury - Pismo informujące o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku/ wyborze operacji do dofinansowania.....	36
Załącznik 3 do Procedury - Karta ustalenia wymaganego kworum i zachowania odpowiedniego parytetu w procedurze oceny i wyboru operacji.....	38
Załącznik 4 do Procedury - deklaracja bezstronności w procesie wyboru operacji.....	39
Załącznik 5 do Procedury - Rejestr interesu członków Rady.....	40
Załącznik 6 do Procedury - Karta wyniku głosowania w sprawie liczby przyznanych punktów o ustalenie kwoty wsparcia.....	41
Załącznik 7 do Procedury - Wzór Protestu do SW za pośrednictwem LGD.....	42
Suplement IV - Procedura przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków.....	44
Załącznik do Procedury - Zestawienie przekazywanych dokumentów dotyczących przeprowadzonego wyboru wniosków	46
Suplement V - Procedura wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych	49
Załącznik nr 1 do Procedury - Karta oceny wniosku i operacji zgodnie z celami LSR i zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru	60
Załącznik nr 2 do Procedury - Wniosek o powierzenie grantu	68
Załącznik nr 3 do Procedury - Fiszka grantu.....	72
Załącznik nr 4 do Procedury - Lokalne kryteria wyboru grantu	73
Załącznik nr 5 - Pismo informujące o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku/ przyznaniu grantu.....	74
Załącznik nr 6 - Odwołanie od decyzji Rady	75
Załącznik nr 7 do Procedury - Projekt Umowy o powierzeniu grantu	76
Załącznik nr 8 do Procedury - Zestawienie wszystkich dokumentów księgowych dotyczących realizowanego grantu.....	81
Załącznik nr 9 do Procedury - Lista elementów do sprawdzenia podczas kontroli na miejscu grantu ..	82
Załącznik nr 10 do Procedury - wzór Sprawozdania z realizacji grantu	84
Załącznik 11 do Procedury - pismo wezwanie do złożenia wyjaśnień sprawozdanie.....	86
Suplement VI - Procedura wyboru operacji własnych	88
Załącznik nr 1 do Procedury - Karta weryfikacji spełniania definicji beneficjenta, o której mowa w §3 rozporządzenia LSR	91

Suplement I - Procedura uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków

Procedura uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków

§ 1

Zasady ogólne

Niniejsza procedura określa zasady i tryb uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków o wsparcie w ramach LSR. Zapisów procedury nie stosuje się do ustalania naboru wniosków o powierzenie grantu w ramach projektów grantowych, które określone zostały w Procedurze wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych.

§ 2

Ustalenie zasad komunikowania się pomiędzy LGD i SW

Przed rozpoczęciem po raz pierwszy procedury uzgadniania terminu i warunków następuje robocze ustalenie pomiędzy LGD i SW zasad komunikowania się (w tym formy kontaktu oraz terminów). Konieczna jest forma pozwalająca na zachowanie śladu rewizyjnego w tym zakresie (pismo, mail).

§ 3

Określenie dostępnych środków finansowych

1. Jeśli LGD po raz pierwszy ogłasza jednocześnie kilka naborów – suma kwot ogłoszeń nie może przekroczyć limitu dostępnego LGD w ramach LSR.
2. Przy określaniu dostępnych środków finansowych uwzględnia się różnice pomiędzy:
 - 1) środkami finansowymi na wdrażanie LSR, z uwzględnieniem kwoty zastosowanych sankcji lub przyznanych bonusów, o których mowa w § 8 umowy ramowej,
 - 2) a kwotą z ogłoszeń o naborach wniosków, z uwzględnieniem kwoty oszczędności w ramach przeprowadzonych naborów, obejmujących:
 - a) niewykorzystane kwoty z ogłoszeń, uwzględniające również kwoty z wniosków rozpatrzonych negatywnie lub wycofanych, jeśli miały wpływ na wykorzystanie limitu z ogłoszenia,
 - b) różnice między kwotą przyznaną przez LGD a kwotą z umowy określoną w wyniku przeprowadzonej kontroli administracyjnej,
 - c) różnice wynikające ze zmiany umów skutkujących zmniejszeniem kwoty pomocy,
 - d) kwoty wynikające z rozwiązanych umów,
 - e) różnice między kwotą z umowy a kwotą wypłaconą w wyniku kontroli administracyjnej wniosku o płatność,
 - f) kwoty z przeprowadzonych postępowań windykacyjnych lub dokonanych przez beneficjentów zwrotów.
 - 3) oraz kwotą środków przeznaczonych w ramach LSR dla spraw przywróconych do weryfikacji po pozytywnym rozpatrzeniu protestu (jeżeli nie były dostępne środki w ramach naboru, w którym został złożony wniosek objęty procedurą protestu).
3. Przy określaniu dostępnych środków finansowych w przypadku beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych, środki finansowe na wdrażanie LSR są pomniejszane o wymagany wkład krajowy, który stanowią środki własne beneficjenta.

4. Po ustaleniu wysokości dostępnych środków finansowych na nabory wniosków w ramach danej LSR, LGD przekazuje SW projekt ogłoszenia z załącznikami.

§ 4

Informacja o ograniczeniu w wysokości kwoty pomocy

1. LGD może wprowadzić ograniczenia w wysokości kwoty pomocy, np. dla danego typu operacji / rodzaju działalności gospodarczej, przy zachowaniu granic określonych przepisami we właściwych przepisach odnoszących się do Programu, w ramach którego ma być sfinansowana operacja, które nie wynikają z zapisów LSR. Jeśli LGD zamierza wprowadzić ograniczenia w wysokości kwoty pomocy, np. dla danego typu operacji / rodzaju działalności gospodarczej, przy zachowaniu granic określonych przepisami we właściwych przepisach odnoszących się do Programu, w ramach którego ma być sfinansowana operacja, informacja w tym zakresie musi zostać zamieszczona w ogłoszeniu.
2. Jeśli ograniczenia w wysokości kwoty pomocy, np. dla danego typu operacji / rodzaju działalności gospodarczej, wynikają z zapisów LSR – ogłoszenie powinno być zgodne w tym zakresie z LSR.
3. LGD wskazuje miejsce upublicznienia opisu kryteriów wyboru operacji oraz zasad przyznawania punktów za spełnienie danego kryterium poprzez wskazanie linku do miejsca publikacji umowy ramowej, a w szczególności załącznika nr 5 do tej umowy ramowej.
4. Informacja, o której mowa w art. 19 ust. 4 pkt 3 ustawy RLKS sporządzona jest w formie listy dokumentów.

§ 5

Wystąpienie z wnioskiem o uzgodnienie terminu naboru wniosków

1. LGD występuje do SW z wnioskiem o uzgodnienie terminu naboru wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD nie później niż 30 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia biegu terminu składania tych wniosków.
2. Wraz z wnioskiem LGD przesyła projekt ogłoszenia o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD, które zawiera w szczególności:
 - 1) wskazanie:
 - a) terminu i miejsca składania tych wniosków,
 - b) formy wsparcia,
 - c) zakresu tematycznego operacji;
 - 2) obowiązujące w ramach naboru:
 - a) warunki udzielenia wsparcia,
 - b) kryteria wyboru operacji wraz ze wskazaniem minimalnej liczby punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji;
 - 3) informację o wymaganych dokumentach, potwierdzających spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji;
 - 4) wskazanie wysokości limitu środków w ramach ogłaszanego naboru;
 - 5) informację o miejscu udostępnienia LSR, formularza wniosku o udzielenie wsparcia, formularza wniosku o płatność oraz formularza umowy o udzielenie wsparcia.
3. W przypadku ograniczenia w wysokości kwoty pomocy wsparcia w ramach LSR, np. dla danego typu operacji / rodzaju działalności gospodarczej, wynikającej z zapisów LSR – ogłoszenie o naborze powinno być zgodne w tym zakresie z LSR.
4. W ogłoszeniu o naborze wskazywane jest miejsce upublicznienia opisu kryteriów wyboru operacji oraz zasad przyznawania punktów za spełnienie danego kryterium poprzez wskazanie linku do miejsca publikacji umowy ramowej, a w szczególności załącznika nr 5 do tej umowy ramowej - Kryteria wyboru operacji wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów

§ 6

Planowane do osiągnięcia w wyniku operacji cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia oraz zakładane do osiągnięcia wskaźniki

Przekazane dokumenty do SW powinny odpowiadać wymaganiom określonym w art. 19 ust. 4 ustawy RLKS, z tym że przy określeniu planowanych do osiągnięcia wskaźników, LGD wypełnia Załącznik nr 1 do Procedury - Planowane do osiągnięcia w wyniku operacji cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia oraz zakładane do osiągnięcia wskaźniki. Źródłem danych do tabeli jest sprawozdawczość i monitoring własny oraz informacje SW odnośnie zawartych umów i zrealizowanych płatności z umów w ramach LSR.

§ 7

Zamieszczenie ogłoszenia o naborze wniosków

- 1) Po pozytywnym uzgodnieniu z SW terminu naboru wniosków i treści ogłoszenia o naborze wniosków, LGD zamieszcza ogłoszenie o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD, w szczególności na swojej stronie internetowej, nie wcześniej niż 30 dni i nie później niż 14 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia biegu terminu składania tych wniosków.
- 2) Ogłoszenie o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD, które zawiera w szczególności:
 - 1) Wskazanie
 - a) terminu i miejsca składania tych wniosków,
 - b) formy wsparcia,
 - c) zakresu tematycznego operacji;
 - 2) obowiązujące w ramach naboru:
 - a) warunki udzielenia wsparcia,
 - b) kryteria wyboru operacji wraz ze wskazaniem minimalnej liczby punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji;
 - 2) informację o wymaganych dokumentach, potwierdzających spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji;
 - 3) wskazanie wysokości limitu środków w ramach ogłaszanego naboru;
 - 4) informację o miejscu udostępnienia LSR, formularza wniosku o udzielenie wsparcia, formularza wniosku o płatność oraz formularza umowy o udzielenie wsparcia.

§ 8

Zmiana treści ogłoszenia o naborze wniosków oraz kryteriów wyboru operacji

Nie ma możliwości zmiany treści ogłoszenia o naborze wniosków oraz kryteriów wyboru operacji i ustalonych w odniesieniu do naboru wymogów, po ich zamieszczeniu na stronie internetowej LGD.

§ 9

Archiwizacja ogłoszeń o naborze wniosków

1. W miejscu zamieszczenia na stronie internetowej ogłoszenia LGD podaje datę jego publikacji (np. dzień/miesiąc/rok).
2. LGD archiwizuje na stronie internetowej LGD wszystkie ogłoszenia o naborach wniosków przeprowadzonych w ramach perspektywy 2014-2020 co najmniej do momentu upływu okresu trwałości operacji inwestycyjnych (podgląd treści ogłoszeń powinien być możliwy przez każdy podmiot odwiedzający stronę internetową danej LGD).
- 3) LGD numeruje kolejne ogłoszenia o naborach w następujący sposób – kolejny numer ogłoszenia / rok (np. nr 1/2016, nr 2/2016, itd., a w przypadku, gdy nabór będzie przeprowadzony na przełomie dwóch lat (np. 2016 r. / 2017 r.) ogłoszenie o naborze powinno otrzymać numer 1/2017).

Załącznik nr 1 do Procedury - Planowane do osiągnięcia w wyniku operacji cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia oraz zakładane do osiągnięcia wskaźniki

**TABELA PLANOWANE DO OSIĄGNIĘCIA W WYNIKU OPERACJI CELE OGÓLNE,
SZCZEGÓLWE, PRZEDSIĘWZIĘCIA ORAZ ZAKŁADANE DO OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKI**

Cel ogólny LSR						
Cel(e) szczegółowe LSR						
Przedsięwzięcia						
Wskaźnik						
Lp.	Nazwa wskaźnika ujętego w LSR	Jedn. miary	Wartość wskaźnika z LSR	Wartość zrealizowanych wskaźników z LSR	Wartość wskaźnika planowana do osiągnięcia w związku z realizacją operacji	Wartość wskaźnika z LSR pozostająca do realizacji
1						
2						
3						
...						

Suplement II - Procedura ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji

Procedura ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji

§ 1

Zasady ogólne

Niniejsza procedura określa zasady i tryb ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji, w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia (WE) 1303/2013, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez LGD Lokalnej Strategii Rozwoju, oraz ustalanie kwot wsparcia.

§ 2

Lokalne kryteria wyboru operacji

1. Wybór operacji jest dokonywany przez Radę zgodnie z art. 21 ust. 4 ustawy o RLKS na podstawie lokalnych kryteriów wyboru operacji. Wykaz lokalnych kryteriów wyboru operacji stanowi załącznik nr 1 do Procedury. Lokalne kryteria wyboru operacji przyjęte zostały na podstawie analizy wniosków płynących z konsultacji społecznych w ramach tworzenia LSR oraz wynikają z diagnozy obszaru LSR i uwarunkowań prawnych wdrożenia LSR w okresie programowania 2014-2020. Adekwatność lokalnych kryteriów wyboru wynika z analizy SWOT obszaru LSR.
2. W ogłoszeniu o naborze wniosków ustala się minimalną liczbę punktów koniecznych do otrzymania do wyboru operacji przez Radę.

§ 3

Zmiana lokalnych kryteriów wyboru operacji

1. Z inicjatywą zmian w lokalnych kryteriach wyboru może wystąpić:
 - 1) Grupa minimum 3 członków Rady
 - 2) Zarząd
 - 3) Komisja Rewizyjna
 - 4) Grupa minimum 10 członków zwyczajnych lub mieszkańców obszaru LSR.
2. Wniosek o zmianę lokalnych kryteriów wyboru powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie działania, w ramach którego zmienia się lokalne kryteria wyboru
 - 2) nazwę aktualizowanego, likwidowanego kryterium lub nowego kryterium, maksymalną liczbę punktów przyznawanych za to kryterium, możliwości wyboru odpowiedzi wraz z odpowiadającą im punktacją.
- 3) Wniosek podlega zaopiniowaniu przez Radę. Rada wydaje opinię w przedmiocie zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji w formie uchwały.

§ 4

Konsultacje społeczne zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji

1. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady wniosek o ustalenie lub zmianę kryteriów jest poddawany konsultacjom społecznym z mieszkańcami obszaru LGD, co najmniej za pośrednictwem strony internetowej LGD, przez okres co najmniej dwóch tygodni. W ramach zmiany kryteriów wyboru organizowane jest co najmniej jedno spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami obszaru, którego celem jest prezentacja projektu zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji i dyskusja.
2. Po konsultacjach społecznych zmiany kryteriów wyboru operacji sporządzane jest sprawozdanie z konsultacji społecznych publikowane na stronie internetowej LGD. W sprawozdaniu znajduje się opis przeprowadzonych konsultacji społecznych, wykaz podmiotów uczestniczących w konsultacjach, główne wnioski zgłoszone podczas konsultacji i odniesienie się do nich przez LGD.
3. Zmiana lokalnych kryteriów wyboru operacji dokonywana jest przez Zarząd.

Załącznik nr 1 do Procedury - Lokalne kryteria wyboru operacji

LOKALNE KRYTERIA WYBORU OPERACJI

KRYTERIA OBLIGATORYJNE DLA WSZYSTKICH NABORÓW I REALIZOWANYCH TYPÓW OPERACJI		
Kryterium:	Opis:	Punktacja:
I. Zasięg oddziaływania projektu	Preferowane projekty realizowane w większej liczbie miejscowości. Kryterium preferuje także współpracę między mieszkańcami miejscowości.	-Projekt realizowany w jednej miejscowości - 1 pkt -Projekt realizowany w więcej niż jednej miejscowości - 2 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 2 pkt</i>
II. Oddziaływanie operacji na grupę defaworyzowaną zidentyfikowaną w LSR LGD „Żywiecki Raj”	Preferowane projekty skierowane/realizowane do/przez przynajmniej jedną grupę de faworyzowaną zdefiniowaną w LSR LGD „Żywiecki Raj”: - Osoby niepełnosprawne i/lub - Osoby po 50 roku życia i/lub - Kobiety wchodzące/powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka i/lub - Osoby młode - młodzież gimnazjalna i młodzież do 30 roku życia.	-Projekt nie jest skierowany/realizowany do/przez grupy defaworyzowane zdefiniowane w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 0 pkt -Projekt skierowany do przynajmniej jednej grupy defaworyzowanej zdefiniowanej w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 2 pkt -Projekt realizowany przez przynajmniej jedną grupę defaworyzowaną zdefiniowaną w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 2 pkt - projekt realizowany przez i skierowany do przynajmniej jednej grupy defaworyzowanej zdefiniowanej w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 5 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 5 pkt</i>
III. Innowacyjność projektu	Preferuje operacje innowacyjne, oryginalne w skali lokalnej – tj. wykorzystujące nie praktykowane dotąd lokalnie rozwiązania technologiczne lub rozwiązania wykorzystujące lokalne zasoby, lokalny potencjał. Innowacja technologiczna ma miejsce wtedy, gdy nowy lub zmodernizowany wyrób zostaje wprowadzony na rynek albo gdy nowy lub zmieniony proces zostaje zastosowany w produkcji. Innowacje będą dotyczyć rozwoju nowych metod, instrumentów i podejść jak również poprawy istniejących metod. Mogą to być również innowacje społeczne: Innowacje społeczne to nowe rozwiązania (produkty, usługi, modele, rynki, procesy etc.), które zaspokajają potrzeby społeczne efektywniej niż obecne rozwiązania i prowadzą do rozwoju nowych obszarów współpracy	-Projekt nie zawierający elementów innowacyjnych - 0 pkt -Projekt zawiera elementy innowacyjne na poziomie gminy - 3 pkt -Projekt ma charakter innowacyjny na poziomie powiatu żywieckiego - 5 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 5 pkt</i>

	oraz lepszego wykorzystania zasobów. Element „społeczny” przejawia się zarówno w ich celach, jak i wykorzystywanych środkach. To innowacje, które przynioszą korzyści nie tylko społeczeństwu, ale także biznesowi poprzez generowanie nowych obszarów przychodów.				Dokumentacja LGD (np. karta doradztwa, listy obecności na szkoleniach, wydruki wiadomości elektronicznych)
IV. Doradztwo biura LGD	Preferuje się wnioskodawców korzystających ze wsparcia doradczego oferowanego przez biuro LGD.			<ul style="list-style-type: none"> - Wnioskodawca nie korzystał z doradztwa na etapie sporządzenia wniosku - 0 pkt - Wnioskodawca korzystał z doradztwa na etapie sporządzania wniosku - 2 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 2 pkt</i>	
V. Promocja	Preferuje operacje przyczyniające się do promocji LGD „Żywiecki Raj” i obszaru LSR.			<ul style="list-style-type: none"> - Operacja nie zakłada promocji LGD i LSR „Żywiecki Raj” - 0 pkt - Promocja poprzez akcję informacyjną w mediach o realizacji przedsięwzięcia w ramach LSR LGD „Żywiecki Raj” (media Internet), promocja poprzez oznaczenie operacji plakatem/tablicą informacyjną o realizacji przedsięwzięcia w ramach LSR LGD „Żywiecki Raj” - 1 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 1 pkt</i>	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR
VI. Wpływ operacji na osiągnięcie wskaźników LSR	Preferuje się operacje, które zakładają osiągnięcie wskaźników produktu lub rezultatu określonych dla innych przedsięwzięć wskazanych w LSR niż to przedsięwzięcie w ramach którego realizowana jest operacja. Wykaz wskaźników produktu i rezultatu określonych dla poszczególnych przedsięwzięć LSR znajduje się w Rozdziale 5. LSR CELE I WSKAŹNIKI.			<ul style="list-style-type: none"> - 5 pkt - operacja zakłada osiągnięcie wskaźników produktu lub rezultatu określonych dla innych przedsięwzięć wskazanych w LSR niż to przedsięwzięcie, w ramach którego realizowana jest operacja. - 0 pkt - operacja nie zakłada osiągnięcia wskaźników produktu lub rezultatu określonych dla innych przedsięwzięć wskazanych w LSR niż to przedsięwzięcie, w ramach którego realizowana jest operacja. <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 5 pkt</i>	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR
VII. Projekty związane z turystyką i/lub rekreacją	Preferuje operacje związane z rozwojem istniejących i powstawaniem nowych obiektów i usług turystycznych oraz rekreacyjnych.			<ul style="list-style-type: none"> - Operacja niezwiązana z turystyką i/lub rekreacją - 0 pkt - Operacja związana z turystyką i/lub rekreacją - 5 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 5 pkt</i>	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR
KRYTERIA OBLIGATORYJNE W ODNIESIENIU DO WSZYSTKICH NABORÓW OGŁASZANYCH BEZ TYPU OPERACJI: PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ					
I. Wkład własny	Preferuje się projekty, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza			- Operacje, których kwota wkładu własnego jest równa	Wniosek o przyznanie

wnioskodawcy w finansowaniu projektu	intensywność pomocy określona w Programie. Premiowane będą projekty, w których wnioskodawcy deklarują wkład własny na poziomie wyższym niż minimalny określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Celem jest promowanie projektów angażujących środki inne niż środki EFROW. W ramach kryterium oceniana będzie wielkość zaangażowanych środków własnych wnioskodawcy w ramach wymaganego wkładu własnego w realizację projektu.	kwocie minimalnego wymaganego w rozporządzeniu wkładowi minimalnemu lub jest od niej większa o mniej niż 10% - 0 pkt -Operacje, których kwota wkładu własnego jest wyższa od kwoty wymaganego wkładu minimalnego o wartość od 10% do 19,99% kwoty wkładu minimalnego - 1 pkt -Operacje, których kwota wkładu własnego jest wyższa od kwoty wymaganego wkładu minimalnego o wartość od 20% do 29,99% kwoty wkładu minimalnego - 2 pkt -Operacje, których kwota wkładu własnego jest wyższa od wymaganej kwoty wkładu minimalnego o 30% i więcej kwoty wkładu minimalnego - 3 pkt Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 3 pkt	pomocy w ramach LSR
KRYTERIA OBLIGATORYJNE W ODNIESIENIU DO NABORÓW OGŁASZANYCH W ZAKRESIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARZE WIEJSKIM			
I. Poziom wnioskowanej kwoty pomocy	Preferuje operacje, których kwota dofinansowania w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej przekracza 25 000 zł, co powoduje konieczność utworzenia miejsca pracy	-Operacje, których kwota dofinansowania jest mniejsza lub równa 25 000 zł - 0 pkt -Operacje, których kwota dofinansowania jest większa niż 25 000 zł - 5 pkt Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 5 pkt	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR
KRYTERIA OBLIGATORYJNE W ODNIESIENIU DO NABORÓW OGŁASZANYCH W ZAKRESIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARZE WIEJSKIM ORAZ Z ZAKRESU INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ, KULTURALNEJ			
I. Powstanie dodatkowych nowych miejsc pracy	Preferuje się operacje zakładające tworzenie nowych miejsc pracy w ciągu całego okresu trwałości projektu ponad minimum wymagane dla danego typu operacji określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Do wyliczeń stosuje się metodę RJR (Rocznych Jednostek Roboczych).	- w ilości od 0 do 0,5 - 0 pkt - w ilości powyżej 0,5 do 1,00 - 1 pkt - w ilości powyżej 1,00 do 1,50 - 2 pkt - w ilości powyżej 1,50 do 2,00 - 3 pkt - w ilości powyżej 2,00 - 4 pkt Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 4 pkt	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR
KRYTERIA OBLIGATORYJNE W ODNIESIENIU DO NABORÓW OGŁASZANYCH W ZAKRESIE OPERACJI INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ, KULTURALNEJ			
I. Miejsce realizacji	Preferuje się operacje realizowane na terenie miejscowości przez	- Żadna z miejscowości w których realizowana jest	Wniosek o przyznanie pomocy w

<p>projektu</p>	<p>mniej niż 5 tys. mieszkańców. Dotyczy miejscowości, w tym również miejscowości będących jednostkami pomocniczymi gmin (sołectwa, dzielnice lub osiedla), opisanych liczbą mieszkańców zamieszkałych wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r., tj. zameldowanych na stałe lub czasowo.</p>	<p>operacja nie liczy mniej niż 5000 mieszkańców - 0 pkt - Przynajmniej jedna z miejscowości w których realizowana jest operacja liczy mniej niż 5000 mieszkańców - 1 pkt - każda z miejscowości w których realizowana jest operacja liczy mniej niż 5000 mieszkańców - 2 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 2 pkt</i></p>	<p>ramach LSR + Zaświadczenie od gminy potwierdzające liczbę mieszkańców miejscowości na terenie której będzie realizowana operacja</p>
<p>II. Zasoby, doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy</p>	<p>Preferuje wnioskodawców doświadczonych w obszarach, których dotyczą projekty, zapewniających sprawną i z dużym prawdopodobieństwem skuteczną realizację projektów .</p>	<p>Zrealizowane projekty o zakresie podobnym do operacji, które mogą być realizowane w ramach działań przewidzianych w LSR -Brak doświadczenia - 0 pkt -Jeden projekt - 1 pkt -Dwa projekty - 2 pkt -Powyżej 2 projektów - 3 pkt <i>Maksymalna liczba punktów w ramach tego kryterium 3 pkt</i></p>	<p>Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR</p>

Suplement III - Procedura oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia

Procedura oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia

§ 1

Zasady ogólne

1. Niniejsza procedura określa zasady i tryb pracy LGD, w tym pracy biura LGD i Rady dotyczący naboru wniosków, oceny i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia.
2. Wyboru operacji dokonuje się spośród operacji, które:
 - 1) są zgodne z LSR;
 - 2) zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków;
 - 3) są zgodne z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków – na podstawie kryteriów wyboru określonych w LSR. Wyboru operacji dokonuje Rada. Weryfikacja wstępna wniosku i ocena zgodności operacji z LSR i Programem dokonywana jest przez biuro LGD.

§ 2

Zasady przeprowadzania naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR

1. Wniosek o przyznanie pomocy jest składany bezpośrednio do LGD zgodnie z art. 20 ustawy o RLKS oraz w terminie wskazanym w ogłoszeniu, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o RLKS, nie krótszym niż 14 dni i nie dłuższym niż 30 dni, przy czym bezpośrednio oznacza osobiście albo przez pełnomocnika albo przez osobę upoważnioną.
2. Złożenie wniosku w LGD potwierdzone jest na kopii pierwszej strony wniosku. Potwierdzenie zawiera datę i godzinę złożenia wniosku, liczbę złożonych wraz z wnioskiem załączników oraz jest opatrzone pieczęcią LGD i podpisane przez osobę przyjmującą w LGD wniosek.
3. Termin złożenia wniosku uważa się za zachowany, jeśli data i godzina z pieczęci LGD / wpisana przez LGD (potwierdzająca złożenie wniosku) nie jest wcześniejsza niż data i godzina rozpoczęcia naboru i późniejsza niż dzień zakończenia terminu naboru wniosków. W przypadku pomyłek – potwierdzeniem złożenia wniosku w terminie może być również data rejestracji w rejestrze prowadzonym przez LGD.
4. Pracownik biura LGD nadaje każdemu wnioskowi indywidualne oznaczenie (znak sprawy) i wpisuje je na wniosku w polu Potwierdzenie przyjęcia przez LGD. Numer ten odzwierciedlony zostaje w rejestrze wniosków prowadzonym przez LGD.

§ 3

Wycofanie wniosku

1. Do czasu podjęcia pierwszej czynności związanej z oceną wstępną wniosku podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przysługuje prawo wycofania wniosku. W przypadku wycofania wniosku przez podmiot ubiegający się o wsparcie zobowiązany jest on do pisemnego zawiadomienia LGD o wycofaniu wniosku lub innej deklaracji związanej z wnioskiem.
2. Biuro LGD archiwizuje zawiadomienia o wycofaniu wniosku lub inne deklaracje związane z wnioskiem. Kopia wycofanego dokumentu pozostaje w LGD wraz z oryginałem wniosku o jego wycofanie.
3. Wycofany wniosek podlega zwrotowi (oryginał) podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie bezpośrednio lub korespondencyjnie.
4. Wycofanie dokumentu sprawi, że podmiot ubiegający się o wsparcie znajdzie się w sytuacji sprzed jego złożenia. Wniosek skutecznie wycofany nie wywołuje żadnych skutków prawnych, a podmiot, który złożył, a następnie skutecznie wycofał wniosek, będzie traktowany jakby tego wniosku nie złożył.

§ 4

Ocena wstępna wniosku

1. Przez operację zgodną z LSR rozumie się operację, która spełnia wymagania określone w art. 21 ust. 2 ustawy RLKS. Przed przystąpieniem do oceny zgodności z LSR LGD dokonuje wstępnej oceny wniosków w zakresie:
 - 1) złożenia wniosku w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
 - 2) zgodności operacji z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze,
2. Operacje, które nie spełniają warunków określonych w ust. 1 nie podlegają ocenie zgodności z LSR. Wykaz tych operacji przekazywany jest Radzie, która nie dokonuje wyboru do dofinansowania takiej operacji.
3. LGD weryfikuje zgodność operacji z Programem zgodnie z procedurą określoną w dokumentach towarzyszących do LSR oraz przy zastosowaniu karty weryfikacji, w ramach której konieczne jest uwzględnienie także punktów kontrolnych ujętych w załączniku do Wytycznej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zapewnienie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją lokalnych strategii rozwoju lub innych Wytycznych wydawanych przez IZ w zakresie Programów, w ramach których finansowana ma być operacja.
4. Weryfikacja wstępna operacji dokonywana jest przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania weryfikacji wniosków, a następnie sprawdzana przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania sprawdzenia weryfikacji wniosku. Wynik weryfikacji wstępnej wniosku dokonywany jest na karcie weryfikacji wstępnej wniosku stanowiącej załącznik 1 do Procedury w części A Karty. Wnioski, które przeszły pozytywnie weryfikację wstępną podlegają weryfikacji zgodności operacji z LSR i Programem.

§ 5

Weryfikacja zgodności operacji z LSR i Programem

1. Weryfikacja zgodności operacji z LSR i Programem oraz wybór operacji dokonany w terminie wskazanym w art. 21 ust. 1 ustawy o RLKS.
2. Zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o RLKS, przez operację zgodną z LSR rozumie się operację, która:
 - 1) zakłada realizację celów głównych i szczegółowych LSR, przez osiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników;
 - 2) jest zgodna z Programem, w ramach którego jest planowana realizacja tej operacji.
3. Ocena zgodności operacji z LSR, w tym zgodności z Programem dokonywana jest przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania oceny zgodności operacji z LSR w tym oceny zgodności z Programem, w ramach którego jest planowana realizacja tej operacji a następnie sprawdzana przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania sprawdzenia oceny zgodności operacji z LSR w tym oceny zgodności z Programem, w ramach którego jest planowana realizacja tej operacji.
4. W ramach oceny zgodności z Programem dokonywanej przez LGD nie jest dokonywana ocena:
 - 1) racjonalności kosztów i założeń biznesplanu oraz zasadności ekonomicznej
 - 2) wykluczenia wnioskodawcy z otrzymania pomocy finansowej, o których mowa w art. 5 ust 3 pkt 4 ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.)
 - 3) wykluczenia wnioskodawcy z otrzymania pomocy finansowej na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu
 - 4) wykluczenia wnioskodawcy z otrzymania pomocy finansowej, o którym mowa w art. 35 ust. 5 oraz ust. 6 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014 r., str.48)- która leży w kompetencji SW.

5. Wynik oceny zgodności operacji z LSR w tym zgodności z Programem dokonywany jest na karcie stanowiącej załącznik 1 do Procedury w części B Karty. Wnioski i operacje, które przeszły pozytywnie weryfikację zgodności operacji z LSR i Programem podlegają wyborowi operacji do dofinansowania na podstawie lokalnych kryteriów wyboru dokonywanemu przez Radę.

§ 6

Ustalenie kworum Rady

1. Wybór operacji na podstawie kryteriów wyboru określonych w LSR odbywa się na posiedzeniu Rady.
2. Po otwarciu posiedzenia Przewodniczący na podstawie listy obecności podje liczbę obecnych członków i stwierdza prawomocność Rady do podejmowania decyzji. Wyniki weryfikacji prawomocności posiedzenia i podejmowania decyzji (kworum) przez Radę stanowi załącznik nr 3 do Procedury.
3. Po stwierdzeniu prawomocności Rady do podejmowania decyzji, Rada przyjmuje porządek obrad, który obejmuje w szczególności:
 - 1) Otwarcie posiedzenia.
 - 2) Przyjęcie porządku obrad.
 - 3) Prezentacja syntetycznej informacji poszczególnych wniosków o dofinansowanie według kolejności złożenia wniosków do biura LGD, na którą składa się zwięzła charakterystyka wniosku,
 - 4) Złożenie przez członków Rady oświadczeń o zachowaniu bezstronności dotyczących omawianego wniosku (punkt dotyczy każdego wniosku oddzielnie)
 - 5) Wyłączenie członków Rady z dokonywania wyboru operacji (punkt dotyczy każdego wniosku oddzielnie)
 - 6) Dyskusja nad wnioskiem (punkt dotyczy każdego wniosku oddzielnie)
 - 7) Wypełnienie Karty oceny zgodności operacji z kryteriami wyboru (punkt dotyczy każdego wniosku oddzielnie)
 - 8) Przyjęcie listy rankingowej gdzie wskazano informację, które operacje mieszczą się w limicie dostępnych środków
 - 9) Wybór operacji do dofinansowania lub ich niewybranie (z powodu niespełniania kryteriów lub nie mieszczą się w limicie, nie spełnienia warunków wstępnych, negatywnej oceny zgodności operacji z LSR i Programem, z którego finansowana ma być operacja)
 - 10) Przyjęcie list operacji wybranych do dofinansowania
 - 11) Przyjęcie list operacji niewybranych do dofinansowania
 - 12) Wolne wnioski i zapytania.
 - 13) Zamknięcie posiedzenia.

§ 7

Zasada bezstronności

Podczas oceny wniosków i wyboru operacji do dofinansowania oraz ustalania kwot wsparcia członków Rady obowiązuje zasada bezstronności. Członek Rady podlega wyłączeniu z udziału w dokonywaniu oceny i wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywoływać wątpliwości co do jego bezstronności, w szczególności gdy:

- 1) jest wnioskodawcą, właścicielem, współwłaścicielem, pracownikiem albo członkiem organu zarządzającego wnioskodawcy,
- 2) jest małżonkiem, rodzicem, potomkiem, rodzeństwem wnioskodawcy lub pozostaje w konkubinacie z wnioskodawcą,
- 3) wniosek o przyznanie pomocy składany jest przez członka Rady,
- 4) wniosek o przyznanie pomocy składany jest przez podmiot, którego członek Rady jest Delegatem na Walne Zebranie LGD,
- 5) pozostaje z wnioskodawcą w sporze przed sądem lub przed innym organem administracji publicznej,

- 6) oświadczy, że pozostaje w innych niż wskazane w pkt 1-5 relacjach, które w sposób istotny mogą rzutować na jego bezstronność.

§ 8

Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji

1. Członkowie Rady obecni na posiedzeniu, wysłuchują syntetycznej informacji dotyczącej wniosku o dofinansowanie operacji w ramach LSR przygotowanej przez pracownika biura oddelegowanego do pomocy w pracy Rady.
2. Przed przystąpieniem do oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia pracownik biura LGD oddelegowany do pomocy w pracy Rady przekazuje informację o złożonych do LGD wnioskach w ramach naboru, dokonanej weryfikacji wstępnej wniosków i ocenie zgodności operacji z LSR w tym z Programem, w ramach którego operacja planowana jest do finansowania.
3. Po wystąpieniu pracownika biura oddelegowanego do pomocy w pracy Rady, Przewodniczący wzywa Członków do złożenia pisemnego oświadczenia o bezstronności poprzez wypełnienie formularza, którego wzór stanowi Załącznik nr 4 do Procedury.
4. W przypadku gdy zachodzą okoliczności stanowiące ryzyko naruszenia zasady bezstronności Rady i gdy Członek Rady nie chce sam się wyłączyć z procedury oceny operacji, na wniosek Przewodniczącego, Rada w wyniku głosowania może wyłączyć członka Rady z udziału w ocenie i wyborze operacji oraz ustalania kwot wsparcia.
5. Wyłączenie członka Rady z procedury oceny operacji skutkuje wykluczeniem z głosowania w sprawie wyboru operacji zgodnie z lokalnymi kryteriami oceny przyjętymi przez LGD.
6. Członek Rady wyłączony z procedury oceny operacji powinien opuścić salę obrad na czas dyskusji nad wnioskiem, głosowania w sprawie zgodności operacji z LSR i Programem, głosowania w sprawie oceny operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez LGD.

§ 9

Rejestr interesu członków Rady

1. W celu umożliwienia identyfikacji i oceny charakteru możliwych powiązań członków Rady ze sobą prowadzi się Rejestr interesu Członków Rady, który stanowi załącznik 5 do Procedury. Rejestr interesu prowadzi biuro LGD.
2. Po wyborze w skład Rady członek składa do biura LGD informacje na potrzeby wypełniania Rejestru interesu członka Rady. Obowiązkiem Członka Rady jest zgłaszanie wszelkich informacji mających wpływ na zakres informacji zawartych w Rejestrze interesu.
3. Rejestr prowadzony jest w formie elektronicznej. Dane w rejestrze uzupełniane są w oparciu o oświadczenia Członków Rady, co do których zachodzą okoliczności mogące stanowić o powstaniu pojedynczej grupy interesu.

§ 10

Analiza rozkładu grup interesu członków Rady

1. Przed każdym posiedzeniem Przewodniczący dokonuje analizy rozkładu grup interesu członków Rady biorących udział w posiedzeniu i na podstawie wyników tej analizy dokonuje stosownych wyłączeń z oceny operacji, aby zapewnić, iż obecne kworum zgodne jest z wymaganiami art. 32 ust. 2 pkt b rozporządzenia 1303/2013.
2. W wyniku analizy Przewodniczący Rady weryfikuje, czy spełnione będą warunki zgodnie z art. 32 ust. 2 pkt b rozporządzenia 1303/2013 wskazujące, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie mogą mieć więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez Radę. Zapewnienie braku dominacji pojedynczej grupy interesu analizowane jest w kontekście celów LSR, przedsięwzięć i grup docelowych oraz uwzględnia w szczególności powiązania branżowe.
3. Prawomocność posiedzenia i podejmowanych przez Radę decyzji (kworum) spełnione jest gdy spełnione zostaną wszystkie następujące wymogi: przedstawiciele pojedynczych grup interesu,

w tym sektora publicznego stanowią nie więcej niż 49% członków biorących udział w posiedzeniu Rady.

4. W przypadku gdy nie została zapewniona prawomocność posiedzenia i podejmowanych przez Radę decyzji (kworum) Przewodniczący zamyka obrady wyznaczając równocześnie nowy termin posiedzenia.
5. W protokole odnotowuje się przyczyny, z powodu których posiedzenie nie odbyło się.

§ 11

Ustalenie kwoty wsparcia

1. Ustalenie kwoty wsparcia dokonywane jest przez Radę poprzez:
 - 1) zastosowanie wskazanej w LSR intensywności pomocy określonej dla danej grupy beneficjentów w granicach określonych przepisami § 18 rozporządzenia LSR lub w Programie, z którego finansowana ma być operacja, albo
 - 2) zastosowanie wskazanej w LSR lub w ogłoszeniu o naborze wniosków maksymalnej kwoty pomocy np. dla danego typu operacji / rodzaju działalności gospodarczej, w granicach określonych przepisami § 15 rozporządzenia LSR lub w Programie, z którego finansowana ma być operacja, albo
 - 3) zastosowanie odpowiedniej wskazanej w LSR wartości premii określonej np. dla danego typu operacji / rodzaju działalności gospodarczej, w granicach określonych przepisami § 16 rozporządzenia LSR, tzn. od 50 tys. zł do 100 tys. zł.
2. LGD może zmniejszyć maksymalną kwotę pomocy przewidzianą dla beneficjenta lub operacji, określoną w § 15 rozporządzenia LSR lub w Programie, z którego finansowana ma być operacja, wskazując np. dla danego typu operacji / rodzaju działalności gospodarczej inne wysokości kwoty pomocy, w granicach określonych w § 15 rozporządzenia LSR. Jeżeli LGD określi inne stawki kwot pomocy – w takim przypadku ustalenie przez LGD kwoty pomocy dla danej operacji będzie się stanowiło iloczyn poziomu dofinansowania określonego przez LGD (w granicach określonych w § 18 rozporządzenia LSR lub LSR) oraz sumy kosztów kwalifikowalnych operacji. Jeśli tak wyliczona kwota pomocy będzie przekraczać:
 - a) maksymalną kwotę pomocy określoną przez LGD w LSR lub ogłoszeniu, lub
 - b) kwotę pomocy określoną we wniosku przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy, lub
 - c) maksymalną kwotę pomocy określoną w § 15 rozporządzenia LSR w Programie, z którego finansowana ma być operacja, lub
 - d) dostępne dla beneficjenta limity (pozostający do wykorzystania limit na beneficjenta w okresie programowania 2014-2020 oraz dostępny beneficjentowi limit *pomocy de minimis*) – LGD dokonuje odpowiedniego zmniejszenia kwoty pomocy.

§ 12

Wybór operacji na podstawie lokalnych kryteriów oceny

1. Głosowanie w sprawie wyboru operacji odbywa się wyłącznie poprzez wypełnienie kart zgodnie z lokalnymi kryteriami przyjętymi przez LGD, przeprowadzane przy użyciu karty stanowiącej załącznik 1 do Procedury w części C Karty.
2. Liczbę punktów uzyskanych w ramach wyboru ogłasza Przewodniczący, informując jednocześnie o osiągnięciu lub nie minimalnej liczby punktów wymaganych do osiągnięcia w ramach danej operacji. Wyniki wyboru dotyczący każdej operacji odnotowuje się w protokole z posiedzenia Rady.

§ 13

Zasady postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów

1. Ustanawia się pracownika biura LGD oddelegowanego do pomocy podczas posiedzenia Rady, którego zadaniem jest czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej.

2. Po oddaniu wypełnionych kart pracownik biura oddelegowanego do pomocy podczas posiedzenia Rady sprawdza prawidłowość wyliczenia sumy punktów oraz poprawność wypełnienia danych dotyczących ocenianego wniosku. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub braku danych zgłasza Członkowi Rady informację o zasadności usunięcia nieprawidłowości. Braki lub nieprawidłowości oceniający może uzupełnić poprzez czytelne wpisanie poprawek, stawiając przy każdej naniesionej poprawce swój podpis.
3. Pracownik biura oddelegowany do pomocy podczas posiedzenia Rady sprawdza na bieżąco poprawność obliczeń i wypełnienia kart przez Członków Rady i informuje Przewodniczącego Rady o wykrytych błędach, brakach lub innych nieprawidłowościach podczas wypełniania karty wyboru.
4. Oddanie głosu w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów polega na wypełnieniu tabeli zawartej na „Karcie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD”. Wszystkie rubryki zawarte w tabeli muszą być wypełnione, w przeciwnym razie głos uważa się za nieważny.
5. Pracownik biura oddelegowany do pomocy podczas posiedzenia Rady po zebraniu wypełnionych prawidłowo kart sumuje liczbę punktów przyznanych przez oceniających i sumę tą dzieli przez liczbę oddanych, ważnych ocen (średnia arytmetyczna, z dwoma miejscami po przecinku, stosuje się zaokrąglenie do najbliższej wartości).
6. W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełnienia karty oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD Przewodniczący wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do uzupełnienia braków. Członek Rady może na oddanej przez siebie karcie dokonać brakujących wpisów w kratkach lub pozycjach pustych oraz dokonać czytelnej korekty w pozycjach i kratkach wypełnionych podczas głosowania, stawiając przy tych poprawkach swój podpis.
7. Pracownik biura LGD dokonuje weryfikacji wypełnionych kart oceny operacji, informując Przewodniczącego o sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów oceny. W przypadku wystąpienia rażącej rozbieżności oceny w ramach kryteriów oceny Przewodniczący wzywa członków Rady do ponownej analizy dokonanej oceny. W razie konieczności odbywa się dyskusja.
8. Wynik głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD dokonuje się w taki sposób, że sumuje się oceny punktowe wyrażone na kartach stanowiących ważne oddane głosy w pozycji „SUMA PUNKTÓW” i dzieli przez liczbę ważnie oddanych głosów. Obliczenia dokonuje się wypełniając kartę. Wynik głosowania w sprawie liczby przyznanych punktów i ustalenie kwoty wsparcia, stanowiącą załącznik nr 6 do Procedury.

§ 14

Zasady postępowania w przypadku uzyskania przez operację takiej samej liczby punktów

1. W przypadku uzyskania przez dwie lub więcej operacji takiej samej liczby punktów na podstawie kryteriów oceny o miejscu na liście operacji wybranych decyduje:
 - 1) procentowa wysokość wkładu własnego deklarowana przez wnioskodawców w stosunku do wysokości kosztów kwalifikowanych, zgodnie z zasadą: „im większy procentowy wkład własny, tym wyższe miejsce na liście”, a w przypadku gdy ta metoda selekcji okaże się nie nieskuteczna,
 - 2) liczba przyznanych punktów w kryterium wyboru operacji oddziaływanie operacji na grupy defaworyzowane, zgodnie z zasadą: „im więcej punktów w ramach kryterium, tym wyższe miejsce na liście”, a w przypadku gdy ta metoda selekcji okaże się nie nieskuteczna,- o miejscu na liście operacji wybranych decyduje data i godzina złożenia wniosku w biurze LGD zgodnie z zasadą „im wcześniejsza data, godzina, minuta złożenia wniosku do biura LGD, tym wyższe miejsce na liście”.

§ 15

Lista operacji wybranych przez LGD do finansowania

1. Na podstawie wyników głosowania w sprawie wyboru operacji według lokalnych kryteriów LGD sporządza się listę operacji wybranych przez LGD do finansowania, ze wskazaniem, które operacje mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust.1 lit b rozporządzenia 1303/2013.

2. W stosunku do każdej operacji będącej przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały o wybraniu bądź nie wybraniu operacji do finansowania.
3. Każda uchwała powinna zawierać:
 - 1) informacje o wnioskodawcy operacji (imię i nazwisko lub nazwę, miejsce zamieszkania lub miejsce działalności, adres lub siedzibę, PESEL lub REGON lub NIP),
 - 2) tytuł operacji zgodny z tytułem podanym we wniosku,
 - 3) kwotę wsparcia dla wnioskodawcy,
 - 4) informację o wyniku oceny zgodności operacji z LSR i Programem,
 - 5) informację w zakresie spełnienia przez operację kryteriów wyboru wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację,
 - 6) informację czy operacja mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków,
 - 7) informację o decyzji Rady w sprawie wyboru do dofinansowania lub odmowy wyboru wniosku do dofinansowania.

§ 16

Informacja o wyniku wyboru operacji

1. W terminie 7 dni od dnia wyboru operacji, LGD informuje pisemnie wnioskodawcę o wynikach oceny wyboru operacji zgodnie z art. 21 ust. 5 ustawy o RLKS, przy czym informacja ta zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu, określając:
 - 1) termin do wniesienia protestu;
 - 2) do którego zarządu województwa należy skierować protest i za pośrednictwem której LGD;
 - 3) wymogi formalne protestu.
2. Wzór pisma informującego o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku stanowi załącznik 2 do Procedury.

§ 17

Zasady rozpatrywania protestu

1. Protest jest wnoszony za pośrednictwem LGD do SW w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji o wyniku oceny zgodności z LSR lub wyniku wyboru i rozpatrywany jest przez zarząd województwa. Protest jest niezwłocznie przekazywany do SW wraz z informacją o wpłynięciu protestu do LGD. Wzór protestu stanowi załącznik nr 7 do Procedury.
2. W przypadku wniesienia protestu niespełniającego wymogów formalnych lub zawierającego oczywiste omyłki, do chwili weryfikacji dokonanej przez siebie oceny i wyboru wniosków i operacji do dofinansowania Wynioskodawca może uzupełnić lub poprawić w nim oczywiste omyłki, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia.
3. Uzupełnienie protestu, może nastąpić wyłącznie w odniesieniu do wymogów formalnych, tj.:
 - 1) oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu;
 - 2) oznaczenie wnioskodawcy;
 - 3) numer wniosku o dofinansowanie projektu;
 - 4) podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.
4. Wezwanie do uzupełnienia protestu lub poprawienia w nim oczywistych omyłek wstrzymuje bieg terminu na weryfikację wyników wyboru operacji (termin dla LGD) i bieg terminu na rozpatrzenie protestu (termin dla zarządu województwa).
5. Na prawo wnioskodawcy do wniesienia protestu nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia o tym prawie i o sposobie wniesienia tego protestu.

**§ 18
Autokontrola LGD**

Rada w terminie 14 dni od dnia otrzymania protestu weryfikuje wyniki dokonanej przez siebie oceny operacji w zakresie kryteriów i zarzutów podnoszonych w proteście, i:

- 1) dokonuje zmiany podjętego rozstrzygnięcia, co skutkuje odpowiednio skierowaniem operacji do właściwego etapu oceny albo umieszczeniem go na liście operacji wybranych przez LGD w wyniku przeprowadzenia procedury odwoławczej, informując o tym wnioskodawcę, albo
- 2) kieruje protest wraz z otrzymaną od wnioskodawcy dokumentacją do SW, załączając do niego stanowisko dotyczące braku podstaw do zmiany podjętego rozstrzygnięcia, oraz informuje wnioskodawcę na piśmie o przekazaniu protestu.

KARTA OCENY WNIOSKU I WYBORU OPERACJI O UDZIELENIE WSPARCIA, O KTÓRYM MOWA W ART. 35 UST. 1 LIT. B ROZPORZĄDZENIA NR 1303/2013

Nr naboru:

Znak sprawy:

Imię i nazwisko / nazwa Wnioskodawcy:

Adres / siedziba Wnioskodawcy:

Nazwa operacji:

Załączniki: szt.

Część A. Weryfikacja wstępna wniosku

Część B1. Weryfikacja zgodności operacji z celami LSR

Część B2. Ocena zgodności operacji z PROW na lata
2014-2020

Część C. Wybór operacji wg lokalnych kryteriów
wyboru

Znak sprawy:

CZEŚĆ A: WERYFIKACJA WSTĘPNA WNIOSKU

Lp.	Warunek	Weryfikujący		Sprawdzający	
		TAK	NIE	TAK	NIE
1.	Wniosek został złożony w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia	☐	☐	☐	☐
2.	Wniosek został sporządzony na formularzu wskazanym w ogłoszeniu o naborze zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku	☐	☐	☐	☐
3.	Operacja jest zgodna z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia	☐	☐	☐	☐
4.	Operacja jest zgodna z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia	☐	☐	☐	☐
5.	Do wniosku dołączono dokumenty wskazane w ogłoszeniu o naborze potwierdzające spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji	☐	☐	☐	☐
6.	Maksymalny próg limitu wsparcia dotyczący danej operacji nie został przekroczony	☐	☐	☐	☐
7.	Planowany okres realizacji operacji jest zgodny z ogłoszeniem w sprawie naboru wniosków	☐	☐	☐	☐

WYNIK OCENY WSTĘPNEJ

Weryfikujący: TAK NIE¹⁾ Sprawdzający: TAK NIE¹⁾

Wniosek podlega dalszemu rozpatrywaniu

¹⁾Zaznaczenie pola "NIE" oznacza, że co najmniej jeden z wymienionych w części A1 warunków nie został spełniony i wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

Zweryfikował (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Weryfikującego

Uwagi:

Data i podpis

Sprawdził (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Sprawdzającego

Uwagi:

Data i podpis

Znak sprawy:

CZĘŚĆ B: OCENA ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR

CZĘŚĆ B1: OCENA ZGODNOŚCI OPERACJI Z CELAMI LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU (LSR)

Lp.	Warunek	Weryfikujący		Sprawdzający	
		TAK	NIE	TAK	NIE
1.	Operacja realizuje cele LSR	☐	☐	☐	☐
2.	Operacja wynika ze zdiagnozowanych potrzeb i jest odpowiedzią na główne i istotne problemy określone w LSR	☐	☐	☐	☐
3.	Operacja przyczynia się do osiągnięcia wskaźników monitoringu określonych w LSR	☐	☐	☐	☐
4.	Zgodność wniosku o dofinansowanie z fiszą projektową z etapu identyfikacji projektu. Dotyczy operacji realizowanych w ramach projektów grantowych w przypadku realizacji przez LGD projektów grantowych.	☐	☐	☐	☐
5.	Operacja przewiduje większy udział środków własnych niż wynikający z przepisów dotyczących poszczególnych programów. Dotyczy operacji realizowanych w ramach operacji własnych w przypadku realizacji przez LGD operacji własnych.	☐	☐	☐	☐

WYNIK OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z CELAMI LSR

	Weryfikujący		Sprawdzający	
	TAK	NIE ¹⁾	TAK	NIE ¹⁾
Wniosek podlega dalszemu rozpatrywaniu	☐	☐	☐	☐

¹⁾Zaznaczenie pola "NIE" oznacza, że co najmniej jeden z wymienionych w części B1 warunków nie został spełniony i wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

Zweryfikował (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Weryfikującego

Uwagi:

Data i podpis

Sprawdził (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Sprawdzającego

Uwagi:

Data i podpis

Znak sprawy:

CZĘŚĆ B: OCENA ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR

B2. WERYFIKACJA ZGODNOŚCI OPERACJI Z PROGRAMEM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020

Lp.	Warunek	Weryfikujący		Sprawdzający		
		TAK	NIE	TAK	NIE	ND
I.	Wnioskodawcą jest osoba fizyczna / osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą ¹	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Miejsce zamieszkania osoby fizycznej znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR - dotyczy osób fizycznych, które nie wykonują działalności gospodarczej, do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej ¹	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Miejsce oznaczone adresem, pod którym osoba fizyczna wykonuje działalność gospodarczą znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR - dotyczy osób fizycznych, które wykonują działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej ²	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Wnioskodawca jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej	☐	☐	☐	☐	
4.	Wnioskodawca jest pełnoletni	☐	☐	☐	☐	
II.	Wnioskodawca jest osobą prawną	☐	☐	☐	☐	☐

¹ Ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173, poz. 1807 z późn. zm);
² j.w.

1.	Siedziba /oddział osoby prawnej, znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR, nie dotyczy gmin, których obszar wiejski jest objęty LSR lecz siedziba znajduje się poza obszarem objętym LSR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Wnioskodawcą jest inny podmiot niż Województwo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
III.	Wnioskodawcą jest spółka kapitałowa w organizacji lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną*	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Siedziba / oddział spółki kapitałowej w organizacji lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Spółka kapitałowa w organizacji ubiega się o pomoc na operację wyłącznie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim przez podejmowanie działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

IV.	Wnioskodawcą jest spółka cywilna*	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Każdy wspólnik spółki cywilnej, w zależności od formy prawnej wspólnika, spełnia kryteria określone w pkt I-III	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
V.	Kryteria wspólne dotyczące Wnioskodawcy i operacji								
1.	Operacja jest zgodna z celem (-ami) określonym (-ymi) w PROW na lata 2014-2020 dla działania M19, a jej realizacja pozwoli na osiągnięcie zakładanych wskaźników	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Operacja jest zgodna z zakresem pomocy określonym w rozporządzeniu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3.	Operacja, zakłada realizację inwestycji na obszarze wiejskim objętym LSR, chyba, że operacja dotyczy inwestycji polegającej na budowie albo przebudowie liniowego obiektu budowlanego, którego odcinek będzie zlokalizowany poza tym obszarem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Inwestycje w ramach operacji będą realizowane na nieruchomości będącej własnością lub współwłasnością Wnioskodawcy lub Wnioskodawca posiada udokumentowane prawo do dysponowania nieruchomością na cele określone we wniosku o przyznanie pomocy, co najmniej przez okres realizacji operacji oraz okres podlegania zobowiązaniu do zapewnienia trwałości operacji	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Z załączonego do WOPP biznesplanu wynika, iż operacja zakłada osiąganie zysku - nie dotyczy operacji, które będą realizowane wyłącznie w zakresie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lub 5-8 rozporządzenia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Operacja będzie realizowana w nie więcej niż w 2 etapach a wykonanie zakresu rzeczowego, zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji, w tym poniesienie przez beneficjenta kosztów kwalifikowalnych operacji oraz złożenie wniosku o płatność końcową wypłacaną po zrealizowaniu całej operacji nastąpi w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy o przyznaniu pomocy, lecz nie później niż do dnia 31 grudnia 2022 r.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.	Minimalna całkowita wartość operacji wynosi nie mniej niż 50 tys. złotych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8.	Wnioskodawca, realizujący operację w zakresie innym niż określony w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia ³	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
a)	posiada doświadczenie w realizacji projektów o charakterze podobnym do operacji, którą zamierza realizować, lub	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

³Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1570)

b)	posiada zasoby odpowiednie do przedmiotu operacji, którą zamierza realizować, lub	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c)	posiada, jeżeli jest osoba fizyczną, kwalifikacje odpowiednie do przedmiotu operacji, lub	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d)	wykonuje działalność odpowiednią do przedmiotu operacji, którą zamierza realizować	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9.	Koszty kwalifikowalne określone we wniosku są zgodne z zakresem kosztów kwalifikowalnych określonych dla poddziałania 19.2 w rozporządzeniu oraz zasadami dotyczącymi kwalifikowalności	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10.	Koszty kwalifikowalne operacji nie są współfinansowane z innych środków publicznych, a w przypadku Wnioskodawcy będącego jednostką sektora finansów publicznych lub organizacją pożytku publicznego wydatki nie są współfinansowane w drodze wkładu z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności lub jakiegokolwiek innego unijnego instrumentu finansowego	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11.	Wnioskodawca prowadzi mikroprzedsiębiorstwo albo małe przedsiębiorstwo w rozumieniu przepisów rozporządzenia 651/2014 - w przypadku gdy Wnioskodawca prowadzi działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej ⁴	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
VI.	Operacja dotyczy rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim przez podejmowanie działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Wnioskodawca nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie - dotyczy osób fizycznych podejmujących działalność gospodarczą w zakresie innym niż działalność sklasyfikowana wg PKD jako produkcja artykułów spożywczych lub produkcja napojów	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Wnioskodawca w okresie 2 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie tej pomocy nie był wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

⁴Ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173, poz. 1807 z późn. zm).

3.	Z informacji dostępnych LGD wynika, iż Wnioskodawcy nie została dotychczas przyznana pomoc w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia ⁵	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Operacja zakłada wykonywanie działalności oraz utworzenie i utrzymanie co najmniej jednego miejsca pracy przez dwa lata od płatności końcowej - dotyczy spółki kapitałowej w organizacji	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Operacja zakłada wykonywanie działalności gospodarczej, do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przez co najmniej 2 lata od dnia wypłaty płatności końcowej - dotyczy osób fizycznych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
VII.	Operacja dotyczy rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim przez tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Z informacji dostępnych LGD wynika, iż Wnioskodawcy nie została dotychczas przyznana pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a lub c rozporządzenia ⁶ , której przedmiotem jest działalność gospodarcza sklasyfikowana wg PKD jako produkcja artykułów spożywczych lub produkcja napojów ⁶	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Operacja zakłada korzystanie z infrastruktury inkubatora przetwórstwa lokalnego przez podmioty inne niż ubiegający się o przyznanie pomocy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Operacja nie zakłada osiągnięcia zysków z działalności prowadzonej w ramach inkubatorów, w przypadku gdy operacja będzie realizowana w zakresie określonym § 2 ust. 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia ⁶ oraz polega wyłącznie na tworzeniu lub rozwijaniu ogólnodostępnych i niekomercyjnych inkubatorów ⁷	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1570).

⁶ J.W.;

⁷ J.W.

VIII	Operacja dotyczy rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim przez rozwijanie działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Wnioskodawca wykonuje działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej ⁸	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Z informacji dostępnych LGD wynika, iż Wnioskodawcy nie została dotychczas przyznana pomoc w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia 6 albo upłynęło co najmniej dwa lata od dnia przyznania temu podmiotowi pomocy na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia ⁹	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Operacja zakłada utworzenie i utrzymanie co najmniej jednego miejsca pracy, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne, przez trzy lata od płatności końcowej, przy czym miejsce pracy jest uzasadnione zakresem realizacji operacji, a zatrudnienie będzie miało miejsce w oparciu o umowę o pracę lub spółdzielczą umowę o pracę - dotyczy Wnioskodawcy, w przypadku którego suma uzyskanej oraz wnioskowanej pomocy przekracza 25 tys. zł	☐	☐	☐	☐	☐	☐
IX.	Operacja dotyczy podnoszenia kompetencji osób realizujących operacje w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a-c rozporządzenia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Wnioskodawca ubiega się jednocześnie o przyznanie pomocy na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a-c rozporządzenia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
X.	Operacja dotyczy wspierania współpracy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Wnioskodawcy wspólnie ubiegający się o pomoc wykonują działalność gospodarczą na obszarze wiejskim objętym LSR	☐	☐	☐	☐	☐	☐

⁸ Ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173, poz. 1807 z późn. zm);

⁹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1570);

2.	Wnioskodawcy wykonujący działalność gospodarczą wspólnie ubiegają się o pomoc:	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
a).	w ramach krótkich łańcuchów dostaw w rozumieniu art. 2 ust. 1 akapit drugi lit. m rozporządzenia nr 1305/2013 ¹⁰	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b).	w zakresie świadczenia usług turystycznych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c).	w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Wnioskodawcy wspólnie ubiegający się o pomoc zawarli, na czas oznaczony, porozumienie o wspólnej realizacji operacji	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Operacja ma na celu zwiększenie sprzedaży dóbr lub usług oferowanych przez podmioty z obszaru wiejskiego objętego LSR przez zastosowanie wspólnego znaku towarowego lub stworzenie oferty kompleksowej sprzedaży takich dóbr lub usług	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
XI.	Operacja dotyczy rozwoju rynków zbytu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Operacja dotyczy rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Operacja nie dotyczy operacji polegających na budowie lub modernizacji targowisk objętych zakresem wsparcia w ramach działania o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ¹¹	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

¹⁰Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.)

¹¹ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349)

XII.	Operacja dotyczy zachowania dziedzictwa lokalnego	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Operacja służy zaspokojeniu potrzeb społeczności Lokalnej	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
XIII.	Operacja dotyczy budowy lub przebudowy infrastruktury	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Budowana lub przebudowana infrastruktura będzie miała ogólnodostępny lub niekomercyjny charakter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Operacja dotyczy budowy lub przebudowy infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Operacja służy zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
XIV.	Operacja dotyczy budowy lub przebudowy dróg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Operacja dotyczy budowy lub przebudowy publicznych dróg gminnych lub powiatowych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Budowa lub przebudowa publicznej drogi gminnej lub powiatowej umożliwi połączenie obiektów użyteczności publicznej, w których świadczone są usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo-wychowawcze lub edukacyjne dla ludności lokalnej, z siecią dróg publicznych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Budowa lub przebudowa publicznej drogi gminnej lub powiatowej skróci dystans lub czas dojazdu do obiektów użyteczności publicznej, w których świadczone są usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo-wychowawcze lub edukacyjne dla ludności lokalnej	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
XV.	Operacja dotyczy promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1.	Operacja służy wspólnej promocji produktów lub usług lokalnych	☐	☐	☐	☐
2.	Operacja nie dotyczy organizacji wydarzeń cyklicznych, z wyjątkiem wydarzenia inicjującego cykl wydarzeń lub specyficznego dla danej LSR, wskazanych i uzasadnionych w LSR	☐	☐	☐	☐

WYNIK OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z PROGRAMEM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020

	Weryfikujący		Sprawdzający	
	TAK	NIE	TAK	NIE
Operacja jest zgodna z PROW 2014-2020 Wniosek podlega dalszemu rozpatrywaniu	☐	☐	☐	☐

**Zaznaczenie pola "NIE" oznacza, że co najmniej jeden z wymienionych w części B1 warunków nie został spełniony i wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.*

Imię i nazwisko Weryfikującego: _____
 Uwagi: _____
 Data i podpis: _____

Zweryfikował (pracownik biura LGD): _____
Sprawdził (pracownik biura LGD): _____
 Uwagi: _____
 Data i podpis: _____

Znak sprawy: _____

CZEŚĆ C: OCENA OPERACJI WG LOKALNYCH KRYTERIÓW WYBORU	
C1. LOKALNE KRYTERIA WYBORU	
1.	<p>Zasięg oddziaływania projektu – maksymalnie 2 pkt 1) Projekt realizowany w jednej miejscowości - 1 pkt 2) Projekt realizowany w więcej niż jednej miejscowości - 2 pkt</p> <p>Uzasadnienie:</p>
	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR
2.	<p>Oddziaływanie operacji na grupę defaworyzowaną zidentyfikowaną w LSR LGD „Żywiecki Raj” – maksymalnie 5 pkt 1) Projekt nie jest skierowany/realizowany do/przez przynajmniej jedną grupę defaworyzowaną zdefiniowaną w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 0 pkt 2) Projekt skierowany do przynajmniej jednej grupy defaworyzowanej zdefiniowanej w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 2 pkt 3) Projekt realizowany przez przynajmniej jedną grupę defaworyzowaną zdefiniowaną w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 2 pkt 4) Projekt realizowany przez i skierowany do przynajmniej jednej grupy defaworyzowanej zdefiniowanej w LSR LGD „Żywiecki Raj” - 5 pkt</p> <p>Uzasadnienie:</p>
	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR
3.	<p>Innowacyjność projektu – maksymalnie 5 pkt 1) Projekt nie zawierający elementów innowacyjnych - 0 pkt 2) Projekt zawiera elementy innowacyjne na poziomie gminy - 3 pkt 3) Projekt ma charakter innowacyjny na poziomie powiatu żywieckiego - 5 pkt</p> <p>Uzasadnienie:</p>
	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR

4.	<p>Doradztwo biura LGD – maksymalnie 2 pkt 1) Wnioskodawca nie korzystał z doradztwa na etapie sporządzania wniosku - 0 pkt 2) Wnioskodawca korzystał z doradztwa na etapie sporządzania wniosku - 2 pkt</p>	<p>Dokumentacja LGD (np. karta doradztwa, listy obecności na szkoleniach, wydruki wiadomości elektronicznych)</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>			
5.	<p>Promocja – maksymalnie 1 pkt 1) Operacja nie zakłada promocji LGD i LSR „Żywiecki Raj” – 0 pkt 2) Promocja poprzez akcje informacyjną w mediach o realizacji przedsięwzięcia w ramach LSR LGD „Żywiecki Raj” (media internet), promocja poprzez oznaczenie operacji plakatem/tablicą informacyjną o realizacji przedsięwzięcia w ramach LSR LGD „Żywiecki Raj” – 1 pkt</p>	<p>Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>			
6.	<p>Wpływ operacji na osiągnięcie wskaźników LSR – maksymalnie 5 pkt - operacja zakłada osiągnięcie wskaźników produktu lub rezultatu określonych dla innych przedsięwzięć wskazanych w LSR niż to przedsięwzięcie, w ramach którego realizowana jest operacja. 5 pkt - - operacja nie zakłada osiągnięcia wskaźników produktu lub rezultatu określonych dla innych przedsięwzięć wskazanych w LSR niż to przedsięwzięcie, w ramach którego realizowana jest operacja - 0 pkt</p>	<p>Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>			
7.	<p>Projekty związane z turystyką i/lub rekreacją – maksymalnie 5 pkt 1) Operacja niezwiązana z turystyką i/lub rekreacją - 0 pkt 2) Operacja związana z turystyką i/lub rekreacją - 5 pkt</p>	<p>Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR</p>	

<p>Uzasadnienie:</p>	<p>W PRZYPADKU OPERACJI DO WSZYSTKICH NABORÓW OGŁASZANYCH BEZ TYPU OPERACJI: PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ</p>		
<p>I.</p>	<p>Wkład własny wnioskodawcy w finansowanie projektu - maksymalnie 3 pkt</p> <p>1) Operacje, których kwota wkładu własnego jest równa kwocie minimalnego wymaganego w rozporządzeniu wkładowi minimalnemu lub jest od niej większa o mniej niż 10% - 0 pkt</p> <p>2) Operacje, których kwota wkładu własnego jest wyższa od kwoty wymaganego wkładu minimalnego o wartość od 10% do 19,99% kwoty wkładu minimalnego - 1 pkt</p> <p>3) Operacje, których kwota wkładu własnego jest wyższa od kwoty wymaganego wkładu minimalnego o wartość od 20% do 29,99% kwoty wkładu minimalnego - 2 pkt</p> <p>4) Operacje, których kwota wkładu własnego jest wyższa od wymaganej kwoty wkładu minimalnego o 30% i więcej kwoty wkładu minimalnego - 3 pkt</p>	<p>Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>W PRZYPADKU OPERACJI W ZAKRESIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARZE WIEJSKIM</p>		
<p>I.</p>	<p>Poziom wnioskowanej kwoty pomocy - maksymalnie 5 pkt</p> <p>1) Operacje, których kwota dofinansowania jest mniejsza lub równa 25 000 zł - 0 pkt</p> <p>2) Operacje, których kwota dofinansowania jest większa niż 25 000 zł - 5 pkt</p>	<p>Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>W PRZYPADKU OPERACJI W ZAKRESIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARZE WIEJSKIM ORAZ Z ZAKRESU INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ, KULTURALNEJ</p>		

I.	<p>Powstanie dodatkowych nowych miejsc pracy - maksymalnie 4 pkt</p> <p>1) w ilości od 0 do 0,5 - 0 pkt 2) w ilości powyżej 0,5 do 1,00 - 1 pkt 3) w ilości powyżej 1,00 do 1,50 - 2pkt 4) w ilości powyżej 1,50 do 2,00 - 3 pkt 5) w ilości powyżej 2,00 - 4 pkt</p> <p>Uzasadnienie:</p>	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR	
W PRZYPADKU OPERACJI Z ZAKRESU INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ, KULTURALNEJ			
I.	<p>Miejsce realizacji projektu - maksymalnie 2 pkt</p> <p>1) Żądna z miejscowości w których realizowana jest operacja nie liczy mniej niż 5000 mieszkańców - 0 pkt 2) Przynajmniej jedna z miejscowości w których realizowana jest operacja liczy mniej niż 5000 mieszkańców - 1 pkt 3) Każda z miejscowości w których realizowana jest operacja liczy mniej niż 5000 mieszkańców - 2 pkt</p> <p>Uzasadnienie:</p>	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR + Zaswiadczenie od gminy potwierdzające liczbę mieszkańców miejscowości na terenie, której będzie realizowana operacja	
II.	<p>Zasoby, doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy - maksymalnie 3 pkt</p> <p>Zrealizowane projekty o zakresie podobnym do operacji, które mogą być realizowane w ramach działań przewidzianych w LSR</p> <p>-Brak doświadczenia - 0 pkt -Jeden projekt - 1 pkt -Dwa projekty - 2 pkt -Powyżej 2 projektów - 3 pkt</p> <p>Uzasadnienie:</p>	Wniosek o przyznanie pomocy w ramach LSR	
WYNIK OCENY OPERACJI WG LOKALNYCH KRYTERIÓW WYBORU			
Operacja uzyskała łącznie:			pkt

Oceniający (Członek Rady)	
Imię i nazwisko Członka Rady	
Data i podpis	

Załącznik 2 do Procedury - Pismo informujące o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku/ wyborze operacji do dofinansowania

.....
(Pieczęć LGD)

.....
(Miejscowość i data)

.....
.....
.....
(Imię i nazwisko / nazwa i adres wnioskodawcy)

.....
(Znak sprawy)

.....
(Nr wniosku)

Na podstawie art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), Lokalna Grupa Działania informuje, że operacja pn.

.....
.....
(nazwa / tytuł operacji)

objęta wnioskiem o przyznanie pomocy w ramach LSR nabór na operacje w zakresie, który wypłynął do Biura LGD w dniu, w odpowiedzi na nabór wniosków nr

została / nie została wybrana do dofinansowania*

Uzasadnienie:

Operacja/ wniosek:

1. nie spełnia warunków weryfikacji wstępnej, co skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia*
2. została uznana za zgodną z LSR / niezgodną z LSR
3. została oceniona jako zgodna z Programem, w ramach którego planowane jest finansowanie operacji / została oceniona jako niezgodna z Programem, w ramach którego planowane jest finansowanie operacji*
4. uzyskała liczbę punktów w wyniku spełnienia przez operację lokalnych kryteriów wyboru i uzyskała minimalną liczbę przewidzianą dla tego typu operacji / nie uzyskała minimalnej

- liczby punktów, o której mowa w art. 19 ust. 4 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378),
5. w dniu przekazania wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013 mieści się / nie mieści się* w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia,

POUCZENIE

1. Zgodnie z art. 23 ust 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), W terminie 7 dni od dnia dokonania wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD, LGD przekazuje zarządowi województwa wnioski o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, dotyczące wybranych operacji wraz z dokumentami potwierdzającymi dokonanie wyboru operacji.

2) Zgodnie z art. 23 ust 4 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), jeżeli są spełnione warunki udzielenia wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, zarząd województwa udziela wsparcia zgodnie z przepisami regulującymi zasady wsparcia z udziałem poszczególnych EFSI, do limitu środków wskazanego w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013.

3) Na podst. art. 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przysługuje prawo wniesienia protestu od negatywnej oceny zgodności operacji z LSR. Protest wnosi się w formie pisemnej, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszej informacji do Zarządu Województwa za pośrednictwem LGD. Protest winien zawierać:

- a) Oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu,
- b) Oznaczenie wnioskodawcy,
- c) Numer wniosku o dofinansowanie projektu,
- d) Wskazanie kryteriów oceny, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, z uzasadnieniem
- e) Wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem,
- f) Podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

4) LGD udostępnia wzór protestu na stronie internetowej LGD oraz w Biurze LGD. Protest należy złożyć osobiście w Biurze LGD lub przesłać pocztą na adres:

.....
.....

O zachowaniu terminu na złożenie protestu decyduje data wpływu protestu w Biurze LGD, w przypadku jego osobistego wniesienia, albo data stempla pocztowego.

5) Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, został wniesiony:

- a) po terminie,
- b) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania,
- c) bez wskazania kryteriów oceny, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem.

podpis / pieczęć

.....

Załącznik 3 do Procedury - Karta ustalenia wymaganego kworum i zachowania odpowiedniego parytetu w procedurze oceny i wyboru operacji

**Ustalenie wymaganego kworum i zachowania odpowiedniego parytetu
w procedurze oceny i wyboru operacji**

Nr wniosku, data wpływu:

Tytuł operacji:

Wnioskodawca:

Adres Wnioskodawcy:

Lp.	*Imię i nazwisko członka Rady biorącego udział w procedurze oceny i wyboru operacji	Reprezentowany sektor (publiczny / gospodarczy / społeczny)	Czy zachodzą okoliczności o których mowa w punktach 1-5 Deklaracji bezstronności w procesie wyboru operacji (uzupełnić gdy "TAK")	Członek został wyłączony z procedury oceny operacji (uzupełnić gdy "TAK")	Członek został dopuszczony do procedury oceny wniosku („TAK” lub „NIE”)
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					

Parytety w składzie Rady

Wymagany minimalny skład Rady: osób

Kworum po włączeniach ___ osób

Sektor	Liczba przedstawicieli	Skład %
Publiczny		...%
Gospodarczy		...%
Społeczny		...%

Sektor	Liczba przedstawicieli	Skład %
Publiczny		...%
Gospodarczy		...%
Społeczny		...%

Stwierdza się, że w trakcie procedury oceny i wyboru operacji:

- jest wymagane kworum
- po analizie złożonych oświadczeń o zachowaniu bezstronności i Rejestru Interesu Członków Rady, stwierdza się, że przedstawiciele poszczególnych grup interesu stanowią mniej niż 49% członków biorących udział w głosowaniu.

....., dnia

(podpis Przewodniczącego Rady)

(*) - W przypadku gdy członek Rady nie bierze udziału w ocenie z innych przyczyn niż wykluczenie całej wiersz należy przekreślić

Załącznik 4 do Procedury - deklaracja bezstronności w procesie wyboru operacji

DEKLARACJA BEZSTRONNOŚCI W PROCESIE WYBORU OPERACJI

Imię i Nazwisko Członka Rady:

Nr wniosku, data wpływu:

Tytuł operacji:

Imię i nazwisko/nazwa wnioskodawcy:

Adres Wnioskodawcy:

OŚWIADCZENIE

Lp.	Charakter powiązań	TAK	NIE
1.	Jestem wnioskodawcą (ubiegam się o dofinansowanie).		
2.	Jestem właścicielem, współwłaścicielem, pracownikiem albo członkiem organu zarządzającego Wnioskodawcy.		
3.	Jestem małżonkiem, rodzicem, potomkiem, rodzeństwem wnioskodawcy, pozostaję w konkubinacie z wnioskodawcą.		
4.	Pozostaję z wnioskodawcą w sporze przed sądem lub przed innym organem administracji publicznej.		
5.	Oświadczam, że pozostaję w innych niż wskazane w punktach 1-4 relacjach, które w sposób istotny mogą rzutować na moją ocenę.		

Jeżeli zaznaczono rubrykę TAK w pkt 5 proszę opisać rodzaj relacji z wnioskodawcą.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

W związku z powyższym w mojej ocenie:

*mogę brać udział w procedurze oceny i wyboru operacji.

*nie mogę oceniać w/w wniosku i wyłączam się z procedury oceny i wyboru operacji.

* (niepotrzebne stwierdzenie skreślić)

....., dnia

.....
czytelny podpis członka Rady

Załącznik 5 do Procedury - Rejestr interesu członków Rady

**REJESTR INTERESÓW CZŁONKÓW RADY
IDENTYFIKACJA CHARAKTERU POWIĄZAŃ Z WNIOSKODAWCAMI
KARTA REJESTRU INTERESU CZŁONKA RADY**

Kod członka Rady: 1-15	REJESTR INTERESÓW CZŁONKA RADY			
Nazwisko:		Imię:		Sektor:
<p>Rejestr powiązań z potencjalnymi wnioskodawcami z tytułu przynależności do grupy interesu Grupa interesu to grupa jednostek połączonych więzami wspólnych interesów lub korzyści, której członkowie mają świadomość istnienia tych więzów. Jej członkowie mogą brać mniej lub bardziej aktywny udział w artikulacji swoich interesów wobec instytucji państwa, starając się wpłynąć na realizację tych interesów. Mogą to być np. organizacje branżowe, grupy producentów. Przynależność Członka Rady do grupy interesu powinna być analizowana w kontekście Lokalnej Strategii Rozwoju LGD, jej celów, przedsięwzięć i grup docelowych oraz uwzględniać powiązania branżowe</p>				
Lp.	Określenie grupy interesu (nazwa instytucji/organizacji)	Charakter powiązań (*)		
1.				
2.				
<p>Rejestr powiązań z potencjalnymi wnioskodawcami z tytułu stosunku pracy lub zlecenia, członkostwa w organizacji, udział w organie kontrolnym lub wykonawczym, itp.</p>				
Lp.	Nazwa firmy, instytucji, organizacji	Charakter powiązań (**)		
1.				
2.				
<p>Rejestr powiązań z wnioskodawcami, którzy faktycznie złożyli wniosek do LGD o dofinansowanie operacji z tytułu stosunku pracy lub zlecenia, członkostwa w organizacji, udział w organie kontrolnym lub wykonawczym, itp.</p>				
Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł wniosku	Data wpływu	Charakter powiązań (***)
1.				
2.				

(*) – Wpisać zgodnie z definicją grupy interesu zawartą powyżej.

(**) - Stosunek pracy lub zlecenia, członkostwo, udział w organach kontrolnych lub wykonawczych, powiązania nieformalne itp.

(***) – Na podstawie złożonych oświadczeń o bezstronności członka Rady

Załącznik 6 do Procedury - Karta wyniku głosowania w sprawie liczby przyznanych punktów o ustalenie kwoty wsparcia

**WYNIK GŁOSOWANIA W SPRAWIE WYBORU OPERACJI
LICZBA PRZYZNANYCH PUNKTÓW I USTALENIE KWOTY WSPARCIA**

Nr wniosku data wpływu:

Tytuł operacji:

Wnioskodawca:

Adres wnioskodawcy:

KOD CZŁONKA	ILOŚĆ PRZYZNANYCH PUNKTÓW																		SUMA	
	Kryt. 1	Kryt. 2	Kryt. 3	Kryt. 4	Kryt. 5	Kryt. 6	Kryt. 7	Kryt. 8	Kryt. 9	Kryt. 10	Kryt. 11	Kryt. 12	Kryt. 13	Kryt. 14	Kryt. 15	Kryt. 16	Kryt. 17	Kryt. 18		
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				
7																				
8																				
9																				
::																				
::																				
.																				
SUMA																				

UZYSKANA OCENA: Punktów z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku (stosuje się zaokrąglenie do najbliższej wartości)

USTALONO KWOTĘ WSPARCIA W WYSOKOŚCI złotych;

Słownie:..... złotych.

....., dnia

(podpis Przewodniczącego Rady)

(*) – Kod członka Rady, zapewniający anonimowość dla potrzeb prezentacji na zewnątrz. W przypadku gdy członek Rady został wykluczony z oceny operacji lub nie bierze udziału w ocenie z innych przyczyn cały wiersz należy przekreślić

Załącznik 7 do Procedury - Wzór Protestu do SW za pośrednictwem LGD

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

[.....]

--

(Instytucja, adres , do której należy złożyć protest)

PROTEST

Instytucja(adres) za pośrednictwem której wnoszony jest protest	Lokalna Grupa Działania [....]
Instytucja do której kierowany jest protest	Zarząd Województwa [.....]
Nazwa/imię nazwisko Wnioskodawcy	
Adres Wnioskodawcy	
Adres do korespondencji (jeśli inny niż wskazany powyżej)	
Telefon	
e-mail	
Faks	
Tytuł / Nazwa operacji	
Numer wniosku nadany przez LGD	
Nazwa i numer konkursu w odpowiedzi na który złożono wniosek	
Data złożenia wniosku do biura LGD	
Data otrzymania przez Wnioskodawcę pisma informującego o wyniku oceny	

Protest wnoszony jest w związku z negatywnym wynikiem oceny operacji w zakresie:
/należy zaznaczyć właściwy kwadrat/

☐	brak zgodności z LSR
☐	nieterminowe złożenie wniosku,
☐	brak zgodności z zakresem tematycznym,
☐	nieuzyskanie minimalnej liczby punktów ze wszystkich kryteriów
☐	nieuzyskanie minimalnej liczby punktów w ramach pojedynczego kryterium, jeśli zostało to przewidziane w kryterium określonym w LSR

[W poniższych odpowiednich częściach protestu w sposób czytelny i zwięzły powinno zostać wskazane uzasadnienie każdego z wymienionych zarzutów, przy czym należy pamiętać , że środek odwoławczy nie może służyć uzupełnianiu treści wniosku o dofinansowanie, a ewentualne dodatkowe informacje zawarte w proteście nie będą miały wpływu na dokonaną ocenę wniosku. Beneficjent powinien więc odnosić się jedynie do treści zawartych we wniosku. W ramach rozpatrywania protestu nie jest dokonywana ocena wniosku, toteż beneficjent nie powinien wnioskować w proteście o takie działanie]

Lista zarzutów Wnioskodawcy w związku z negatywną oceną zgodności operacji z LSR wraz z uzasadnieniem:
[Beneficjent powinien wskazać w ujęciu punktowym wszystkie zarzuty dotyczące poszczególnych kryteriów z których oceną się nie zgadza wraz z podaniem czytelnego i zwięzłego uzasadnienia wskazującego na popełniony przy ocenie błąd, oraz wskazać własne stanowisko dotyczące danego kryterium wraz z uzasadnieniem]

Lista zarzutów Wnioskodawcy w związku z negatywną oceną według lokalnych kryteriów wyboru tj. nieuzyskania przez operację minimalnej liczby punktów określonej w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia i/lub wyniku wyboru, który powoduje, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia wraz z uzasadnieniem:

[Beneficjent powinien wskazać w ujęciu punktowym wszystkie zarzuty dotyczące poszczególnych kryteriów z których oceną się nie zgadza wraz z podaniem czytelnego i zwięzłego uzasadnienia wskazującego na popełniony przy ocenie błąd, oraz wskazać własne stanowisko dotyczące danego kryterium wraz z uzasadnieniem]

Lista zarzutów Beneficjenta w odniesieniu do procedury wyboru i/lub procedury wniesienia protestu wraz z uzasadnieniem:

[Beneficjent powinien wskazać w ujęciu punktowym wszystkie zarzuty dotyczące procedury wyboru/wniesienia protestu np. przekroczenie terminów wraz z podaniem czytelnego i zwięzłego uzasadnienia wskazującego na popełniony błąd, oraz wskazać własne stanowisko w tej sprawie wraz z uzasadnieniem tego stanowiska. Pozostawić niewypełnione jeżeli nie dotyczy]

Data:

.....
Podpis Wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jej reprezentowania

(*) - W przypadku reprezentowania Wnioskodawcy należy załączyć oryginał lub uwierzytelnioną kopię dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do działania w imieniu wnioskodawcy

Suplement IV - Procedura przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków

Procedura przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków

§ 1

Zasady ogólne

Niniejsza procedura określa zasady i tryb przekazywania do SW dokumentacji dotyczącej przeprowadzonego wyboru wniosków.

§ 2

Zakres przekazywanych informacji

1. LGD przekazuje do SW wnioski na operacje wybrane przez LGD do finansowania wraz z dokumentami potwierdzającymi dokonanie wyboru operacji zgodnie z art. 23 ustawy o RLKS. Informacje o LGD, wynikach wyboru i ocenie operacji LGD uzupełnia na pierwszych stronach wniosku, w miejscu wyznaczonym dla LGD.
2. Kopie wniosków oraz dokumenty potwierdzające dokonanie wyboru operacji podlegają archiwizacji w LGD.
3. LGD przetwarza dane osobowe z poszanowaniem obowiązków wynikających z przepisów prawa dotyczących przetwarzania danych osobowych, w tym z przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182, z późn. zm.) i wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych.
4. LGD przekazuje do SW dokumentację wyboru w oryginale lub kopii potwierdzonej za zgodność z oryginałem przez pracownika LGD. Przez dokumenty potwierdzające dokonanie wyboru operacji rozumie się:
 - 1) wnioski dotyczące operacji wybranych przez LGD do finansowania – oryginał,
 - 2) listę operacji zgodnych z LSR – oryginał lub kopia,
 - 3) listę operacji wybranych, tj. operacji objętych wnioskami, które:
 - a) zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
 - b) są zgodne z zakresem tematycznym, wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
 - c) są zgodne z LSR,
 - d) uzyskały minimalną liczbę punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru i zostały wybrane przez LGD do finansowania,
 - e) na dzień przekazania wniosków do SW nie mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze)– oryginał lub kopia,
 - 4) uchwały podjęte przez Radę LGD w sprawie wyboru operacji oraz ustalenia kwoty pomocy – oryginał lub kopia,
 - 5) protokół z posiedzenia Rady LGD dotyczącego oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji – kopia,
 - 6) listę obecności członków Rady LGD podczas głosowania – kopia,
 - 7) oświadczenia członków Rady LGD o zachowaniu bezstronności podczas głosowania – kopia,
 - 8) pisemną informację o wyłączeniu członka Rady LGD z głosowania, bądź braku konieczności takiego wyłączenia (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie nie zostały zawarte w protokole z posiedzenia Rady LGD, dotyczącego oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji) – kopia,
 - 9) pisemną informację dotyczącą składu Rady (wszystkich członków Rady) i przynależności do sektora (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie uległy zmianie i nie zostały jeszcze odzwierciedlone w załącznikach do LSR) – oryginał lub kopia,

- 10) dokument(-y) potwierdzające przynależność członków Rady do sektora i jego przedstawicielstwo podczas dokonywania wyboru operacji do finansowania (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie nie zostały jeszcze odzwierciedlone w załącznikach do LSR) – kopia,
- 11) karty oceny operacji w ramach oceny kryteriów wyboru oraz zgodności z LSR – kopia,
- 12) ewidencję udzielanego w związku z realizowanym naborem doradztwa, w formie rejestru lub oświadczeń podmiotów – kopia.
- 13) rejestr interesów, jeśli LGD prowadzi ten Rejestr lub inny dokument pozwalający na identyfikację charakteru powiązań członków organu decyzyjnego z wnioskodawcami / poszczególnymi projektami – kopia.

§ 3

Listy i uchwały Rady

Przekazywana dokumentacja z wyboru operacji powinna być podpisana przez członków / członka Rady, zgodnie z zasadami przyjętymi w LGD. Przekazywane listy i uchwały muszą zawierać informacje, które pozwolą w sposób jednoznaczny zidentyfikować operacje. Powinny zawierać co najmniej:

- 1) indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi przez LGD, wpisane na wniosku w polu *Potwierdzenie przyjęcia przez LGD*,
- 2) numer identyfikacyjny podmiotu ubiegającego się o wsparcie, nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych,
- 3) nazwę/imię i nazwisko podmiotu ubiegającego się o wsparcie,
- 4) tytuł operacji określony we wniosku,
- 5) wynik w ramach oceny zgodności z LSR oraz liczbę otrzymanych punktów w ramach oceny w zakresie spełniania przez operację kryteriów wyboru,
- 6) kwotę wsparcia wnioskowaną przez podmiot ubiegający się o wsparcie,
- 7) intensywność pomocy ustaloną przez LGD oraz kwotę wsparcia wyliczoną na podstawie intensywności pomocy albo zgodnie z zasadami określonymi w LSR lub ogłoszeniu o naborze wniosków albo kwotę premii ustaloną zgodnie z zasadami określonymi w LSR, dla poszczególnych operacji wybranych przez LGD do finansowania (lista operacji wybranych) – oryginał lub kopia,
- 8) wskazanie, które operacje wybrane przez LGD do finansowania, na dzień przekazania wniosków do SW, mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze (lista operacji wybranych).

§ 4

Zestawienie przekazywanych dokumentów

Biuro LGD sporządza szczegółowe zestawienie przekazywanych dokumentów, wg wzoru, który stanowi Załącznik nr 1 do Procedury.

Załącznik do Procedury - Zestawienie przekazywanych dokumentów dotyczących przeprowadzonego wyboru wniosków

Wykaz dokumentów przekazywanych do Zarządu Województwa w ramach operacji:

a) realizowanych przez podmioty inne niż LGD

b) własnych LGD

Nazwa LGD

.....

Data przekazania dokumentacji do Zarządu Województwa/...../20.....

I. Dokumentacja dotycząca operacji innych niż operacje realizowane przez LGD

Data naboru:/...../20..... -/...../20.....

Numer naboru:/20...../.....

Lp.	Rodzaj Dokumentów	LGD		Zarząd Województwa		
		TAK	Liczba dokumentów	TAK	NIE	Liczba dokumentów
1.	Wnioski o przyznanie pomocy dotyczące operacji wybranych do finansowania - oryginał,					
2.	Lista operacji zgodnych z LSR – oryginał lub kopia					
3.	Lista operacji wybranych przez LGD do finansowania – oryginał lub kopia					
4.	Uchwały podjęte przez Radę LGD w sprawie wyboru operacji do finansowania oraz ustalenia kwoty pomocy – oryginał lub kopia					
5.	Protokół z posiedzenia Rady LGD dotyczącego oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji – kopia					
6.	Lista obecności członków Rady LGD podczas głosowania – kopia					
7.	Oświadczenia członków Rady LGD o zachowaniu bezstronności podczas głosowania – kopia					
8.	Pisemna informacja o wyłączeniu członka Rady LGD z głosowania, bądź braku konieczności takiego wyłączenia (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie nie zostały zawarte w protokole z posiedzenia rady LGD dotyczącego oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji) – kopia					
9.	Pisemna informacja dotycząca składu Rady LGD (wszystkich członków Rady) i przynależności do sektora (dokument					

	wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie uległy zmianie i nie zostały jeszcze odzwierciedlone w LSR) – oryginał lub kopia					
10.	Dokument(-y) potwierdzające przynależność członków Rady do sektora i jego przedstawicielstwo podczas dokonywania wyboru operacji do finansowania (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie nie zostały jeszcze odzwierciedlone w LSR) – kopia					
11.	Karty oceny operacji w ramach oceny kryteriów wyboru oraz zgodności z LSR – kopia					
12.	Ewidencja udzielonego w związku z realizowanym naborem doradztwa, w formie rejestru lub oświadczeń podmiotów – kopia					
13.	Rejestr interesów, jeśli LGD prowadzi ten Rejestr lub inny dokument pozwalający na identyfikację charakteru powiązań członków organu decyzyjnego z wnioskodawcami / poszczególnymi projektami – kopia					
14.						
15.						
16.						
17.						
18.						

II. Dokumentacja dotycząca operacji własnej LGD

Data publikacji informacji o planowanej realizacji operacji własnej/...../20..... -/...../20.....

Lp.	Rodzaj Dokumentów	LGD		Zarząd Województwa		
		TAK	Liczba dokumentó w	TAK	NIE	Liczba dokumentó w
1.	Wniosek o przyznanie pomocy – oryginał					
2.	Dokumentacja dotyczącą oceny, czy podmiot, który zgłosił zamiar realizacji operacji nie spełnia definicji beneficjenta określonej w §3 rozporządzenia					
3.	Uchwały podjęte przez Radę LGD w sprawie wyboru operacji do finansowania oraz ustalenia kwoty pomocy – oryginał lub kopia					

4.	Protokół z posiedzenia Rady LGD dotyczący oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji – kopia					
5.	Lista obecności członków Rady LGD podczas głosowania – kopia					
6.	Oświadczenia członków Rady LGD o zachowaniu bezstronności podczas głosowania – kopia					
7.	Pisemna informacja o wyłączeniu członka Rady LGD z głosowania, bądź braku konieczności takiego wyłączenia (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie nie zostały zawarte w protokole z posiedzenia rady LGD dotyczącego oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji) – kopia					
8.	Pisemna informacja dotycząca składu Rady LGD (wszystkich członków Rady) i przynależności do sektora (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie uległy zmianie i nie zostały jeszcze odzwierciedlone w LSR) – oryginał lub kopia					
9.	Dokument(-y) potwierdzające przynależność członków Rady do sektora i jego przedstawicielstwo podczas dokonywania wyboru operacji do finansowania (dokument wymagany w przypadku, gdy informacje w tym zakresie nie zostały jeszcze odzwierciedlone w LSR) – kopia					
10.	Karty oceny operacji w ramach oceny kryteriów wyboru oraz zgodności z LSR – kopia					
11.	Rejestr interesów, jeśli LGD prowadzi ten Rejestr lub inny dokument pozwalający na identyfikację charakteru powiązań członków organu decyzyjnego z wnioskodawcami / poszczególnymi projektami – kopia					

(data i podpis osoby przekazującej dokumentację w imieniu LGD)

(data i podpis osoby przyjmującej dokumentację w imieniu SW)

Suplement V - Procedura wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych

Procedura wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych

§ 1

Zasady ogólne

Niniejsza procedura określa zasady i tryb wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych. LGD realizuje projekty grantowe, o których mowa w art. 14 ust. 5 ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Wybór i ocena grantów odbywa się w ramach Procedury wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych.

§ 2

Projekty grantowe

1. Projekt grantowy jest operacją, której beneficjent będący LGD udziela innym podmiotom wybranym przez LGD, zwanym dalej „grantobiorcami”, grantów będących środkami finansowymi programu powierzonymi przez LGD grantobiorcą na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji (operacja grantowa).
2. Wniosek o przyznanie pomocy na projekt grantowy składany jest przez LGD do SW, lecz nie wcześniej niż w dniu, w którym został dokonany wybór LSR, o którym mowa w art. 11 tej ustawy.
3. Celami projektów grantowych jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne, który zrealizowany będzie poprzez:
 - 1) zwiększenie ilości inicjatyw oddolnych,
 - 2) wzrost liczby obywateli angażujących się w działania organizacji pozarządowych i inicjatywy lokalne,
 - 3) wzrost partycypacji obywateli w sprawach publicznych,
 - 4) wzmocnienie potencjału III sektora na obszarze LSR,a) stworzenie podstawy dla późniejszej realizacji operacji możliwych do realizacji w ramach trybu konkursowego LSR w ramach działania 19.2. Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju.
3. Do każdego naboru grantów opracowany zostanie Podręcznik projektu grantowego wraz z wzorem wniosku o przyznanie grantu i instrukcją wypełniania, wzorem umowy oraz innymi niezbędnymi dokumentami koniecznymi do właściwego rozliczenia grantu tj. wzory logotypów, wzory sprawozdań z realizacji operacji grantowej itp.

§ 3

Cele grantu

1. Zadania służące osiągnięciu celu projektu grantowego (granty) muszą bezpośrednio lub pośrednio zmierzać do osiągnięcia celów LSR.
2. Grant musi być zgodny z zapisami zatwierdzonego przez Komisję Europejską Programu. Oznacza to, że cele operacji grantowych powinny wpisywać się w cele i zakres tematyczny Priorytetu 6A ROW „Włączenie społeczne, reedukacja ubóstwa i promowanie rozwoju na obszarach wiejskich”.
3. Realizacja grantu uwzględnia zasadę dodatkowości. Realizacja zasady dodatkowości oznacza, że środki wsparcia w ramach LSR nie mogą zastępować wydatków publicznych ani równoważnych wydatków państwa członkowskiego przeznaczonych na finansowanie działań strukturalnych.
4. Cele grantu nie mogą być wymienione działania:
 - 1) pozyskanie funduszy unijnych,
 - 2) zabezpieczenie pensji
 - 3) oddanie przysługi organizacji partnerskiej

- 4) finansowanie działalności gospodarczej prowadzonej przez organizacje pozarządowe lub podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie grantu.
5. Grant musi być odpowiedzią na realne problemy i potrzeby zidentyfikowane na obszarze wsparcia w ramach projektu grantowego i obszarze LSR, które mogą zostać rozwiązane właśnie poprzez realizację projektu grantowego.

§ 4

Miejsce i zakres realizacji operacji objętej grantem

1. Miejscem realizacji grantu jest obszar LSR, z wyłączeniem projektów informacyjnych i promocyjnych LSR lub LGD. W przypadku wykorzystania grantu w części lub w całości niezgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o udzielenie grantu, Grantobiorca jest zobowiązany do niezwłocznego zwrotu kwoty grantu do LGD.
2. Następujące wydatki są niekwalifikowalne w ramach grantu:
 - 1) prowizje pobierane w ramach operacji wymiany walut,
 - 2) odsetki od zadłużenia, z wyjątkiem wydatków ponoszonych na subsydiowanie odsetek lub na dotacje na opłaty gwarancyjne w przypadku udzielania wsparcia na te cele,
 - 3) koszty pożyczki lub kredytu, zaciągniętego na prefinansowanie dotacji,
 - 4) kary i grzywny,
 - 5) świadczenia realizowane ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS),
 - 6) rozliczenie notą obciążeniową zakupu rzeczy będącej własnością beneficjenta lub prawa przysługującego Grantobiorcy,
 - 7) wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
 - 8) wydatki poniesione na funkcjonowanie komisji rozjemczych, wydatki związane ze sprawami sądowymi (w tym wydatki związane z przygotowaniem i obsługą prawną spraw sądowych) oraz koszty realizacji ewentualnych orzeczeń wydanych przez sąd bądź komisje rozjemcze, z wyjątkiem:
 - a) wydatków wynikających z zastosowania mechanizmu waloryzacji ceny,
 - b) wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy dokonanego w drodze porozumienia, ugody sądowej oraz orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 357 Kodeksu cywilnego,
 - c) wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia ryczałtowego na mocy wyroku sądu, o którym mowa w art. 632 § 2 Kodeksu cywilnego.

§ 5

Wartość grantu

Wartość każdego grantu nie będzie wyższa niż 50 tys. złotych oraz niższa niż 5 tys. złotych kosztów kwalifikowanych operacji. Wysokość dostępnych środków przeznaczonych na realizację projektu grantowego będzie każdorazowo ustalana w ogłoszeniu o naborze grantów.

§ 6

Grantobiorcy

1. Grantobiorcą mogą być:
 - 1) organizacje pozarządowe o charakterze non-profit (np. stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe, organizacje turystyczne), spółdzielnie, kościoły, związki wyznaniowe,
 - 2) osoby prawne, w tym m.in. kółka rolnicze, JST z wyłączeniem województw, ich związki bądź ich jednostki organizacyjne, gdzie suma grantów udzielonych jednostkom sektora finansów publicznych w ramach danego projektu grantowego nie przekracza 20% kwoty środków przyznanych na ten projekt;
 - 3) Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.
2. Warunkiem przyznania grantu jest posiadanie przez Wnioskodawcę (Grantobiorcę) środków technicznych (m.in. pomieszczenie, sprzęt techniczny, zasoby ludzkie, itp.), niezbędnych do realizacji działań opisanych w projekcie grantowym oraz rzetelne udokumentowanie środków

finansowych (własne i obce) niezbędne dla realizacji zadania oraz oszacowanie nakładów niefinansowych i nie stanowiących kosztów kwalifikowanych.

- Grantobiorcą nie może być przedsiębiorca w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Grantobiorcą nie może być również podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania przeznaczonego na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Grantobiorcą nie może być pracownik biura LGD ani członek Zarządu LGD.

§ 7

Finansowanie operacji grantowych

- Finansowanie grantów realizowane jest ze środków Unii Europejskiej i środków krajowych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach Poddziałania 19.2. Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju w zależności od celu LSR jaki realizuje projekt grantowy.
- Całkowite wydatki kwalifikowane pokrywane są w wysokości 100% z całkowitych kwalifikowalnych wydatków publicznych, z tego płatność z EFRROW wynosi 85% oraz płatność z budżetu państwa jest w wysokości 15%.

§ 8

Wkład własny grantobiorcy

W ramach grantów wkład własny finansowy grantobiorcy nie jest wymagany. Możliwe jest wniesienie wkładu własnego niefinansowego w formie nieodpłatnej dobrowolnej pracy (wolontariat lub praca społeczna członków organizacji), który jest dodatkowo punktowany na etapie oceny merytorycznej wniosków.

§ 9

Termin realizacji grantu

Grant realizowany może być nie więcej niż w 2 etapach, a wykonanie zakresu rzeczowego zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji, w tym poniesienie przez grantobiorcę kosztów kwalifikowalnych operacji oraz złożenie wniosku o płatność końcową wypłacaną po zrealizowaniu całego grantu, nastąpi w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia 31 grudnia 2022 r. Termin zakończenia operacji będącego przedmiotem grantu nie może przekraczać okresu 6 miesięcy od daty udzielenia grantu.

§ 10

Współpraca grantobiorcy z LGD

Wszyscy grantobiorcy w projekcie grantowym muszą aktywnie współpracować w celu osiągnięcia produktów i rezultatów projektu grantowego oraz produktów i rezultatów operacji grantowej.

§ 11

Fiszki projektowe

- Przed uruchomieniem właściwego naboru wniosków na granty LGD zbiera fiszki projektowe w celu szczegółowego określenia zakresu projektu grantowego i ograniczenia niedoszacowania lub przeszacowania wskaźników produktu i rezultatu projektu grantowego. Wzór fiszki grantu stanowi załącznik nr 2 do Procedury.
- Biuro LGD ogłasza nabór fiszek zamieszczając komunikat na stronie internetowej LGD.
- Wypełnioną fiszkę można przesłać na adres biura LGD lub obrać w siedzibie LGD i na miejscu wypełnić.
- Na etapie oceny zgodności operacji z LSR następuje weryfikacja zgodności wniosku z fiszką projektową. Warunkiem pozytywnej oceny kryterium jest spełnienie poniższych wymagań:
 - informacje zawarte we wniosku o dofinansowanie są zgodne z fiszką projektową uzgodnioną z LGD na etapie identyfikacji projektu

- 2) informacje zawarte we wniosku o dofinansowanie uszczegóławiają dane z fiszki projektowej i nie powodują znaczącej modyfikacji projektu, w szczególności jego założeń, celu i właściwych wskaźników jego realizacji, zakresu, lokalizacji, wartości, kwoty i poziomu dofinansowania, budżetu, terminu realizacji.

§ 12

Ogłoszenie naboru wniosków o powierzenie grantów

1. Zarząd podejmuje uchwałę o przeprowadzeniu konkursu grantowego, w ramach projektu grantowego realizowanego przez LGD na podstawie umowy zawartej SW, zatwierdzającą Regulamin naboru wniosków o powierzenie grantów określający w szczególności:
 - a) przedmiot konkursu, w tym typ projektów podlegających dofinansowaniu,
 - b) formę naboru,
 - c) termin, miejsce i formę składania wniosków o powierzenie grantu i sposób uzupełniania w nich braków formalnych oraz poprawiania w nich oczywistych omyłek,
 - d) wzór wniosku o powierzenie grantu
 - e) wzór umowy powierzenia grantu,
 - f) wzór sprawozdania z realizacji zadań wynikających z grantu,
 - g) kryteria wyboru grantów wraz ze wskazaniem minimalnej liczby punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru i przyznania grantu,
 - h) kwotę przeznaczoną na dofinansowanie grantów w naborze,
 - i) poziom minimalnego i maksymalnego dofinansowania,
 - j) rodzaje i poziom dopuszczanego wkładu własnego,
 - k) informację o możliwości i sposobie złożenia odwołania,
 - l) sposób podania do publicznej wiadomości wyników naboru,
 - m) formę i sposób udzielania wnioskodawcy wyjaśnień w kwestiach dotyczących naboru.
2. Wniosek o powierzenie grantu powinien być kompletny i przygotowany starannie, zaś informacje w nim podane – rzetelne, konkretne i wyczerpujące. Wszystkie punkty powinny być wypełnione (jeśli nie zaznaczono inaczej). Wzór wniosku o przyznanie grantu stanowi załącznik 1 do Procedury.
3. Wniosek o powierzenie grantu opatrzony właściwymi podpisami składa wnioskodawca do LGD w określonym terminie, w formie wpiętego do segregatora wydruku opatrzonych właściwymi podpisami, wraz z załącznikami i jednej kserokopii oraz w wersji elektronicznej na płycie CD.
4. Biuro LGD rejestruje wniosek o powierzenie grantu i nadaje mu numer zgodnie z algorytmem przyjętym dla projektów grantowych i operacji grantowych.
5. Weryfikacja wstępna wniosku o powierzenie grantu dokonywana jest przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania weryfikacji wniosków, a następnie sprawdzana przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania sprawdzenia weryfikacji wniosku. Wynik weryfikacji wstępnej wniosku dokonywany jest na karcie weryfikacji wstępnej wniosku stanowiącej załącznik 1 do Procedury (Karta Weryfikacja wstępna wniosku). Następnie następuje ocena zgodności operacji z LSR i weryfikacja zgodności grantobiorcy z warunkami przyznania pomocy określonymi w Programie.
6. Ocena zgodności operacji z LSR oraz weryfikacja zgodności grantobiorcy z warunkami przyznania pomocy określonymi w Programie dokonywana jest przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania oceny zgodności operacji z LSR w tym oceny zgodności z Programem, w ramach którego jest planowana realizacja tej operacji a następnie sprawdzana przez pracownika biura upoważnionego do dokonywania sprawdzenia oceny zgodności operacji z LSR w tym oceny zgodności z Programem, w ramach którego jest planowana realizacja tej operacji. Wynik oceny zgodności operacji z LSR dokonywany jest na karcie oceny operacji z LSR i Programem stanowiącej załącznik 1 do Procedury (Karta oceny operacji z LSR i Programem).

§ 13

Wybór operacji do finansowania w ramach projektów grantowych

Wybór grantu dokonywany jest przez Radę na podstawie lokalnych kryteriów wyboru grantów. Wykaz lokalnych kryteriów wyboru grantów stanowi załącznik nr 3 do Procedury - Lokalne kryteria wyboru grantów. W ogłoszeniu o naborze wniosków o powierzenie grantu w ramach projektu grantowego ustala się minimalną liczbę punktów koniecznych do otrzymania do wyboru grantu przez Radę. Posiedzenie Rady w sprawie dokonania wyboru wniosków grantowych w ramach LSR zwoływane jest i przeprowadzane zgodnie z Regulaminem Rady. Do postępowania w sprawie wyboru grantów stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zachowania bezstronności i weryfikacji, aby na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne – określone zgodnie z przepisami krajowymi – ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu.

§ 14

Zmiana lokalnych kryteriów wyboru grantów

1. Z inicjatywą zmian w lokalnych kryteriach grantów może wystąpić:
 - 1) Grupa minimum 3 członków Rady
 - 2) Zarząd
 - 3) Komisja Rewizyjna
 - 4) Grupa minimum 10 członków zwyczajnych lub mieszkańców obszaru LSR.
2. Wniosek o zmianę lokalnych kryteriów wyboru powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie działania, w ramach którego zmienia się lokalne kryteria wyboru grantu
 - 2) nazwę aktualizowanego, likwidowanego kryterium lub nowego kryterium, maksymalną liczbę punktów przyznawanych za to kryterium, możliwości wyboru odpowiedzi wraz z odpowiadającą im punktacją.

§ 15

Konsultacje społeczne zmiany lokalnych kryteriów wyboru grantów

1. Wniosek o zmianę lokalnych kryteriów wyboru grantu podlega zaopiniowaniu przez Radę. Rada wydaje opinię w przedmiocie zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji w formie uchwały. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady wniosek o ustalenie lub zmianę kryteriów jest poddawany konsultacjom społecznym z mieszkańcami obszaru LGD, co najmniej za pośrednictwem strony internetowej LGD, przez okres co najmniej dwóch tygodni. W ramach zmiany kryteriów wyboru organizowane jest co najmniej jedno spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami obszaru, w tym również przedstawicielami sektora rybackiego, którego celem jest prezentacja projektu zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji i dyskusja.
2. Po konsultacjach społecznych zmiany kryteriów wyboru operacji sporządzane jest sprawozdanie z konsultacji społecznych publikowane na stronie internetowej LGD. W sprawozdaniu znajduje się opis przeprowadzonych konsultacji społecznych, wykaz podmiotów uczestniczących w konsultacjach, główne wnioski zgłoszone podczas konsultacji i odniesienie się do nich przez LGD.
3. Zmiana lokalnych kryteriów wyboru grantów operacji dokonywana jest przez Zarząd.

§ 16

Zasady postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów

1. Ustanawia się pracownika biura LGD oddelegowanego do pomocy podczas posiedzenia Rady, którego zadaniem jest czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej. Po oddaniu wypełnionych kart pracownika biura oddelegowanego do pomocy podczas posiedzenia Rady sprawdza prawidłowość wyliczenia sumy punktów oraz poprawność wypełnienia danych dotyczących ocenianego wniosku.

- W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub braku danych zgłasza Członkowi Rady informację o zasadności usunięcia nieprawidłowości. Braki lub nieprawidłowości oceniający może uzupełnić poprzez czytelne wpisanie poprawek, stawiając przy każdej naniesionej poprawce swój podpis.
2. Pracownik biura oddelegowany do pomocy podczas posiedzenia Rady sprawdza na bieżąco poprawność obliczeń i wypełnienia kart przez Członków Rady i informuje Przewodniczącego Rady o wykrytych błędach, brakach lub innych nieprawidłowościach podczas wypełniania karty wyboru.
 3. Oddanie głosu w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów polega na wypełnieniu tabeli zawartej na „Karcie oceny grantu według lokalnych kryteriów LGD”. Wszystkie rubryki zawarte w tabeli muszą być wypełnione, w przeciwnym razie głos uważa się za nieważny.
 4. Pracownik biura oddelegowany do pomocy podczas posiedzenia Rady po zebraniu wypełnionych prawidłowo kart sumuje liczbę punktów przyznanych przez oceniających i sumę tą dzieli przez liczbę oddanych, ważnych ocen (średnia arytmetyczna, z dwoma miejscami po przecinku, stosuje się zaokrąglenie do najbliższej wartości).
 5. W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełnienia karty oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD Przewodniczący wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do uzupełnienia braków. Członek Rady może na oddanej przez siebie karcie dokonać brakujących wpisów w kratkach lub pozycjach pustych oraz dokonać czytelnej korekty w pozycjach i kratkach wypełnionych podczas głosowania, stawiając przy tych poprawkach swój podpis.
 6. Pracownik biura LGD dokonuje weryfikacji wypełnionych kart oceny operacji informując Przewodniczącego o sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów oceny. W przypadku wystąpienia rażących rozbieżności oceny w ramach kryteriów oceny Przewodniczący wzywa członków Rady do ponownej analizy dokonanej oceny. W razie konieczności odbywa się dyskusja.
 7. Wynik głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD dokonuje się w taki sposób, że sumuje się oceny punktowe wyrażone na kartach stanowiących ważne oddane głosy w pozycji „SUMA PUNKTÓW” i dzieli przez liczbę ważnie oddanych głosów.

§ 17

Zasady postępowania w przypadku uzyskania przez operację takiej samej liczby punktów

1. W przypadku uzyskania przez dwie lub więcej operacji takiej samej liczby punktów na podstawie kryteriów oceny o miejscu na liście operacji wybranych decyduje:
 - 1) procentowa wysokość wkładu własnego deklarowana przez wnioskodawców w stosunku do wysokości kosztów kwalifikowanych, zgodnie z zasadą: „im większy procentowy wkład własny, tym wyższe miejsce na liście”.
 - 2) wykorzystanie lokalnych zasobów, zgodnie z zasadą „im więcej lokalnych zasobów wykorzystuje operacja tym wyższe miejsce na liście”.
2. Jeżeli metoda selekcji opisana w ust. 1 okaże się nieskuteczna, o miejscu na liście operacji wybranych decyduje data i godzina złożenia wniosku w biurze LGD zgodnie z zasadą „im wcześniejsza data, godzina, minuta złożenia wniosku do biura LGD, tym wyższe miejsce na liście”.

§ 18

Lista przyznanych grantów

1. Na podstawie wyników wyboru wniosków, tworzona jest lista ocenionych wniosków grantowych ustalająca ich kolejność według:
 - 1) liczby przyznanych punktów,
 - 2) a w przypadku operacji, którym przyznano tą samą liczbę punktów, o kolejności na liście ocenionych wniosków grantowych decyduje kolejność wpłynięcia wniosku grantowego.

2. Lista ocenionych wniosków grantowych, zostaje zatwierdzona stosowną uchwałą Rady zawierającą w szczególności:
 - 1) indywidualny numer wniosku grantowego,
 - 2) liczbę przyznanych punktów,
 - 3) kwotę proponowanego dofinansowania,
 - 4) określenie, które wnioski grantowe są zgodne z LSR i mieszczą się w kwocie dostępnych środków przeznaczonych na konkurs,
 - 5) określenie, które wnioski grantowe uznane zostały za niezgodne z LSR i nie podlegały ocenie wg. kryteriów wyboru grantów.
3. Pracownik Stowarzyszenia sprawuje nadzór nad przebiegiem oceny wniosków grantowych w zakresie zgodności konkursu z przepisami ustawy i regulaminem konkursu.
4. W stosunku do każdej operacji będącej przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały o wybraniu bądź nie wybraniu operacji do finansowania.
5. Każda uchwała powinna zawierać:
 - 1) informacje o wnioskodawcy operacji (imię i nazwisko lub nazwę, miejsce zamieszkania lub miejsce działalności, adres lub siedzibę, PESEL lub REGON lub NIP),
 - 2) tytuł operacji zgodny z tytułem podanym we wniosku,
 - 3) kwotę wsparcia dla wnioskodawcy,
 - 4) informację o wyniku oceny zgodności operacji z LSR i Programem,
 - 5) informację w zakresie spełnienia przez operację kryteriów wyboru wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację,
 - 6) informację czy operacja mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków,
 - 7) informację o decyzji Rady w sprawie wyboru do dofinansowania lub odmowa wyboru wniosku do dofinansowania.

§ 19

Informacja o wyniku oceny i przyznana grantu

W terminie 7 dni od dnia wyboru operacji, LGD informuje pisemnie wnioskodawcę o wynikach oceny i dokonaniu wyboru grantu, określając termin do wniesienia odwołania oraz wymogi formalne odwołania. Lista rankingowa przyznanych grantów udostępniana jest do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD. Upublicznienie listy rankingowej przez biuro LGD oznacza, że do złożonych wniosków, umowy i pozostałych dokumentów zadania, stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2001 r., nr 112, poz. 1198 ze zm.), z zastrzeżeniem wynikającym z art. 5 ust. 2 tejże ustawy, w szczególności ochrony danych osobowych. Wzór pisma informującego o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku stanowi załącznik 4 do Procedury.

§ 20

Procedura rozpatrywania odwołań od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji do finansowania w ramach projektów grantowych

1. Wnioskodawca ma możliwość złożenia do Rady odwołania od wyników oceny poprzez złożenie bezpośrednio w Biurze LGD pisemnego odwołania od otrzymania pisma o wyborze grantu. Wzór odwołania stanowi załącznik nr do Procedury.
2. Odwołanie to ma postać wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji wymaga szczegółowego uzasadnienia. Rozpatrzenia takiego wniosku dokonuje niezwłocznie Rada.
3. W przypadku wpłynięcia wniosków odwoławczych niezwłocznie potwierdza się datę wcześniej zaanonsowanego posiedzenia Rady w celu ich rozpatrzenia, zamieszczając zawiadomienie na stronie internetowej LGD oraz przekazując informację pocztą lub pocztą elektroniczną, jeśli członek Rady taką posiada.

4. Rozpatrzenie odwołania polega na dokonaniu przez Radę ponownego wyboru na podstawie lokalnych kryteriów wyboru względem spełniania kryteriów wyboru, z uwzględnieniem okoliczności podanych w odwołaniu. Podczas rozpatrywania odwołania przepisy powyższe stosuje się odpowiednio.
5. Uznaje się ocenę pierwotną dla wnioskodawcy, w przypadku, gdy w wyniku ponownej oceny przeprowadzonej w ramach procedury odwoławczej członkowie Rady przyznaliby mniejszą liczbę punktów.
6. Rozpatrzone odwołania podlegają ocenie zgodności z LSR oraz według lokalnych kryteriów wyboru, w granicach zastrzeżeń wnioskodawcy i zostają zamieszczone na liście rankingowej w tym samym naborze.
7. Przewodniczący może zaprosić do udziału w posiedzeniu eksperta, doradcę, których opinia w sprawie pozwoli na obiektywne rozpatrzenie odwołania i ponowną ocenę operacji przy uwzględnieniu uzasadnienia odwołania wnioskodawcy.
8. Odwołanie pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli zostało wniesione:
 - a) po terminie,
 - b) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania,
 - c) nie w formie pisma przygotowanego komputerowo,
 - d) bez podania numeru wniosku grantowego
 - e) bez wskazania kryteriów wyboru grantów, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem,
 - f) bez podpisu wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania- o czym wnioskodawca informowany jest pisemnie w terminie i zakresie przewidzianym przepisami prawa.
9. Decyzje Rady podjęte w efekcie rozpatrzenia odwołań są ostateczne.

§ 21

Umowa o powierzeniu grantu

1. Grantobiorcom wybranym do realizacji zadań służących osiągnięciu celów projektu grantowego w terminie wynikającym z obowiązujących przepisów prawa wraz z informacją o wyborze grantu, zgodną z obowiązującymi przepisami prawa, wysyłane są zaproszenia do podpisania umowy powierzenia grantu zawierające w szczególności:
 - a) kwotę przyznanego dofinansowania,
 - b) miejsce i termin podpisania umowy o przyznaniu grantu,
 - c) informację o prawie do odstąpienia od podpisania umowy powierzenia grantu,
 - d) miejsce i termin obowiązkowego szkolenia dla grantobiorców,
 - e) informację o odmowie podpisania umowy powierzenia grantu w przypadku niestawienia się w wyznaczonym miejscu i terminie oraz niepoinformowaniu LGD o braku możliwości stawienia się na jej podpisanie.
2. Z grantobiorcą zawierana jest umowy o powierzeniu grantu, której wzór stanowi załącznik nr 6 do Procedury. Umowa zawierana będzie między LGD a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do realizacji grantu, zawierająca w szczególności warunki przekazywania i wykorzystania środków w ramach LSR oraz inne obowiązki stron umowy; a także elementy, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.) oraz porozumienie, o którym mowa w art. 206 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, zawarte między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do realizacji grantu.
3. W przypadku:
 - a) odmowy podpisania umowy powierzenia grantu z powodu, o którym mowa powyżej, lub
 - b) odstąpienia grantobiorcy od podpisania umowy powierzenia grantu, lub
 - c) rozwiązania umowy powierzenia grantu

- do podpisania umowy powierzenia grantu zapraszany jest kolejny wnioskodawca z listy wybranych grantów, który nie został zaproszony do podpisania umowy ze względu na wyczerpanie się puli dostępnych środków.

§ 21

Zaliczka na realizację operacji grantowej

Po podpisaniu umów powierzenia grantu i weksli in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi Grantobiorcom wypłacana jest niezwłocznie zaliczka, w kwocie wynikającej z ww. umowy powierzenia grantu.

§ 22

Zasady prowadzenia wyodrębnionej ewidencji dokumentów

Grantobiorcy nie są zobowiązani do prowadzenia ewidencji księgowej ponoszonych wydatków. Grantobiorcy zobowiązani są do prowadzenia wykazu – wyodrębnionej ewidencji dokumentów księgowych dotyczących operacji związanych z realizacją operacji grantowej, według wzoru stanowiącego Załącznik nr 7 do Procedury Wzór wykazu – wyodrębnionej ewidencji dokumentów księgowych dotyczących operacji związanych z realizacją operacji grantowej

§ 23

Informacja i promocja grantów

Grantobiorcy są zobowiązani do informowania lokalnych społeczności, do których adresowany jest projekt grantowy, będący przedmiotem grantu, oraz innych zainteresowanych podmiotów, jak: przedstawiciele środków masowego przekazu, gmin, itp., o dofinansowaniu przedsięwzięcia/zadania ze środków LSR. Grantobiorca ma obowiązek zamieszczać stosowną informację o realizacji grantu ze środków LSR zgodnie z wymogami:

- 1) załącznika III do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), która w sposób opisowy została przedstawiona w „Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020, opublikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi - w przypadku projektów grantowych finansowanych z EFRROW
- 2) Podręcznika wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji opracowanego i udostępnionego na stronach ministra właściwego do spraw polityki regionalnej - w przypadku projektów grantowych finansowanych z EFRR/EFS.

§ 24

Kontrola realizacji grantów

1. Realizacja grantów podlega kontroli na miejscu (wizyta na miejscu). Kontrola realizacji grantów zlecana jest na podstawie oceny ryzyka, w przypadku wysokiego ryzyka kontrola zlecana jest obowiązkowo.
2. Do przeprowadzania czynności kontrolnych w ramach wizyt stosuje się odpowiednio przepisy art. 25 akapit pierwszy i art. 26 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 69).
3. Czynności kontrolne, o których mowa w ust. 1, są wykonywane przez co najmniej jedną osobę posiadającą imienne upoważnienie wydane przez LGD, zwane dalej „kontrolującymi”. Lista

- elementów do sprawdzenia podczas kontroli na miejscu grantu znajduje się w załączniku nr 6 do Procedury.
4. Grantobiorca (Podmiot kontrolowany) umożliwi kontrolującemu sprawne wykonywanie czynności kontrolnych, o których mowa w ust. 1.
 5. Kontrolujący wykonujący czynności kontrolne, o których mowa w ust. 1, sporządzają z tych czynności sprawozdanie, zwane dalej „raportem z czynności kontrolnych”.
 6. Raport z czynności kontrolnych wykonanych w ramach wizyty zawiera następujące dane:
 - a) poddane kontroli środki oraz wnioski,
 - b) obecne osoby,
 - c) informację, czy zawiadomienie o wizycie zostało przekazane Grantobiorcy, a jeśli tak – z jakim wyprzedzeniem,
 - d) wyniki kontroli oraz – w odpowiednich przypadkach – wszelkie uwagi szczegółowe,
 - e) wszelkie dalsze środki kontrolne, które należy podjąć.

§25

Sprawozdanie z realizacji grantu (wniosek sprawozdawczy) i płatność grantu

1. Grantobiorca składa wniosek o płatność w formie sprawozdania z realizacji grantu (wniosek sprawozdawczy) na formularzu udostępnionym przez Stowarzyszenie - zawierający w szczególności:
 - a) wskaźniki produktu planowane do osiągnięcia,
 - b) osiągnięte wskaźniki produktu,
 - c) uzasadnienie nieosiągnięcia planowanych wskaźników,
 - d) opis zrealizowanych zadań projektu,
 - e) zestawienie poniesionych wydatków.
2. Sprawozdanie z realizacji grantu podlega ocenie przez LGD. W przypadku konieczności pozyskania dodatkowych informacji i wyjaśnień warunkujących dokonanie płatności LGD wzywa Grantobiorcę do złożenia wyjaśnień. Wzór pisma w sprawie złożenia wyjaśnień stanowi załącznik 7 do Procedury.
3. W przypadku akceptacji sprawozdania z realizacji grantu LGD dokonuje niezwłocznie płatności kwoty grantu wynikającej z umowy o powierzenie grantu.
4. Przekazanie środków finansowych na numer rachunku bankowego podany w Umowie o powierzenie grantu następuje po podpisaniu jej przez wszystkie strony w terminie określonym w umowie. Wnioskodawca musi być jedynym posiadaczem wskazanego rachunku bankowego oraz jest zobowiązany do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej środków finansowych otrzymanych na realizację zadania zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. Nr 47, poz. 330 z późn. zm.) w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

§ 26

Prawo dysponowania wizerunkiem, znakami graficznymi i towarowymi Grantobiorców

LGD przysługuje prawo do wykorzystania wizerunku, znaków graficznych i towarowych Grantobiorców w materiałach informacyjnych o swojej działalności.

§ 27

Windykacja należności

Windykacja nieuregulowanych należności powstałych w związku z realizacją niniejszej Procedury jest prowadzona bezpośrednio przez LGD i/lub za pośrednictwem sądu i komornika, oraz z zastosowaniem wszelkich innych środków przewidzianych przez prawo.

§ 28
Zmiana Procedury

Zmiany Procedury wyboru i oceny grantów w ramach projektów grantowych wymagają uchwały Zarządu i są poprzedzone konsultacjami społecznymi z mieszkańcami obszaru LGD co najmniej za pośrednictwem strony internetowej LGD przez okres co najmniej dwóch tygodni.

Załącznik nr 1 do Procedury - Karta oceny wniosku i operacji zgodnie z celami LSR i zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru

KARTA OCENY O WYNIKACH OCENY I DOKONANIU WYBORU GRANTU

Nr naboru wniosków o powierzenie grantów:

Znak sprawy:

Imię i nazwisko / nazwa Wnioskodawcy:

Adres / siedziba Wnioskodawcy:

Nazwa operacji:

Załączniki: szt.

Część A. Weryfikacja wstępna wniosku

Część B1. Weryfikacja zgodności operacji z celami LSR

Część B2. Weryfikacja zgodności grantobiorcy z warunkami przyznania pomocy określonymi PROW 2014-2020

Część C. Wybór operacji wg lokalnych kryteriów wyboru

Znak sprawy:

CZĘŚĆ A: WERYFIKACJA WSTĘPNA WNIOSKU

Lp.	Warunek	Weryfikujący		Sprawdzający	
		TAK	NIE	TAK	NIE
1.	Wniosek został złożony w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia	☐	☐	☐	☐
2.	Wniosek został sporządzony na formularzu stanowiącym załącznik do ogłoszenia o naborze wniosków o udzielenie wsparcia oraz zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku	☐	☐	☐	☐
3.	Operacja jest zgodna z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia	☐	☐	☐	☐

Procedury wyboru operacji w ramach wdrażania LSR
LGD „Żywiecki Raj” na lata 2015-2023

4.	Operacja jest zgodna z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia	☐	☐	☐	☐
5.	Wniosek zawiera informacje oraz dokumenty potwierdzające spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji	☐	☐	☐	☐

WYNIK OCENY WSTĘPNEJ

	Weryfikujący		Sprawdzający	
	TAK	NIE ¹⁾	TAK	NIE ¹⁾
Wniosek podlega dalszemu rozpatrywaniu	☐	☐	☐	☐

¹⁾Zaznaczenie pola "NIE" oznacza, że co najmniej jeden z wymienionych w części A1 warunków nie został spełniony i wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

Zweryfikował (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Weryfikującego	
Uwagi:	
Data i podpis	

Sprawdził (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Sprawdzającego	
Uwagi:	
Data i podpis	

Znak sprawy:

CZEŚĆ B: OCENA ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR

CZEŚĆ B1: OCENA ZGODNOŚCI OPERACJI Z CELAMI LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU (LSR)

Lp.	Warunek	Weryfikujący		Sprawdzający	
		TAK	NIE	TAK	NIE
1.	Operacja realizuje cele LSR	☐	☐	☐	☐
2.	Operacja wynika ze zdiagnozowanych potrzeb i jest odpowiedzią na główne i istotne problemy określone w LSR	☐	☐	☐	☐
3.	Operacja przyczynia się do osiągnięcia wskaźników monitoringu określonych w LSR	☐	☐	☐	☐

4.	Zgodność wniosku o dofinansowanie z fiszą projektową z etapu identyfikacji projektu.	☐	☐	☐	☐
----	--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

WYNIK OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z CELAMI LSR

	Weryfikujący		Sprawdzający	
	TAK	NIE ¹⁾	TAK	NIE ¹⁾
Wniosek podlega dalszemu rozpatrywaniu	☐	☐	☐	☐

¹⁾Zaznaczenie pola "NIE" oznacza, że co najmniej jeden z wymienionych w części B1 warunków nie został spełniony i wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

Zweryfikował (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Weryfikującego

Uwagi:

Data i podpis

Sprawdził (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Sprawdzającego

Uwagi:

Data i podpis

Znak sprawy:

CZĘŚĆ B: OCENA ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR

B2. WERYFIKACJA ZGODNOŚCI GRANTOBIORCY Z WARUNKAMI PRYZNANIA POMOCY OKREŚLONYMI W PROGRAMIE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020

Weryfikacja dokonywana na podstawie informacji zawartych w złożonym wniosku o powierzenie grantu i złożonych wraz z nim dokumentach, a także w oparciu o informacje pochodzące z baz administrowanych przez podmioty administracji publicznej, tj. CEIDG, KRS, rejestr Ksiąg Wieczystych oraz udostępnione przez Samorząd Województwa.

Kartę wypełnia się przy zastosowaniu ogólnej wskazówki dotyczącej odpowiedzi TAK, NIE, ND.

TAK – możliwe jest jednoznaczne udzielenie odpowiedzi na pytanie.

NIE – możliwe jest udzielenie jednoznacznej negatywnej odpowiedzi lub na podstawie dostępnych informacji i dokumentów nie można potwierdzić spełniania danego kryterium.

ND – weryfikowany punkt karty nie dotyczy danego Grantobiorcy

		Weryfikujący		
I.	Grantobiorcą jest osoba fizyczna	☐	☐	☐
1.	Miejsce zamieszkania osoby fizycznej znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR	☐	☐	☐
2.	Grantobiorca jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej	☐	☐	
3.	Grantobiorca jest pełnoletni	☐	☐	
II.	Grantobiorcą jest osoba prawna	☐	☐	☐
1.	Siedziba / oddział osoby prawnej, znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR	☐	☐	
2.	Grantobiorcą jest inny podmiot niż Województwo	☐	☐	
3.	Gmina, której siedziba nie znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR zamierza realizować zadanie na obszarze wiejskim należącym do tej gminy, który jest objęty LSR	☐	☐	☐
III.	Grantobiorcą jest jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną	☐	☐	☐
1.	Siedziba / oddział jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR	☐	☐	
IV.	Kryteria wspólne dotyczące Grantobiorców			
1.	Zadania wskazane przez Grantobiorcę we wniosku o powierzenie grantu są zgodne z zadaniami określonymi w umowie o przyznaniu pomocy na realizację projektu grantowego	☐	☐	
2.	Zadania wskazane przez Grantobiorcę we wniosku o powierzenie grantu przyczynią się do osiągnięcia celu projektu grantowego określonego w umowie o przyznaniu pomocy na realizację projektu grantowego	☐	☐	
3.	Grantobiorca zakłada realizację zadania na obszarze wiejskim objętym LSR	☐	☐	☐

4.	Inwestycje w ramach grantu będą realizowane na nieruchomości będącej własnością lub współwłasnością Grantobiorcy lub Grantobiorca posiada udokumentowane prawo do dysponowania nieruchomością na cele określone we wniosku o przyznanie pomocy, co najmniej przez okres realizacji operacji oraz okres podlegania zobowiązaniu do zapewnienia trwałości operacji	☐	☐	☐
5.	Zadania w ramach projektu grantowego będą realizowane na nieruchomości będącej własnością lub współwłasnością Grantobiorcy lub Grantobiorca posiada udokumentowane prawo do dysponowania nieruchomością na cele określone we wniosku o powierzenie grantu, co najmniej przez okres realizacji zadania oraz okres podlegania zobowiązaniu do zapewnienia trwałości projektu grantowego	☐	☐	
6.	Wartość zadania wskazana we wniosku o powierzenie grantu nie jest niższa niż 5 tys. złotych	☐	☐	
7.	Wartość zadania wskazana we wniosku o powierzenie grantu nie jest wyższa niż 50 tys. złotych	☐	☐	
8.	Grantobiorca, realizujący zadanie w ramach projektu grantowego nie wykonuje działalności gospodarczej	☐	☐	
9.	Grantobiorca, realizujący zadanie w ramach projektu grantowego:			
a)	posiada doświadczenie w realizacji projektów o charakterze podobnym do zadania, które zamierza realizować, lub	☐	☐	☐
b)	posiada zasoby odpowiednie do przedmiotu zadania, które zamierza realizować, lub	☐	☐	☐
c)	posiada, jeżeli jest osobą fizyczną, kwalifikacje odpowiednie do przedmiotu zadania, lub	☐	☐	☐
d)	wykonuje działalność odpowiednią do przedmiotu zadania, które zamierza realizować	☐	☐	☐
10.	Zadanie będzie realizowane w nie więcej niż w 2 etapach	☐	☐	
11.	Wykonanie zadania oraz złożenie wniosku o płatność końcową wypłacaną po zrealizowaniu całego zadania nastąpi w terminie nie późniejszym niż planowany dzień złożenia przez LGD wniosku o rozliczenie projektu grantowego	☐	☐	
12.	Koszty kwalifikowalne określone we wniosku o powierzenie grantu są zgodne z zakresem kosztów kwalifikowalnych określonych dla poddziałania 19.2 w rozporządzeniu ² oraz zasadami dotyczącymi kwalifikowalności oraz uzasadnione zakresem zadania na który ma być powierzony grant.	☐	☐	
V.	Zadanie będzie realizowane w ramach projektu grantowego dotyczącego rozwoju rynków zbytu	☐		☐
1.	Zadanie dotyczy rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych	☐	☐	

2.	Zadanie nie dotyczy inwestycji polegających na budowie lub modernizacji targowisk objętych zakresem wsparcia w ramach działania o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ³	☐	☐
VI.	Zadanie będzie realizowane w ramach projektu grantowego dotyczącego zachowania dziedzictwa lokalnego	☐	☐
1.	Zadanie służy zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej	☐	☐
VII.	Zadanie będzie realizowane w ramach projektu grantowego dotyczącego budowy lub przebudowy infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej	☐	☐
1.	Budowana lub przebudowywana infrastruktura będzie miała ogólnodostępny i niekomercyjny charakter	☐	☐
2.	Zadanie dotyczy budowy lub przebudowy infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	☐	☐
3.	Zadanie służy zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej	☐	☐
VIII	Zadanie będzie realizowane w ramach projektu grantowego dotyczącego budowy lub przebudowy dróg	☐	☐
1.	Zadanie dotyczy budowy lub przebudowy publicznych dróg gminnych lub powiatowych	☐	☐
2.	Realizacja zadania umożliwi budowę lub przebudowę publicznej drogi gminnej lub powiatowej umożliwi połączenie obiektów użyteczności publicznej, w których świadczone są usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo-wychowawcze lub edukacyjne dla ludności lokalnej, z siecią dróg publicznych	☐	☐
3.	Realizacja zadania umożliwi budowę lub przebudowę publicznej drogi gminnej lub powiatowej skróci dystans lub czas dojazdu do obiektów użyteczności publicznej, w których świadczone są usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo-wychowawcze lub edukacyjne dla ludności lokalnej	☐	☐
IX.	Zadanie będzie realizowane w ramach projektu grantowego dotyczącego promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych	☐	☐
1.	Zadanie służy wspólnej promocji produktów lub usług lokalnych	☐	☐
2.	Zadanie nie dotyczy organizacji wydarzeń cyklicznych, z wyjątkiem wydarzenia inicjującego cykl wydarzeń lub specyficznego dla danej LSR, wskazanych i uzasadnionych w LSR	☐	☐

X Weryfikacja limitu przysługującego Grantobiorcy

1. Kwota, o którą ubiega się Grantobiorca nie spowoduje przekroczenia limitu 100 tys. zł dla jednego Grantobiorcy w ramach projektów grantowych realizowanych przez daną LGD, z uwzględnieniem przypadku, o którym mowa w § 29 ust. 6 rozporządzenia²
2. Suma grantów udzielonych jednostkom sektora finansów publicznych nie przekracza 20% kwoty środków przyznanych na ten projekt grantowy

XI. WYNIK WERYFIKACJI

1. O powierzenie grantu ubiega się podmiot, który spełnia warunki przyznania pomocy określone w PROW na lata 2014-2020 **TAK** **NIE**

Zweryfikował:

Imię i nazwisko Weryfikującego

Data i podpis/...../20.....

Uwagi:

.....
.....
.....
.....

¹ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Komunikat Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z 21 maja 2015 r. o zatwierdzeniu przez Komisję Europejską Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 oraz adresie strony internetowej, na której został on zamieszczony (MP poz. 541)

² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1570)

³ ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349 i 1888)

Znak sprawy:

CZĘŚĆ C: OCENA I WYBÓR GRANTU WG LOKALNYCH KRYTERIÓW WYBORU			
C1. LOKALNE KRYTERIA WYBORU			
Lp.	Kryterium	Źródło danych	Ocena (pkt)
1.	ZAANGAZOWANIE SPOŁECZNE – maksymalnie 5 pkt 5 pkt - wnioskodawca przewiduje współpracę przy realizacji grantu wolontariuszy i partnerów społecznych 0 pkt - wnioskodawca nie przewiduje zaangażowania w realizację projektu wolontariuszy i partnerów społecznych Uzasadnienie:	Wniosek o powierzenie grantu	
2.	RACJONALNOŚĆ I ADEKWATNOŚĆ NAKŁADÓW – maksymalnie 5 pkt 5 pkt - wnioskodawca racjonalnie i adekwatnie zaplanował nakłady w stosunku do celu operacji będącej przedmiotem grantu 0 pkt - wnioskodawca nieracjonalnie i nie adekwatnie zaplanował nakłady w do stosunku celu operacji będącej przedmiotem grantu. Uzasadnienie:	Wniosek o powierzenie grantu	
3.	WKŁAD WŁASNY WNIOSKODAWCY W FINANSOWANIE PROJEKTU – maksymalnie 5 pkt 5 pkt - wnioskodawca przewidział wkład własny do grantu 0 pkt - wnioskodawca nie przewiduje wkładu własnego do grantu Uzasadnienie:	Wniosek o powierzenie grantu	
4.	WPLYW GRANTU NA KONDYCJĘ WNIOSKODAWCY – maksymalnie 5 pkt 5 pkt - realizacji grantu z znacznym stopniu wpłynie na kondycję Wnioskodawcy ponieważ realizuje przynajmniej jeden cel Statutowy wnioskodawcy 0 pkt - realizacji grantu z ograniczonym stopniu wpłynie na kondycję Wnioskodawcy ponieważ nie realizuje chociaż jednego Statutowego celu wnioskodawcy. Uzasadnienie:	Wniosek o powierzenie grantu	
WYNIK OCENY I WYBORU GRANTU WG LOKALNYCH KRYTERIÓW WYBORU			
Operacja uzyskała łącznie:		<input type="text"/>	pkt
Oceniający (Członek Rady)			
Imię i nazwisko Członka Rady	<input type="text"/>		
Data i podpis	<input type="text"/>		

Załącznik nr 2 do Procedury - Wniosek o powierzenie grantu

WNIOSEK O POWIERZENIE GRANTU w ramach projektu grantowego [.....]			
..... Znak sprawy	 Potwierdzenie przyjęcia przez LGD	
I. Dane identyfikacyjne wnioskodawcy			
I.1. Status prawny <i>Proszę zaznaczyć właściwe pole</i>			
☐	Osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej.		
☐	Organizacja pozarządowa		
☐	Jednostka sektora finansów publicznych (tj. pomiot, który wykonuje zadania publiczne i jest finansowany ze środków publicznych)		
☐	Jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną działającą na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, np. parafie, związki wyznaniowe.		
I.2. Pełna nazwa Wnioskodawcy			
I.3. NIP	I.4. REGON	I.5. KRS	I.6. Numer identyfikacyjny
I.7. Adres siedziby Wnioskodawcy			
I.7.1. Numer/-y telefonu/-ów		I.7.2. Adres e-mail	
I.8. Adres do korespondencji <i>Jezeli jest inny niż adres siedziby. W przeciwnym wypadku należy wstawić „-”</i>			

I.8.1 Numer telefonu		I.8.2. Adres e-mail	
I.9. Dane osób upoważnionych do reprezentowania Wnioskodawcy			
<i>I.9.1. Imię</i>	<i>I.9.2. Nazwisko</i>	<i>I.9.3. Funkcja</i>	
I.10. Dane osoby uprawnionej do kontaktu			
<i>I.10.1. Imię</i>		<i>I.10.2. Nazwisko</i>	
<i>I.10.3. Numer telefonu</i>		<i>I.10.4. Adres e-mail</i>	

II. Identyfikacja operacji
II.1. Tytuł operacji
II.2. Czas trwania operacji <i>Proszę podać przedział czasowy w formacie od MM-RRRR do MM-RRRR.</i>
II.3. Miejsce realizacji operacji <i>Proszę o podanie nazwy miejscowości/gminy, na terenie której będzie realizowana operacja</i>
II.4. Charakterystyka operacji <i>Na jakie problemy/potrzeby odpowiada operacja? Kogo dotyczą te problemy/potrzeby? Dlaczego ważne jest podjęcie działań służących rozwiązaniu wskazanych problemów lub zaspokojeniu potrzeb?</i>
II.5. Cel realizacji operacji <i>Jaki jest główny cel operacji? Co się zmieni w wyniku jej realizacji?</i>

II.6. Rezultaty operacji <i>Proszę opisać zakładane rezultaty operacji: co powstanie w wyniku jej realizacji? Jakie zmiany zajdą w społeczności lokalnej?</i>	
II.7. Harmonogram	
II.8.1. Nazwa działania <i>Zgodna z zestawieniem rzeczowo-finansowym</i>	II.8.2. Termin realizacji <i>Proszę wskazać w formacie MM-RRR</i>

III. Plan finansowy operacji		
Rodzaje kosztów	Całkowity koszt operacji (zł)	Koszty kwalifikowane operacji (zł)
III.1.1. Koszty określone w § 17 ust. 1 rozporządzenia LSR [lub koszty określone w Programie w ramach którego realizowany jest projekt grantowy] z wyłączeniem wkładu niepieniężnego oraz kosztów ogólnych		
III.1.2. Wartość wkładu niepieniężnego, w tym:		
a) Koszty pracy oraz usług świadczonych nieodpłatnie		
b) Koszty udostępnienia ziemi, nieruchomości i sprzętu lub surowców		
III.1.3. Koszty ogólne		
III.4. Koszty realizacji operacji razem (suma kwot III.1.1. – III.1.3.)		

IV. Pomoc uzyskana/wnioskowana uprzednio w ramach poddziałania Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 [lub w ramach Programu] dla operacji realizowanych w ramach projektu grantowego.	
IV.1. Numer umowy przyznania pomocy/ wniosku o przyznanie pomocy	IV.2. Kwota (zł)
V. Limit pomocy na beneficjenta w latach 2014-2020 (zł) przysługujący wnioskodawcy	
VI. Pozostały limit pomocy do wykorzystania w latach 2014-2020 (zł)	
VII. Wnioskowana kwota pomocy (zł)	

VIII. Czy wnioskodawca ubiega się o przyznanie zaliczki/ wyprzedzającego finansowania	TAK	NIE
--	------------	------------

Procedury wyboru operacji w ramach wdrażania LSR 2014-2020
LGD „Żywiecki Raj”

--	--	--

IX. Wnioskowana kwota zaliczki/ wyprzedzającego finansowania (zł)	
--	--

X. Zestawienie rzeczowo-finansowe operacji					
Lp.	Wyszczególnienie zakresu rzeczowego	Mierniki rzeczowe		Koszty kwalifikowane operacji (zł)	
		Jedn. miary	Ilość (liczba)	Ogółem	w tym VAT
1	2	3	4	5	6
I.					
A.					
1.					
2.					
3.					

XI. Załączniki				
L.p.	Nazwa załącznika	Liczba	Tak	ND
1.				
2.				
3.				

XII. Oświadczenia i zobowiązania wnioskodawcy
<p>1. Wnioskuje o przyznanie pomocy finansowej w wysokości zł</p> <p>Słownie: zł</p>
<p>2. Wnioskuje o wypłatę zaliczki/wyprzedzającego finansowania kosztów kwalifikowanych operacji w wysokości zł</p> <p>Słownie: zł</p>
<p>3. Oświadczam, że:</p> <p>.....</p>

<p>..... miejsowość, data</p>	<p>..... Podpis wnioskodawcy</p>
-----------------------------------	--------------------------------------

Załącznik nr 3 do Procedury - Fiszka grantu

FISZKA GRANTU W RAMACH PROJEKTU GRANTOWEGO

Nazwa projektu grantowego	[Należy wskazać nazwę projektu]
Grantobiorca	[Należy wskazać nazwę podmiotu składającego fiszkę projektową, należy wskazać kto będzie realizował grant].
Koszt całkowity projektu w zł ¹² Koszty kwalifikowane Koszty niekwalifikowane	[Należy wskazać wartość projektu, która jest sumą kosztów kwalifikowanych i niekwalifikowanych (jeżeli nie ma kosztów niekwalifikowanych to koszt całkowity projektu jest równy wartości kosztów kwalifikowanych)]
Działanie w ramach LSR	[Należy wskazać rodzaj operacji w ramach której składana jest fiszka projektowa]
Źródła finansowania projektu i środki własne (budżet beneficjenta): Środki RPO (EFRR, EFS) Środki inne: (np. prywatne, środki budżetu państwa itp.)	[Należy wskazać wartość poszczególnych źródeł finansowania i środków własnych oraz procent dla tych kwot (liczony od wartości kosztów kwalifikowanych)]
Występowanie pomocy publicznej w projekcie (krótka analiza).	[Należy wskazać czy w projekcie występuje pomoc publiczna: - jeżeli tak – należy wpisać „Tak” oraz przedstawić krótką analizę, - jeżeli nie – należy wpisać „Nie” lub „Nie dotyczy” oraz przedstawić krótką analizę]
Zwięzły opis projektu (maks. 2 strony A – 4), tj. – Główne elementy składowe, wyróżniane fazy realizacji projektu, podprojekty itp. – Uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, itp. – Powiązania z innymi projektami	[Należy opisać potrzebę realizacji danego projektu. Należy wyjść od problemów jakie mają zostać rozwiązane poprzez realizację projektu. Problemy muszą zostać poparte konkretnymi danymi, które będą potwierdzały ich występowanie na danym obszarze (gmina/powiat). Należy wskazać grupę docelową, do której zostanie skierowane wsparcie. Należy konkretnie wskazać jakie działania zostaną w ramach projektu zaplanowane i zrealizowane oraz w sposób zwięzły każde z nich opisać i uzasadnić ich potrzebę. Działania te muszą wynikać z problemów określonych dla danej grupy docelowej. Opisując założenia projektu należy wziąć pod uwagę zapisy LSR (w szczególności Cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia). Należy również wskazać wskaźniki produktu i rezultatu ujęte dla LSR Dla wszystkich wskaźników muszą zostać określone konkretne wartości oraz wskazane jednostki miary. Należy, jeżeli dotyczy, wskazać informacje dotyczące powiązania projektu z innymi projektami]
Stan przygotowań i harmonogram realizacji przedsięwzięcia	[Należy wskazać stosowne informacje w zakresie stanu przygotowania projektu do realizacji oraz harmonogram realizacji przedsięwzięcia. Harmonogram należy wskazać w podziale na etapy wraz z określeniem okresu realizacji poszczególnych etapów]
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	[Należy wskazać miesiąc lub kwartał oraz rok rozpoczęcia realizacji projektu]
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu ¹³	[Należy wskazać miesiąc lub kwartał oraz rok zakończenia realizacji projektu]
Osoba mogąca udzielić informacji na temat projektu: imię i nazwisko, funkcja, dane kontaktowe, telefon, adres e-mail	[Należy wskazać imię i nazwisko, stanowisko służbowe, telefon/fax i email osoby, która potrafi udzielić jak najbardziej precyzyjnych informacji o projekcie]

¹² Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013 okres kwalifikowalności wydatków określono od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2023 r.

¹³ Fiszki projektowe należy przedstawić w podziale na te, których realizacja zostanie zakończona do końca 2018 r. i na te, których realizacja zostanie zakończona po 2018 r.

Załącznik nr 4 do Procedury - Lokalne kryteria wyboru grantu

LOKALNE KRYTERIA WYBORU GRANTÓW

KRYTERIA OBLIGATORYJNE DLA WSZYSTKICH NABORÓW I REALIZOWANYCH TYPÓW OPERACJI

Kryterium:	Opis:	Punktacja:	Zródło weryfikacji:
I. ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE	Preferuje się wnioskodawców włączających do współpracy przy realizacji grantu wolontariuszy i partnerów społecznych	5 pkt - wnioskodawca przewiduje współpracę przy realizacji grantu wolontariuszy i partnerów społecznych 0 pkt - wnioskodawca nie przewiduje zaangażowania w realizację projektu wolontariuszy i partnerów społecznych	Wniosek o powierzenie grantu
II. RACJONALNOŚĆ I ADEKWATNOŚĆ NAKŁADÓW	Preferuje się wnioskodawców, który zaplanowali nakłady (finansowe, rzeczowe, osobowe) poprawnie oraz adekwatne do zaplanowanych rezultatów grantu. W ramach oceny weryfikacji podlegać będzie, na ile przedstawione koszty są racjonalne, spójne i niezbędne z perspektywy realizacji projektu.	5 pkt - wnioskodawca racjonalnie i adekwatnie zaplanował nakłady w stosunku celu operacji będącej przedmiotem grantu 0 pkt - wnioskodawca nieracjonalnie i nie adekwatnie zaplanował nakłady w stosunku celu operacji będącej przedmiotem grantu.	Wniosek o powierzenie grantu
III. WKŁAD WŁASNY WNIOSKODAWCY W FINANSOWANIE PROJEKTU	Preferuje się projekty, w których przewidziano wkład własny wnioskodawcy.	5 pkt - wnioskodawca przewidział wkład własny do grantu 0 pkt - wnioskodawca nie przewiduje wkładu własnego do grantu	Wniosek o powierzenie grantu
IV. WPŁYW GRANTU NA KODYCJĘ WNIOSKODAWCY	Preferuje się projekty wpływające na kondycję Wnioskodawcy. W ramach oceny weryfikacji podlegać będzie, w jakim stopniu projekt przyczyni się do wzmocnienia potencjału Grantobiorcy.	5 pkt - realizacja grantu w znacznym stopniu wpłynie na kondycję Wnioskodawcy ponieważ realizuje przynajmniej jeden cel Statutowy wnioskodawcy 0 pkt - realizacja grantu w ograniczonym stopniu wpłynie na kondycję Wnioskodawcy ponieważ nie realizuje chociaż jednego Statutowego celu wnioskodawcy.	Wniosek o powierzenie grantu

Załącznik nr 5 - Pismo informujące o wyniku weryfikacji wstępnej wniosku/ przyznaniu grantu

.....
(Pieczęć LGD)

.....
(Miejscowość i data)

.....
.....
.....
(Imię i nazwisko / nazwa i adres wnioskodawcy)

.....
(Znak sprawy)

.....
(Nr wniosku)

Na podstawie art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), Lokalna Grupa Działania informuje, że na operację pn.

.....
(nazwa / tytuł operacji)

objęta wnioskiem o powierzenie grantu w zakresie, który wypłynął do Biura LGD w dniu, w odpowiedzi na nabór wniosków nr

został przyznany grant / nie został przyznany grant*

Uzasadnienie:

Operacja/ wniosek:

- 1) nie spełnia warunków weryfikacji wstępnej, co skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia*
- 2) została uznana za zgodną z LSR / niezgodną z LSR
- 3) została oceniona jako zgodna z Programem, w ramach którego planowane jest finansowanie operacji / została oceniona jako niezgodna z Programem, w ramach którego planowane jest finansowanie operacji*
- 4) uzyskała liczbę punktów w wyniku spełnienia przez operację lokalnych kryteriów wyboru i uzyskała minimalną liczbę przewidzianą dla tego typu operacji / nie uzyskała minimalnej liczby punktów, o której mowa w art. 19 ust. 4 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378),

POUCZENIE

Wnioskodawca ma możliwość złożenia do Rady w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszej informacji odwołania od wyników oceny poprzez złożenie bezpośrednio w Biurze LGD pisemnego odwołania od otrzymania pisma o wyborze grantu. Wzór odwołania stanowi załącznik nr 5 do Procedury. Odwołanie to ma postać wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji wymaga szczegółowego uzasadnienia. Rozpatrzenia takiego wniosku dokonuje niezwłocznie Rada. Odwołanie winno zawierać:

- 1) Oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia odwołania,
- 2) Oznaczenie wnioskodawcy,
- 3) Numer wniosku o powierzenie grantu,
- 4) Wskazanie kryteriów oceny, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem
- 5) Wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem,
- 6) Podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

LGD udostępni wzór odwołania na stronie internetowej LGD oraz w Biurze LGD. Odwołanie należy złożyć osobiście w Biurze LGD lub przesać pocztą na adres:

.....
O zachowaniu terminu na złożenie odwołania decyduje data wpływu protestu w Biurze LGD, w przypadku jego osobistego wniesienia, albo data stempla pocztowego.

Odwołanie pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, został wniesiony:

- a) po terminie,
- b) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania,
- c) bez wskazania kryteriów oceny, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem.

podpis / pieczęć

.....

Załącznik nr 6 - Odwołanie od decyzji Rady

WNIOSEK O PONOWNE ROZPATRZENIE WNIOSKU O POWIERZENIE GRANTU

Miejsce na pieczęć LGD		WNIOSEK O PONOWNE ROZPATRZENIE WNIOSKU o powierzenie grantu			
NUMER WNIOSKU O POWIERZENIE GRANTU:		IMIĘ I NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY			
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:					
DECYZJA RADY O NIEPRZYZNANIU GRANTU ZAPADŁA NA ETAPIE:		☐ Weryfikacji wstępnej ☐ Oceny zgodności operacji z LSR ☐ Weryfikacja zgodności grantobiorcy z warunkami przyznania pomocy określonymi w Programie ☐ Wyboru projektów wg lokalnych kryteriów wyboru			
UZASADNIENIE DLA WSZCZĘCIA PROCEDURY ODWOŁAWCZEJ:					
IMIĘ I NAZWISKO / NAZWA WNIOSKODAWCY:					
ADRES ZAMIESZKANIA / SIEDZIBY WNIOSKODAWCY					
ADRES KORESPONDENCYJNY (jeżeli inny niż wskazany powyżej)					
TELEFON KONTAKTOWY WNIOSKODAWCY:					
ADRES E-MAIL WNIOSKODAWCY:					
WNOSZĘ O PONOWNE ROZPATRZENIE WNIOSKU O PRYZNIE GRANTU PRZEZ RADĘ LGD					
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	
POTWIERDZENIE ZŁOŻENIA WNIOSKU W BIURZE LGD PRZEZ PRACOWNIKA LGD		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA WNIOSKU:

- Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD
- Pola białe wypełnia wnioskodawca
- Wniosek będzie uznany za poprawnie złożony, tylko w sytuacji wypełnienia wszystkich białych pól, w tym w szczególności uzasadnienia dla wszczęcia procedury odwoławczej.

Załącznik nr 7 do Procedury - Projekt Umowy o powierzeniu grantu

Umowa o powierzeniu grantu

zawarta w dniu w

pomiędzy:

Stowarzyszeniem z siedzibą w, przy ul., miejscowość (kod), zarejestrowane w Rejestrze Stowarzyszeń, reprezentowane przez
zwane dalej „Stowarzyszeniem/LGD”/ „Grantodawcą”

a

.....
.....
.....
.....
zwany dalej „Grantobiorcą” / „ Otrzymującym”

Preambuła

Niniejsza umowa określa prawa i obowiązki stron związane z realizacją operacji w ramach

[Program.... poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i zostaje zawarta na podstawie art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz 378)]

Strony zgodnie postanawiają:

§ 1

1. Stowarzyszenie udziela Grantobiorcy grantu w celu sfinansowania/ dofinansowania
2. Grantobiorca oświadcza, że znajduje się w sytuacji finansowej zapewniającej wykonanie zadania oraz dysponuje niezbędną wiedzą, doświadczeniem, potencjałem ekonomicznym i technicznym do jego wykonania.

§ 2

Grantobiorca zobowiązuje się wykonać zadanie o którym mowa w § 1 w zakresie i na warunkach określonych w niniejszej umowie, zgodnie z harmonogramem i kosztorysem stanowiących część złożonego wniosku o finansowanie/dofinansowanie w ramach ogłoszonego przez Stowarzyszenie. Wniosek o powierzenie grantu stanowi załącznik nr 1 niniejszej Umowy.

§ 3

Finansowanie dokonywane jest poprzez przekazanie Grantobiorcy odpowiedniej kwoty dofinansowania, w szczególności w formie zaliczek oraz refundacji na realizację Projektu grantowego, określonego szczegółowo we wniosku o powierzenie grantu, stanowiącego załącznik nr 1 do Umowy.

§ 4

1. Operacja zostanie wykonana w terminie
2. Miejscem wykonania operacji będzie

§ 5

1. Całkowita wartość grantu wynosi: PLN (słownie:). Wydatki kwalifikowalne w ramach Projektu grantowego wynoszą: PLN (słownie:), w tym na obsługę Projektu grantowego PLN (słownie:), z zastrzeżeniem, że nie mogą one przekroczyć 10% wydatków kwalifikowanych.
2. Otrzymujący jest zobowiązany do należytego i terminowego wykonania umowy, a po zakończeniu realizacji do złożenia sprawozdania z jego realizacji w ciągu od daty jego zakończenia zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr ... Regulaminu / do niniejszej umowy, itp.
3. Grantobiorca zobowiązuje się pokryć ze środków własnych wszelkie wydatki niekwalifikowane w ramach grantu. Wydatek niekwalifikowalny stanowią w szczególności granty przyznane bądź rozliczone przez Grantobiorcę niezgodnie z procedurami dotyczącymi realizacji grantu oraz powierzone granty wykorzystane przez Grantobiorców niezgodnie z celami grantu.
4. Poniesienie przez Beneficjenta wydatków kwalifikowalnych w kwocie wyższej niż określona w ust. 2 nie stanowi podstawy do zwiększenia przyznanej kwoty finansowania.
5. Okres kwalifikowalności wydatków dla grantu rozpoczyna się z dniem rozpoczęcia realizacji Projektu grantowego, a kończy z dniem zakończenia finansowego realizacji Projektu grantowego. Wydatki poniesione poza okresem kwalifikowania wydatków nie będą uznane za kwalifikowalne. Dokumentami programowymi i systemowymi w ramach wieloletniej perspektywy.
6. Grantobiorca oświadcza, że zapoznał się z dokumentami dotyczącymi perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020, w szczególności: Umową Partnerstwa, PROW 2014-2020, [RPO WP 2014-2020 Szczegółowym Opiskiem Osi Priorytetowych] oraz wytycznymi wydanymi na podstawie art. 5 ust. 1 oraz art. 7 ust. 1 Ustawy wdrożeniowej oraz zobowiązuje się do ich stosowania, a także do realizacji Umowy z zachowaniem zasad należytej staranności, zgodnie z najlepszą praktyką.

§ 6

Grantobiorca w trakcie realizacji operacji wynikających z niniejszej umowy oraz w ciągu lat po jej zakończeniu zobowiązany jest do:

- 1) osiągnięcia celu operacji i zapewnienia trwałości operacji, a w przypadku zadań inwestycyjnych zgodnie z art. 71 rozporządzenia nr 1303/2013 również jego zachowania przez okres 5 lat od dnia przyznania pomocy końcowej umożliwienia przedstawicielom Grantodawcy lub innym uprawnionym podmiotom, dokonania kontroli dokumentacji związanej z realizacją operacji oraz zastosowania zaleceń pokontrolnych,
- 2) informowania o przyznanej pomocy otrzymanej zgodnie z Program, w ramach którego finansowany jest grant
[ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 oraz zgodnie z warunkami określonymi w Księdze wizualizacji znaku Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zamieszczonej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Informacja na ten temat powinna się znaleźć we wszystkich materiałach, publikacjach, ogłoszeniach oraz wystąpieniach publicznych dotyczących realizowanego zadania publicznego. Znak powinien zostać umieszczony na wszystkich materiałach promocyjnych, informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych, dotyczących realizowanego zadania, oraz zakupionych środkach trwałych, w sposób zapewniający jego dobrą widoczność]
- 3) posiadania rachunku bankowego; Grantobiorca oświadcza, że jest jedynym posiadaczem wskazanego rachunku bankowego i zobowiązuje się do utrzymania wskazanego Stowarzyszeniu rachunku nie krócej niż do chwili dokonania ostatecznych rozliczeń ze Stowarzyszeniem, wynikających z umowy;
- 4) obowiązku przechowywania dokumentacji w trakcie realizacji operacji, a także w ciągu po zakończeniu jej realizacji;
- 5) wydatkowania środków w drodze rozeznania rynku poprzez zebranie ofert,
- 6) po zakończeniu operacji/ części zadania zobowiązany jest do dostarczenia do siedziby Stowarzyszenia dokumentacji potwierdzającej realizację operacji, w

tym kopii dokumentów potwierdzających poniesienie przez Grantobiorcę kosztów na realizację tego zadania ponad to:

- 7) Grantobiorca zobowiązany jest do informowania Stowarzyszenia o swojej sytuacji prawnej i finansowej, która może mieć wpływ na prawidłową realizację niniejszej umowy.
- 8) Grantobiorca upoważnia Stowarzyszenie do rozpowszechniania w dowolnej formie, w prasie, radiu, telewizji, Internecie oraz innych publikacjach, nazw oraz adresu Grantobiorców, przedmiotu i celu, na który przyznano środki, oraz informacji o wysokości przyznanych środków.

§ 7

Grantobiorca zobowiązuje się niezwłocznie poinformować Stowarzyszenie o zmianie rachunku bankowego. Zmiana postanowień dotyczących rachunku bankowego wymaga zawarcia aneksu do Umowy.

§ 8

Grantobiorca składa wniosek o płatność w formie sprawozdania z realizacji grantu (wniosek sprawozdawczy).

§ 9

Grantobiorca zobowiązuje się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją Umowy w sposób zapewniający ich poufność i bezpieczeństwo, zgodnie z art. 140 Rozporządzenia ogólnego oraz art. 23 ust. 3 Ustawy wdrożeniowej

§ 10

Stowarzyszenie ma prawo odstąpienia od umowy w razie zaistnienia poniższych okoliczności:

- 1) zostanie podjęta likwidacja Grantobiorcy;
- 2) wystąpią u Grantobiorcy duże trudności finansowe uzasadniające przypuszczenie, że nie wykona on należycie swego zobowiązania;
- 3) Grantobiorca nie rozpocznie lub zaniecha realizacji przedmiotu umowy, tj. w sposób nieprzerwany nie będzie go realizował przez okres uzasadniający przypuszczenie, że powstanie u Grantodawcy szkoda;
- 4) Grantobiorca złoży, w procesie przyznana pomocy lub jej rozliczenia nierzetelne lub stwierdzające nieprawdę dokumenty lub oświadczenie, w tym przerobione lub podrobione, mające wpływ na jej przyznanie.

§ 11

Umowa może być rozwiązana przez Grantodawcę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku nieterminowego lub nienależytego wykonania Umowy, w tym w szczególności:

- a) zmniejszenia zakresu rzeczowego realizowanej operacji;
- b) wykorzystania środków finansowych niezgodnie z przeznaczeniem określonym w niniejszej umowie oraz we Wniosku Grantowym;
- c) przekazania przez Grantobiorcę części lub całości środków pomocy finansowej osobie trzeciej, mimo że nie przewiduje tego niniejsza umowa;
- d) nieprzedłożenia przez Grantobiorcę sprawozdania z wykonania zadania w terminie i na zasadach określonych w niniejszej umowie;
- e) odmowy poddania się przez Grantobiorcę kontroli lub niewykonania zaleceń pokontrolnych

§ 12

Niezwłocznie po odstąpieniu od umowy z przyczyn określonych w § 10 lub rozwiązania umowy Stowarzyszenie przystępuje do odzyskania środków już przekazanych Grantobiorcy. Grantobiorca zobowiązany jest do niezwłocznego zwrotu otrzymanych środków w terminie nie dłuższym niż dni.

§ 13

W przypadku, gdy Grantobiorca zrealizuje operację niezgodnie z umową wówczas zobowiązany jest do zwrotu przyznanej kwoty pomocy, o której mowa w terminiedni od dnia rozwiązania umowy przyznania pomocy z tego powodu. Grantobiorca zostaje wykluczony z możliwości ubiegania się o finansowanie operacji.

§ 14

1. W celu zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań określonych w niniejszej umowie, Grantobiorca przedstawia przed zawarciem umowy zabezpieczenie ustanawiane w formie weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową. Minimalna kwota zabezpieczenia nie może być mniejsza niż wysokość udzielonej pomocy.
2. Stowarzyszenie zwraca Grantobiorcy weksel, o którym mowa w ust.1, po upływie 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej przez Stowarzyszenie pod warunkiem wypełnienia przez Grantobiorcę zobowiązań wynikających z zawarcia niniejszej umowy.
3. Stowarzyszenie zwraca niezwłocznie Grantobiorcy weksel, o którym mowa w ust. 1, w przypadku:
 - 1) rozwiązania umowy lub odstąpienia od umowy przed dokonaniem wypłaty pomocy,
 - 2) odmowy zatwierdzenia wypłaty pomocy,
 - 3) zwrotu przez Grantobiorcę otrzymanej pomocy.

§ 15

W przypadku rozwiązania umowy z Grantobiorcą, Stowarzyszenie zastrzega sobie prawo do ogłoszenia naboru uzupełniającego na realizację zadania, na które umowa została rozwiązana, w celu wyłonienia nowego Grantobiorcy.

§ 16

1. Każda ze stron zobowiązuje się do pełnej współpracy z drugą stroną w celu zapewnienia należytego jej wykonania.
2. Strony ustalają, że przedstawicielami w toku realizacji umowy będą:
 - a) ze strony Stowarzyszenia -
 - b) ze strony Grantobiorcy -
3. Strony zobowiązują się do powoływania na numer umowy oraz datę jej zawarcia w prowadzonej przez nie korespondencji.
4. Korespondencja w trakcie realizacji umowy kierowana będzie na adres stron zawarty nagłówku niniejszej umowy. Możliwa jest również korespondencja drogą mailową z użyciem adresów email:.....
5. Grantobiorca jest zobowiązany do niezwłocznego przesyłania do Stowarzyszenia pisemnej informacji o zmianie swoich danych zawartych w umowie. Zmiana ta nie wymaga zmiany umowy. W przypadku, jeżeli Grantobiorca nie powiadomi Stowarzyszenia o zmianie danych o których mowa powyżej, wszelką korespondencję wysłaną przez Stowarzyszenie zgodnie z posiadanymi przez niego danymi, uważać się będzie za doręczoną.

§ 17

1. Wszelkie oświadczenia Stron umowy będą składane na piśmie pod rygorem nieważności.
2. Integralną częścią niniejszej umowy są:
 - 1) Oświadczenie Grantobiorcy o niepodleganiu wykluczeniu z ubiegania się o powierzenie pomocy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
 - 2) Oświadczenie o niekorzystaniu z innych środków publicznych przy realizacji operacji objętej niniejszą umową.
 - 3) Zgoda współmałżonka na zawarcie niniejszej umowy - w przypadku osób pozostających w małżeńskim ustroju wspólności majątkowej, a w przypadku osób będących w związku małżeńskim, ale w ustroju rozdzielności majątkowej – oświadczenie o pozostawaniu w takiej rozdzielności.
3. Wszelkie zmiany i uzupełnienia niniejszej umowy wymagają zgody Stron w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Niemożliwe jest wprowadzanie zmian, które spowodują zmianę realizowanej operacji, a także kwotę udzielonej pomocy.

4. Umowa może być rozwiązana na mocy porozumienia Stron w przypadku wystąpienia okoliczności, za które żadna ze Stron nie ponosi odpowiedzialności, a które uniemożliwiają wykonywanie umowy. W przypadku rozwiązania umowy skutki finansowe i ewentualny zwrot środków finansowych Strony określają w protokole.

§ 18

Wszelkie spory wynikłe w związku z realizacją postanowień niniejszej umowy rozstrzygane będą przez Sąd miejscowo właściwy ze względu na siedzibę Stowarzyszenia/Grantodawcy.

§ 19

W sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają przepisy Kodeksu Cywilnego.

§ 20

Umowa została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

.....
Stowarzyszenie

.....
Grantobiorca

Załącznik nr 8 do Procedury - Zestawienie wszystkich dokumentów księgowych dotyczących realizowanego grantu

Nazwa i adres grantobiorcy

Nazwa projektu

Nr umowy

ZESTAWIENIE WSZYSTKICH DOKUMENTÓW KSIĘGOWYCH DOTYCZĄCYCH REALIZOWANEGO GRANTU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Lp.	Rodzaj i numer dokum.	Numer księgowy lub ewiden.	Data wystawienia a dokumentu	Nazwa wystawcy dokumentu	NIP wystawcy dokumentu	Sposób zapłaty (G-gotówka, P-przelew, K-karta*)	Data dokonania zapłaty	Opis zdarzenia gospodar.	Kwota dokumentu brutto	Kwota dokumentu netto	Kwota wydatków kwalifikow ..	W tym VAT
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
Suma strony												
Przeniesienie z poprzedniej strony												
Razem=(Suma strony)+(Przeniesienie z poprzedniej strony)												

*karta płatnicza do rachunku bankowego wyodrębnionego dla projektu

Załącznik nr 9 do Procedury - Lista elementów do sprawdzenia podczas kontroli na miejscu grantu

LISTA ELEMENTÓW DO SPRAWDZENIA PODCZAS KONTROLI NA MIEJSCU

LP	Elementy wizytacji ¹⁴	Ocena zgodności ¹⁵			
		TAK	NIE		
1.				
	Uwagi ¹⁶				
2.				
	Uwagi.....				
Parafa osoby obecnej przy wizytacji	Parafy osób przeprowadzających wizytację	Data

lp	Nazwa załącznika

¹⁴ Należy wpisać pytanie w formie zamkniętej, dotyczące elementu będącego przedmiotem wizytacji podając uzasadnienie zlecenia wizytacji wraz z wymienieniem załącznika w tabeli „Załączniki”, na podstawie którego dany element ma być zweryfikowany (o ile dotyczy), wykonaniem jego kopii i załączeniem jej.

¹⁵ Należy zaznaczyć „X” wybraną odpowiedź. Rubrykę tą wypełnia pracownik przeprowadzający wizytację / wizytację w miejscu w trybie kontroli na miejscu.

¹⁶ Wypełnia pracownik przeprowadzający wizytację w miejscu / wizytację w miejscu w trybie kontroli na miejscu.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

UWAGI¹⁷:

.....

Data, imię i nazwisko i czytelny podpis osób przeprowadzających wizytację w miejscu / wizytację w miejscu w trybie kontroli na miejscu;

.....

Data, imię i nazwisko i czytelny podpis osoby obecnej przy wizytacji w miejscu / wizytacji w miejscu w trybie kontroli na miejscu.

.....

Parafa osoby obecnej przy wizytacji	Parafy osób przeprowadzających wizytację	Data
-------------------------------------	----------------	--	----------------	----	------	-------

¹⁷ Osoba przeprowadzająca wizytację w miejscu / wizytację w miejscu w trybie kontroli na miejscu wymienia inne nieprawidłowości o ile zostały wykryte w trakcie przeprowadzania wizytacji.

Załącznik nr 10 do Procedury - wzór Sprawozdania z realizacji grantu

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GRANTU (WNIOSEK SPRAWOZDAWCZY)

1. Tytuł projektu:					
2. Grantobiorca składający sprawozdanie					
3. Termin realizacji grantu w roku kalendarzowym od do termin i miejsce zakończenia					
4. stowarzyszenia, organizacje, inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu:					
5. Zasięg oddziaływania (właściwe podkreślić)	środowiskowy	lokalny	regionalny	ogólnopolski	międzynarodowy
6. Grupy docelowe
7. Liczba uczestników bezpośrednich (aktywne uczestnictwo)					
uczestnicy z danego podmiotu			uczestnicy spoza danego podmiotu		
8. Opis realizacji grantu					
9. Zrealizowane cele (podać stopień realizacji zakładanych celów, a w przypadku niezrealizowania - podać tego przyczyny) oraz uzyskane efekty (pozytywne rezultaty i osiągnięcia, wpisać wartości wskaźników produktu i rezultatu związanych z wykonaniem zadania w ramach grantu [UWAGA! Należy wskazać osiągnięte wartości wskaźników z wniosku o powierzenie grantu oraz wszelkie inne dodatkowe wskaźniki pokazujące rezultat zadań w ramach grantu].					
10. Adres strony internetowej dokumentujący realizację grantu (jeśli jest):					

11. Podpisy wykonawców projektu

1/
2/
3/
4/
5/

12. Kalkulacja kosztów realizacji projektu

Kwota wnioskowana
(zgodna ze złożonym wnioskiem o powierzenie grantu)

L.p.	Kwota przyznana	Kwota wydatkowana	Kwota niewykorzystana	Wyszczególnienie wydatków
	OGÓLEM			

Inne źródła finansowania ogółem:

z tego:

- środki własne Grantobiorcy

- inne środki zewnętrzne

WNOSKUJĘ O WYPŁATĘ GRANTU W KWOCIE:

Do ww. rozliczenia nie należy dołączać kserokopii rachunków lub faktur potwierdzających wydatki.

13. Oświadczenie

Oświadczam, że dane finansowe wykazane są zgodnie z prowadzonym zestawieniem wszystkich dokumentów księgowych dotyczących realizowanego grantu

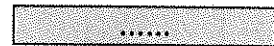
.....
data

.....
podpis

Załącznik 11 do Procedury - pismo wezwanie do złożenia wyjaśnień sprawozdanie

LGD¹

Adres: ulica, nr, kod pocztowy, miejscowość

....., dnia

Znak sprawy

Imię i nazwisko/Nazwa Grantobiorcy

Adres: ulica, nr

Kod pocztowy, miejscowość

Uprzejmie informuję, że w wyniku weryfikacji
sprawozdania z realizacji grantu złożonego w dniuodniesieniu do grantu realizowanego w ramach
projektu grantowego LGD [nazwa LGD] [tytuł projektu grantowego]

.....

.....
imię i nazwisko/nazwa Grantobiorcy

dotyczącego operacji

.....
tytuł operacji

stwierdzono następujące uchybienia, które wymagają wyjaśnień/ uzupełnienia / złożenia poprawnych
dokumentów / w następującym zakresie:

.....
.....
.....

wzywam do dostarczenia / ponownie wzywam do dostarczenia uzupełnień / poprawnych dokumentów /
wyjaśnień¹⁸ do wymienionych w załączniku do niniejszego pisma uchybień, na adres

.....

z powołaniem się na znak sprawy.

Uzupełnienia / poprawne dokumenty / wyjaśnienia należy złożyć w terminie 7 dni kalendarzowych licząc od
dnia otrzymania niniejszego pisma.

Jeżeli dostarczenie wymienionych powyżej uzupełnień / poprawnych dokumentów / wyjaśnień we wskazanym
terminie nie jest możliwe, należy przed upływem terminu określonego w niniejszym piśmie poinformować o

¹⁸ Niepotrzebne skreślić

tym fakcie LGD oraz wskazać termin w którym dostarczenie uzupełnień / poprawnych dokumentów / wyjaśnień będzie możliwe.

W przypadku składania wyjaśnień osobiście lub przez osobę upoważnioną lub za pośrednictwem poczty kurierskiej o terminowości decyduje data złożenia dokumentów na wskazany adres. W przypadku wysłania dokumentów za pośrednictwem placówki pocztowej o terminowości decyduje data nadania przesyłki (stempla pocztowego) albo data złożenia w polskim urzędzie konsularnym.

Sprawę prowadzi,
nr telefonu....., adres e-mail:.....
.....

.....
Podpis upoważnionego pracownika LGD

Suplement VI - Procedura wyboru operacji własnych

Procedura wyboru operacji własnych

§ 1 Zasady ogólne

Niniejsza procedura określa zasady i tryb wyboru operacji własnych LGD, o których mowa w art. 17 ust. 6 ustawy oraz § 14 rozporządzenia.

§ 2 Definicja operacji własnej

Operacja własna, to operacja kluczowa dla osiągnięcia celów LSR, której beneficjentem i realizatorem jest LGD.

§ 3 Przygotowanie operacji własnej

1. Realizacja operacji własnej przez LGD jest możliwa, jeżeli zostały one uwzględnione w LSR, poprzez wskazanie przy danym przedsięwzięciu (Rozdział V Cele i wskaźniki – Tabela) w Kolumnie – Sposób realizacji (...), iż będzie mogło być realizowane przez operację własną LGD.
2. Realizację operacji własnych planuje Zarząd w zakresie przedsięwzięć wskazanych w LSR.
3. Wniosek o przyznanie pomocy na realizację operacji przygotowuje Zarząd we współpracy z biurem LGD.

§ 4 Ogłoszenie zamiaru realizacji operacji własnej

1. Wsparcie na realizację operacji własnych LGD, może być udzielone LGD, pod warunkiem, że nikt inny uprawniony do wsparcia, w terminie 30 dni od dnia zamieszczenia przez LGD na swojej stronie internetowej informacji o planowanej do realizacji operacji własnej, nie zgłosił LGD zamiaru realizacji takiej operacji.
2. Informacja o planowanej do realizacji operacji własnej, którą LGD zamieszcza na swojej stronie internetowej, obejmuje:
 - 1) zakres tematyczny operacji,
 - 2) wysokość środków na realizację operacji,
 - 3) kryteria wyboru operacji wraz ze wskazaniem minimalnej liczby punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji,
 - 4) informację o terminie i sposobie zgłaszania zamiaru realizacji operacji,
 - 5) informację o dokumentach pozwalających na potwierdzenie, że podmiot zgłaszający zamiar realizacji operacji jest uprawniony do wsparcia, tj. spełnia definicję beneficjenta określoną w § 3 rozporządzenia LSR.
3. LGD obowiązkowo zamieszcza na swojej stronie internetowej informację o planowanej do realizacji operacji własnej z oznaczeniem tej informacji datą – dzień/miesiąc/rok oraz dokonuje jej archiwizacji.

§ 5 Zgłaszanie zamiaru realizacji operacji

1. Podmiot uprawniony do wsparcia (potencjalny wnioskodawca) zgłasza zamiar realizacji operacji własnej na formularzu zgłoszenia udostępnionym wraz z informacją o zamiarze realizacji operacji własnej przez LGD.

2. Formularz zgłoszenia potencjalny wnioskodawca składa w formie papierowej bezpośrednio w biurze LGD, w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia informacji, o której mowa w §4.
3. Termin, o którym mowa w ust. 2 rozpoczyna swój bieg od dnia następnego po dniu zamieszczenia informacji na stronie internetowej LGD.
4. Formularz zgłoszenia powinien być podpisany przez osoby upoważnione do reprezentacji potencjalnego wnioskodawcy.
5. W przypadku, gdy zgłoszenie składa spółka cywilna, formularz zgłoszenia powinien być podpisany przez każdego ze współników spółki cywilnej osobno.
6. Formularze nie zawierające danych pozwalających na identyfikację podmiotu uprawnionego do wsparcia, niepodpisane przez osoby upoważnione lub wypełnione niekompletnie nie będą przyjmowane.
7. Pracownik LGD potwierdza fakt złożenia formularza zgłoszenia na jego egzemplarzu poprzez przybicie pieczęci wpływu z oznaczeniem nazwy LGD, daty wpływu, oznaczenie liczby złożonych załączników oraz złożenie własnoręcznego podpisu (ewentualnie pieczęci imiennej z parafą).
8. Pracownik LGD wydaje potwierdzenie przyjęcia formularza zgłoszenia na kopii dokumentu.
9. Pracownik LGD, przyjmując wniosek, nadaje mu indywidualny numer, który wpisuje obok potwierdzenia złożenia wniosku.
10. Pracownik LGD rejestruje składane zgłoszenia według kolejności ich wpływu.
11. Potencjalnemu wnioskodawcy przysługuje prawo do wycofania zgłoszenia.
12. W przypadku wycofania zgłoszenia potencjalny wnioskodawca zobowiązany jest do pisemnego zawiadomienia LGD o jego wycofaniu.
13. Biuro LGD archiwizuje zawiadomienia o wycofaniu zgłoszenia. Kopia wycofanego dokumentu pozostaje w LGD wraz z oryginałem wniosku o jego wycofanie.
14. Wycofany wniosek podlega zwrotowi (oryginał) podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie bezpośrednio lub korespondencyjnie.

§ 6

Weryfikacja potencjalnych wnioskodawców

1. Jeśli został zgłoszony zamiar realizacji operacji własnej przez potencjalnego wnioskodawcę, pracownicy Biura LGD w oparciu o złożone przez ten podmiot dokumenty dokonują w terminie 14 dni, od dnia zakończenia przyjmowania zgłoszeń, oceny, czy jest on uprawniony do wsparcia, tj. spełnia definicję beneficjenta określoną w § 3 rozporządzenia LSR.
2. Weryfikacji spełnienia definicji beneficjenta dokonuje się na karcie weryfikacji stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszych Procedur.
3. Ocena spełnienia przez potencjalnego wnioskodawcę definicji beneficjenta określonej w § 3 rozporządzenia LSR jest ostateczna i nie przysługuje od niej odwołanie.

§ 7

Informacja o wynikach weryfikacji potencjalnych wnioskodawców

1. O wynikach weryfikacji spełnienia definicji beneficjenta określonej w § 3 rozporządzenia LSR, LGD na piśmie informuje podmiot, który zgłosił zamiar realizacji operacji własnej, w terminie 7 dni od jej zakończenia.
2. Informację o wynikach weryfikacji potencjalnych wnioskodawców LGD zamieszcza również na swojej stronie internetowej. LGD zamieszcza na swojej stronie internetowej informację także wówczas, gdy żaden podmiot nie zgłosił zamiaru realizacji operacji własnej.
3. W przypadku, gdy weryfikacja danego podmiotu nie potwierdziła spełnienia przez niego definicji beneficjenta określonej w § 3 rozporządzenia LSR, w piśmie informacyjnym skierowanym do niego, podaje się uzasadnienie takiej oceny.
4. W sytuacji, gdy ocena danego Wykonawcy potwierdziła spełnienie przez niego definicji beneficjenta określonej w § 3 rozporządzenia LSR, pismo zawiera informację o planowanym naborze wniosków o tematyce określonej dla operacji własnej ze wskazaniem przybliżonego

terminu ogłoszenia naboru oraz pouczenie o możliwości złożenia wniosku o przyznanie wsparcia w tym naborze.

§ 8

Ogłoszenie naboru na realizację zakresu operacji własnej

1. W przypadku, gdy co najmniej jeden podmiot spełnił definicję beneficjenta LGD, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia dokonania oceny Wykonawców, ogłasza nabór wniosków o udzielenie wsparcia na operacje o tematyce odpowiadającej tematyce operacji własnej.
2. Do ogłaszania i przeprowadzania naboru stosuje się Procedurę uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków
3. Proces oceny i wyboru operacji odbywa się na zasadach określonych w Procedurze oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia, z zastrzeżeniem że w przypadku operacji własnych LGD przewiduje w ramach projektów własnych LGD większy udział środków własnych niż wynikający z przepisów dotyczących poszczególnych Programów.

§ 9

Ocena i wybór operacji własnej

1. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w §5 lub w przypadku, gdy ocena wszystkich Wykonawców jest negatywna, Biuro LGD zamieszcza na swojej stronie internetowej informację o tym, że podmiot inny niż LGD, a uprawniony do wsparcia, nie zgłosił zamiaru realizacji operacji własnej.
2. Po zamieszczeniu informacji, o której mowa w ust. 1, Zarząd LGD przekazuje wniosek o przyznanie pomocy na realizację operacji własnej do oceny i wyboru Rady na podstawie lokalnych kryteriów oceny.
3. Ocena i wybór operacji własnej odbywa się na zasadach opisanych w Regulaminie Rady, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Procedury oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia wg załącznika do Regulaminu Rady, z wyłączeniem procedury weryfikacji wstępnej wniosku oraz oceny zgodności operacji z LSR.

§ 10

Dokumentowanie posiedzeń Rady w sprawie wyboru operacji własnych LGD

Do dokumentowania posiedzeń Rady w sprawie wyboru operacji własnych LGD stosuje się zapisy Regulaminu Rady, odpowiednio mające zastosowanie do posiedzeń Rady w sprawie oceny i wyboru operacji podmiotów innych niż LGD.

§ 11

Złożenie wniosku o udzielenie wsparcia na realizację operacji własnej do SW

1. Jeżeli operacja własna została na podstawie lokalnych kryteriów oceny wybrana przez Radę do dofinansowania, LGD jest uprawnione do złożenia wniosku o udzielenie wsparcia przez SW.
2. Wraz z wnioskiem o udzielenie wsparcia, LGD przekazuje w szczególności dokumentację dotyczącą oceny, czy podmiot, który zgłosił zamiar realizacji operacji nie spełnia definicji beneficjenta określonej w §3 rozporządzenia LSR.

Załącznik nr 1 do Procedury - Karta weryfikacji spełniania definicji beneficjenta, o której mowa w §3 rozporządzenia LSR

**KARTA WERYFIKACJI SPEŁNIANIA DEFINICJI BENEFICJENTA,
O KTÓREJ MOWA W §3 ROZPORZĄDZENIA LSR¹⁹**

Nr naboru:

Znak sprawy:

Imię i nazwisko / nazwa potencjalnego wnioskodawcy:

Adres / siedziba potencjalnego wnioskodawcy:

Nazwa operacji:

Lp.	Warunek	Weryfikujący			Sprawdzający		
		TAK	NIE	ND	TAK	NIE	ND
1.	Wnioskodawcą jest osoba fizyczna / osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą*	☐		☐	☐		☐
1.	Miejsce zamieszkania osoby fizycznej znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR - dotyczy osób fizycznych, które nie wykonują działalności gospodarczej, do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej ²⁰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Miejsce oznaczone adresem, pod którym osoba fizyczna wykonuje działalność gospodarczą znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR - dotyczy osób fizycznych, które wykonują działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej ²¹	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Wnioskodawca jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej	☐	☐		☐	☐	

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

²⁰ Ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173, poz. 1807 z późn. zm).

²¹ i.w.

4.	Wnioskodawca jest pełnoletni	☐	☐	☐	☐	☐	☐
II.	Wnioskodawcą jest osobą prawną	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Siedziba / oddział osoby prawnej, znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR, nie dotyczy gmin, których obszar wiejski jest objęty LSR lecz siedziba znajduje się poza obszarem objętym LSR	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Wnioskodawcą jest inny podmiot niż Województwo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
III.	Wnioskodawcą jest spółka kapitałowa w organizacji lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną*	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Siedziba / oddział spółki kapitałowej w organizacji lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Spółka kapitałowa w organizacji ubiega się o pomoc na operację wyłącznie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim przez podejmowanie działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
IV.	Wnioskodawcą jest spółka cywilna*	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.	Każdy wspólnik spółki cywilnej, w zależności od formy prawnej wspólnika, spełnia kryteria określone w pkt I-III	☐	☐	☐	☐	☐	☐

WYNIK WERYFIKACJI SPEŁNIANIA DEFINICJI BENEFICJENTA

	Weryfikujący		Sprawdzający	
	TAK	NIE	TAK	NIE
Potencjalny wnioskodawca spełnia definicję beneficjenta, o której mowa w §3 rozporządzenia LSR	☐	☐	☐	☐

**Zaznaczenie pola "NIE" oznacza, że co najmniej jeden z wymienionych warunków nie został spełniony*

Zweryfikował (pracownik biura LGD):

Imię i nazwisko Weryfikującego